Օգնութեամբ Հոգւոյն Սբ
Այ ճշմարտի.

*Գրիգորի Աշակերտի Յովհաննու Որոտնեցւոյ.
Քաջ Հռետորի. Աշխատասիրեալ 'ի Սայ ցուած
Գրապարանց Սբյն Կիւրղի. 'ի Խնդրոյ
Որդւոյն Ռուտանիի, Գեղարգեայ
Նորին Հարազատի.

ԱԽ ՔԲԱՆ ԶԱՄԵ ՆԱՅՆ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ԹԻ

զնորա կոչի, գիրք Պարապմանց։ *Այս զի իւրաքանչիւր հերձուածողաց 'ի տնօրէնութիւնքն ամ բանիցն Նորանելի Սբն Կիւրեղ 'ի մատենին՝ եւ անթերի 'ի պատասխանիս եղե պարապեալ։ *Այս այնորիկ առ գիրք Պարապմանց։ Ի Պ. ՌՃԻԹ հայ.

*Լուծմունք.

*Գլուխ Առաջին.

*Հարց.

ԸՆԴԷՐ ԱՌԱՋ քան զամենայն' ըզՔս անունն քննէ.

*Պատասխանի.

*Զի ի մարդեղութիւն փրկչին յառաջ քան զամ' միաւորութիւնէ բանին այ ընդ մարդկութեան. *Որ և այս միաւորութեամբն ընդ մեզ եղեալ փրկեաց զմեզ. *Իսկ քս' թարգմանի օծեալ. որ է միաւորեալ, ըստ որումէ' օծ բանն ած ըզ մարդկութիւն միաւորութեան առ ինքն. *Այս միտս և Աստուածաբանն' քս ծնեալ լինի եդ սկիզբն. Հարց. *Զինչ անուն. Պատասխանի. *Անուանէ' սահման կարճառօտ. ոսկ և սահմանն է' անուն ծաւալեալ.

Ա. *Գլխին.

*Հարց Ոչ սահմանի զորութիւնսի. և ոչ ուրուք զէութի. *Լուծումն. Զի սահմանն ըզբնութիւն իրին բացայայտէ. իսկ Քսն անուն ոչ է յայտնիչ էութեան, զի որպէս ասեմք, տաշեալ. կամ խառնեալ. նոյնպէս ասեմք' օծեալ.

*Հարց. Օծանեին ումանք 'ի հնումն. *Պ. Այո յոյնքն քահանայք, և թագաւորք. *Որպ հրամայեաց Ած Մովսէսի, թէ' առցես 'ի չորից նիւթոց. այսինքն հիրիկ' եղեգն' կինամոն' և զմուռ. և եփեսցես զնոյն խառնակութ ձիթով. և օծցես զԱհարոն 'ի քահանայս. *Նաև այսու իւղովս էօծ Սամուէլ մարգարէ' զսաւուղ, և զԴաւիթ 'ի թագաւորս. *Արդ հոմանունէ օծումն. *Այսորոյ ցուցանէ թէ' քանի նշանակութիւնի. և ապա' թէ որոյ է հանդէսն. և յե

ԵԴԼ այ

*Լուծմունք
տոյ ուսուցանէ՛ զնոյնն ·
*Արդ՝ ըստ տասն եղա-
նակի ասի՛ օծումն · յորոց
է ինչ՝ զոր ասա յիշէ՛ · և
է՝ զոր յայլում տեղւոջ ·
*Նախ՝ օծումն է փափ-
կասիրաց · *Երկրորդ՝
ըմբշամարտից · *Երրորդ՝
հիւանդաց · *Չորրորդ՝
մեռելոց՝ զմեռոյն · *Հինգ-
երորդ՝ քահանայից՝ 'ի
միջնորդութի · *Վեց-
երորդ՝ Թագաւորաց՝ 'ի
տրութի · *Եօթներորդ՝
ոմանց 'ի զօրութի · որպ
կիւրոսին · *Ութերորդ՝
'ի Հոգւոյն սբյ · որպէս
մրգրէիցն · *Իններորդ
յորդեգրութի · որպէս
օծումն աւազանին ·
*Տասներորդ՝ բնութե
միաւորութի բանին այ
ընդ մարդկութեն ·
*Բան · Փարատէր իւղովն
այ · *Լծ · Այսինքն՝ օծ-
մամբն այ · որով պարտէր
զի ընդ մարդկութեանս
միաւորեալ լինէր բանն
այ · և նորին անմեղու-

Ա · *Ճառին ·
Թէն վերբերին արժանա-
ւոր լինէաք օծմանն Հո-
գւոյն Սրբոյ ·
*Բան · Որ 'ի մեզն անդրա-
նիկ · *Լծ · Ըստ չորից
իմանի անդրանիկութն ·
*Նախ՝ զինա 'ի հօրէ՛ է
սկսեալ, և եղեալ քս՝ 'ի
մրէ՛ · և նա անժամանակ
ծնունդ, իսկ մեք 'ի ժա-
մանակի արարեցեալք ·
*Երկրորդ՝ անդրանիկէ
ըստ սրբութեն · որ ոչ
արար մեղս, և ոչ գտաւ
անօրէնութի 'ի շրթունս
նր · *Երրորդ՝ անդրա-
նիկէ ըստ շնորհաց Հո-
գւոյն՝ զոր ընկալաւ ·
ոչ վասն կրօտութեան,
զի լիապէս ունէր · այլ
զի գլուխէր մեր՝ ընկա-
լաւ · զի յանդամս իւր
ըսփռեսցէ · *Չորրորդ՝
անդրանիկէ ըստ յարու-
թեն · ըստ այնմ, անդ-
րանիկ եղև մեռելոց, և
պտուղ ննջեցելոց ·
*Բան · Մխիթր զարդութի ·
*Լծ · Ըստ բազում ե-
ն Ճլա   զա

ղանակիլէ արդարութե՟ն
քի. *Առաջին արդարու
թի, զի ո՟պ ինքն գոյացոյց
յոչընչէ, ինքն դարձեալ
նորոգեաց յապականութէ.
*Երկրորդ՝ զի ոչ բնու
թե՟ յափշտակեաց զմեզ ՚ի
ծառայութէ սատանայի.
այլ մարդ լինելով ազա
տեաց. *Երրորդ՝ զի կամե
ցաւ մրդն ա՟ծ անալ, վ՟ն
ա՟ծ մարդ՟ացաւ և բարձրա
ցոյց զնա. *Չորրորդ՝ զի
զիւր եդեալ պատիժն ա
ռաջին մարդոյն, ինքն կը
րեաց. և ապա եբարձ զնա.
*Բան. Լ՟ոծ զքեզ ա՟ծ, ա՟ծ
քո. *Լծ. Այսինքն՝ ինքն
ա՟ծ՝ զքեզ ա՟ծ էօծ. զի ոչ
էօծ ՚ի թ՟գաւորս, կմ ՚ի քա
հանայս, այլ՝ օծմամբն ա՟ծ
արար. ըստայնմ՝ թէ զնա
տ՟ր և օծեալ ա՟ծ արար.
*Իսկ զի ասէ՝ ա՟ծ քո. ոչ
եթէ հայր արարիչէ որ
դւոյ ը՟ս բնութե, այլէ արա
րիչ բնութեցն միաւորութե
կամաւ և հաճութե. զի
հայր էօծ զորդի մարմ

նացեալ՝ իբր իւղով. այս
ինքն հոգւով սրբով.
*Բան. Առաւել քան զըն
կերս քո. *Լծ. Ընկեր են
մարգարէքն՝ և այլ նախա
սացեալ հոմանունաբար
օծեալքն. այլ քո առա
ւելէ քան զնո՟ ըստ օծու
թեանն. *Նախ՝ զի մար
գ՟րէք շնորհօք էին օծեալք՝
իսկ քո՟ բնութ՟ե. *Երկ
րորդ՝ զի նոքա յայլմէ հո
գւոյ այսինքն յա՟յ հո
գւոյն. իսկ քո՟ յիւրմէ հո
գւոյ. *Երրորդ՝ զի նոքա
մասնաւորաբար՝ և չափա
ւոր. իսկ քո՟ բովանդակ՟
և անչափ. ըստ այնմ՝ թէ
՚ի նմա բնակի ա՟մ լրու՟թ
ա՟ծու՟թն. *Չորրորդ՝ զի
նոքա երբեմն՝ և յորժամ
ազդէր ՚ի նոսա հոգին. ո՟պ
ասէ Պետրոս. իսկ քո՟ յա
ւիտենական. ը՟ս այնմ՝ յ՟ս ք՟ս
երէկ և այսօր, նոյն և յա
ւիտեան. և թէ՝ էջ ՚ի վ՟ր քո
հոգին, և հանգեաւ ՚ի վ՟ր.
Հինգերորդ՝ զի ն՟ք օծանին
միայն՝ և ոչ օծանեն. իսկ քո՟

Նճ՟է   օծա

Լուծմունք
օծանի՛ և օծանէ ած էր.
*բառ. Բն̃ բանն այ̃՝ որ
վն̃ մեր ըստ մեզ մարդ.
*լծ. Լ. յինքն՝ այնէ
քն՝ որ վն̃ մեր մարդ
եղև մերովս կերպիւ.
և էօծ զբնութիս մեր՝
միաւորելով ընդ իւրում
ածային բնութեանն.
*Լ. դարձեալ՝ նոյն
քն օծանի ըստ մեզ հո
գւովն սրբով, որպ աս
ցաք ՚ի վերոյ. և օծանէ
զհաւատացեալս իւր.

❖ *Ճառ Երկրորդ ❖

❖ *Բառ. ❖

ՄԵՐՁԱՒՈ րութի. լծ. միաւորութի.
*բառ. Կցորդ. *լծ. Հա ղորդ, կամ հաւասար
*բառ. Օ զաւակէն աբ րահամու բուանհրկանէ.
*լծ Մ այնր էուռն ասէ
զի Բուռն՝ Նախ նշանա
կէ՛ զայն. որէ բանն
ած. ըստայնմ՝ փրկեաց
զնա աջիւր. *Երկրորդ
որպէս բուռն յառաջէ

Բ. *Ճառին.
քան զըմբռնելին, նոյն
պէս և՛ ՚ի սկզբանէ՛ էր
բանն, և յետոյ մարմին
եղև. *Երրորդ՝ զի
բուռն ունի զըմբռնե
լին. այլ ոչ անդրադար
ձեալ. այսպէս և բանն
ած մարդացաւ, և յինքն
միաւորեաց զբնութիս
մեր. և ոչ եթէ մարդն
եւ շնորհօք յածութե
պատիւն որպէս դեսոր
անց. *Չորրորդ՝ բուռն
այն՝ Քրիստոսէ. ցոր
քան ըմբռնեալ ունի
զայն. և ասելովն՝ բուռն
հարկանէ, զանբաժանե
լի միաւորութին ցուցանէ.
հարց. *Օ ի՞նչէ որ
ասէ՝ Էմմանուէլ՝ դա
սախոսնի, ՚ի յեբրայեց
ւոցն ՚ի մերս՝ ընդ մեզ
ած թարգմանի Էմմա
նուէլն. ած իր որ լինի
ընդ իւրի՝ երեք եղանա
կաւ է. կամ միաւորութբ
երկուց ընդ միմեանս.
կամ դրութբ. կամ ՚ի
մացմամբ. *Երկուց ընդ
նձլբ մի

*Լուծմունք

միմեանս, որ հոգի ընդ մարմինն. դրութե, որ ան յայտնիչն գիծն են մակերևոյթն. ինքնամբ, որ ծառայն ընդ տն. և խնամելն ընդ խնամոցին առընչաբար. *Մարդ զառաջինն բնութ ասէ. զերկրորդն տեղեաւ. զերրորդն նախախնամութ. նոյնդէ որպէս ասացաւ. *Իսկ որ ասէ՝ ընդ մեզ տծ, ոչ տեղեաւ է մեզ. զի անբովանդակելի է. և զամ ինքն լնու. *Նա և ոչ խնամօք եղև ընդ մեզ. որպէս ընդ յեսուեայ և ընդ մովսէսի. զի նոքա ոչ են Էմմանուէլ. *Ապա ուրեմն ընդ մեզ եղև տծ ըստ բնութե միաւորութն. զի զայն նշանակէ՝ ընդ մեզ եղեն. այսինքն տծ մերովս կերպիւ. որ նոյն ինքն է տծ մարդացեալ.

*Բուն. Ճանապարհս է֊դիւ. *Լծ. Օ ներգոր

Ի *Ձայնին.

ծութի տընօրէնութեն ասէ.

*Բուն. Աստղ ես յակոբայ.
*Լծ. Օ ի յազգէ՝ նոցա երևեցաւ.

*Բուն. Ակայց մնաց. *Լծ. Ակացն՝ ի ներկայն է. և մնացն՝ յապագայն. *Բուն. Ինքեամբ և նախկին. *Լծ. Նախկին ընկալաւ զ հոգին սբ. և ինքեամբ բաշխեաց.

*Ձայն Ա.

*Բուն.

Զօրութե մտածութն. *Լծ. Մայ ինքն տմ զօրութե մտածութն մերոյ՝ պարտէ մեզ մի ասել զմարդացեալն տծ. այսինքն ըզ Քսն. որէ Էմմանուէլ.

*Բուն. Յսն դարձեալ յիրէ՛. Լծ. Յսն փրկիչ թրգմանի. որդ՝ ի դէմս փրկչին նայելով՝ յիրեն է փրկիչն. իսկ ի դէմս նշին փըր

*Լուծմունք

փրկելոցն՝ 'ի գործոյն.
*Բան. Ա՞ծ ըստ ճշմարտութեան. *Լծ. Ըստ ճշմարտութեան՝ ըստ բնութեանս 'ի գիրս յայս.
*Բան. Ո՞վ է և Մովսէսի ժողովուրդ. *Լծ. 'Ի լերինն անց Ած Մովսէսի երթ առ ժողովուրդն քո. զի ապըստամբեցաւ.
*Այլ տր ասի որք 'ի վերաց. նախ թէ ինքն արար. երկրորդ՝ թէ գընեաց. երրորդ՝ թէ տըւաւ նմա. *Արդ՝ Մովսէս տէր եղև՝ զի տըւաւ նմա. *Իսկ որդին Այ Տր է մեզ՝ զի արարիչ է. և զի՛ գնեաց արեամբն իւրով.
*Բան. Խաշն արօտի նր. *Լծ. Արօտ՝ զմարմնոյ և արեան ճաշակումն ասէ

*Ճ— Չորրորդ *բան.

ՄԱՐԴԻ ԱՆԻԱ նի բնութեն ած. *Լծ. Այսինքն մարդ կո

Դ. *Ճ—ին

չի՛ ոչ միայն սոսկ մարդկութին քո, այլ բանն ած միաւորեալ 'ի մարմնի. և տես զի բնութե ասէ զմիաւորութի բանին այ. *Հաղորդ՝ զհաւասարութին ասէ. և մերձաւոր՝ զմիաւորիլն.
*Բան. Սահմանի 'ի մարդկութե ած. *Լծ. Սահման զմարդկութե չափն ասէ. և զի սահմանաւ ոչ սահմանի քո, ուսոյց յառաջն 'ի սկըզբան գրոց ասելով. *Բոդ անուն՝ ոչ սահմանի զօրութիւն ունի. և այլն.
*Բան. Ո՛չ որք եղ յերկինս. *Տես յերեսուն և հինգ ճառին զհետե նեցուցանելն.

*Ճ— Հինգերորդ.

*Բան.

ԸՆԴԻՒՐ ԱՍԻ ունայնացեալ բանն ած. *Լծ. Ունայնանալ զնըւաստանալն ասէ.

Նճլե նոյնէ

*Լուծմունք

նոյն է և Թափիլն:

*Բան: Լի՛ և ամենակատար: *Լծ: Լի՛ ասէ ըղ բնութեն. և ոչ յայլ մէ լցեալ. ուստի յայտէ, զի 'ի լրութէ նորա մեք ամէքն առաք ասէ Յօհաննէս: *Իսկ ամենկատարն կրկին ունի երևումն. *Նախ՝ զի նա զամենայն ունի, և կատարեալ ունի: Իսկ մեքս մասն ինչ ունիմք, և անկատար: *Երկրորդ՝ զի երկուքն ոչ ունին առաւել քան զմինն. և մինն ոչ նուազ ունի ք̅ զերկուսն. և այս 'ի մեզ ոչ երևի իսպառ:

*Բան: Ո՛չ 'ի պարտ գոլոյն: *Լծ: Այսինքն՝ զի է ամ̃ անեղ. ամենազօր. և այլն:

*Բան: Անփոփոխ, և անայլայլելի: *Լծ: Այսինքն՝ զի յեղեղալս փոփոխումն ասի. պատահումն՝ և այլայլումն գոյացութե. իսկ յամ̃ պատահումն ոչէ և ոչ երևի. վասն զի անայլայլելի է ը̃ էութեն. և անփոփոխելի ըստ զօրութեն:

*Բան: Ըստ տրամութե սովորութե: *Լծ: Այսինքն ըստ կամաց. զի տրամութի է պակասութի ախորժակաց: և տես զի նա է որ էառ ըղ կերպարանս ծառայի, և նմա ասի առնուլ փառս և կենագործել, և խաչի համբերել. և ոչ սոսկ մարդոյն, որպէս ասեն ոմանք:

*Ճառ Ս երկրորդ:

*Բան:

ԹԱ Օ ԽՈՐԴ մի քն̃: *Լծ: Յերկու ինչ ակն արկէ՛ բնս: *Նախ՝ զի բազումք են օծեալք. ո՞պ եցոյց յառաջն թէ՝ զի մարդ մի անհանի օծել: *Երկրորդ՝ զի Քրիստոս Ած է և մարդ. թէ ո՞պ ասեն ըղ Եկղ̃ նա

*Լուծան.

նա՛ մի քս՟. սոցա՛ երկուցս
լուծումն առնէ ՚ի ձա
ւիս: *Այ՛ս տես զի որ՟
մի է ած՟ հայր անձամբ
և բնութեամբ, սոյնպէս
մի է անձամբ՝ և միաւո
րեալ բնութեամբ տէր
մեր յս՟ քս՟. զի տէր ըղ
բնութիւնն կոչէ:

*Հարց. Ամէ՛ն՝ և հրեշտա
կին ձայն: *Պտ. Վկայէ՝
կամ հաստատէ:

*Հարց. Ո՛չ առանց մրդ
կութե՟ իմանամք: *Պտ.
Ա՛յսինքն՝ մի ասեմք ըղ
տէր մեր յս՟ քս՟՝ ոչ ու
րացմամբ զմինն. իբր
առանց մարմնոյ զբանն.
կամ ուրանալով զգոյու
թի՟ բանին նախ՟ք զյաւի
տենս այլ մի է յերկուցն
միաւորութե՟ն ած՟ մար
դացեալ: *Տես և՚ի միտ
առ, ընդ դէմ բաժանո
ղացն է:

*Հարց. Ո՛չ յերկրորդ ըս
կիզբն գոյութեան կոչե
ցեալ: *Պտ. Որպէս ա

Օ. *Պատ.խն:

սաց փոխինս, թէ՝ ըստ
մարմնոյն՝ և գոյութիւն
բանին ընկալաւ. ո՛չ սոյն
պէս ասեմք մի. այլ զի
ունէր սկիզբն գոյութե՟
նախ քան զժամանակս.
և սկսաւ մարդ լինել ՚ի
ժամանակի. և ո՛չ ասի
երկու սկիզբն, այլ մի:
*Որպէս ծնեալն էր ՚ի
հօրէ, ծնաւ և՚ի մօրէ.
և ո՛չ ասի երկածին, այլ
միածին: *Այ՛ս դարձեալ
որ՟ ունէր գոյութիւն
ոյ, և գոյացաւ, և ո՛չ
ասի երկագոյ, այլ
միագոյ:

*Պ՟տ Լ.օրհնէրոյ:

*Ր.ան:

ՉԻ ՆԱՐԴԻ ՄԻ

Էմմանուէլ: *Պտ: Էմ
մանուէլն ընդ մեզ ած՟
նշ՟է թարգ

*Լուծմունք
Թարգմանի․ որ է 'ի մեր
կերպս ած, և եղև ընդ
մեզ ած, *Նախ՝ միաւո
րութեն 'ի մարմնի․ ըստ
այնմ, բանն մարմին եղև,
*Երկրորդ՝ զի եղև ը̃
մեզ յըղացմամբ, և ծնըն
դեամբ, և սընընդեմբ
և աճմամբ հսակին՝ Տ̃ն,
*Երրորդ՝ զի եղև ընդ
մեզ խօսելով, ուտելով
և շրջելովն առ մեզ։
*Բան․ Ի վախճան յաւի
տենիցն, *Լծ․ Այս է
եղանակի ասի յաւիտենն․
*Նախ՝ յարաձգականն
ընդ միջտէին․ որ է ան
սկիզբն և ան վախճան։
*Երկրորդ՝ անըսկիզբն
և վախճանաւորն․ որ է
յա̃յ մինչ 'ի սկիզբն լինե
լուն աշխարհիս․ *Եր
րորդ՝ սկսեալն և վախճա
նաւորն․ որ է իսկըզ
բանէն մինչ 'ի կատածն․
*Չորրորդ՝ սկսեալն և
ան վախճանն․ որ է հան
դերձեալն․ *Հինգե
րորդ՝ ի յառաջնոյն ա

Լ̃ *Դ՚ուին,
դամայ մինչև 'ի Ք̃ս,
*Վեցերորդ՝ յօրինացն
Մովսէսի մինչև 'ի նորս
օրէնք․ *Եօթներորդ՝
իւրաքանչիւր դար, որ
է հազար ամ՝ յաւիտենն
կոչի․ *Իսկ ք̃ս 'ի վախ
ճան այնր յաւիտեններն
եկն, որ է 'ի մովսիսէ՛․
և ինքն եղև կատարումն
օրինաց․ *Նախ՝ զի զիւր
մարմինն պատարագեաց․
իսկ քահանայքն զայլոցն
մարմին․ *Երկրորդ՝ զի
ա̃յ և հօր մատոյց․ իսկ
նոքա միայն ա̃յ մատու
ցանէին։ *Երրորդ՝ զի
ք̃ս միանգամ․ իսկ նոքա
բազում անգամ։ *Չոր
րորդ՝ զի զիւր արիւնն
էհեղ․ իսկ նոքա զզըլ
լուոց՝ և զնոխազաց․
*Հինգերորդ՝ զի Ք̃ս
յաւիտենկն արար փըր
կութիւն․ իսկ նոցայն
ժամանակեայ լինէր։
*Եւ զի միանգամ երե
ւեցաւ բանն ած մարմ
նով՝ այսպիսի պատարա

Ն Ճ, ը̃ գաւ

զան՛ այսպ՝ ուրեմն մի է Լուծմունքէն՝ որպէս ա֊ սէ ։

* Գլ՛ ԺԲ Երրորդ ։

*Բնաւ

ՄԻԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ իր ըստ բազում եղանակաց կատարի ։ լԾ ։

*Արդ՝ միաւորութին սեռաբար տրամատի յերիս ։ այսինքն յանշաղկապն , ի շաղկապեալն , և՚ ի շարադրեալն ։ որպ բաժանէ՛ ատ ասելովն ։ սիրովն , և առընթեր դրութեամբ , և խառնմամբ ։ *Արդ՝ անշաղկապ միաւորութին բաժանի յերիս տեսակս ։ զի միաւորի՛ կամ էութի ընդ էութե ։ կամ պատահումն ը պատահման ։ և կամ էութի ընդ պատահման ։ *Եւ այն՝ որով էութի ընդ էութե միաւորի՝ կրկնէ ։ զի է որ շփոթ

մամբ լինի ։ որպ ջուր ը գինի ։ տմ ալիւր և ջուր ։ և կամ դ տարերքն ։ *Եւ է որ անշփոթ լինի ։ որպէս հուր ընդ երկաթ ։ հոգի ընդ մարմին ։ սեռ ՚ի տեսակս ։ և տեսակ յանհատս ։ *Իսկ պատահմունքն ընդ էութե՝ միշտ անշփոթ միաւորին ։ որպէս որակն և քանակն ընդ գոյացութե ։ զի մեկնելի որոշմունքեն ։ *Իսկ պտհումն ընդ պատահման՝ միշտ շփոթմամբ միաւորի ։ որպ գոյն ՚ի սեաւէ՛ և՚ ի պալիտակէ՛ ։ *Իսկ միաւորութին՝ որէ շաղկապած՝ և սա բաժանի յերիս ։ զի է՝ որք միաւորեալքն են՝ էութիք են , և շաղկապն պատահումն ։ որպ երկուք ոմանք անջատելք ՚ի միմեանց յօժարութե և խորհրդով , պատահմամբ սիրոյ շաղկապին ։ *Եւ են՝ որք պատահմունք են՝ և էութեամբ

ԸՃլթ շաղ

*Լուծումն

շաղկապին. որպ բոլորակ
ձեւն եւ գոյն՝ ենթակայ
նիւթոյն միաւորին:
*Լուծ. զանազան ձայնքն
քնարի՝ միով ենթակայ
օդովն միաւորին: *Լուծ.
են՝ որք ձուլթիք են՝ եւ
ձուլթէ շաղկապին. որպ
երկոքին նիւթք՝ սոսն
ձով՝ կամ երկաթով:
*Լուծ. շարադրեալ միա
ւորութիւն եւս բաժանի
յերիս. ըստ դրութեան՝
ըստ ժողովման, եւ ըստ
կոչման: ըստ դրութեան՝
որպէս կէտ՝ գիծ՝ մակե
րեւոյթ՝ եւ մարմին:
*Այլ եւ ոսկր, միս,
ջիլ, եւ մորթ եւ որք մի
անգամ շարադրեն: *Իսկ
ըստ ժողովման, որպէս
հօտ՝ քաղաք՝ շեղջ՝ եւ աշ
խարհ: *Իսկ ըստ կոչ
ման, որպ քրիստոնեայք՝
մկրտեալք՝ եւ ստեղ
ծեալք:
*Բան: Առ իւր մարմինն:
*Լծ: Բառս այս՝ որ ա
սէ՝ իւր, կրկին իմացումն
Բ.

Բ. *Ձ՛ին:
ունի՝ զի իւր ասի գոյա
ցական, եւ իւր ասի պա
տահական. ըստ իմաստա
սիրին, ես, եւ իմ եւ իմ
ոյքն: *Արդ՝ իւր ասի
գոյացական, որպ իւրէ
մարմին, եւ իւրէ ձեռն:
*Լուծ. իւր ասի պատա
հական, որպէս գիրք,
կամ ներգործութիւք,
կամ ստացուածք. հոգե
ւոր՝ կամ մարմնաւոր:
*Արդ՝ յորժամ լսես
թէ իւրէր մարմին բա
նի, մարմնովն ծանիր իւր
համարեալ: *Նոյնպէս
եւ բառս այս՝ որ ասէ՝ հա
մարեալ, կրկին ունի տե
սութիս զի է համարեալ
ինքնաբերաբար, եւ հա
մարեալ այլաբերաբար:
*Ինքնաբերաբար է,
յորժամ ոք ասիցէ թէ՝
զայս ինչ մասն հոգւոյս
տամ, եւ համարիմ թէ
մարմինս եկեր. կամ ըզ
գեցաւ: *Իսկ այլաբե
րաբար է, յորժամ ասիցէ
ոք թէ՝ զոր ինչ գմա արա

Ննխ ըեր՝

*Լուծմունք

բեր՝ համարիմ թէ ինձ
արարեր: *Որդ՝ որ լը
սես ՚ի քո համարեալ ըզ
մարմնոյն՝ բանին. այս
ինքն զնըշաստականն:
և զորինչ բանին՝ համա
րեալ մարմնոյն. այսինքն
զգերագոյնսն: այսպէս
ինքնաբերաբարքեն.
*Իսկ այն՝ որ ասաց աշա
կերտացն՝ որ զձեզ ա
րգէ՝ զիս անարգէ՛,
և այլն, այլաբերաբար հա
մարելոյնեն: *Իսկ եթէ
զնա նրբապէս ուսցիս,
ուղղապէս տեսցես զքո
խորհուրդ տնօրէնութե
փրկչին:
*Բան: Սխոյծ բնաւորա
կանաց: *Լծ. Բնաւորա
կան ախտնէ՝ որպէս քաղցն,
և ծարաւն:
*Բան: Իսկ արտաքուստ
՚ի վեր եկելոց: *Լծ. Ար
տաքուստ՝ զչարչարանսն
ասէ. զհատումն մարմ
նոյն. և զայն:
*Բան: Իսկ զգայակից լի
նի վեր միաւորութեն որ

Ը *Ծ՛ութն.

՚ի նմայն հոգի. բայց հա
ղորդակից և ոչ ըստ միոյ
եղանակի: *Լծ: Հաղոր
դակից՝ ըզհասարակորդ
լինելն ասէ: և յայտէ՝
զի ընդ ապականութե
մարմնոյն՝ ոչ ապականի
և հոգին. զի անմարմինէ:
բայց՝ ցաւակից կամ
զգայակից լինի. զի հո
գւոյնեն զօրութիւնքն
և անձնական օգտովն ըստ
ւին յիւրաքանչիւր ըզ
գայականսն. և ջրով ը
բոլոր մարմնն: *Ապա
ւորեմն ցաւակցի վասն
միաւորութեանն, և ոչ
հաղորդի վասն անմարմ
նութեանն:
*Բան: Ուղիղ բերցէ զայ
զզեւլն: *Լծ: Այսինքն
զանձն իշխանութիւնն:
զի առաջնորդական հո
գին վասն երկիւղի
տանջանացն կցորդու
թեան՝ ուղիղ առաջնոր
դեսցէ մարմնական
նաւոյ ՚ի ծով
այր ...:
Ե Ձխա *Բան.

*Լ —ծմ—ն.

*բ—ն. Իսկ 'ի վեր այն բա նի՝ զգայակից լինիլ տան ջանացն՝ անտեղի է ա սել. *ըծ. Այսինքն՝ զի անեղ է բնութեամբ, վասն այնորիկ ոչ կրէ յեղ յեղումն ինչ և ըզգա ցումն տանջանաց.

*բ—ն. Քանզի անչարչա րելի է աստուածութիւնն, և ոչ է 'ի մէնջ. *ըծ. Այո՛ ընդ դէմ ասէ Ապօղի նարի՝, և Արիոսի. որք արարած և չարչարելի՝ ասացին զբնութիւն բա նին. և թէ՝ ոչ էառ հո գի և միտ.

*բ—ն. Չարչարելով ինքն անչարչարաբար. *ըծ. Այո ընդ դէմ Նեստորի ասէ. որ սոսկ մարդ ասէր չարչարեցել. *Իսկ սուրբն Կիւրեղ փախչելով յերկուց հա կառակ հերձուածողացն. այսինքն յորոց ընդ չար չարանօք արկանեն զբը նութիւն բանին, և յայն ցանէ՝ որք ոչ ուշեն զանն

Ը. *Պ—ին.

'ի մարմնոյն, ուսուցանէ ուղիղ դաւանութիւն ասելով, ինքն Աստուած չար չարի անչարչարաբար. ինքն մեռանի անմահա բար. *Ո՛ր օրինակ հուր ընդ երկաթ միա ւորեցեալ՝ կրէ՝ զչարչա րանսն անչարչարաբար.

*բ—ն. Ո՛ր գիտակ 'ի նմա եղելոցն. *ըծ. Այո՛ այս և ս ընդ դէմ Նեստորի է. զի մի՝ կարծեսցի բանն որոշեցեալ 'ի մարմնոյն. և այսպէս իմանամք թէ՝ գիտակ էր, և ոչ էր ըզ գայակից. *Այսէ՝ որ պէս հոգին մարդոյ ի մացական զօրութեամբն՝ պարզապէս գիտակ է ե ղելոցն. իսկ ըզգայա կան զօրութեամբն՝ է ըզգալի իրս խառնելով ըզգայ։ *Նմանապէս բանն Աստուած միաւորեալ 'ի մարմնի՝ մարմնով կը րէր ըզ չարչարանսն. և հոգւովն զգայակից լինէր.

Եղիշէ իսկ

* Լուծմունք

իսկ ածութե̄ իւրով էր գիտակ ամ̄ եղելոցն։ * Իսկ Թէ ոք ասիցէ․ որով հետեւ բանն գիտակ էր եղելոցն ՚ի նմա, այնպէս և հայր գիտակէր․ ըստ այնմ Թէ՝ ոչ ոք գիտէ զորդի՝ եԹէ ոչ հայր։ ապա զի՞նչ պատճելէ բանին միածնային․ * Ասեմք Թէ՝ հայր գիտակ էր եղելոցն ՚ի նմա, ըստ համաձայնուԹե̄ կամացն․ բայց՝ ոչ չարչարիւր ՚ի մարմնի։ նմանապէս և հոգին սբ̄․ * Այլ բանն գիտակէր իւրոյն չարչարանացն միաւորուԹե̄ն ՚ի մարմնի ։ * Զ որ օրինակ՝ ՚ի մարդկանէ՝ հայրն գիտէ զկիրս որդւոյն իւրոյ՝ որպէս զայլոյ բայց ինքն որդին գիտէ զկիրս իւր՝ որպ̄ զիւր մարմնոյն․ * Բուն․ Ած՝ համանգամայն և մարդ ։

* Լծ․ Այսինքն՝ զբոլորն ած̄, և զբոլորն մրդ̄ ասէ սէս ։ այսէ՝ զի մար

Ա․ * Հ—ին․

գոմնէ ած̄, և ամնէ մրդ̄ ։ * Ա.ռ յայտնէ ՚ի միոյ ներգործուԹե̄ն ։ որպէս ասէ հաստատէր իւրոյ մարմնոյն զածավայելուչ ներգործուԹին ․

* Հ— Իններորդ․

* Բուն․

ԵՒ ՚Ի ՁԵՌԻՆ իւրում ունէր կայծակն․ զոր առեալ ունելեաւք ՚ի սեղանոյն․ * Լծ․ Ձեռն՝ գործոյ է նըշանակ․ իսկ ունելին՝ հաւատոյ և սիրոյ․ զի սոքօք՝ այսինքն բարի գործով՝ անկեղծ սիրով՝ և ուղիղ հաւատով պարտէ մերձենալ մեզ ՚ի ճաշակումն մարմնոյն քի․

* Բուն․ Ա.ռ ասեմք զկայծակն տիպ մեզ և պատկեր։ * Լծ․ Կայծակն տիպէ մեզ․ զի որպ մերձենալովն ՚ի շրԹունս մարգարէին՝ սրբեաց զնա ՚ի մեղաց մարմնոյն և յան

ն ձին ցա

* Լուծումն *

ցանաց հոգւոյն, սոյն
պէս և մեր ճաշակելով
զնա՝ որքէ զմեզ յամմե
ղաց: * Իսկ պատկեր է
կայծակն բանին միաւո
րութեն ընդ խուրում
մարմնոյն. * Լա՛ւ այս զա
նազան կերպիւ. * Նախ՝
զի կայծակն հուրբէ ընդ
նիւթ միաւորեալ. իսկ
ի բաժանելն՝ ոչէ կայ
ծակն: Նմանապէս անմի
մին բնութի բանին և
մարմինն միաւորելէ քս.
ապա ուրեմն ի բաժանելն՝
ոչէ քս. * Երկրորդ՝ զի
հուր և նիւթ թէպէտ
միաւորին՝ այլ անշփոթ
մնան էութիւքն: Նմանա
պէս է և բանին ը մարմ
նոյն միութիւնն: * Եր
րորդ՝ հուրն բառնայ ի
նիւթոյն զսեւութի և
ցրտութի, լուսաւորակ
և ջերմ գործելով զնա:
* Նոյնպէս և բանն ած
անմեղ և անապական ա
րար զիւր մարմինն. և զօ
րաւոր ի տկարութենէ

ԼԴ.

Թ. * Պատասխանին.

ըստ որում ներգործէ
ածաբար. և արարիչէ
բոլորից միաւորիլով ի
բանն: * Զայսոսիկ
ասա ասէ: * Այլ և է՝
չորրորդ համեմատու
թիւն. զի որպէս հուր
միաւորեալ ի նիւթ՝ է
բոլորն ի բոլոր նիւթն.
և բոլորն յիւրաքանչիւր
մասն: * Նոյնպէս բանն
ած միացեալ ընդ մար
մինն՝ բոլորնէ ի մարդն
միաւորութբն. և բո
լորն յիւրաքանչիւր մա
սունս մրդոյն. այսինքն
ի հոգին և ի մարմինն.
և ի մասունս մարմնոյն:
* Հինգերորդ՝ զի հուրն
միաւորեալ ի նիւթն՝
չարչարի՝ անչարչարաբր:
* Նոյնպէս և բանն ած
միաւորեալ ի մարմնի
չարչարի անչարչարաբր:
և մեռանի անմահապէս:
* Վեցերորդ զի հուր
ընդ նիւթ՝ բնութբ միա
ւորի և ոչ արտաքոյ բը
նութեն: * Նմանապէս
Եձխդ բանն

*Լուծումն.

բանն՝ յանկացեալ ըն նութեամբն իւրով միաւորեցաւ ՚ի մարմնի. և ոչ առանց բնութեան ըստ ոմանց.

*Բան. Փոխատարեալ.

*Ըմ. Ո՛չ է փոխադրելն, և ո՛չ է փոխատարելն. զի փոխադրեալն է իբրև փոփոխել զիրն. և ոչ թողուլ ՚ի նոյնութեան մնալ. նոյն է և փոխարկելն. իսկ փոխարելն է՝ որով միաւորի յայլ, և մնայ ՚ի նոյնութեան.

*Ե՛ւ տես զի ասա՝ փոխատարեալ ասէ զապականութեան և զմեղաց և ըզաղայութեան. ոչ հուրն փոխադրէ զնիւթոյն սեւութի, և զցրտութի.

*Տես դարձեալ. զի մի ներգործութիւնէ. զի զոր ինչ մարմնոյն է՝ բանին ասէ. և զոր ինչ բնութեան բանին՝ զնոյն և մարմնոյն ասէ. իսկ եթէ ոք ընդ դիմացի թէ ոչ զի հրացեալ սուրն կտ

րէ՝ և այրէ, այնպէս և ՚ի Քրիստոսի կրկինէ ներգործութիւն. *Ասեմք թէ՝ ոչ մի և նոյն հրացեալ նիւթոյնէ կտրելն և այրելն՝ այնպէս մի և նոյն միաւորութեան էին՝ այսինքն մարդացելոյ բանին՝ բարձրագոյնքն, և նուաստականքն.

*Ճառ Տասներորդ.

ՏԵՍ ԱՍՏ ԵՒ ՚ի միտ առ դարձեալ. եթէ որպէս ըզմիաւորութիւն՝ բնութեանց ասէ. և ոչ սոսկ անձամբ. իսկ յորոշելն զբնութիւն, զամ հարկիւ լուծանի՝ անօրէնութիւն. վասն զի զամ փրկական ներգործութիւնքն միաւորութեան եղեն. ապա ուրեմն ՚ի քակտելն զմիաւորութիւն՝ լուծանին և ներգործութիւնքն.

*Բան. Ինքն ՚ի ներքս մըտեալ

Նախ տեղ

*Լուծումն.

ռնել. *Լծ. Նայինքն 'ի բնութիւնս միաւորել, ուսոյց մեզ զմիաւորութին իւր.

*Բան. Ես ծաղիկ դաշտոց. *Լծ. ծաղիկ՝ ըղձվարդն ասէ. իսկ դաշտ զմարդկային բնութիւնս զեկոյց. յորմէ եղեւ մարմին. զի ոչ զՀրեշտակաց բուռն հարկանէ. այլ զզաւակէն աբրահամու.

*Բան. Շուշան հովտաց. *Լծ. Սա կարմիրէ և ըսպիտակ. զորոյ զկերպն ոչ զգեցաւ սաղոմոն յամենայնի փառս իւր. և ոչ զայնմ շուշանէ՝ ասէ՝ որ 'ի ջրոյ ելանէ, որէ դեղին և սպիտակ. զոր ծաղիկ ծովային կոչեն.

*Զի բանն ած էառ մարմին 'ի ցամաք և յանմեղ արենէ կուսին. և ոչ 'ի խոնաւուտ գիջացելոյ մեղօք.

*Բան. Որպ հոտ անմարմին իմ իւրէ. *Լծ. Որպ անմարմին են ը ինքեանց

Ժ. *Պատին.

Ձայն և լոյս, բայց են թակայ օգտին հաստանեն 'ի զգայութիւս մեր, սոյնպէս և հոտն. և յայտ է 'ի հնգից. *Նախ՝ զի ոչ կարէ ծածկիլ յայլ նիթոյ. թէպէտ ծրարէ յենթակայն իւր. *Երկրորդ՝ զի միշտ բուրէ. *Երրորդ՝ զի յամ կողմս օդոյս թափանցի. *Չորրորդ՝ զի ամ հաստատելք բոլորապէս անուն. *Հինգերորդ՝ զի ոչ նրբազի վասն բազմաց հաստատելոյն. *Եւ բազում համեմատութ ասէ զշուշանն. *Նախ՝ զի որպ յանմարմին հոտոյն՝ և 'ի մարմին ծաղկոյն մի է շուշանն. սոյնպէս և յանմարմին բնութենէն՝ և 'ի մարմնոյն մի է քս. *Երկրորդ՝ զի 'ի բաժանիլ հոտոյ 'ի ծաղկէն՝ ոչ է շուշան, կամ վարդ. սոյնպէս և 'ի բաժանիլ բնութեցն՝ ոչ է քս. այլ մերկ ած. կամ

ԵՃխղ սոսկ

*Լուծումն .

սակ մարդ . *Երրորդ՝
զի հոգն յանմարմինն՝ յեն
թակայէն բուրէ , սոյն
պէս և ներգործութիւն
ամ՝ ՚ի մարմնոյն քի .
*Չորրորդ՝ զի ոչ ան
պարունակելի՛ է հոգն ,
և պարունակի յենթա
կայ նիւթն , սոյնպէս և
բանն անպարագիր՝ պա
րագրեցաւ ՚ի մարմնի .
*Հինգերորդ՝ զի որպս
ան բաժանելի՛ է հոգն ՚ի
նիւթոյն խուժէ , սոյն
պէս և բանն ած յիւ
րոյ մարմնոյն . *Վեցե
րորդ՝ զի որպէս թէպէտ
բաժանին տերեւքն՝ ոչ
բաժանի հոգն . այլ բո
լորնէ յիւրաքանչիւրսն .
սո և ՚ի բաժանիլ բանա
կան հոգւոյն ՚ի մարմ
նոյն , ոչ բաժանեցաւ
բանն .

*Քն . Օ խուռն գերա
զարդ . *Լծ . Փառքն է
տիրական :

*Քն . Պերունակութ :
*Լծ . Լծայրն էութնէ

Ժ . *Ձայն .
՚ի մարմնի .

*Քն . Անուշահոտութ .
*Լծ . Օ փրկական ներ
գործութեան ասէ . բա
րում զհոտ գարշութե
որ յեւայէ՝ բափուեցաւ
՚ի բնութիս մեր , անու
շահոտ արար սրբութն
իւրով . լուծանելով ՚ի
նախնական պատժոյն .

*Ձայն Սեղանն երրորդ .

ՁԱՈՒՍ
յայսմ՝ զեւտեսքի՛
և զապօղինարի եղծանէ՝
զաղանդան . որք շփոթել
և անկատար մի աացին
բնութ իւքն . *Լու տես
զի անապական ասէ ըզ
մրմինն քի . և զնոյն մար
մինն և զհոգին՝ օծեալ
ած ային բնութեամբն .
*Սակայն՝ ոչ մարմինն
փոխել ՚ի մարմին ձլոյն .
և ոչ բանն յածութե
նէն .

Եշխէ քն .

*Լուծմունք.

*Բան. Տապանակ վկայութ. *Լծ. Ո ի ղբ̃ ար պաշտօներ տապանակին, կանգնոցն չափ հինգ է եւ կէս. որ նշանակէ զգալուստ միածնին ի վեց երրորդում դարուն.

*Բան. Անշփոթ ճացին բնութիւնքն. այսինքն գոյացութիւնքն. *Լծ. Հասարակ բնութինէ ի մարմնաւորութեան. իսկ յատկացեալն բնութինէ ի գոյացութեն. *Ուստի բերէ ի վն թէ՝ այսինքն գոյացութիքն. իբր երեւեալ բնութիւնքն ի քն. զի մի կարծիցես զընդհանուր բնութին.

*Ղ— Երկրորդական երրորդ.

ԸՈՒՍ ԸՑՍ ընդդէմ երկաքը նակացնէ. որք ոչ ասեն զբանն ած մարդացեալ. այսինքն բնութք միաւորեալ. *Լ.յլ ասեն մրդ-

ԺԻ. *Ղ—ին.

տեղծեալ առանձնապայորդանդի կուսին. եւ ի նմա բնակեալ բանին. եւ մինչ ի յարութին ապականացու էր ասէն մրմինն. ապա վասն չարչարանացն յետ յարութեն պարակեաց զնա եւ ած ացոյց շնորհօք եւ անապականութեամբ միայն. եւ իշխանակից իւր արար զնա.

*Բան. Պարզաբար. *Լծ. Հասարակաբար.

*Բան. Սուրբ. *Լծ. Միայն.

*Բան. Զ հաւատն խոստովանեալ. *Լծ. Զ այն ասէ, զոր ասէ քս. որ խոստովանի զիս առաջի մարդկան, խոստովանեցից եւ ես զնա առաջի հօր իմոյ.

*Բան. Բիւրքեն որք է դիմանան. *Լծ. Կամ զուղ ղափանց դասսն ասէ, կամ զբանս սուրբ գրոց. որք ուսուցանեն՝ ած մարդացեալ խոստովանել զՔրիստոս.

Նձխը̄ Բան

*Լուծմունք

ա͞ծ մարդացեալ խոստո
վանիլ զք͞ս ։
*Բան ։ Եւ ո՞չ յօնիւք ։
*Լծ ։ Ո՛չ յունիքն՝ կերպա
րանօք ճշմարիտ բանից՝
տան մեզ արիանալ ։ *Եւ
թէ ոք ասիցէ, զինչ ու
նի զանազանութի ա͞ծ
մարդացեալ ասելն, կամ
մարդ ա͞ծ ացեալ ։ Ասեմք
թէ՝ մարդ ա͞ծ ացեալ ա
սելն՝ ո՛չ է խոստովանիլ
զք͞ս՝ ա͞ծ ։ այլ է՝ ՚ի մար
գարէից չափն իջուցա
նել ։ ո͞ր Մովսէս կոչեցա
Ա͞ծ փարաւոնի ։ և այլ
մրգրեքն ։ ըստ այնմ՝ ես
ասացի՝ թէ ա͞ծք իցէք ։
*Եւ դարձ, մեք՝ որք ըղ
նա պաշտեմք մրդապաշ
տութբ երևիմք խոստո
վանել ։ *Եւ ո՛չ միայն մեք,
այլ և հրեշտակք՝ որք նը
մա երկրպագանեն, ան
գիտացեալ ՚ի մարդապաշ
տութի անկանին ։ *Եւ ա
զի ա՛յլոց օտար՝ ի թի
երրորդութեն մնանէ ։ և
Երրորդութին չորրոր

Ի

ՃԲ *Ճառին ։

գութի լինի. եւ այլ ևս բա
զումք լինին անկրթութք ։
*Եւ մանաւանդ թէ՝ ա
մենայն անօրէնութե ա͞ն
մերոյ խանգարի՝. ո͞ր ու
սուցանէ՝ յա͞ռջի կայսր.
*Բան ։ Հաղբ ։ *Լծ ։ Որ
դ այթնէ. ո͞ր թուչնոցն ։
*Բան ։ Որ անուսումնութբ
և խաւարա ըմբռնեն՝
և մոլաց տղմով շաղախեն ։
*Լծ ։ Երիւք ըմբռնի՝
կամ ճանաչի ա͞ծ ։ Նմուս
մամբ. ո͞ր նահապետքն ։
և այժմ՝ քրիստոնեայք ։
կամ տեսութբ մտաց. ո͞ր
արտաքին փիլիսոփայքն.
և մեծն աբրահամ. որք
երևելեօքս՝ զաներև
ոյթն ա͞յ իմացան ։ *Եւ
կամ մաքուր վարուք.
ո͞ր որք բնական օրինօքն
հաճոյացան ա͞յ ։
*Բան ։ Զոր ո՛չ ոք առնու
գու. ո՛չ առեալ ։
*Լծ ։ Զաստուածութն
փառսն ասէ. զոր ո՛չ ոք
էր առեալ ՚ի յըստեղծա
կանացս ։

Ե ձ խ թ վասն

*Լուծումն.

Մ՟ այսորիկ ոչ կարէր առնուլ զնա մեղկայինս բնութի:

*Բան. Ա̄յ իրօք: *Լծ. Ա̄յ հարկին. կամ ըստ տուգութեամբ.

*Բան. Փորձեցայց: *Լծ. Պատրաստեցայց: կամ ընտրեցից:

*Բան. Որ՝ ի կերպարանս Ա̄յ էր, ոչ ինչ յափըշտակութի համարեցաւ ըզլինելն հաւասար Ա̄յ:

*Լծ. Կերպարան՝ զէութին ասէ. և հաւասար՝ զբնութիւնն:

*Բան. Թուէ և ոչ լինիլ ասի թերևս: *Լծ. Այսինքն թէ՝ ի բնութին նմանութի ոչ ասի. այլ նոյնութի: *Անմանապս և ոչ լինիլ ասի. զի ոչ կարէ ասիլ թէ՝ մարդն մարդ եղև: *Զի ե զեւն և նըմանն՝ զայլ իրս նշանակէն:

*Բան. Զանզի ներկարագիրէ էութեանն Հօր: *Լծ. Զի ի ոպ ասէր,

Վ.Ի. *Դ՛ուին. որ եւես զիս՝ ետես ըզՀայր: և դարձեալ, զի նկարէ՝ զէութիւնն Հօր: զի թէ դոյ Որդի՝ դոյ և Հայր:

*Դ՛ու Երեսներորդ:

ՔԱՋ ՀՐՈՆ տարիէ՝ ոչ միայն զհակառակի բանն թերեւս հանել, այլ և զիւրն հաստատել. և սոյնպէս արար սուրբն Կիւրեղ:

*Բան. Զայն ասեմք փառս ունիլ ճշմարիտ: *Լծ. Այսինքն՝ այնէ ճշմարիտ փառք, զի ասեմք ա̄ծ մարդացեալ. Ք̄ թէ շնորհօք յա̄ծային փառսն եղեալ:

*Բան. Զըննեալ, և վերստին ուսանիլ կամեցեալ: *Լծ. Զի դիտութե և մտացութե ոչ դիտէին զնիկիականն:

*Բան. Սարմանայն և ՇՃԾ մար

Ա ——ծմ——ն

մարդանայն բանին ։ *Լծ․
Ընդ դէմ ապօղինորինէ ։
*Բ—ն․ Ոչ մրդէ աւնուլ
ող մերձաւորուք ։ *Լծ․
Նեստոր ասաց թէ ըղ
մարդն էաւ, և յարակ
ցեալ յինքն, և բնակե
ցաւ 'ինմա, և պատուա
կից իւր արար զնա։
Ա․յսինքն՝ յորժմ բանն
ած երկրպագի յամենե
ցունց, ըն նմին և մրդն։
ող ծիրանին ընդ թագա
ւորին։
*Բ—ն․ Կամ իշխանուե ։
*Լծ․ Ա․՛յնէ զոր ասաց․
տըւաւ ինձ ամ իշխա
նութի և դատաւորու
թի որպէս Մովսէս իշ
խէր իվերայ տարերաց։
*Բ—ն․ Իւրն կամ միայն ըղ
Որդիութե համանու
նութի․ *Լծ․ Ա․յս՛ եր
կաբնակացնէ․ որք ի
յանձն բանին ասեն կայ
ացեալ․ այսինքն 'ի յՈր
դիութին․ և ոչ բնու
թբ միաւորեալ․ *Ա․յլ
մի Որդի մի Տր՝ և մի

ԺԲ *Դ——ն։

Ինն ասեն ըստ անձինն․
և ոչ ըստ միաւորութե
բնութեցն։
*Բ—ն․ Օ մարմնոյ և զաս
տըւածութե գիտելով
զատորբերութիւ ։ *Լծ․
Օ ի թէ չփոթեալ էին
բնութիքն, ո՞ղ կարէաք
ասել զնա ած մարդա
ցեալ։ *Ինանզի որպէս
չարէ չարաչար բաժա
նելն, նմանապէս չար և
և վատթարէ չարաչար
միաւորելն։
*Բ—ն․ Իքն բնակեցաւ
ամ լրումն ածութեանն
մարմնապէս․ *Լծ․ Ա․յս
ինքն՝ որք ինչէ որդւոյ
էութբ՝ բնութբ՝ զօրու
թբ՝ և ներգործութբ՝
միաւորեցն 'իմարմնի ։ զի
'ի միասնական երրորդու
թեն մինն ոչ ներեալ ու
նի քան զերկուսն․ և ոչ
երկուքն աւաւել քան
զմինն։ վնկ՝ ածութեն
ասէ ։ *Իսկ բնակին կըր
կինէ․ զի է բնակեալ՝ որ
աւի այլապէս․ ող մարդ
Եածա 'իաս

*Լուծմունք

ճարի · կամ 'ի հանդեր
ձի , *Իսկ աստ՝ բնակել
ասէ մարմնապէս · որէ
էապէս · *Եւ թէպէտ
աստ բնակեալ ասէ , ըզ
միաւորութի բնութեցն
ոչ բաժանէ ․ և ոչ երկու
ութի դիմաց առնէ · այլ
հոգին 'ի մարմինն · *Իսկ
զի ասէ՝ 'ի քս բնակեցաւ ․
քս աստ 'ի մասնէ է · օրի
նակաւ տես ցուցանելդ ․
այլ 'ի հոգւոյ և 'ի մարմ
նոյէ բոլոր մարդն · և եր
բեմն 'ի մասնէ բոլորն նը
շանակի ․ որպէս յայն որ
ասէ , Հե ոգի մտին յեգիպ
տոս ․ և երբեմն 'ի բոլ րէ
մասն նշանակի · այլ յայն
որ ասէ , արտաքին մրդս մր
տկարանայ · որէ մարմինն ,
ներքին մրդն զօրանայ ,
որէ հոգին , և երբեմն
'ի մասնէ՝ միւս նշանակի
փոխաբերութբ · որպէս
այն թէ՝ առ քեզ ամ
մարմին եկեսցէ · այսինքն
հոգի · *Նմանապէս իմա
և 'ի վր Տեառն մերոյ ․

ԺԳ․ *Պատասխանի ․

զի յորժամ ասեմք՝ Բնն՝
Յս՝ Էմմանուէլ՝ զբո
լոր մարդացեալն Ած նը
շանակէ ․ *Նմանապէս՝
յորժամ ասեմք՝ մարդ է
Բնն , Ած է Բնն , հա
մանգամայն ամ մարդա
ցեալ ասեմք ․ *Նոյն
պէս և երբեմն 'ի բոլորէ
զմասն նշանակեմք · այլ
յորժամ ասեմք՝ Բնն թա
ղեցաւ , որ միայն մրմինն
էր առանց հոգւոյ · եւ
թէ՝ Բնն էջ 'ի դժոխս ·
որ միայն հոգին էր ա
ռանց մարմնոյ · *Նմանա
պէս և աստ՝ Բնն՝ ըզ
միայն մարմինն նշանա
կէ · այսինքն զմարդկու
թին · ուր բանն ամ ըն
նակեցաւ · այսինքն՝ միա
ւորեցաւ ․ և բնակեալ
ասէ՝ վն անշփոթ խառնը
մանն , այլ հոգւոյն ընդ
մարմնոյն ․

*Բան․ Այլ զի թէպէտ
և բանին ձև այսպիսի է
զանակիցք գայ , ոչ կարա
ցեալ այլ ունել · և ոչ
ՆՃԾԲ զիրացն

* Լուծմունք

զիրացն փնտռել բնութ.
*լծ. Բանին ձև՝ զկերպարանն ասէ՝ և զբառն. որ թէպէտ բնակութ ասէ, ոչ կարէ այլ դէմս ունիլ. և ոչ զմիաւորութ բնութեցն բաժանել.
*բռն. Միձակլոց. *լծ. Միձակ զբաժինն ասէ, և զհաղորդութին.
*բռն. Տեսանեմք շարամանեալ առ միութին.
*լծ. Այսինքն՝ ոչ զայն ասեմք ասէ որ ըստ պարզութե է միութի, այլ զմիութին որէ խառնմամբ. Այլ թէ զնս զխառնեալսն զայս ինչ ՚ի յայն ինչ ասեմք բնակիլ՝ միութն ոչ փասի. այսինքն՝ ոչ բաժանի. ոչ ՚ի դէմս և ոչ ՚ի բնութս.
*բռն. Տնօրէնութիւն.
*լծ. Տնտեսութ, կամ մարդկութ, կամ միաւորութ լսի. *Անկանօրինաբար, խոնարհաբար.
*բռն. Աճէր յս հասակե և իմաստութբ և շնորհիւ.

Կ.Գ. * Ճառին.

*լծ. Շնորհ ըղեօթն արփեան զօրութն ասէ. կամ զկարողութի ըսքան չելագործութեցն. Այլ մք երեք հեձուածոց պատասխանեն. որք առանց հգւոյ՝ կամ անմիտ՝ կամ առ աչօք ասացին զմարդեղութիւն բանին.
* Զի անձումն մարմնոյն է. և իմաստութին մտացն. իսկ շնորհն հոգւոյն: *Կարծեալ Է դէմ դեսարի՝ որ կամի ասել մարդ կազմեալ. և յետոյ ըստ մեզ իմաստութ մտց, և շնորհօք ըսքանչելեց սկս սկս աճեցել: և Բ դէմ այնց՝ որք Բ մարմնոյն սկսանիլ ասեն զբանն. և Գ մարմնոյն հոգի զշնորհս և զիմաստութ բնին յանկարծութէ ՚ի կատարումն եղեալ. *Որոց յայտնի իսկ առնէ լուծումն: *Ընդդէմ առ աչօք ասողացն ասէ, թոյլ ետ Բ բնութե սահմանի աճել մրմնոյն.

ԵԱԺԳ Ընդ

*Լուծմունք

*Ընդ դէմ անկատարիցն ասէ, ամենակատարէ բանն Այ, և ոչ կարօտ։ *Ընդ դէմ նեստորի ասէ, տակաւ տակաւ զիւրոյ Ածութեն երևումն յայտնէր. այսինքն զի կատարեալ էր ՚ի նմա էութի իմաստութեն և էութի շնորհին ՚ի կէտ յղութեն իւրոյ. այլ ընդ մարմնոյն հասակի երևեցոյց զիմաստութին և զշնորհսն. այսինքն ըղ գործ իմաստութեան և զգործ շնորհացն։ *Ապա ուրեմն մեք զիմաստութի և զշնորհսն զօրութբ ունիմք առ մեզ. և յետոյ ներգործութբ ըստանամք։ Իսկ նա և ըստ մարմնոյն հասակի կատարեալ էր քան զմեզ։

*Ի յանկատարուէ տնկականին, և զգայականին՝ ապա ՚ի կատարումն եկանեմք բանականին. *Իսկ նա ՚ի կէտ յղութե իւրոյ կատարեալ անդա

Ժ. Գ. *Ճ՟ուն.

Նաք մարդ գոյացան, *Ապա ուրեմն կարող էր ՚ի նոյն ժամն ծնընդեան կատարեալ հասակաւ և իմաստութբ և շնորհիւ երևնիլ. այլ այն օտարէ ՚ի կարգէ բնութեանն։ որպէս ասէ,

*Բան. Ինքն ասի և յոյժ վայելչաբար. *ԺԾ. Իբա զումուրեք ասի՝ ըստ որում պարտէր չարչարիլ քն և մեռանել ՚ի փառս իւր. և պարտ ասէ քի չարչարիլն վասն մեր. և ածաբանն՝ ած խաչեալ և ած չարչարեալ ասէ։ *Եւ յոյժ վայելէ՝ այս վասն կրկին պատճառի։ *Առաջին, զի նա իւր էր մարմինն որ չարչարիւր. ապա ուրեմն մարմնոյ իւրոյ չարչարանքն՝ իւրէին չարչարանք. և ոչ այլում ումեք։ որպէս քոյ մարմնոյդ չարչարանքն քոյ են և ոչ այլոյ։ *Երկրորդ զի էր ասէ ՚ի չար

Եձծդ չարե

*Լուծումն.

չարեցելումն մարմնի՛ ըղ
չարչարանս ո՛չ գիտող .
որպէս հուրն ա՟ծ խուրում
բնութեանն ո՛չ չարչա
րի . այլ նիւթոյն չար
չարի . այնպէս և հոգին
ընդ մարմնոյն : *Լուա
ջիննէ՛ ընդ դէմ արիո
սի : *Երկրորդն ընդ
դէմ նեստորի : *Ո՛չ
գիտել ասա՛ զո՛չ զգալն
ասէ , և զո՛չ կրելն .
*Եւ՝ տես՝ որպէս մատա
նեա՟ւ կնքէ ըղձաւոր :
զի քանիցս անգամ եթէ
մարդ անուանի ՚ի ս՟բ գը
րոց . այսինքն՝ եթէ բը
նակիլ ասի , թէ աճե
ցեալ , թէ չարչարեալ ,
և յայլ ա՟մ անօրէնու
թիւնսն , բնութ՟ե
խոստովանիմ ասէ
զք՟ս կարկեցին
աստ երկաքը
նակքն :

ԺԳ *Ճ՟ռին.

Ճ՟ռ Չորեքտասաներորդ :

ԱՅՍՈՐԻԿ Ե
րեքեան աստուա
ցեալ ձառ.քս՝ են ը՟դդէմ
բանիցն մարկեղոսի ,
և այլոցն՝ որք աղդումն
ասացին ըղբանն . և ո՛չ
կատարեալ անձամբ .
այլ ո՟չ բանս մեր յօդս
հասեալ ապականի , նը
մանապէս և զբանն ասա
ցին ՚ի մարմնի բնակել .
այլ ո՛չ ՚ի նոյնութե մը
նացեալ :
*Բան . Յարացոյց . *լծ .
Օրինակնէ . այլէ վկայու
թ՟ե հաստատել զբանն ,
և ա՛յլէ օրինակա՟ւ :
*Բան . Եկաց մնաց *լծ .
Եկացն՝ ՚ի ներկայնէ ,
և մնացն՝ յապագայն . զ՟
թէ՝ միշտ անփոփոխելիէ
բանն Ա՟յ . *Որձ՟լ ,
եկաց էութ՟ե նոյն . և
մնաց զօրութ՟ե նոյն .
*Այսինքն՝ զի բնութ՟ե
ՆՁԾՆ և զօ

*Լուծմունք

և զօրութբ և փառօք՝ եկաց 'ի նոյնութե․ ոչ յառաջ քան ըզմարմնանալն ։

*Բան։ Բնաւութի յոսկւոյ սրբոյ։ *Լծ։ Սայինքն՝ անխառն և զուտ ոսկի․ զոր ըստ ձևոյ և ըստ չափոյ տապանակին կազմեաց և եդ 'ի վերայ նր․ որպէս այժմ 'ի նորա սեղանն սրբութե 'ի վերա սեանն․ ուստի Սայծախօսութի լինէր․ և յորժամ քահանայապետն զարիւն ողջակիզացն հասուցանէր 'ի նա՝ քաւէր զմեղս։

*Սան որոյ քաւութի կոչեցաւ․ որէ միութի կամ սրբութի․ որ նոյնն է յորժամ 'ի զանազանութէ չարեցն ազատիմք մի և պարզ լինիմք բարութբ։ *Իսկ յայլում տեղւոջ քաւ լիցի, բայց բարձականէ ։ Իբր թէ՝ մի լիցի *Իսկ երկուքերոբէքն՝ էին յերկուսին գլուխս տապանակին․

Բ․

Գ․ Փ․ *Ճ՛ուին․

ոչ 'ի դերեզմանն փըրկչին՝ մի 'ի սնարիցն՝ և մի յանոտիցն էին նըստեալ։

*Բան։ Բարեխօսաւ Հըր զԱՅ ՙԲՆ։ *Լծ։ Բարեխօսեալն ՙԲԻ ոչ նըմաստաբօրէ, որպէս ծառայա տէր․ զի հաւասարէ Հօր․ այլ զի միաւորեաց զընութիւս մեր ընդ իւրում աստուածութեն․ և մընալով անմեղ և անարատ եւ 'ի խաչ, եհեղ զանապական արիւնն իւր՝ և ընծայեաց այս Հօր․ և նովաւ հաշտեցոյց ընդ մեզ զՀայր։ Իսկ նոյն հեղումն արեանն և խոցուածք բեւեռացն վասն մեր՝ միշտ անմոռացեն առաջի աչացն Հօր։ Ուրով հաշտի ընդ մեզ։

*Յոյնպէս բարեխօսեն Սրբոյք։

*Բան։ Մերացեալ և Բրձրացեալ․ *Լծ․ Մերացեալ էր յերկիրէ․ իսկ բարձրացեալէր մեծութբ․

ՆԱԾԴ բան

Լուծումն.
*Բան. Եւ նմանէ քաւութիւն մեղաց մերոց
*Լծ. Ըստ չորից օրինակաց քաւութիւն էր քո. *Առաջին՝ զի քաւութիւնն այն էր ոսկի մք, և եղև քաւութն ձուլմամբն. և մնաց ՚ի նոյն ոսկիութեն. *Նմանապէս և բանն ած եղև մարդ, և մնաց ՚ի նոյն գերագոյն փառս Ածուէն անփոփոխ. *Երկրորդ՝ ըստ կոչմանն. զի կոչեցան քաւութն. *Նոյնպէս և տէր մեր կոչի քաւութն. ըստ այնմ՝ նա է քաւութիւն մեղաց մերոց. *Երրորդ՝ ըստ իրին. զի քաւէր զմեղս ժողովրդեանն. *Եւ տր մեր սրբութիւն արար մեղաց մերոց. *Չորրորդ՝ ըստ տրութեանն. զի երբեմն քերոբէքն շուրջ զնովաւ ՚ի պաշտակային. *Եւ զտր մեր յս քս եւտես եսայի նստեալ ՚ի վր աթոռոյ. և

ԺԳ. *Ձայնին.
սերոբէք շուրջ զնովաւ զերեք սրբեանն երգէին փառաբանութն.

*Ձայն հնգետասաներորդ.

ԲԱՐՁԵԱԼ

և այս ընդդէմ նոցա է՝ զորս ասացաք.
*Բան. Բոլորիցս ած.
*Լծ. Այս՝ ընդդէմ մանիքեցւոց է, որ ասաց այլ ումն արարիչ երկնի, և այլ ումն երկրի.
*Բան. բուռն էհար զորտանէն. *Լծ. Ըստ ձառին այնէ իմացումն՝ զի մի՛ երկիցէ Մովսէս. իսկ ՚ի մտաց՝ զի տէր մեր դեռևս ոչ էր կոխեալ ըզգլուխ վիշապին. և ոչ մրդոյ իշխանութն արկեալ կոխել զօձս և զկարիճս. վասնորոյ հրամայէ բուռն հարուլ զատանէն. *Իսկ որ ասա ՚ի տնօրէնութե քն առակի սոնպէս իմացի. զի մրդղութե բանին յե-

ԵՃԵԷ տուստ

* Լուծմունք

տ՛ւսատ կողմանէ եղև․ այսինքն ծածուկ խոր հրդով․ և ոչ յայտնի տեսութբ։

* Բան։ Նշանակ չարուէ էօձն։ * Լծ․ Նախ՝ զի թունաւորէ․ * Երկրորդ՝ զի ճնգ-իցս գալարի գնացիւք․ և մարդ հինգ զգայարանօք շարժի 'ի մեղս։ * Եւ տր մեր նըման եղև չարութեցս․ այսինքն՝ զի ունէր մարմին մեղաց, այլ ոչ ըզմեղս, և ոչ զապականութի․ և ունէր հինգ ըզգայարանս․ այլ ոչ շարժիւր նոքօք 'ի մեղս ։ * Իսկ օձն պղընձի՝ ըստ չորից իմաստի օրինակ տեսան մերոյ։ * Առաջին՝ զի օձն այն պղընձի ոչ կռանաւ գործեցաւ․ այլ ձուլմամբ արկաւ 'ի դարիձակի։ և Տր մեր ոչ ինքնգործութենէ ախտից, այլ միաւորութեամբ ընդ բնութինս եղև մարմնացել։ * Երկ

ժ․Ե․ * Ռ՛ուին ։

րորդ՝ զի նա՛ բարձրանալով առնէր փրկութի ։ և Տր մեր 'ի խաչին բարձրացեալ փրկեաց զմեզ․ ըստ այնմ, ես յորժամ բարձրացայց՝ զամենեսեան ձըգեցից առ իս։ * Երրորդ՝ զի միայն ձև ունէր օձի․ այլ ոչ զթոյնս ապականութն․ և Տր մեր 'ի նըմանութի մարդկան եղեալ, այլ ոչ ունէր ըզմեղս և զապականութի։ * Չորրորդ՝ զի նա զհաւատով տեսօղս ինքեան՝ ապրեցուցանէր և զխածանօղսն սատակէր․ և որք ոչ հաւատային՝ ոչ ապրեին․ սոյնպէս և Տր մեր խափանեաց զայն որ զիշխանութի մահուն ունէր․ այսինքն զսատանայ․ և մահաւմբն իւրով ապրեցոյց ըզհաւատացեալսն իւր․ ըստ այնմ՝ որ հաւատայ յՈրդի՝ տեսցէ զկեանս յաւիտենից և որոչն հաւատայ յՈրդի՝ ոչ տեսցէ զկեանս․

ՆՁԾ ը այլ

Լուծմունք.

այլ բարկութիւն Ա՟Յ մնայ ՚ի վե՟ր նր՟.

*Քրն. Ալ ոչ եկաց մնաց օձ. *Լծ. Ո՛չ զայն ասէ թէ՝ զմարմինն որ առ քոյ թողեալ՝ միայն բանն անմարմին ել յերկինս՝ ըստ ոմանց. այլ զի էջ յունայնութիւն եւ ՚ի ծառայի կերպս, խոնարհեալ մեռեալ եւ թաղեալ եւ յարուցեալ մարմնով. եւ յետ այսորիկ նստեալ ՚ի փառս ա՟ծ՟ու՟ե իւրոյ նովին մարմնովն՝ որպէս էր նախ. ըստ այնմ՝ փառաւորեա զիս առ ՚ի քէն փառօքն զոր ունէի. եւ այլն.

*Ձ՟— Ակնարկութեանց:

ԱՌՍԱՑՍ է՛ եւ ընդդէմ ասացեալ հերձուածոյն.

*Քրն. Ձեռն եւ աջ է Որդի՛ Հօր: *Լծ. Ըստ այնմ, փրկեաց զնա աջ

Ժ.Զ. *Ձ—յն.

իւր. եւ դարձեալ. ասէ, առաքեաց զբանիւր եւ բժշկեաց զնս:

*Քրն. Իմացն զնա՝ հաճառեալ. *Լծ. Այսինքն զմիտս մեր ՚ի յայտնի տեսութիւն. *Լոյն ձեռն կոչի վ՟ն կրկին պատճառի. *Նախ՝ զի ձեռն է յէութենէ մարմնոյն. եւ Որդին յէութենէ Հօր: *Երկրորդ՝ զի ձեռօք առնեմք զա՟մ ինչ. եւ Հայր Որդւով արար զա՟մ եղեալս: *Լոյն ոչ ձեռն մովսիսի ՚ի ծոցն իւր ոչ եւս էր բորոտեալ, որ տաքս հանեալ երեւեցաւ բորոտ. եւ եդեալ ՚ի ծոցն նոյն բորոտութ՟ն եւ հանեալ ՚ի ծոցոյն՝ առողջ ապա երեւեցաւ մաքուր *Այսպէս եւ տէր մեր մինչ դեռ էր ՚ի ծոց Հօր այսինքն յէութեն Հօր, Ա՟ծավայելուչ մաքրութե էր. եւ յորժամ էջ յունայնութի, ապա երեւեցաւ մարմնով. եւ դարձեալ

ՆԾԹ նո

*Լուծմունք

նովին մարմնովն եմուտ 'ի ներքին կողմն վարագուրին. և 'ի միւսանգմ գալստեանն՝ երևեսցի փառօք հօր՝ և հրեշտակաց ընդ.

*Քոն. Որ եղգողնըն մեզ առանց 'ի բաց դնելոյ ունելով. *Ըծ. Ս. յինքն զմրմինն. զի նովին մարմնովն եկեսցէ. ուստի յայտ է, հայեսցին 'ի նա որք խոցեցին. զի մեղաւորքն ոչ կարեն տեսանել ըզ փառս Ա.ծութեն նորա. այլ միայն երանելիքն, որպէս ասէ Պօղոս, յերկդումն առանց մեղաց յայտնեսցի. որոց ակն ունին նմա 'ի փրկութի.

Լ.Ն

ԺԼ. *Ճաշուն.

Ճաշու Նօրն կատանէրորդ:

*Քան:

ԶԻ ՈՉ Մ.ՍՏ ձածազգեաց մըդէր Քսի. և ոչ 'ի մարդ բնակեցան բանն այ:

*Ըծ. Սոքա պօղոսի սամոստացւոյնեն, և նեստորի հերետիկոսի նորին. զի մինն ածազգեստ մրդ ասէր զՔսի. և միւսն բնակութեամբ Ա.Ծ:

*Օ. որս կամէր խոտորմամբ ուղղել ապօղինարոս: *Ասէր, երկրպագեմք ոչ մարդոյ ածազգեստի. այլ Ա.Յ մըրմնազգեստի: *Իսկ զերկոսեանս զայսոսիկ խոտելի եցոյց Ա.Ծաբանն գըրիգոր ասելով. այլ մեք երկիրպագանեմք որպէս Ա.Յ մարմնացելոյ. և մըրդացելոյ.

*Քոն: Յամենեցունց ոչ դուզնաքեօք վկայեալ

ՆԶԿ յուղ

*Ա—ծն—ն.

յուղղութիւն ։ *Լծ ։
Ա. յինքն՝ զինքենէ՛ ասէ
խոնարհութք. ոչ օրէնէ
ած ահաձոյ արանց. Ասէ
տես՝ զի ասէ ած է ըստ
հոգւոյ և ըստ մրմնոյ, մրդ-
նոյն ինքն. և վկայածէ
՚ի մէջ զբանն Պօղոսի,
թէ նոյն ինքն մարդնէ
ած ։ որ և ասէ.

*Բան ։ Իսկ ՚ի վախճան ա-
ւուրցս խօսեցաւ ընդ մեզ
Որդւովն ։ *Լծ ։ Ասէ՝
զի թէպտ նոյն բանիւն
խօսեցաւ և ընդ հարսն
և ընդ մարգարէսն՝ այլ
ոչ նոյն մարմնովն ։ յայտ
ուրեմնէ թէ՝ նա ինքնէ
մարմնացեալ. և նոյն ինքն
նէ որդին այ. որով և
զյաւիտեանս արար. և
այլն ։

*Բան. Ասէ ոչ բնակեալ
՚ի մարդումն, և ածարդ
գեստ ։ *Լծ ։ Ա. յինքն՝
մէքն պահելով զպատուի
րանն՝ օթեւան և բնա
կութիւն եղեն Երրոր
դութեանն ։ ոչ ասաց

ԺԱ. *Ճ՛—ին.

փրկիչն, Ես և Հայր առ
նա եկեսցուք. և օթե
ւանս առնմա արասցուք.
*Իսկ մըկրտեալքն
Ա. ծաղկեցեն շնորհօք.
ըստ այնմ, որք ՚ի Քս մկր
կրտեցայք՝ զՔս զգե
ցեալ էք.

*Բան ։ Որք եղեն հաղորդ
Ա. ծութեան նորա. *Լծ ։
Ա. յնէ որ ասէ, որպէս
դու Հայր յիս և Ես
՚ի քեզ, այսպէս և սոքա
՚ի մեզ իցեն. *Եւ դար
ձեալ ըստ այնմ որ ասէ,
եթէ ժառանգ՝ և ժա
ռանգակիցք Քի ։

*Ճ՛—— Ութևտասներորդ ։

*Բան.

ԽՈՐՀՐԴԱ
ծութիւն ։ *Լծ ։
Խորհրդածուն՝ խորհր
դակից և խորհրդադէտ
լինի ։ ոչ զայն ասէ թէ՝ զա
ռաջինկոյ բանդ ասացե

Ճճկա լոյս

*ԼՈՒԾՄՈՒՆՔ

լոյս խորհրդակից առնեմ, այլ թէ զամենեցունց միտս 'ի լոյս խորհուրդս ածեմ. որք հաճանին յայտնապէս թէ սուտ է 'ինոցանէ ասացեալն:

*Բան. Ընանհցայց: *Լծ: Այսինքն՝ հոգւով:

*Բան: Գնացից: *Լծ: Այսինքն՝ Որդւով:

*Բան: Եղէց նշ Ա.Ծ: *Լծ: Զ դէմս սբյ Երրորդութեն բացայայտէ,

*Բան. Ահա ես եկից, *Լծ: Այնէ՝ զոր ասէ տր, և երեւեցուցից նըմա զիս: *Եւ բանալն նըմա պատուիրանին պահպանութենէ:

*Բան. Օտարախոր:

*Լծ: Նենգաւորք՝ և թշնամիք: զի հերձուածողքն կամ վասն նենգութեան, կամ վասն տրդխութե, կամ վասն անհաւատութե 'ի հերձուածս անկանին. *Նոյն դէ և պատճառ տմ զը

ԺԹ. *ՃԱՌԻՆ.

բախտութե մարդոյ 'ի վր այլոց:

*Բան: Այլ զի եղև մարմինն: *Լծ: Բանն մարմին եղև. այսինքն մրդ. և նոյն եղելութբն եկաց մնաց Ա.Ծ: *Այ այնուրիկ ած և մարդ երկրպագի քս: *Տես և և՛ի միտ առ.

*ՃԱՌ ԻՆՆ ԵՐԵՍՈՒՆԵՐՈՐԴ:

*Բան:

ՈՐՈՎ ՎԲ ԼԱՍՏ ճած անուանի Քրս:

*Լծ: Այսինքն թէ՝ քս անուննն ոչ առանձնակի մարդոյնէ նշանակութի, որպէս նոքայն ասէն: այլ Քսն յամ ուրեք զած նշանակէ: որպէս քարզեցին Առաքեալքն:

*Զ վկայութիւնոդ Առաքելոց՝ յեփեսացւոց 'ի թեսաղոնիկեցւոց, 'ի տիտոսի, և 'ի գաղատացւոց թուղթսն դիտ.

Եձկէ բան:

* Լուծմունք

*բան. Յոյսն փառաց.
*լծ. Ածէ յոյս փառաց և ոչ մարդ.

*բան. ՚Ի ձէնջ հնչեաց բանն տն. *լծ. Այսինքն՝ զի առաջին Թուղթ՝ Թեսաղոնիկեցւոցն է. և ապա այլքն.

*բան. Ո՛չ ըստ միոյ եղև ինչ. *լծ. Այսինքն՝ ոչ ըստ միոյ՝ այլ բազում չարչարանօք, և անարգութե.

*բան. Անպարըշտութե.
*լծ. Ան ածութե, եւ անհաւատութե, և աշխարհական ցանկութե մեղքն է.

*բան. Օգաստութե.
*լծ. Օգաստութիւն մտացն է.

*բան. Պարկեշտութե.
*լծ. Մարմնոյ սրբութե.
*բան. Երանելի յուսոյն.
*լծ. Յոյսն որ առ ած է՝ երանելի է. *Առաջին՝ զի ոչ ամաչեցուցանէ. *Երկրորդ՝ զի անփոփոխ է յուսալին ած

ժ. Թ. *Ճ՛ոին.

որում և յոյսն. *Այլ Թըշնառական է յոյսն որ է ՚ի մարդ. *Մին՝ զի փոփոխումն ունի յուսալին. ըստ որում և յոյսն ընդ նմին. Երկրորդ՝ զի վրիպի՝ բազում անգամ վասն տկարութե և ագիտութեան և չկամութե.

*բան. Մեծին աստուծոյ. *լծ. Մեծ ասելն կրկին ունի ցոյց. *Առաջին՝ առընչաբերն. որ ցուցանէ զփոքրն. *Երկրորդ՝ անհամեմատարն. որում ոչ ոք համեմատի. *Եւ այս երկրորդ կերպիւս ասի ած մեծ. ըստ այնմ՝ մեծ է Տէր և մեծ է զօրութի նորա. *Այլ առընչաբարն ոչ իսկապէս՝ այլ պիտակապէս. որպէս համանունաբար կոչին ամանք ածք յերկինս և յերկրի. ըստ Պօղոսի. *Այլ անհամեմատարն իսկապէս. որպէս ասաց

Եձկփ բար

*Լուծմունք

բարուք․ նա ինքնէ տր ած մեր․ ընդ որում ոչ ոք համարեսցի։

*Բան․ Ածագեստ ուսուցողացն․ *Լծ․ Այսինքն՝ ածագեստն ոչ ուրեք անուանի ած․ այլ որպէս ասացի ածէ ճշմարիտ քն․ ապա ոչէ․ ածագեստ։

*Բան․ Ելի ըստ յայտնութեանն։ *Լծ․ Այսինքն ըստ հոգւոյն՝ որ ըստ քաղաքաց քաղաքաց վկայէր նմա․ Կամ ածային յայտնութէն՝ զքն ած քարոզելն ասէ։

*Բան․ Կարծեցելոցն․ *Լծ․ Որ կարծէին սիւնսն ասէ․ այսինքն՝ զԱռաքեալսն զՊետրոս եւ զՅովհաննէս։։

Ի* Գլուխ։

*Գլու Բանեբերութ։

ԲԱՌՍ ԱՅՍ բովանդակ զքս ըստ մարմնոյ՝ ած ուսուցանէ։

*Բան․ Ոչ հաւատայր զինքն նոցա․ *Լծ․ Այսինքն ոչ յայտնէր զինքն նց․ հաւատոն ՚ի յած է․ վասն այնորիկ բազումք ոչ պտրեցան․ այլ հաւատացին ՚ի քս ած․

*Բան․ Աթոռակիցէ այ եւ հօր․ *Լծ․ Որպ ասաց՝ նիստ ընդ աջմէ իմմէ․ թողուլ զմեղս՝ այ միայնէ․ զի որ յոչընչէ գոյացոյց, նա եւ յապականութենէ նորոգեսցէ․ *Իսկ մարդիկ նորին բանիւն թողուն զմեղս․

*Բան․ Քանզի միայն աստուածութիւննէ ազատ․ *Լծ․

* Լուծումն.

Զի անեղ է. այլ արարածք ամ ծառայեն արարչին:

* Բան. Պարտուց օրինակաւ ընդ ունէր զպաշտօնն. * Լծ. Որպէս ասաց, դուք կոչէք զիս տէր և վարդապետ՝ և եմ իսկ:

* Բան. Տեառն ամ քում երկիրպագցես, և զնա միայն պաշտեսցես. * Լծ. Վասն քո ասաց զայս օրէնքն միաւորակի, և ոչ երկակի.

* Բան. Յերկինս թէ ՚ի մարդում. * Իսերոբէս թէ ՚ի հողեղէն մարմնի. * Լծ. Երկինքն բնակութիւն ամ ըստայնմ, բնակեալն յերկինս ծիծաղեսցի զնոքօք. այլ և սերոբէքն ըստայնմ, որնըս տիս ՚ի քերոբէս և հայս յանդունդս. այսինքն է՝ թէ դու մարդում երկիր պատանես զի բնակարանէ ամ, ապա և հրեշտակաց և երկնից պար

Ի * Ճառին,

տիս երկիր պատանել. զի լաւագոյն բնակարանք են ամ քան զմարդ.

* Բան. Խստանակ համարեցաւ. * Լծ. Կամ թէ րեհաւտութբ, կամ անարժան գործովք հր պելոյն սատոնիկ պատիժ նէ. այսինքն ակնկալութ հանդերձելոյ գեհենին. զոր ասէ՝ Պօղոս:

* Բան. Իսկ ճշմարիտ ամենայն իրօք միաւորութն. * Լծ. Զի ամ միաւորեալք որք են յաշխարհի՝ բաժանումն ունին, կամ փոփոխումն ՚ի միմեանս. * Իսկ տեառն մերոյ միաւորութիւննէ անփոփոխելի, և անորոշելի. վասնորոյ ասէ թէ ամենայն իրօք ճշմարիտ է.

Ն Ձ Կ Ե Ճառ

* Լուծմունք

Ճառ Երեսներորդ երկրորդ.

* Բան.

ԶԱՒԱ կէն աբրահամու, * Լծ. 'Նախ' նշանակէ զմարդկայինս բնութ. և ոչ զայլոց. * Երկրորդ՝ զազգն աբրահամու՝ յորմէ ծնաւ քս. որպէս խոստացաւ ասելով, 'ի զաւակէ՛ քումմէ օրհնեսցին ամ ազգք. * Երրորդ՝ զմինն միայն զաստուածն մարդացեալ. * Խոստացաւ սէս մեկնել ըզբանն մարմին եղևն, և սկսանի յայն մանէ որ ասէ. * Օ. զաւակէն աբրահամու. զի մինն ընդդէմ նեստորի է, և միւսն ընդդէմ ապողինարի.

* Բան. Եղև դիտումն հոդեկրից. * Լծ. Երկումտօքէ. այսինքն թէ՝ դիտէին առաքեալքն զբը

ԽԱ. * Ճառին.

նութի բանին անփոփոխելի, այլ վասն անճառ միաւորութեն՝ կըցորդ եղև և մարմին եղև ասացին. * Դարձեալ եղև դիտումն, այսինքն դիտաւորութի նոցա այն էր՝ զի ուսուցանիցեն զբնութի բանին անփոփոխելի. վասն այնորիկ՝ բնակեալ և միաւորեալ և ըմբռնեալ ասացին. * Բան. Կամ ակնարկութ իւրով ածիլ առ այս. * Լծ. Այսինքն թէ՝ 'ի պարզ բնութիւն իւր ոչ այլ այլ բանն ած. այլ և ոչ 'ի մարմնանալն ակնարկութ իւրով. այսինքն կամաւ և հաճութեամբ. որպէս մարդ եղև. * Եթէ ոք կարծիցէ գալ 'ի բնական այլայլութի մարմնոյն՝ մի՛ լիցի ասէ. և բերէ՛ օրինակ և վկայութիւն 'ի յակոբայ առաքելոյն. եթէ՝ չիք փոփոխումն, կամ շրջելոյ ըստուեր. * Այս

Նձկզ ինքն

Լուծմունք

ինքն՝ որպէս արեգակն
ինքն ըստ իւրում բնու
թեանն անփոփոխ է · այլ
՚ի յօդս խառնիլումն կրէ
զփոփոխումն ըստուերի ·
մի՛ լիցի այնպէս իմանալ
զմրդեղութիւն բանին ·
այլ որպէս յիւրում պարզ
էութեն անփոփոխ է ,
այնպէս և ՚ի մարդեղու
թեն մնաց անփոփոխ ·
*Բան · Ո մարդ եղև մր
մին բանն , կարեւոր է տե
սանել · *Լծ · Ո այն կա
մի մեկնել՝ զի մարմին
առելով զմարդն եցոյց ·
և բանն՝ ածէ ։ *Իսկ
եղևն՝ ոչ փոփոխմամբ
՚ի մարդկութիւն · որպէս
ջուրն ՚ի խաղողն · կամ
յայլ ինչ ։ այլ՝ առեալ
զմերս բնութի յարգան
դի կուսին · միաւորեաց
ընդ իւրում ածութեն ։
*Բան · Տեսցէ՝ ամենայն
մարմին զփրկութի այ ,
*Լծ · Ասացէ ամ մարդ
զփրկութի այ մերոյ ·
այսինքն զքին · զի զՀա

ԻԱ. *Ճառին ։

տարակ պարտիս բոլոր բը
նութեես երյծ ։ այլ որք
ոչ հաւատան ՚ի նմա՝ ան
անցականաւն դատապար
տին ։
*Բան ։ Կատարեալ մարդ ։
*Լծ ։ Ածէր կատարեալ·
և եղև կատարեալ մարդ ։
և ոչ երկու կատարեալք՝
այլ մի կատարեալ ։ *Լծ
ոչ որպէս ոմանք ասեն ,
զոր օրինակ Հայր կատա
րեալ՝ Որդին կատարեալ՝
Հոգին Սբ կատարեալ ·
և ոչ երեք կատարեալք ,
այլ մի կատարեալ ։ զի
այս ոչէ նորման · քանզի
ոչեն աստ երեք անձինք ։
այլ որպէս նոյն ինքն քս
իւրում ածութենէ բը
նութբ կատարեալ և ան
ձամբ կատարեալ՝ և ոչ
երկու կատարեալք , այլ
մի կատարեալ ։ նմանապէս
և ՚ի միաւորութեն իմա
ցիս ած և մարդ մի կատա
րեալ ։
*Բան ։ Ոչ կրեալ շփո
թումն և կամ խառնա

Նձկէ կուռ

*Լուծումն․
կուծ ինչ կամ փոխադրութիւն․ *Լծ․ Տարրք ամենեքեան զէութեն այլայլութիւն զանազանեն, և սոյնպէս զանազանին սոքա։ *Շփոթումն է՝ յորում ոչ միայն խառնեալքն յիւրեանց պարզութենէ, այլ ապականին մասամբ․ որպէս ջուր և գինի, կամ ջուր և ալիւր։ *Խառնակումն է՝ յորում խառնեալքն բոլորովին այլայլին․ և խառնմամբն լինին այլ ինչ․ որպէս ի չորից տարերացս մարմին ինչ․ և ի սեւանէ՝ և ի սպիտակէ՝ գոյն․ *Այլ փոխադրութիւն է՝ որով ումեմն բնութիւն ամենեւին ի ներհակն փոխի․ կամ զներհակն յինքն փոխարկէ․ որպէս կաթ մի գինւոյ ի սափոր մի ջուր։ *Այլ ոչ մէկ յայսցանէ միաւորութիւն Քրիստոսի․ այլ միաւորեալ և անփոփոխ մնացեալ։ *Այս է եղանակ միաւորութեանն նր․

ԽԸ. *Ձուքն.
և այս է ծայրագոյն, այս ինքն կատարեալ և ճշմարիտ միաւորութիւնն

ԲԻ։

*Բան․ Ոչ կամամբ։ *Լծ․ Զանազանութի այս բնակելոյն ի յիւր մարմինն, և բնակելոյն ի մեզ․ զի ի մեզ բնակի խնամակալութեամբ․ իսկ ի մարմնի իւրում բնակի լրումն աստուածութեանն միաւորութեամբ։
*Բան․ Ո՛չ հաղորդութբ․ *Լծ․ Այսինքն՝ ոչ այնպէս որպէս լոյս արտաքին զներքին տեսութիւն հաղորդէ՛ ինքեան՝ և լուսաւորէ զնա։
*Բան․ Այլ կամամբ։
*Լծ․ Այսինքն՝ և ոչ որպէս հրոյ ջերմութիւն զմերձաւորսն․ զի երբեմն ըզմիտս լուսաւորէ սրբոցն։ ըստ այնմ, էր լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէր զամենայն մարդ։
*Այլ երբեմն բորբոքէ կամամբ սիրոյն․ ըստ այնմ, հուր եկի արկանել յեր
Ղկ․ ԺԲ.   կիր

*բան. Բայց տրնեալ լի
նի որպէս վարկանիմ և
այս նմա անմարմին գոլ։
*լծ. Սոյինքն ասացեալ
լինի ՚ի գրոց անմարմին
գոլն և անբաժանելի.
*Որպէս ասէ երբեմն.
որդին մարդոյ որէն յեր
կինս։ և աշակերտացն
թէ՝ես ընդ ձեզ եմ զամ
աւուրս։ *Նաև որպէս
բանն անմարմին՝ անբա
ժանելի է ՚ի գրոյն, և յիւ
րաքանչիւր մասացն ողջ
և ոչ մասամբ։ այլ մի և
նոյն բոլոր բանն է ՚ի բոլոր
տիսի և յամենեցունց
մասս անբաժանելի։
*բան։ Նաև իւր բանին ա
սի առ իմէնջ մարմին՝
ոչ որպէս մարդոյ իւր ծի
ծաղականն. և կամ ձիոյ
իւր խրխնջականն. *լծ։
Սոյինքն զի ծիծաղա
կանն մարդոյն բաղկա
ցուցիչ յատուկ է. նոյն
պէս և խրխնջականն ձի
ոյ. և թէ սոքա բանին՝

ոչ է մրդ, և ոչ ձի. *Նոյն
պէս և եթէ զմարմինն
քն բառնաս՝ ոչ է քն այլ
առնելևս. ք զսոսա իւրէ
մարմինն բանին. *Նաև
զի մարմինն իքն իւրէ.
և սոքա իմեզ չեն իր այ
յատկութիք իւրին. *Երկ
րորդ՝ զի ծիծաղելին իմեզ
երբեմն ներգործութի է,
և երբեմն զօրութի. *Իսկ
մարմինն իքն միշտ ներ
գործութի է. *Երրորդ
զիմարմինն ՚իքն գործա
ռորականէ. զի նովաւ
կատարէր զամ անօրէնու
թի. որպէս հոգիս մեր
ներգործէ՝ մարմնովս.
այլ ծիծաղականն ՚ի մեզ
ոչ կարէ գործել ինչ.
*բան. Ընդունիլ, և լը
նուլ. *լծ. Օ կրելն ա
սէ, և զառնելն.
*բան. Որով ըստ մարմ
նոյ ձեռի. *լծ. Երկու
աղգ դնէ զերանակ ա
ռաքելութեանն. մեկ
՚ի տեղւոջէ՝ ՚ի տեղի.
երկու՝ ՚իպաշտօն ինչ
ԵՃԿԹ գոր

*Լուծմունք

գործոյ ։ որպէս քահանայութեն եւ քարոզութե, մարդ՝ որս մարմնական ձեւոյս՝ զանմարմին բնութեանն իմանամք զանտեսութի, եթէ զորդւոյ, եւ եթէ զհոգւոյն սրբոյ. *Դարձեալ եւ ըստ առաջին կերպին կարէ՝ իմանալ, զի զմարդ լինու Աստուած. Եւ ոչ է յումեքէ՝ հեռի. այլ ծածկաբար, իսկ յոր ժամ ուրեք երեւեսցի՝ ըստ իւրեք ինչ երեւումն այն՝ առաքումն ասի ։ *Բան. Բարեպաշտիկ գիտութի, *Լծ. Ուղղափառ տեսութինէ. որ ունի առաջնորդ զհաւատն.

*Հ…Ի ԵՐՐՈՐԴ ԵՐԿՐՈՐԴ .

ԱՌՍԱՅՍ ծանուցանէ՝ թէ որպէս իմացուք Աստուածածին զոք կոյսն. *Եւ գիտելի է՝ զի որք բաժա

ԻԲ *Հ…ւն ,

նեն զծնեալն 'ի մարդ եւ յԱստուած՝ որպէս երկաբնակքն, զծնօղն Աստուածածին ոչ կարեն ասել. եւ եթէ ասեն, կոչմամբ միայն է եւ ոչ իսկութե, *Բան. Յայս հօրէ. *Լծ. Աստուած է բնութեն, եւ հայր՝ անձամբն. *Բան. Եւ անմարմնոյ վայելուչ բնութեան. *Լծ. Այսինքն՝ որպէս բնութիւնն իւր անմարմին է, այսպէս եւ անմարմին ծնունդ վայելէ իւրքեան. *Բան. Սակայն՝ իւր ծընունդն իմանալի. ծնողին ծնեալն, եւ համագոյ նորին. *Լծ. Ծնունդն երկու ինչ նշանակէ՝. *Նախ՝ զի ծընողին է ծընունդն. *Երկրորդ՝ զի բնութենակից է՝ նր. եւ թէ մին յայսցանէ պակասի՝ ոչ կոչի ծնունդ. *Նմանապէս եւ որդին զնոյն նշանակէ՝, այսինքն 'ի հօրէն. եւ բըն

Լուծմունք

նութեամբ հաւասար հօրն.

*բան. Գոլով միշտ. *լծ. Նա յինքն էր միշտ. *Միշտն յամ ուրեք զանեղըն բացայայտէ. այլ՝ անորիշ. *Իսկ յորժամ մերձ դընի էրն՝ կամ էն՝ կամ եղիցին, յայնժամ որոշի յանցեալն, 'ի ներկայն, եւ յապագայն.

*բան. Գոյակից եւ էակից գոլ նմա. *լծ. Գոյակից բնութէն. եւ էակից անձամբն. զի որքան էր հայր՝ էր եւ որդի. միշտ էութեն կցորդ հօր.

*բան. Ի յետին յաւիտենիս ժամանակս.

*լծ. Յերիս բաժանի յաւիտեանն 'ի մեր գիրս. ըստ այնմ, յաւիտեան՝ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. *Եւ է Առաջինն մինչ 'ի ստեղծումն աշխարհի. *Երկրորդն մինչ 'ի կատարածն. *Եր

ԻԲ. *Ճ[illegible]ին.

որդն՝ անվախճանին.

*Արդ՝ ասելով յետին՝ տար որոշէ յառաջնոյն. եւ ասելով ժամանակս, բաժանէ՛ 'ի վերջնոյն. որ ունի անցեալ ներկայ եւ ապառնի.

*բան. Վասն մեր մարդկան, եւ վս մերոյ փրկութեան. *լծ. Ոչ է կրկնաբանութի, այլ յոյժ կարեւոր. եւ գ կերպիւ է իմանալի. *Առաջին՝ այսինքն վասն մեր մարդկան շնորհի՛ եւ կարօտի եղեւ. եւ ոչ վասն ինքեան. եւ վս մերոյ փրկութե, եւ ոչ այլ ինչ արարածոց. *Երկրորդ՝ այսինքն վասն մեր հասարակաց բնութեանս. որոյ ելոյծ զպարտիս. Եւ առաւել վասն մեր հաւատացելոցս փրկութեան. *Երրորդ՝ եւ իսկապէս՝ այսինքն թէ վս մեր մարդկան մարմնացաւ. եւ վասն մերոյ փրկութե խաչեցաւ.

ԵՃՀԷ բան

*բան. Յունայնութիւն և յաղքատութի. *Լծ. Աղքատէ մարդոյս բը նութի. զի զամ՝ տալով և պարգևելով ունի. ի այնմ, զի ոչ ունիս զոր ոչ առեր. և ունայնացաւ մարդս, զի 'ի պարգևէն է շնորհացն ևս զրկե ցաւ:

*բան. Այսինքն ըստ մարմնոյ ծնեալ զնա. *Լծ. Ասաի՛ ածածին աւեմք զմայր ածն. զի ածն որ էր 'ի սկզբանէ՝ միացեալ մարմնով ծնաւ 'ի նմանէ: *Իմա՛ ով մը տաւոր, զի թէ յերկու յայսցանէ՝ մին պակասիցի ծնողն ոչէ ածածին. այսինքն՝ ընկլիզեն 'ի հօ րէ, և ծնունդն ըստ մր մնոյ, և միանալն ճշմա րիտ. *Իսկ զասելն՝ ըստ ճշմարտութե, ըստ բնու թեէ իմանալ. զի սո վորութիւնէ սրբոյս, յամ ուրեք ուր և ասէ՝ ըստ ճշմարտութե միա ւորութեան, ըստ բնու թեան միաւորութեան ասէ:

*բան. Որպէս 'ի յոյժ բա րեդէր. *Լծ. Այնէ՝ զի զսուրբ գրեալն բարե պաշտապէս ընթեռնու ցումք. ոպ ասացաւ՝ ա ռաջնորդական հաւա տոյն. *Ոչ ինչէ ան հաւատութին, և զի ոչ անպարըշտութի. *Այն հաւատոն այնէ՝ որ մա սամբ ինչ գիտէ զած՝ և այլովքն ուրանայ. ոպ հրէայքն. և անպարիշտ է՝ որ ամենեւին ոչ գի տէ զած.

*բան. Իսկ հեթանոսաց մանկունք այպն տանեն զեկեղեցական կրօնիւք. *Լծ. Ոչ ի կամ զիւ րեանց աստուածոցն իմա նան զծնունդն. որպէս կռօնօսին, և այլոցն. կամ ախտական ինչ կարծեօք.

*բան. Ոչ իւրեանց ան պարշտութե կրիցեն պը

ԵՃՀԷ տուղս

* Լուծմունք
տուղս: * Լծ. Որպէս ա-
սէ՝ որ ոչ հաւատայ յորդի,
բարկութիւն այ մնայ ի
վր նր. * Իսկ և՛ի մէնջ
նախատինս լինիցին:
* Հրցն: Որդութիւ, և յի-
մարուիւ. * Լծ. Որդու-
թիւն է կամաւ, և յիմա-
րութիւնն ակամայ.
* Հրցն: Որ ընդ ապակա-
նութեն. * Լծ. Լայինքն
թէ՝ զածածին կոյսն ան-
ապական խոստովանիմք՝
ոչ ըստ գոյացութե բն-
նութե, այլ ըստ հոգւոյն
սրբութե խնկընականէն
և ՚իներգործականէն.
և ըստ անսերմն յղութե
բանին. և վս անապա-
կան ծննդեանն:
* Հրցն: Հաստատեմք լինիլ
ըստ մեզ: * Լծ. Լայինքն
հաւատամք մարդա-
ցեալ:
* Հրցն: Ըստ եղանակի ի-
րիք. * Լծ. Լայինքն՝ ը
օրինակի իրիք: որպ ասէ՝
վՀոգի եղմարմին:
* Հրցն: Ըստերիւրեսցի:

* Իմ. Ձայն.
* Լծ. Որդուոց.
* Հրցն. Ընդէր թէ ոչ ծը-
նաւ զած, և ոչ ասա ցի
ած ՚ինմանէ ծնեալն.
* Լծ. Լայինքն՝ եթէ
զած մարմնով ոչ ծնաւ,
կամ ՚ինմանէ՝ ծնեալն
ըստ մարմնոյ՝ ոչ անուանի
ած, յայնժամ և մայրն
ոչ է ածածին. ապա-
րէն եթէ զած մարմնա-
ցեալ ծնաւ, և զծնեալն
՚ինմանէ՝ մարմնով՝ ած
գոլ վկայեն որք գիրք,
յայնժմ ՚ի հարկէ՝ ածա-
ծին է՝ ծնողն նր.

* Ձայն Ի երրորդ երրորդ.

Լ ՁԵՌՆԻԱՑՍ

մնկ նախապէս բե-
րէ՝ վկայութի թէ ածա-
ծին է որ կոյսն Ճշմարտա-
պէս. որպէս մարգարէն
Եսայի ածածին խոստո-
վանի ասելով. ահա կոյսն
յղասցի և ծնցի որդի
զԷմմանուէլ: այսինքն
ԸնդՄեզԱծ զմր

*Լուծմունք

զմարդացեալն ա͞ծ։

*Բան։ Ով ի մանուկ ծը-
նաւ մեզ որդի և տուաւ
մեզ։ *Լծ. Աննախանձա
բորբոք մանուկն է ը͞ն մար
մնոյ ծննդեանն. և որ
դին է վ͞ս ա͞ծութեն. *Իսկ՝
մեզ, ասելն, զի մեզ ե-
ղև նորոգութի։ *Լաւ
այն զի նախ ասէ՝ մանուկ
և ապա որդի. զի մարմ
նովն ծանաչեցաք զա͞ծու
թի նր. *Լաւ դարձեալ.
զի հեթանոսաց տուաւ
փրկիչ հաւատովն. թէ
պէտ յաղագն հրէից
ծնաւ։

*Բան. Որոյ իշխանութին
՚ի վ͞ր ուսոց իւրոց *Լծ.
Այսինքն՝ նախ՝ զի բը
նութե ունի ըղ տիրելն
և զիշխանութին։ և ոչ
ո͞պ զմեզ ըստանալով.
*Դարձեալ, Խաչնէ իշ
խանութին, զոր եբարձ
ի յուսն.

*Բան. Հրեշտակ մեծի
խորհրդոյ. *Լծ. Այս
ինքն սպասաւոր, կամ

ԻԳ. *Ճառին։

յայտնօղ։ *Նախ՝ զի
յայտնեաց մեզ զՀայր
անունն ա͞յ. ըստայնմ,
յայտնեցի զանուն քո։
զի որդովն ծանաչեցաք
զՀայր. *Երկրորդ՝ զի
յայտնեաց ըղկամս հօր՝
որ վասն հեթանոսաց.
*Երրորդ՝ զի ըղ հողե
ղէն բնութիս մեր նը
տոյց ՚ի փառս ա͞ծութեն.
որում երկրպագեն ա͞մ
երկնաւորք և երկրաւորք։
*Սոքա են մեծ խոր
հուրդք. որք ծածկեալէին
յաղագաց և յաւիտեանից։

*Բան։ Լաւ ՚ի ձեռն նր,
և նովաւ, *Լծ Այսինքն
՚ի ձեռն մարդեղութեն
և խաչելութեն. *Լաւ
նովաւ, այսինքն՝ զի ա͞ծ
է և որդի ա͞յ, և մեք ը͞ն
նմ հաշտելովն՝ հաշտիմք
ընդ հօր. և ՚ի նմ հաւա
տովն՝ հաւատամք ՚ի
հայր։

*Բան. Արդիք. *Լծ.
Արդի, զաղգս հեթա
նոսաց նշանակէ. որք ի
ԵՃՀԴ̃ խո

*Լուծմունք
խորս մեղաց և կռապաշ-
տութեն ընկղմեալքէին.
*բն. Հաստատեցի.
*լծ. Լոյսինքն՝ հաւա-
տացի.
*բն. Յորովայնէ՝ մօր
իմոյ կոչեաց զանուն իմ.
*լծ. Որէ՝ մանուէլն.
*բն. Օ նոր անունն.
*լծ. Ըստ եսայեայ, կո-
չեսցի քեզ անուն նոր,
զոր տէր անուանեսցէ.
որէ յս՟ քս՟ ըստ այնմ,
շնորհեաց նմա անուն՝
որ ի վերէ քան զամ՟ ա-
նուն. յորմէ և մեք նոր
անուամբ կոչիմք քրիստո-
նեայք և փրկեալք.

Ձայն Բ [illegible]

*Բն.

ԶԻ ԱՍՏՈՒԱԾ
անուանի և մարդ.
*լծ. Որպէս ասեմք ըղ-
մարդն հոգի և մարմին՝
յորոց կայացեալն է, նմա-

ԻԳ. *Ձայն.
նապէս և զքս՟, ած՟ եւ՟
մարդ. *Լոյս ընդ-
դէմ ուրացողացն է ըղ-
մին որք սոսկ մարդ ա-
սեն զքս՟ *Լոյս ընդ-
դէմ բաժանողացն լաւա-
գոյնէ ած՟ մարդացեալ
ասելն.
*բն. Իսկ զարմացումն
մշտնջենապէս և հիացումն.
*լուծ. Օ զարմացումն
մարմնականէ, և հիա-
ցումն հոգեկան.
*բն. Երդնաւն տր դաւ-
թի. *լծ. Ընդ մեզ իջա-
նելովն. ոչ բան երդ-
մանն արժանի հաւատա-
լոյ է, որպէս ասէ Պօ-
ղոս յեբրա՞ երկուքան
փոփոխելի իրօք. որով-
անճնարէ ստել այ՟, ա-
ռաջինն է, որ աբրահա-
մու երդնաւ. և միւսն
որ դաւթի.
*բն. Ի պտղոյ յորո-
վայնէ քումմէ. *լծ. Ած՟
երկու պատճառի պտուղ
կոչէ. *Նախ զի կատա-
րումն բովանդակ ար-
ե ձ հ ե մա

մաստոյն՝ պտուղն է։ Եւ Տր մեր լրումն եղեւ օրինաց եւ մարգարէից։ *Երկ րորդ՝ զի պտուղն ունի զբնութիւն արմատոյն, այլ աննմանէ նորա, եւ Տր մեր ճշմարիտ բը նութեամբ մարդ եղեւ, բայց աննման էր ածու թեամբն ։

*Բան ։ Եթէ տաց քուն ա չաց իմոց, կամ նինջ ար տեւանաց իմոց ։

*Լծ ։ Քունն երկար նէ . եւ նինջն սակաւն ։ *Իսկ որ ասէ՝ թէ, հրա ժարականէ . իբր ասել ոչ տաց ։ եւ զի ծնեալն ՚ի բեթղեհեմ՝ ած յակո բայ է, եւ ած աբրահա մու, յայտէ՝ զի ծընօղ նորա ած ածինէ ճշմար տապէս ։

*Բան . Օ մահ Ճաշա կեաց ։ *Լծ ։ Վասն երեք պատճառի Ճաշակեաց ասէ . Նախ՝ զի կամա կերաց . որպէս Ճաշա կելն ըստ կամացէ . Երկ

Լ.Օ.

րորդ՝ զի եկամուտէ մաջն եւ ոչ մասն բնութեան ։ Երրորդ՝ զի ճաշակումն ՚ի միտ ածցէ՝ զի եղեւ պտ ճառ մահու՝ ճաշակումն պտղոյն ։

*Բան . Խորհրդաբերեն ։

*Լծ . Սա ինքն՝ ծծուկք են . զի մարտնչին յա կոբայ ընդ ածն՝ զհրե իցն նշանակէ ՟Է ՚ԻՆ . Եւ որպէս յակոբ պարտե ցաւ, եւ նոքա կաղացան ՚ի շաւղաց իւրեանց . եւ թիւրեցան յածպաշտու թէ . Եւ ոպ յակոբ օրհնե ցաւ յետոյ, սոյնպէս եւ հրե այքն ՚ի կատարածի հան դիպին օրհնութեն այ ։ ըստ այնմ, յորժամ լը րումն հեթանոսաց մտա ցէ՝ յայնժամ ամ իէ կեցցէ ։

*Բան . Սած ըստ ճշմար տութեան ։ *Լծ . Սա ինքն ած ըստ բնութեն ։ եւ ոչ ըստ անձինն միայն ոպ համբաւեն քաղկե դոնիտքն

ՆՃՀԶ Նա

*Լուծմունք

*Հրց. Ոտակալի տէրին։
*Պտ. Նախ՝ զի ընդհին անուրցն որէ հայր՝ է տես․․ որպէս վասն սոս կալի անուրն եւտես․

*Հրց. Իշխանութիւն, և եպատիւ, և Թագաւորութիւն. *Պտ. Յայլում տեղւոջ բոլորն և մասնաւորնէ զանազանութի սոցա։ իսկ աստ՝ իշխանութիւն երեւի ՚ի տանջելն զմեղաւորսն․ և արքայութիւն ՚ի պսակելն զսուրբսն․ և պատիւն երկրպագութիւն և օրհնութիւնէ․

*Հրց. Ո՛չ մարդ պարզաբար։ *Պտ. Նախինքն՝ ո՛չ սոսկ մարդ՝ կամ հասարակաց։

*Հրց. Որպէս որդի մարդոյ։ *Պտ. Որպէսն և նմանն ասնէ՝ որ իրօք ինչ համասարի, և իրօք ինչ զանազանի։ որդ՝ կոչի քս որպէս մարդ՝ և նման մարդոյ․ զի համասարէ մարդկութեն․ և առաւելունէր զածութիւն։

ԼԱ

ԽԱ *Դասն.

*Եւ յորժամ ասիցեմք․ քս որպէս զած, և զայն և ս այդպէս իմա։

Դաս Ի Երրորդ Հինգերորդ։

ԱՍԱՑԵԱԼՆ րեք ձայնքդ յաղագս աստուածնին էր իսկ այս՝ և որ զինի սորա է՝ ընդդէմ նեստորին է․

*Հրց. Յաղագս չարչարանացն․ *Պտ. Չարչարանքն սեռօրէն ընդ իւր ունի զմահն և զանարգութիւն․ և զայլն․

*Հրց. Եթէ պիտոյէ այլ և այլ։ *Պտ. Զչարչարանսն և զանչարչարութիւնն, զմահն և զանմահութիւն՝ ոչէ պարտ բաժանել․ և զմինն մարդոյն՝ և զմիւսն այ ասել։ այլ զերկոսինն մի և նոյն այ մարդացելոյն պարտէ խոստովանիլ։

*Հրց. Շնորհիւ այ։
*Պտ. Շնորհօքն այ․ կամ շնորհ՝ զտալնէ իմա ԵՃՀԷ նալ․

նալ. զի ետ Հայր զնա վս մեր ՚ի մահ. ըստայնմ, այն չափ սիրեաց ած զաշխարհ, մինչև զորդին իւր միածին ետ.

*բան. Ըստ դրոց. *լծ. Ըստ եսայեայ՝ որ ասէ. որ մատնեաց ըզնա առ մեղս մեր. և թէ՝ վասն անօրէնութն ժողովըր դեան ՚ի մահ մատնե ցաւ.

*բան. Մ՞ի հաւատացեալ զտր մեր յս քս. *լծ. Մ՞ի անձնաւորութին է, և նոյն բնութին. տես՝ զի մի անձնաւորու թիւն և մի բնութիւն ասէ զտէր մեր յս քս.

*բան. Յարացոյց օրինա կաք. *լծ. Լ.յն որ միայն տեղծաբանութբ է՝ ա ռակ օրինակի կոչի. իսկ որ էութբ և գործով եղեալէ, այն յարացոյց օրինակէ.

*բան. Որպէս զած. *լծ. Յամենայն ուրեք՝ ոչ զած՝ կամ ածայս ա

սերն՝ զած մարմնով տայ իմանալ. ս և ասելն ոչ մարդ, կամ մրդկապէս, զմրդն ածն տայ իմանալ. այսէ որպիսութբ ասելն.

*բան. Կենաց օրինակէ ջուրն. *լծ. Նաև՝ զի լու ծականէ. և երկրորդ՝ զի կենդանութիւն է տնկոց. *Նշն տես՝ զի ոչ մի և նոյնն էր ջուր և արիւն, նոյ մի և նոյն քս՝ էր ած և էր մարդ.

*բան. Ո՞չ ոք եւ յեր կինս եթէ ոչ որ էջն. *լծ. Որք ո՛չ կամին վս միաւորութեն իմանալ զայս, կրկին մոլորութիւն է նոցա. այսինքն ՚ի յէջն և ՚ի յելն. որպէս մարկե ղոս և մանիքոս ասացին թէ՝ ոչ անմարմին բան էջ, նմանապէս անմար մին բան ել յերկինս, և նստաւ ընդ աջմէ հօր. և զմրմինն յերկրի եթող կամ յերկինս. *Նշն ը մանք զմարմինն յերկնից բերեալ ասացին. սոյն

՚ի ձհը պէս

պէս՝ զի եթէ մարմ
նով ել, այլ և մարմնով
էջ ։

*Բան։ Հետեւեցուցել։
*Լծ. Հետեւումն կրկ
նակի է։ այսինքն էական
և պատահական ։ *Հե
տեւումն էականէ հար
կաւորն։ որպէս հետե
ւի հրոյն ջերմացուցա
նել ։ լուսոյն լուսաւո
րել ։ և ոչ անհատին հե
տեւի տեսակն ։ տեսակին
սեռն և այլք ։ *Իսկ հետե
ւումն պատահական՝ ոչ
հետք ոտից 'ի գնալն ։ և
տիպ պատկերին 'ի մոմն ։
*Իսկ հետեւումն միա
ւորեալ իրաց՝ 'ի հարկա
ւորն է ։ որպէս հրացել
երկաթոյն հետեւի ջեր
մութի հրոյն։ սոյնպէս
իմասցիս և 'ի քն յմու
րեք զհետեւումն ասա
ցեալ։

*Բան։ Ասան իւրութէն
և միաւորութէն։ *Լծ.
Այս ընդ դէմ նեստո
րի է։ վս զի մարմին բա

նինէր, և միաւորեալ էր
ընդ նմա, իւր ասին չար
չարանքն։ այսինքն իւր
մարմնոյն։ և յինքն ընդ
ունէր զչարչարանսն ։
ոչ ած էնն ասէ՝ ած խա
չել, և ած չարչարել։

*Բան։ Չարչարիլով ոչ
ինչ ինքն յիւր բնու
թին։ *Լծ. Այս ընդ
դէմ արիոսի է։ որ չարչա
րելն ասէր զբանին բը
նութի։ վս սոյնպէս
խոստովանիմք ըզբնութ
բանին ։ միաւորութէն
'ի մարմնի՝ չարչարեալ և
մեռեալ։ և զնոյն՝ աստու
թէն իւրով անչարչարե
լի և անմահ մնացեալ։ և
զնոյն մարդկութին ըստ
բնութե իւրոյ չարչա
րեալ և մեռեալ ։ և միա
ւորութէն ընդ բանին
անչարչար և անմահ մը
նացեալ։ *Որպէս ասէ
ոմն 'ի լուսաւորչացն մե
րոյ, եթէ՝ անմահ բնու
թին ածային, մեռաւ
մարմնով մահկանացւին

ԵՃՀԹ ևմա

*Լուծմունք

և մահացուն խառնեալ ՚ի նմին, եղև անմահ ը(նդ) անմահին։ *Իսկ դարձեալ թէ, զի որ անմահ՝ նոյն և մեռեալ. և որ մեռեալ՝ անմահ մնացեալ. *Այս. քան առ չարչարանսն։ և աստի յառաջ յայլսմն իր ձեռնարկէ՛. որպէս խոստացաւ ՚ի վերնագիրն. այսինքն զայլ և այլն միութե դասել. *Բան. Պիտանի և կարեւոր. *Լծ. Այսինքն՝ պարտէ սոյնպէս ՚ի միաւորութեն. և հարկաւորէ ՚ի դաւանութեն. զի որ զայս ոչ ունի ՚ի միտ՝ ոչ կարէ գիտել զմիաւորութեն որ ՚ի քս. և ոչ զբարձրագոյնսն և զնըւաստականսն ներգործութե։ ՚ի միտ առ ով ուղղափառ։

*Բան: Այս այլ և այլ դասեալ ՚ի վերայ միոյ և նորին։ *Լծ. Այլ և այլ գոյութիւն նշանակէ. յորոց միաւորեցաւ քս։

ԻԱ. *Ղ՚ուին։

որպէս ասեմ, ած և մրդ՝ մեռեալ և անմահ. *Իսկ զոր ինքն թուէ ըստ կարգի՝ երկու ինչ հարկաւոր կանոնէ աստ. զի եթէ զմին ՚ի սոցանէ մոռանաս՝ ոչ ունիս զմիաւորութիւնն։ այսինքն՝ զի զայլ և այլոց դասեսցես ՚ի մի. այսինքն յանձնաւորութեն և ՚ի նոյնն. այսինքն ՚ի բնութեն անբաժանաբար։ և այս սոքօք զերծանիս ՚ի նեստորէ՝ որ երկու անձնաւորութիւնս ասաց. և ՚ի քաղկեդոնի հերձուածոյն, որ յերկուս բընութիւնս բաժանէ։ իմա՛, յորժամ ասեմք ած եւ մդ՝ ոչ է առանձնակ ասել ած, և առանձնապէս մարդ. այլ միով անձնաւորութե ած և մարդ։ *Իսկ յորժամ ասես միանձնաւորութի, դարձեալ. մի՛ բաժանեսցես զնոյնութի բնութեցն։ այսինքն զած այն բնու

ՆՃՁ թին

*Լուծմունք.
թին յԱծ, և ըզմարդ-
կային բնուին 'ի մարդ.
զի միաւորութին ո՛չ տայ
թոյլ բաժանել. այլ այն-
պէս, զԱծային բնուին
մարդկութեն մարդ. և
զմարդկային բնութին
Ածութեամբն մարդ.
Նոյնդէ և ասելն, Ածայ
ին բնութիւն մարդկու-
թեն Ած. և մարդկային
բնութիւն Ածութեն
մարդ. *Այնպէսէ դա-
սել զայլ և այլսն 'ի վերայ
մի և նոյն դիմի. և ան
բաժանելի բնութեցն.
Նըմանապէս և զայլսն ի
մա, զորս 'ի հետագայդ-
դասէ. այսէ՝ զանդրա
նիկն և զմիածինն. զըր
բին և զորբեյն և զայլսն.
*բան: Բաժանել 'ի յեր
կուս ո՛չ տայ թոյլ.
*լծ: Այսինքն հարկ մի
աւորութեանն ո՛չ տայ
թոյլ բաժանել 'ի յեր
կուս. զի միաւորութին
'ի բաժանմանէ 'ի միուի
եկն. այլ ո՛չ 'ի միութէ

ԻԱ.*Զ՛ուին:
'ի բաժանումն.
*բան: Թէպէտ և աւիցի
գործել ինչ. *լծ. Այս
ինքն՝ թէպէտ 'ի մէ գը
րոց պատմի մեզ լինիլ
ինչ 'ի քն անմանս մի
մեանց.
*բան: Ոչէից տըւեալ
զդոյն. *լծ: Ո՛չ էն և ո՛չ
գոյն կրկնակի է. զի էր որ
զօրութե և ներգործու-
թե ո՛չ գոյեր և եղև. ոպ
երկինք և երկիր. չորս
տարերք և տեսակք. և է՛
ո՛չ է՝ որ զօրութե ունի
զդոյն. և ո՛չ ներգործու-
թեամբ. որպէս իւրաքան
չիւր անհատք:
*բան. Իսկ զերկրպագու-
թին ոչ անջանել 'ի մարդ-
և յԱծ առանձին. *լծ.
Այս Քդէմ նեստորի՛ է.
*բան. Այլ և ո՛չ ընդ Այ
հմանգամայն գոլ. *լծ.
Այս Քդմ երկաբնակցն
է. որք զբնութին բաժա
նեն 'ի քն, և զանձն մի դը
հմբաւեն. և անձնակից
և պատւակից ասեն բնին
ԵԶԶա զմարդն

*Լուծմունք

մարդն․ որև զերկրպագութին համանգամայն ընդ բանին․ որպէս համ դերձ ծիրանի ընդ թագաւորին ասեն։ Իսկ ցուցանէ՝ աստ թէ՝ յորժամ զգոյացութիւն՝ այսինքն զբնութիւն բաժանեն, ՚ի հարկէ՝ երկուս ասեն անձնաւորութիւնս ՚ի քս, և երկուս դէմս։

*բան։ Թանձրագոյն։

*լծ․ Այսինքն՝ յայտնի կամ ծանրագոյն։

*բան։ Որ զոյգնէ միշտ եթէ ոչ ՚ի վերայ մարդոյ դասեսցի։ *լծ։ Այսինքն որ համասարնէ ասէ՝ որպէս ածն և մարդ՝ թէ ոչ դասիցեմք ՚ի վր միութեն՝ որ ըստ շարադրութեն է, ամ հարկի երկու իմանամք և ոչ մի։

ԻՕ. *Ճառն։

Ճառ ութսուն և վեցերորդ։

ԱՅՍ ՃԱՌՍ

ընդդէմ նոցա է՝ որք զներգործութիւն բաժանեն ՚ի քս․ որպէս զբնութիւս և ըզ նըսատագոյնսն վերակոչմամբ և համարելով ասեն բանին․ այլ ոչ միաւորութբ բնութեց։ Նըմանապէս և ըզ զբարձրագոյնս մարդոյն։

*բան։ Համխոսութբ։

*լծ։ Սուտ խոսութբ։

*բան․ Պանդաչեալք։

*լծ։ Պօղանջել․ կամ բարբանջել․ կամ ընդվայրաբանել։

*բան։ Երեքփափաքենն։

*լծ․ Որպէս ասեմք ըզ մարդոյ երիցսերանեալ․ այսինքն՝ կամ երրորդութեամբն, կամ մասամբ հոգւոյն։ ոպ թէ է՝ ՚ի նոսա երրորդութե տենչումն․ կամ զի էութբ

ՆՃՃԲ գօ

*Լուծմունք
զօրութի ներգործու
թիւնքեն.
*Բառ. Ծառայանս.
*Լծ. Ցիմարութիւնս.
*Բառ. Մարդ միայն և ըն̄
մասին. *Լծ. Նոյինքն՝
սոսկ և բաժանեալ.
*Բառ. Ցարակից. *Լծ.
Մերձակից, կամ հաւա
սարակից.
*Բառ. Համանունաբար
ասիլն և քս̄ և որդի և
տէր. *Լծ. Նոյինքն՝
որք ըղ բնութիւն բաժա
նեն ՚ի քս̄, միայն զկոչ
մունս անձնաւորութեն
ասեն մի քս̄ և որդի և
տր̄. այլ զմրդն շնորհօք
որդի և տր̄.
*Բառ. Նոյժմ փառաւո
րեցաւ որդի մարդոյ.
*Լծ. Նոյինքն՝ յայն
ժամ փառաւորեցաւ՝ յոր
ժամ լուսաւորք խաւա
րեցան, և երկիր շարժե
ցաւ. *Կամ փառաւորե
ցաւ վասն փրկութեան
մարդկան՝ որ ՚ի ձեռն
խաչին.

ԻԶ. *Ճառին.
*Բառ. Ընդարեգականս
խորհրդածուսն. *Լծ.
Զառաքելոյն ասէ.
*Նախ՝ զի տիեզերաց
խորհրդածուք եղեն.
*Երկրորդ՝ զի նորոյս օ
րինաց եղեն խորհրդաղ
գածք, որ յարեգակն
համեմատի. և ոչ ճշոյն՝
որ ՚ի լուսնին.
*Բառ. Հիմանյարակցին
յարակցութե եղանակ իմա
նան. լծ. Թէ յարակցութե
ասէ՝ ցուցանէ զմարդե
ղութի բանին. *Ընդէ՞ր
ոչ ասել միաւորիլ, քան
թէ յարակցիլ. *Իսկ թէ
այսու ոչ կարծեն զմար
դեղութի բանին, վս̄
է՞ր ասեն յարակցեալ.
զի սոյնպէս կցորդելն՝
առաւել հեռաւոր և ան
հաւասար առնէ. ք̄ մեր
ձաւոր և հաւասար.
*Բառ. Ըստ տրամութե
սովորութե. *Լծ. Տըրա
մութի՝ պակասութիւն
ախորժակացնէ. այսինքն
կամացն. ասէ թէ ոչ ըղ
ՆՃՁՔ̄ նու

*Լուծմունք
նութէ փոփոխի՛ և ո՛չ
կամաւ.
*Բան. Թէ զիմրդ գը
տեալ նոցա զանձանցն
վերաբերութի. *Լծ.
Որպէս յարակցութին
առաւել հեռաւոր և ան
յարակից արար, այնպս
և վերաբերութիւնն ա
ռաւել յանարգութի
քարշէ. քան փառաւորէ՛
ըստ նոցա կարծեն.
*Բան. Յարձակեցուցա
նեն վիճակիլ. *Լծ.
Այսինքն՝ առաւելացու
ցանեն մասնաւորիլ.
*Բան. Ո՛վ վեհքդ.
*Լծ. Հեգնելովէ.
*Բան. Նախ միաւորեալ
ընդ բանին ըզմարդկայ
ինսն. *Լծ. Այսինքն՝
զմարմինն զհոգին և ըզ
միտն. ապա ուրեմն միա
ւորութեն անբաժանե
լի ած է մարմինն քի.
ած ասին և մասունք նո
րին. ած է և հոգին քի
և միտ նորին. ած է և զօ
րութի նորին. և այնպս

ԻՕ. *Ճառին.
ըստ բոլորին խոստովա
նիմք զքս ած, ընդ ամ
դասս ուղղափառաց.
*Բան. Խոստովանեալք
հաւատով ըզ միաւորու
թիւնն՝ որպէս հիմն ինչ.
*Լծ. Ս̃ զի միաւորու
թինէ հիմն ամ անօրէ
նութեանց քի. ըստ ասէ
Պօղոս, հիմն այլ ոք ո՛չ
կարէ դնել քան զեդեալն,
որէ Յս. *Տես և ՚ի
միտ առ՛ զի զամ բոլոր բո
վանդակ ներգործութիւն
միաւորութեն իմանալ
պարտիմք. այսինքն զչար
չարանսն և զանչարչարու
թիւնն. զմահ և զկենս.
և զայլ նրաստգոյնսն.
՚ի մի և ՚ի նոյն միաւորել
բնութին իմացիս բա
նին մարդացելոյ. և ոչ
անջատելով յերկուս բը
նութիս. որպէս ասէ հե
տագայդ. *Նա՛ տես ըզ
վկայութիդ վս միաւո
րութեանն ՚ի քս. որպէս
ասէ. ըզթիկունս իմ ե
տու ՚ի հարուածս. և զծը

ՆԾՃԴ Նօտս

*Լուծմունք.
նոտս իմ յապտակս.
*Եւ թէ՝ արբուցին ինձ քացախ։ *Եւ թէ՝ և նա վիրաւորեցաւ վն մեղաց մերոց. զայսոսիկ ասէ մարգարէն բանին այ վերագրեալ, որ չարչարեցաւ վասն մեր միաւորեալ մարմնովն։ *Ո այս խորհելով՝ վերին պատուոյն արժանի՛ լիցուք ըն խոստմանն. եթէ որ խոստովանեսցի զիս առաջի՛ մարդկան, խոստովանեցից զնա առաջի հօր իմոյ։

*Բան. Որով. *ԼԾ. Մայս ինքն որդւովն. զի որն՝ դիմինէ յայտնումն. այս ակնարկէ՛ առ հայր։

*Բան. Եւ ընդ որում.

*ԾԵ. Մայս ակն արկէ՛ ՚ի հոգին սբ։ *Իսկ յաւիտենից ասելն զերեքերանեանն տայ իմանալ։

*Մայէ առաջին հատոր գրքոյս։ *Իսկ Երկրորդ՝ թուղթքն են տասնեքին։ Եւ Երրորդն,

Ի.Օ. *Ղուին.
վկայութիւքն ժողովելք.
*Մայլ աստ օրինադրեալ՛ է թէ քղկենդոնիկքն իսկ և դեստորականքն ընդէ՞ր փախչին և ուրանան զընութեամբ միաւորութիւն, և անձամբ միայն և յարակցութեամբ ասեն։ *Պրխեալ՛ է զի վասն երից պատճառաց. որք ասացան յառաջագոյն. բայց հաւաքեալ եդից։ *Նախ՝ զի մի՛ շփոթեսցին բնութիւքն ՚ի միաւորութիւնն։ ոպ ասաց եւտիքէս։

*Երկրորդ՝ զի մի՛ չարչարեալ լիցի ածային բնութիւնն ընդ մարդկութեանն։

*Երրորդ՝ զի մի՛ երրորդութիւնն չորրորդեալ երևեսցի. զի բնութիւն հասարակէ։ և մայր նորին՝ երրորդութեանն լիցի մայր։

ԵՃԾԵ Որոց

*Որոց պատասխանեսցուք ՚ի կարճոյ. *Առաջնոյն ասեմք, զի թէպէտ բանն աստուած բնութեամբ միաւորեսցի ընդ մարդկութեան, ոչ կրէ շփոթումն և փոխումն ինչ զի անմիջմինէ և միաւորի ընդ մարմնոյ. որպէս հոգի և մարմին բնութեամբ միաւորին և ոչ շփոթին. *Առ երկրորդն ասեմք թէ ոչ բաժանումն բնութեանցն առնէ զանչարչարութիւն բանին, այլ անեղութիւն բնութեան. զի անեղ է. յաղագս որոյ և ոչ կրէ յեղումն ինչ և ոչ փոփոխումն կրից. որպէս և դոն ՚ի յեղեալս միաւորեալք. որպէս հուր ընդ երկաթ. հոգի ընդ մարմին. որք չարչարին անչարչարապէս.

*Առ Երրորդն ասեմք թէ՝ յիմարութիւնէ ամենեւիմբ և մոլորութիւն իսկ լսել զայս. զի թէ անանձն բնութիւն ասէաք միաւորեալ՝ որէր հասա

րակ, դոյր ինչ նոցա առ այս. այլ զի զանձնաւոր բնութիւն և զանհատն ասեմք մարմնացեալ. յիմարոյց ուրեմն և ափշելոյցէ խնդիր նոցա. *Որ և ըստ այսմ՝ պարտին նոքա ուրանալ և զանհատ բնութիւն մարդկութեան նորին. զի մի՛ հասարակ մարդկութիւս միաւորիցի. որ և ընդ չարչարիլն քրիստոսի՝ չարչարեցաւ և մեռաւ բոլոր մարդկութիւս ըստ նոցա. *Այլ զայսպիսի չարաչարութեամբ խնդիրս տարադրէ՛ եկեղեցի ուղղափառաց. *Եւ մեք խոստովանիմք ընդ բանն աստուած ոչ մասամբ՝ այլ լրութեամբն իւրով մարմնացեալ և մարդացեալ. ըստ Պօղոսի՝ ՚ի նմա բնակի ամենայն լրումն աստուածութեան մարմնապէս. ոչ յեղմամբ կամ շփոթմամբ, այլ անշփոթ միաւորութեամբ զբանն մարմին եղեալ և միաւորեալ զբնութիւս

ՆՃՃԶ մեր

*Լուծմունք

մեր կատարելապէս ընդ-
ունում ա՟ծութե՟ն, և
երևեալ մարմնովն մի բը-
նութի տեսակացեալ և
մի անձնաւորութի․ մի
ա՟ր մի որդի ըստ սրբոց
հարցն ուղղափառաց․
*Եթէ մի ասեմք զԱ՟ծ
Յս՟ Քս՟, մի ասեմք ըզ
բնութիւն նր՟․ զի մի է
բնութիւն բանին մարմ
նացելոյ․ *Այս քան
առ այս․

*Ճառ Բանն և օրն Երրորդ․

ՓԱՏՃԱՌՍ․ հարց
մանցս յայտնի է ՚ի
թղթիդ․ զի գրեցաւ ՚ի
հռոմայ որ ասէ անելինա
ցւոց գաւառ՝ որ և բե
րաւ ՚ի պաղեստին առ սի
բերոս քահանայ․ որ ա
ռաջնորդէր սուրբ տե
ղեացն․ *Որ և սա գրեց
առ ս՟բն Կիւրեղ լուծա
նել ըզխնդիրսդ․

ԽԱ ։ *Ճառին․

*Բան․ Հաւատարիմ։
*Լծ․ Որ է՛ ճշմարիտ,
կամ միամիտ․ այսինքն՝
՚ի քահանայութին․ տա
լով զինքն օրինակ բազ
մաց․ և դնելով զանձն
իւր ՚ի վե՟ր հօտին քի․ և
ազնիւ ծառայ ա՟յ՝ վասն
շահի արծաթի բանին
՚ի սիրտս հետեւողացն
ուղղութեան․
*Բան․ Նարօրքէր․ *Լծ․
Այսինքն շահաւէտ և
օգտակարէր մեզ լուրն
այն՝ որով ՚ի ձեռն թըղ
թոյն ուղղեին մոլո
րեալքն․
*Բան․ Փութացելոցն․
*Լծ․ Այսինքն՝ կարօ
տելոյն․
*Բան․ Յայնցանէ հեռա
նալոյն․ *Լծ․ Այսինքն՝
կամ ՚ի թիւրութէ ու
ղոյն․ կամ ՚ի կարօտից
ոչ փոքր ինչ՝ այլ առա
ւել շահ և օգուտ լի
նիլ միայն ՚ի քո տե
սոյդ․
*Բան․ Նարօք և օգտա
կար․

*Լուծմունք
կար և յառաջեցուցին:
*լծ․ Ա․յինքն՝ գիրքոց ձեռագրդ, և ծնունդ մտացդ՝ ըղձփութացեալն յառաջադէմ առնէ և հաստատէ. և զմոլորեալն ուղղէ․ և զայլն բարեպաշտ համբաւով լնու․ որչափ եւս առաւել ես յանծաշնորհ հոգեւոր և քաղցր և աննըւաղ գթութեցդ ուռոգանին սիրտք լողացն.

*բան․ Որոց խցան բերանք․ *լծ․ Ա․յինքն՝ նոքա միայն ողջամիտ վարդապետութե քում ոչ անսացին՝ որք ոչ բացին զբերան մտացն առնուլ զհոգին դաւթի․ այլ կարկեցան անպարըշտութբ:

*բան․ Ամ և ոչ այլոց ումանց տալ թոյլ․ *լծ․ Ա․յինքն՝ ինքեանք ոչ հաւանէին, և զայլս խափանէին ՚ի բարձրագոյն գիտութենէն. ըստայնմ դուք ոչ մտանէք, և

Բ․

ԽԼ․ *Ճառն․
եայն:

*բան․ Աստանայական անկարգութի․ *լծ․ Նախ՝ զի անհնազանդք եղեն միմեանց․ *Երկրորդ՝ զի և զայլս ապըստամբեցին․

*բան․ Ոչ պարտ գոլ սահմանել նոցա․ *լծ․ Ա․յինքն՝ ոչ վճռաւ և ոչ քննութ տալ բան լուծման. զի ՚ի մբ գիրս է՛ ինչ՝ զոր քննութբ պատասխանեմք․ և է՛ ինչ զոր օրինադրական վճիռ հաստանեմք ոչ հետեւել քննութե.

*բան․ Բանիւ կենդանեաւ․ *լծ․ Կենդանիէ բան բերանոյն, և ոչ գըրոյն․ զի զմի և զնոյն պատասխանէ․ և առաւել ՚ի ցանկութի յորդորէ:

*բան․ Յափշտկեսցուք․ *լծ․ Ա․յինքն նախ ըղփութապէս գալն․ երկրորդ՝ զբաղումն խնդութին նշանակէ․

*բան․ Ս․ հայրական
ԵՃՃը գութոդ

*Լուծմուն.
գութող : *ըծ : Յասկու
թիւ է հօր՝ գթալ. զի զոր
դիւն հաւասար խնամէ :
*բան, Համարձակութեն
հաղորդ գոլով : *ըծ.
Այսինքն թէ համարձա
կութիւն մեզ՝ քեզ որդի
ութեան հաղորդ լինել.
բայց պատկառանօք ա
ռնելք՝ վն շնորհին ոյ.
զի հայրես մեզ վն ուս
մանն, և վասն ատրձա
նիդ. *Ապաւրեմն պար
տէ քեզ ղքո քաղցրու
թիւնդ հաւասարապէս
ընդ արձակել :
*բան Նաև մեզ փոխարի
նաց հանդիպիլ. *ըծ :
Այսինքն այնմ՝ որ ա
ռանց ակնառութե է,
և հաւասարապէս. պար
տէ և մեզ հաւասարա
պէս տալ : *Պարձեալ,
մեք ընդ քո որբութեդ
՚ի մեզ խնահելոյդ՝ ար
ժանապէս գործովք և
ջնազանդ կամօք փոխա
րինացն հանդիպիմք
քեզ :

Խ. *Ձուին.
*բան, Ընկալցի գոհու
թք. *ըծ : Աղօթից կեր
պիւ է. և այնէ գոհու
փրկչին՝ զի առէ՝ ծառայ
աղնիւ բարի և հաւա
տարիմ :
Մինչև ցայս վայր սքոյն
Տիբերեայ է : Իսկ հարց
մունքդ ամենլինացուոց.
*բան : Այսպէս և տա
ցեալ քս էութե գոլով՝
անդ ամքեն ած այինք.
*ըծ : Այսինքն՝ ոչ զայն
հարցանեմք թէ մարմին
ունի, զի անմարմին է
ած. այլ զայն թէ՝ ոպ
էութին այ անմարմինէ՝
այնպէս և սքա զանա
զան էութիքեն ՚ի յած,
և մասունք էութե : Որպ
հոգիս մեր անմարմին,
և զանազան մասունս ու
նի : այսինքն՝ բան, ցա
սումն, և ցանկութի :
*բան, Ի փչմանէն զհո
գին : *ըծ : Պնևեաս լա
տին վարդապետք ըղհո
գին ՚ի փչմանէն ասեն
առեղծ ադործեալ.
ԵՃԾԹ *բան,

*Լուծմունք.

*Բան. Ո՛չ ի՛ նչեմք պատկեր այ. այլ պատկեր պատկերի. *Լծ. Նոյնութիւն պատկերէ այ՝ որդին. իսկ նմանութիւն պատկեր մարդն. որպէս ասացաք.

*Մարդ՝ զայս կամին օրինակնքն զի յառաջ քան զայս խնդիրս որոշիցեն զմարդն ՚ի նմանութենէն այ. և այժմ ՚ի պատկերակցութենէն. *Իսկ սբն Կիւրեղ ՚ի տրամեցելոյն շնորհաց՝ յոյժ բնական քրիստոնէ եցոյց երբեք եղանական նման գոլ այ ընդ մարդն. Նախ՝ ՚ի նորոգմանէն. Երկրորդ՝ ՚ի վերակայութենէ. Երրորդ՝ ՚ի յայտնութենէ. *Մարդ՝ ՚ի նորոգմանէն՝ որպէս ասաց ՚ի ձեռն քի սբ եղև դրձլ մարդոյս բնութիւն. ապա ուրեմն էր սբ և նման այ յառաջագոյն մարդն, և յանցանօք եղծաւ սրբութիւնն. զորս քս վերստին նորոգեաց և վերստեղծեաց. Երկրորդ՝ ՚ի վե

ԽԱ. *Հարցին.

կայութեանց. զի աստուծ, որէ՝ կամեցաւ, առնել մարդ ըստ կերպի և ըստ նմանութեան, արդ՝ ով իշխէ՛ ասել թէ՝ կամքն այ մասամբ ինչ կատարեցաւ և մասամբ ինչ անկատար մնաց.

*Երրորդ՝ ՚ի յայտնութենէ, որ ասէ, նման նմա լինելոցեմք. այսինքն՝ անապական անմահ և փառաւոր. *Մարդ՝ ամիրաց նախ ծածուկ պարտէ գոլ և ապա յայտնիլ. զի նախ զօրութիւննէ և ապա ներգործութիւն. ապա ուրեմն այժմ ունիմք զնմանութիւն նորա ծածկապէս. և ապա յետոյ լինիմք յայտնապէս. ըստ այնմ՝ կեանքն ձեր ծածկեալ է ընդ քի յած.

*Բան. Բանզի ո՛չ ասէ՝ ՚ի պատկեր իւր արար այծ զմարդն, այլ ըստ պատկերի. *Լծ. Առաջինն իբրև ուղղականէ. իսկ

ՆՃՂ վեր

*Լուծմունք

վերջինն հողմական, որ
նկատէ՛ պատկեր կից որդւոյ
գող գմրդն. և ոչ հօր։
*Բան. Ի հանդերձելումն
հատատութեան։ *Լծ.
Այսինքն՝ ՚ի յարութեն.
*Արդ՝ տես՝ զի հար
ցումս այս յերկուց կող
մանց բանիւյ գյարութ
մարդկան։ *Ո ի թէ
այսպիսի խոհական ունէ
րըլ գհոգի յառնիցեմք՝
և բանեան անձիցիմք յի
մաստ, ապա և մոռանա
լովն նորոգիցիմք. ուրեմն
և մարմինս կրիցէ զա
ծումն և զնորոգումն։
ապա սոցա հետևէ՛ի եր
ախտ. այսինքն՝ մահ և
վերստին կեանք. *Իսկ
՚ի միւս կողմանէ, զի թէ
ոչ այսու բնական հո
գւովս յառնիցեմք, այլ
այլ իմն հոգւով, յայն
ժամ ոչէ յարութ մարդ
կան. այլ այլ իմն իրաց.
*Եւ այսմ հարցմանս
հետևին բաղում հերձ
ուածք. *Նախ սադու

Ի. *Ճ—ին.

կեցւոցն՝ որք ոչ խոստո
վանին զյարութիւնն.
*Ապա և այլոցն՝ որք հա
ղարամեայ յարութի ա
սեն. կամ այլազգեացն,
որք զյարութին մարմ
նաւոր ամուսնութե ա
սեն. *Եւ այնոցիկ հերձ
ուածն՝ որք փառացն և
տանջանաց վախճանդող
համբաւեն.
*Բան. Հայրենի պարտա
ւորիմք պատժոց. *Լծ.
*Այլ է յանցանքն,
և այլ է պատիժն. յան
ցանքն է սկզբնին մեղքն
որ ընդ հեշտութեն ե
մուտ. իսկ պատիժն
մահնէ.
*Բան. Բժիշ կենդանա
ցեալ իմն հայր.
*Լծ. Այսինքն՝ իմ և քո
հայրն ՚ի ձեռն միրտու
թեն սրբեցան ՚իմեղաց,
և կենդանացան ՚ի մահ
ուանէ. *Արդ՝ ընդէր
՚ի ծնեալս ՚ինոցանէ ոչ
անցանէ սրբութիւնն՝
կամ կեանքն. մի թէ շր
ջաղա նորին

*Լուծմունք

նորհն տկարէ քան ըզ
մեղսն․ կամ քո̃ քանզա
դամ։

*Բան․ Որ գերազօրնէ՛ ՚ի
վերայ մեղաց․ *Լծ․
Այսինքն՝ շնորհն․ նախ՝
զի շնորհնէ է․ իսկ մեղքն
ոչ է․ *Երկրորդ՝ զի
շնորհն ոչ միայն զըսկըզ
բնական, այլ և զներգոր
ծական մեղսն բառնայ․
*Երրորդ՝ զի շնորհն ոչ
միայն զմեղսն ադամայ,
այլ և զամենեցուն որք
յետ նորա՝ կարողանայ
բառնալ զմեղս։ *Չոր
րորդ՝ զի շնորհն ոչ միայն
զմեղսն բառնայ, այլ և
զարդարութի ՚ի ներքս
ածէ․ այլ և բիւր բարու
թի պարգևէ շնորհն․ զո
րոյ ըստ դիմակն ոչ կա
րէ առնել մեղքն․

*Բան․ Զեղեալս և զգոր
ծեալս․ *Լծ․ Եղեալ՝ ըզ
յոչէից եղեալսն ասէ․
որ երկինք․ և երկիր,
և չորք տարերք․ և գոր
ծեալ՝ զինոցանէ՛ բաղ

ԼԼ

ԻԼ․ *Ճ...ին․

կացեալսն․ *Կամեղել
զիրսն ասէ, և գործել
զգործսն․ ոչ զպոռնիկն
կոյս առնել․ *Լծ․ պա̃տս
խանէ մ̃ծն Կիւրեղ ՚ի
հետադայ ճառին թէ՝
ամենազօրէ Ա̃ծ ՚ի պատ
շաճաւոր իրս․ իսկ զայս
պիսի անիրգէպ հարց
մունսդ՝ առնելն տըկա
րութի է՝ և ոչ առնելն
զօրութի․ զի փառն առա
ւել զօրութեն անփո
փոխ մնայ․ և ոչ լինի ոչ
գոյ՝ կամ չար՝ համ անի
րաւ․ սոյնպէս և անպատ
շաճէ Ա̃յ զսուտութին առ
նել ճշմարտութի․ վ̃յ
ոչ առնէ․ որ և ոչ է ամե
նայն տկարութի զօ
րութեն․ այլ ոչ տա
ցի առաւել կարողութի․
*Զայս այսպէս ուսոյց
և սրբազան առաջնորդն
մեր Յովհաննէս Որոտ
նեցին․ որոյ յիշա
տակն օրհնու
թեամբ եղի
ցի։

Եճղէ Ճ...

*Լուծմունք

*Ճառ [illegible] Երրորդ.

*Բան.

ՕՐԻՆԱԿԱ նացն. *Լծ. Կամ զի կրօնաւորքէին, կամ օրինադիրք՝ վճիռ հաստա նէին խնդրոյն.

*Բան. Անդր քան զմի եղանակս. *Լծ. Այս ինքն քան զմի եղանակ տեսութեան մտաց. որէ հրեշտակաց և մարդկան. *Դարձեալ քան զմի եղանակս անմարմնութե բարձրագոյնէ.

*Բան. Որս յարձակ երե ւոյթ. *Լծ. Այսինքն՝ սրբատեսութե մտաց մե րոց, կամ աչաց. *Դարձլ քան զմի երևոյթ մարմ նական, զոր ինչ ասեմք. լոյս, հուր, արեգակն, կամ այլ ինչ, քան զնս գերազանցեալէ ամենե ւիմք.

ԼԲ

ԻԲ. *Ճառին.

*Բան. Լոյս անմատոյց. *Լծ. Դաւիթ ասէ, եդ ըզ խաւար 'ի ծածկոյթ իւր, և Պօղոս՝ լոյս ան մատոյց. բայց չէն ընդ դէմ միմեանց. այլ կա րի քաջ միաբան. *Ո ի ոմ զիր 'ի մէջ խաւարի ոչ կարեմք տեսանել, նը մանապէս և էութիւն այ ոմ ծածկեալ է յեղելոցս. սոյնպէս և սեաւ 'ի լու սոյն յաղթահարեալ խա ւարի՝ տեսութիւնն.

*Դարձլ, մինն լոյս ա սէ՝ վն վայելչութե նորին.

*Իսկ միւսն խաւար՝ վն տկարութե մերոյ.

*Բան. Հայելեաւ և օրի նակաւ. *Լծ. Այսինքն 'ի յաշխարհս՝ որպէս ըզ դէմս մարդոյ 'ի հայելւոջ. և զարեգակն 'ի ջուրս.

*Բան. Ոչ գիտեմք 'ի մասնէ՝ *Լծ. Այսինքն եթէէ՝ ած գիտեմք հա ւատով. այլ թէ զինչէ՝ կամ թէ որպիսի ինչէ՝ ոչ գիտեմք.

ԵՃՂԴ բան.

*Լուծմունք

*Բան. Որդ՝ է՛ անմարմին ածութիւն: *Լծ. Նախ զի և դու խոստովանեցեր անմարմին գոլ: Երկրորդ՝ յայտէ՝ ուստի անպարագրելի է:

*Բան. Անքանակ և անսահման՝ և ոչ տեսակաւ պարագրեցելով: *Լծ. Ըստ երից աւի պարագրութի. ըն տեղւոյ, ըն սահմանի, և ըստ իմացման: *Որդ՝ տեղեաւ պարագրի անհատն: *Սահմանաւ պարագրի ընդ հանուրն: *Լաւ իմացմամբ պարագրի էութին: Ապա ուրեմն յայտէ թէ անքանակէ ած ըն անձնաւորութեն. անսահմանէ ըն բնութեն. և անիմանալի՛ է ըստ էութեն. որէ՛ անձնաւորել բնութին: *Ի միտ առ զայս. և այնպէս լուծանէ: քանզի անմարմինէ ած, և անքանակէ: և անքանակն անձևէ. և անձևն անըմմանէ: այսինքն պարագր

ԻԲ. *Խորհ.

րութին. և անմարմին էութեն ոչինչ անպարագրութին. *Հարց:

Զի՞նչ իրօք զանազանին մասունք յանդիման: *Պատասխանի. Երկնային իրօք: Նախ՝ զի մասն և իւր անմարմնոյ աւի. ըն այնմ. հոգին եռամասնեայ է, այլ ոչ և անդամ: Երկրորդ՝ զի անդամն ոչ ամենևին մասնէ, և ոչ ամենևին բոլոր: այլէ՛ ՚ի մէջն մասանց և բոլորին:

*Բան. Բարբառք դրութեն է: *Լծ. Նախինքն բարբառք իմացումնէ և դեալ ՚ի միտս. որ զած անմարմին իմանայ: և զայս ըստ այ բնութեն անմարմին: այլ զի մարմին յեղեն մեք: գիրք՝ ՚ի մեր բնական իրացս խօսին ընդ մեզ. *Որպէս որոնիկ այլ լեզու մարդ յորժամ ՚ի մեր լեզուս խօսի, ապա կարեմք լսել. նմանապէս և զայսն:

ԵՃՂԴ *Բան:

*Լուծմունք

*Բան. Ո՛չ բարեկիրթ։
*Լծ. Այսինքն դժնէա րակիրթ. կամ դըժնէար իմաց։

*Բան. Օրինադրական վճիռ. *Լծ. Այնէ՝ զի ասեն թէ՝ հարկաւ այս այսպէս է. որպէս օրինականքն առնէին։

*Բան. Ո՛չ գայթակղիլ 'ի բանին. *Լծ. Այսինքն ոչ մոլորիլ։ այսէ միտքն, թէ այնմ բանի որ ծածուկ և դժնդարին է՝ չէ՛ պարտ վճիռ հատանել թէ ըստուգապէս այսէ։ և ոչ մոլորիլ 'ի բանն, և արտաքոյ 'ի հերձուածս անկանիլ։

*Բան. Տարակուսիլ յամէտ քննութե գիտողականաւ. *Լծ. Այսինքն քննել իմաստութե ըզյայտնին. և զծածուկն լուութե պահել։ զայդ ասէ Եսայի թէ՝ քննելով քննեա և առիս բնակեա։

*Բան. Օ՛ խորդ. *Լծ.

ԽԲ. *Գլուխ.

Այսինքն թէ՝ որպէս արար. ձեռօք՝ բանիւ՝ կամօք՝ ընկերովն, կամ որ, կամ երբ արար։

*Բան. Կամ ուսանի։
*Լծ. Այսինքն թէ՝ 'ի գոյից արար ոչ բըռնա. կամ յոչ գոյից. *Օ՛ի յոչ ուրեք էին, յոչ երբեք էին՝ ոչ ինչ լինի։

*Բան. Կամ զինչ եղանակաւ. *Լծ. Այսինքն համանգամայն, թէ մի՛ զկնի միոյ եղեալ.քս ամենայն։

*Բան. Օ որ յամն.
*Լծ. Այսինքն զայն՝ թէ ետես ած, և ահա՛ բարի են յոյժ։

*Բան. Պատեհաբար ունելով 'ի բարեգործութիւ.
*Լծ. Այսինքն՝ ընդունակէ բարւոյն. որպէս օդն լուսոյն։ և 'ի փչմանէ հոգւոյն սրբոյ պայծառացաւ։

*Բան. Խուր նր. *Լծ.
Այսինքն՝ ած է ասէ որ փչեացն. և փչումն է յե
ն ձղն ու

*Լ ուծմունք

ութենէնն այ. սակայն ՚ի
մեզ՝ շնորհ. և այս սպս.
*Զ որ օրինակ ծառա
գայթնէ յեռութենէ՝ ա
րեգականն. այլ զօդ ու
նակապէս պայծառացու
ցանէ. սոյնպէս և շնորհ,
հոգւոյնէ ՚ի մեզ շնորհ
խնէ առ ինքն էութե.
*Բան. Ս երրորդին և ՚ի
նախկին. *Լծ. Ա յսինքն
վերստինէ առ փչումն
ադամայ. այլ մեզ առա
ջին. որք անազանան
ծնանիմք.
*Բան. Ս ւսուցանեն մեզ
զտարբերութիւն. *Լծ.
Զ ի պատկերն հոմա
նունէ. զի է պատկեր՝
որ նոյնութենէ. որպէս
որդի հօր. և է՝ պատկեր
որ նմանութե՛է. որպէս
կենդանագիրն. *Ա րդ
՚ի մէջ նոյնութե պատկե
րին և ՚նմանութենն երե
ւի զանազանութի սոյն
պէս. զի ամ պատկեր նը
մանէ. այլ ոչ ամ նման
պատկերէ. *Ա պա ՚ի մէջ

ԻԲ *Դուրն.

նմանութենն և կենդա
նագիր պատկերին՝ ոչ
գոյ զանազանութի. զի
ամ պատկեր՝ նմանութեն
է պատկեր. և ամ նման
պատկերանէ նման. և
այսպէսէ մարդս այ պատ
կեր և նման.
*Բան. Խ արութե, և ար
դարութե, և սրբութե.
*Լծ. Ա յսինքն ըստ մար
մնոյն. ըստ հոգւոյն.
և ըստ մտացն.
*Բան. Ա ընթակայիւ. *Լծ.
Ա յսինքն ընդունիլ.
*Բան. Փ ափագումն և յօ
ժարութի և գիտութի.
*Լծ. ՚Ի միտս մարդկայ
ին երկու մասունք են.
այսինքն՝ իմացումն և հա
ւանութի. արդ՝ գիտու
թին մասնէ իմացմանն.
և յօժարութինէ հաւա
նութենն. և փափագումն
է յիմացմանէն և ՚ի կա
մացն.
*Բան. ՚Ի բրի եղև ՚ի սկզբ
բանն մարդոյս բնութի.
*Լծ. Ս մանք տարակու
ենձղ սին

*Լուծմունք

սին ասայս. եթէ բարի՛ է մարդս բնութե՛. բարի է և ած բնութե՛. ապա ո՛չ ինչ է զանազանութի ի մէջ մարդոյս և այ: *Լո՛ դարձեալ, եթէ բնութե՛ բարի էր մարդս, ապա ո՛չ փոփոխիւր 'ի բարւոյն իւր զբնութեան իր:

*Ասեմք ասայս, եթէ բարի՛ է մարդս բնութե՛ 'ի բարւոյն յառաջ եկեալ ոգի և ամ իր՝ յառաջ է կեալքն 'ի նմանէ: այլ ոնի ինչ զանազանութի. զի էութին այ բարի՛ է, և բարին է էութի այ: այլ 'ի մարդս ո՛չ այսպէս անդրադարձի. զի 'ի մերս էութին բարի՛ է, այլ բարին՝ ո՛չ է էութի մեր. այլ ունակութի էութե:

*Որ օրինակ՝ ասեմք զմեղըն բնութե՛ քաղցր, սակայն քաղցրութիւնն ո՛չ է նըմանութի նմա՛, այլ՝ ունակութի. *Առ երկրորդն ասեմք՝ թէ՝ բարի՛ է մարդս բնութե՛,

թէպէտ փոփոխականէ, զի որպէս ինքն ած անփոփոխէ՝ նոյնպէս և բարութի նորին. իսկ մեք փոփոխականք, և բարին 'ի մեզ փոփոխականէ:

*Դարձեալ ասեմք եթէ բարին բնաւորապս սերմանեալ է 'ի բնութիս մեր. ուստի հեթանոսք որք զօրէնս ոչ ունէին, բնութե՛ զօրինացն գործեն. իսկ ամենեցուն սերմանել բարւոյն՝ է՛ 'ի յանձն իշխան կամին: յաղագս որոյ յոմանս անձի՛ բարին, և յոմանս նըհաղի. ապա ուրեմն յայտէ պատասխանի խնդրոյն.

*Բան: Իր սուրբ առաջին կենաց մարդոյն ժամանակ. *Ծ. Երկին էր սրբութին 'ի յադամ. *Նախ՝ բնականն. Երկրորդ՝ շնորհականն 'ի փրկչմանէն. իսկ մեղացն 'ի ներքս մտեալ տգեղացոյց զնոսա: *Իսկ բանն ած մարդ եղեալ զառա

նճղէ ջին

*Լուծմունք

զինչ կերպն վերստին պայծառացոյց։

*Բան. 'Ի ձեռն սրբութեան զարդարութեան. *Պտ. Այսինքն՝ զի ոչ արար մեզ՝ զբնական սրբութիւն յայտնէ, և հոգւոյն սրբով զշնորհական սրբութիւն.

*Բան. Իբրև ընդ հայելի տեսանեմք։ *Պտ. Այսինքն՝ կամ 'ի մեզ՝ յորժամ սրբեմք 'ի ժանկոյ մեղաց. կամ 'ի քս իբր 'ի հայելւոջ տեսաք զփառս տն. այսինքն զհոգւոյն սբյ։

*Բան. 'Ի փառաց 'ի փառս. *Պտ. Այսինքն այժմ ծածուկ և զօրութբ. և յետոյ փոխակերպիմք յայտնի և ներգործութբ. որպէս և կեանքն մեր ծածկեալ է ընդ քի յած, և սոյնպէս նկարեսցի քս 'ի միտս հաւատացելոց սրտից։

*Բան. Քան զամ տեսակ երևոյթ մարդկան։

ԻԲ. *Դասն.

*Պտ. Այսինքն՝ քան զամ տեսութի մտաց, և երևումն աչաց.

*Բան. Համագոյ. *Պտ. Համագոյն երկու ինչ ցուցանէ. *Նախ՝ զգոյակից լինելն. *Երկրորդ՝ զհամանգամայնն.

*Բան. Երրորդութիւն. *Պտ. Երրն՝ զերեքանձնեայ գոյն նշանակէ. *Եւ որդն՝ վերջադասէ, եւ այն զոր ասեմք 'ութիւնն, զմի բնութիւն նշանակէ. որպէս ասեմք՝ մարդութի. ձիութի. *Այլ ժողովի 'ի մեզ յայսցանէ՝. զի յորժամ ասի՝ երրորդութի՝ տարորոշէ՝ յերեք թըւոյն. որք ոչ ունին զմի բնութի. այլ երեք թիւքն երեք բնութիւնք են։

*Եւ յորժամ ասեմք համագոյ երրորդութի, դարձեալ տարորոշեմք յերից թըւոյն. որք ոչ կարեն լինել համանգամայն. այլ մի զկնի միոյ։

ԵՃԳԸ *Բան.

*Բառ. Աւոյց հաստատալ պարտէ. *Լծ. Զի ուր տեսութիւն աչաց՝ և իմացուածս մտաց խափանի, անդ ներգործէ հաւատն. Որ է՝ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն. և յանդիմանութիւն որոց ոչ երևելին.

*Բառ. Ընթակայեցաւ. *Լծ. Այսինքն՝ էացաւ. զի անձնաւորեալ և ենթակայացեալ են Հայր և որդի և սուրբ հոգին. *Եւ ոչ որպէս սաբէլ աղանդաւորն անձնաւորեալ, այլ ոչ ենթակայացեալ.

*Բառ. Բոլոր նոյնութեան. *Լծ. Այսինքն՝ բոլոր բնութիւն երրորդութեան երեքի որպէս միոյ դիմի. *Զի որպէս տեսանես զորդի, անեղ, անվախճան, և այլն. նոյնէ և Հայր. նոյնէ և սուրբ հոգին. *Այս ոչ կարէ տեսանիլ յեղելոյս. զի երեք մարդ՝ մասամբ ինչ ունին նմանութիւն. որէ

բնութեան. այլ բոլորովին աննմանքեն. այսինքն՝ տեղեաւ, ժամանակաւ, կամաւ, պատահմամբ, զօրութեամբ, ներգործութեամբ, և այլովն. այլ ՚ի սուրբ երրորդութեան՝ նոյնութիւն է ամենայն բոլորին. բաց ՚ի յատկութեանց անձանցն. որ է ծնօղ. և ծնեալ. և բղխօղ.

*Որպէս զինչ զորօրինակ ասեմք զմարդն կենդանի, բանաւոր, մահկանացու, մտաց և հանճարոյ ընդունակ. արդ՝ մի է բնութիւն մարդոյն. այլ ուքա՛ յատկութիւնք երևին ՚ի մի և ՚ի նոյն բնութեան մարդոյն. *Այլ մասամբ ինչ նմանի օրինակդ. այսինքն՝ արեգակն և ճառագայթն, և լոյսն իւր. *Կամ հոգին՝ և միտքն՝ և բանն. *Կամ միտքն, և իմացումն, և հաւանութիւն. և այլ օրինակ զինչ և գտանես՝ հեռի է ի ճշմարտութենէն. *Արդ՝ նախ ցուցանէ,

* Լուծմունք

Թէ՝ 'ի պատկերն որդւոյ
եմք եղեալ, և սոյնպէս
պատկերեմք երրորդու
թեան. զի բոլոր երրոր
դութիւնն տեսանի 'ի
միում անձնաւորութե.
վս միութե բնութեանն.
*Երկրորդ՝ զի ասէ՝ մե
րում. որ նշանակէ՝ ըղ
դիմաց առանձնութիւն:
առ որ պատկերեսցի մրդն:
*Երրորդ՝ զի հանդեր
ձեալէր բանն ած մարդ
լինիլ բնութբ. և զմեզ
շնորհօք որդիս այ ան
ուանել և ժառանգ ըստ
Պօղոսի. այսու հետև
չես ծառայ. այլ որդի և
ժառանգակիցքի. *Վս
այնորիկ 'ի սկըզբան լինե
լութեն 'ի դէմս որդւոյն
ասաց պատկերանալ մար
դոյն.

*Բան: Իբաց մերկանալ
զապականութի. *լծ:
Սրդ՝ ապականութիւն
ոչէ բնութբ 'ի մեզ. և
ոչ մասն բնութե. այլ
յետոյ արկած աղինոց.

ԻԲ. *Լուծմունք.

*Իսկ ապականութի թէ
պէս և ոչ մասնէ բընու
թե, այլ բնութբէ մեզ
անկակից. և բընաւորա
կից մարդոյն: և ըսկիզբն
ապականութե է հեշտախ
տութիւն. *Իսկ կատա
րումն՝ 'ի տարերս լու
ծումն: *Սրդ ցանկու
թի մեզաց՝ և չար խոր
հուրդն՝ և ագահութին՝
և մոռացումն և տրտմու
թին, ապականութիքեն
հոգևորք: և կարիքն՝ և
կիրքն՝ և հատումն և
մահն՝ ապականութիքեն
մարմնաւորք:

*Բան. 'Իոչ և 'ի հոգևո
րական կենս. *լծ: Մե և
հոգևոր ասելն՝ ըստ հո
գւոյ և ըստ մարմնոյ զա
նազան լինելն նշանակէ:
*Բան: Օ հաստատու
փրկչին. *լծ: Յայինքն
կամ զյարութի փրկչին.
կամ զայն ասէ՝ զոր բա
նին հաստատեաց թէ, են
ետրև զհրեշտակս. զոր
ոչ կարեն մոռանալ:

զ Ճ *բան.

*Լուծմունք

*Բան. Զգուշութիւն մը
տաց. *Լծ. Այսինքն՝ մո
ռացումն թուլութեն ոչ
լինի. *Բան. Տեսողի ի
բարութի: *Լծ. Այսինքն
զի խորհրդ չար ոչ լինի.
*Բան. Ըրստակ ածաւե
սուն. *Լծ. Զի ոչ օրի
նակաւ, այլ դէմ յանդի
ման տանել զած: *Զոր
օրինակ՝ այժմ զած 'ի յե
ղեալս տեսանեմք, յայն
ժամ զեղեալս յած տե
սանեմք. ապա ուրեմն
ած սրբութեն և ած ու
րախութեն լիութիւն է:
*Բան. Լուս խռովութի Լ:
Զ հկաւնկ կմն աւէ որք
զինքն այժմ ըն դմ հդ‑յն
*Բան. Ըստ զհրեշտակս ա
ռանց ամուսնութե: *Լծ.
Իբր զհրեշտակս ասելովն
եցոյց զորպիսութի իմաց
ման հոգւոյն. *Իսկ ա
ռանց ամուսնութեն՝ զան
ախտն և զանշկանն մար
մնոյ. ապա յայտ է 'ի պա
տասխանւոյդ յարութեն
բան. Զի թէպտ և իցէ
անձուծի մասնութեան

ԻԲ. *Պ—ին.

յած այնոցն տեսութեց՝
միշտ, այլ ոչ մասնաւորա
ւր ոպ այժմ, այլ համան
զմայն. և ոչ ներհկօրէն՝
այլ առանց ապականութե,
և պայծառ տեսութի.
*Բան. Մէջ ըն նմա բսուն
գանեալք. *Լծ. Այս
ինքն՝ ոչ թէ զի ըն նմա
յանցեալք, այլ զի յապա
կանութեն ադմայ՝ ապկա
նացուն ծնաք զաւակ. զի
ած ծնեալ զընութի ծնո
զին ունի. վնկ նորին
պատժոցն կցորդեցաք.
*Բան. Երկրորդ ադամ,
և երկրորդ սկիզբն. *Լ.
Միայն որ մր կոչի երկ
րորդ ադամ. զի ըստ ա
ռաջնոյն ադամայ միայն
'ի կուսէն ծնաւ առանց
սերման: *Իսկ սկիզբն,
զի ոպ նա մարմնաւոր՝ և
սա հոգեւոր: այսինքն՝
անապականութբ և ան
մահութեամբ:
*Բան. Սեռականագոյն:
*Լծ. Այսինքն՝ զի առա
ւելէ քան զընդ հանուրն:

զ ձա *Բան.

*Լուծմունք

*Բան. Իսկ մեր հայրն ոչ առաքեաց 'ի մեզ ըզպարգեւն. *Լծ. Այսինքն՝ զի Թէպէտ հայր մեր սըրբեցաւ մկրտուԹբն, և մեք 'ի նմանէ' ծնեալ՝ ունիմք զբնական սըրբուԹին. որպէս հատ սերման մաքրեալ 'ի բնակն ծըղօտից. իսկ սերմնական զօրուԹին որ 'ի նըմա՛ դարձեալ յառաջինն բուսուցանէ զնա։

*Բան. Ոիէ որ զամ սըրբէ' և արդարացուցանէ. *Լծ. Այսինքն՝ սրբէ՛ 'ի յանցանաց՝ և արդարացուցանէ' 'ի պատժոց, միայն տր մեր յս քս. *Եւ այս վասն բազում պատճառի. Նախ՝ զի ոչ 'ի միոյն ադամայ 'ի բազումս սփռեցաւ. սոյնպէս 'ի միոյն քէ պա՛րտէ տարածիլ և շնորհացն. *Արդ՝ եԹէ իւրաքանչիւր ուրուք հայր սըրբէր զծնունդ իւր, այն լինէր 'ի բազմաց, և ոչ

ԻԲ. *Հ՛ումն.

'ի միոյն. Երկրորդ՝ յամենեսեան հաւասարապէս նովաւ պարտէ ըսփռիլ շնորհացն. *Այլ յայն ժամ ոչ լինէր հաւասար՝ Թէ ումեմն 'ի նքենէ՝ և ումեմն յայլմէ լինէր սրբուԹիւն. Երրորդ՝ զի առ 'ի նմանէ ունելով զծնունդն՝ սոյնպէս պա՛րտէ և 'ի քէ ծընանիլ, և շնորհաց նորին կցորդիլ. Չորրորդ՝ զի ա՛յլ է ԹողուԹի մեղաց, և ա՛յլ է լուծումն մահու. *Իսկ տրն մեր Յս Քս զերկոսեանն ներգործուԹբ ունի. յաղագս որոյ նորա՛յն հաղորդիմք շնորհաց. *Իսկ Թէ հարցանիցէ ոք 'ի խոհեմամիտ եղբարց, եԹէ վասն էր յերկուց պարտեաց նախահօրն 'ի միոյն ազատիմք այժմիկ իւրաքանչիւր անձամբ. այսինքն 'ի յանցանացն. եւ 'ի միւսոյն՝ այսինքն 'ի մահուն՝ յետոյ ազատիմք հասարակ

յարութեան: *Ասեմք թէ վասն հինգ պատճառի. Նախ՝ զի մեղքն ըսկսան յանհնազանդութեն, որեր յանձնիշխան կամացն. իսկ պատիժն՝ որէ՝ մահն՝ յետոյ եղաւ ոչ կամացն միայն, այլ և բոլոր բնութեան՝ որեր յադամայ. Երկրորդ՝ զի յանցանք ներգործութբ եղեն 'ի մարդն, իսկ 'ի ներքոյ մահուն զօրութբ գրաւեցաւ. սոյնպէս և այժմ նախ ներգործութբ ազատիմք 'ի յանցանացն, և զօրութբ գըրաւիմք անմահութեն. Երրորդ՝ զի նոյն ինքն քս նախ ազատեաց զմեզ 'ի յանցնացն անապական ծննդեամբն իւրով, և ապա յետոյ 'ի ձեռն մահուան իւրոյ ազատեաց 'ի մահուանէ. Չորրորդ՝ զի նախ հաղորդիմք ընկալենական մեղացն 'ի ձեռն ծննդեան. և յետոյ հաղորդիմք պատժոց յան

ցանացն 'ի ձեռն մահու. սոյնպէս և նախ հաղորդիմք թողութե յանցանացն, և յետոյ յարութեն կենաց: *Հինգերորդ՝ ըստ կարգի իրաց. զի յանցանքն նախկինեն իսկ պատիժն հետևի յանցանաց: այս կարգ երևի և 'ի շնորհսն. զի նախ հանդիպիմք թողութե յանցանաց, և ապա թողութե պատժոցն. որէ մահն:

*Բան. Թագաւորեաց մահ.
*Լծ. Որէ մեղքն. թագաւորեն՝ զհասարակ և զամենեցունց տիրեն նշանակէ.

*Բան. Զյանցուցելոցն.
*Լծ. Այսինքն զորդիս ասէ՝ որք ոչ եմք յանցեալք ընդ ադամայ.
*Պարձեալ զուրբսն. որպէս զմարգարէսն, և զայլսն:

*Բան. Մինչև ցօրէնսն.
*Լծ. Այսինքն զմովսէսի օրէնսն է իմանալ. և այս՝ կամ 'ի սկիզբն օրի

ղձգ նաց

նաց, կամ 'ի կատարումն
որէ քս ։ *Իսկ 'ի սկիզբն
օրինաց նոյնպէս. զի յոր
ժամ եդան օրէնքն որք
ցուցանէին զմեղսն՝ լու
ծան իշխանութի մեղաց.
զի մարդիկ յերկիւղէ
օրինացն ոչ առնէին ըզ
մեղսն. *Եւ 'ի կատա
րումն օրինացն, զի քս
եղև մեզ արդարութի
շնորհ 'ի ձեռն հաւատոյն
և եբարձ զապականութի
մեղաց:

*Իսկ տեսիլն Եզեկիելի
օրինակէր ընդ հանուր
յարութեն կրկին կեր
պիւ. *Նախ՝ զի եցոյց
զյարութիւն. և ապա զոր
պիսութի յարութեն.
որպէս ասէ՝ ոսկր և յօդ՝
և այլն. զի ոսկր ինչ կամ
մարմին՝ կամ մազ մի՝ ոչ
կորիցէ. ըստ այնմ, մազ
մի 'ի գլխոյ ձերմէ ոչ կո
րիցէ. *Եւ ոչ յօդք ան
դամոց առ այլ յօդս կը
ցեսցին. այլ իւրաքանչ
ւրն 'ի նոյնն յարմարա

պէս. ոչ այժմ:

*Բան: Եւ ոչ ուրեք ոմ
իրօք զոր 'ի յերկրիս.

*Լծ: Այսինքն զյարու
թիւն մեռելոց՝ յերկրա
ւորացս ոչ ոք գիտէր.
այլ միայն երկնայինքն.
զոր այժմ յայտնապէս ե
ցոյց մարգարէին.

*Բան: Նաւակտեցան.

*Լծ: Այսինքն՝ կործա
նեցան.

*Բան: Այր ոմնէր մեծա
տուն և այլն. *Լծ: Իմ
տեսլեամբն Եզեկիելի
զյարութիւնն և զորպի
սութի յարուցելոցն ե
ցոյց՝ այժմ առակաւ մե
ծատանն և ղազարու՝ ըզ
դատաստանն և զորպիսու
թի հատուցմանցն նշա
նակէ. *Նոքա որք ա
սեն զհատուցմունսն ոչ
արժանապէս վճարեալ,
զայս կամին ասել. այս
ինքն թէ՝ յետ մահուանն
հոգիք արդարոցն առ
նուն զվարձս իւրեանց.
և մեղաւորք զտանջանսն

*Լուծմունք

իսկ միջանկք ոմանք եր
թան ի բիւրքաթուրն.
և անդ քաւին և մտանեն
'ի փառս։ *Ոչ այս այսմ
ասեն այժմ աղէքն լատի
նացւոց. զոր ոչ ընդու
նի եկեղեցի ուղղափա
ռութե։ *Ո ի այսպիսի
բանք հերձուածոց՝ բառ
նան զդատաստանն, և
զյարութին ուրանան.
նա և զմիւս անգամ գա
լուստն։ *Վասն որոյ
քաջ ախոյեանն ուղղա
փառութե սուրբն Կիւ
րեղ յանդիմանէ՝ ընդդէմ
ասելով։

*Բան. Ոչ դատաստանն
լինիլ ասէ յետ յարու
թեանն 'ի մեռելոց յամ
ուրեք ածայինն գիր.
*Լծ. Բստայնմ, լինիցեն
ձայնի որդւոյն այ և ե
կեսցեն արտաքս. որոց
բարիս գործեալ իցէ. և
այլն. *Իսկ առաքեալն
ասէ, կայ և մնայ ինձ ար
դարութեան պսակն. զոր
հատուսցէ ինձ յաւուրն

ԻԲ. *Ճառին.

յայնմիկ արդար դատա
ւորն. *Նաև թէ՝ հա
տատեաց օր մի՝ յորում
դատելոց է զամ։ *Նաև
դարձեալ՝ առ կորնթա
ցիսն ասէ, մեզ ամենե
ցուն յանդիմանն լինիլ
կայ առաջի քի. և այլն.
*Նաև դարձեալ՝ յեբրայ
եցւոցն ասէ, ոչքա ամե
նեքեան վկայեալք 'ի հա
ւատոցն չև ևս ընկալեալ
զաւետիսն. *Իսկ եթէ
ոք ասիցէ՝ ընդէ՞ր.

*Այսէ՝ զի հատու
ցումն հետեւի դատաս
տանին. իսկ դատաստանն
հետեւի յարութեն. և
յարութին գալստեանն
քի. ապա ուրեմն սուտ
են սոքա՝ որք ասեն յամ
աւուր լինիլ դատաստան
և հատուցումն ըստ ար
ժանեաց. *Տես և'իմա
առ ով ուղղափառ. զի
թէպէտ ղազար և մեծա
տունն էին մեռեալ յա
ռաջքան զքս, սակայն
և ոչ սոյնպս հատատել
զձն կարեն

*Ուսուցմունք

կրեն զաղանդս իւրենց։ զի յառաջ ք զլուծումն մահու՝ արդարք և մեղաւորք տանջէին ՚ի դժոխս վասն ընկղենական պարտուց նախահօրն։ Իսկ յետ քն արդարք և մե֊ղաւորք առ հասարակ ա֊զատեցան ՚ի դժոխոցն։ զի լուծան ընկղենական կապանքն։ *Իսկ ՚ի կատարածի՝ լինելոց է արժանապէս հատուցումն· ըստ գործոց տանջանք, և ըստ գործոց հանգիստ։ *Բան։ Ա՞ւ է՝ բանս՝ ոչ եբրայեցւոց պատմութիւն ունի։ *Ըծ։ Այսինքն՝ կամ յեբրայեցւոց պատմութիւն գրեալէն ոքա՛, կամ պատմութիւն նշանակէ՝ թէ յեբրայեցւոցն էն ոքա։ այնու՝ զի զազար հանգեաւ ՚ի գոգն աբրահամու · և մեծատունն աղաղակէր, հայր Աբրահամ։

*Բան։ Բաղցունք։ *Ըծ։ Զորս ինչ պիտոյեն ողորմածայց։ *Նախ՝ զի լինիցին քաղցունք · այսինքն առատասիրտք և զուարթերեսք։ և մի՛ դժգմնեալ երեսօք և դառն խօսիւք։ *Երկրորդ՝ զի լիցին բարւոք հաղորդեցուցիչք· այսինքն՝ զի ոչ վասն փոխարինաց կամ ՚ի փառս մրդկան։ *Երրորդ՝ զի ձեռնկալու լիցին· այսինքն՝ ամենեցուն՝ որ դք և խրնդրեսցէ։ զի առանց քըննութե տացեն։ *Չորրորդ՝ զի ասէ, տնանկաց կարեաց, այսինքն՝ զինչ և պիտոյիցէ ըստ կարօտութե՝ զայն տացեն։

ԻԲ. *Պատ.

*Պատ. Բաղցունն և ինն երորդ։

ՎԱՍՆ ԹՈՒՂԹ.

Թոյս երեք պատճառք կան առ՚ջի։ *Նախ զի ցուցցէ՝ զպատկեր ա֊ւուր մատնութե և յարութեանն։ զի նախ ու֊

ղ ձ ղ սեալքն

*Լուծմունք:

սեալքն 'ի յովհաննէ՝
տօնէքին ըստ ձնոյ պատկին
'ինոյն քանիս լուսնին:
*Երկրորդ՝ զպատճառ
նաւակատեացն մեծի շա
բաթուն: *Երրորդ՝ ըղ
բորբակն· որ զկնի սորին
ասէ, դրօշմեալ է ը դէմ
երեցս Թըշնաւորին իբրո
նի· որ յամ ինչսուն և
եօթն ամին ծառաղատիկ
բերէ· առնելով յառաջ
քան ըղ հասարակածն
գլումն տրունի:
*Բառ: Սկիզբն իմաստու
թեան երկիւղ տեառն:
*Լծ· Արկինէ երկիւղ·
զի է՝ երկիւղ ծառայա
կան· ըստ այնմ, որք պա
հեն երկիւղ 'ի մնոտիս·
և է՝ երկիւղ տիրական·
ըստ այնմ, սկիզբն իմաստու
թեն երկիւղ տն: *Եւ
ընդ այսմիկ ոչ ինչ կցոր
դի· և ընդ լուսոյ համե
մատեալ՝ առաւել դատ
նի: և ամ ինչ որ պատ
ճականէ՝ չարժէ՝ զնա
ասէ Սողոմոն:

ԻԹ. *Ճառին:
*Բառ: Քաղցր և բաղ
մաբաղձելի· *Լծ· Ըստ
Դաւթի՝ որ ասէ· քաղցր
է՝ նա քան զմեղու խո
րիսխ· և բաղմաբաղձելի,
այսինքն բղձ՝ բաղձալի·
կամ բաղմօք, որէ ամե
նայնիւ բաղձալի· այնէ
որ ասէ, երանեալ է այր՝
որ եգիտ զիմաստութի:
կամ զոր յառաջի կայդ դա
սէ· երկիւղ տն 'ի կենս
առն· փառք և պար
ծանք· և այլն·
*Բառ: Յամ բերանոյ օր
հնեալդ· *Լծ: Յամ բե
րանոյ օրհնեալ· կամ ամե
նայնիւ օրհնեալ:
*Բառ: Զգերադոյնն
ասել Թողից: *Լծ· Լյս
ինքն Թողից ասել զայն՝
Թէ դու գերադոյնես ըզ
զհայրն քո զարկադէտ,
և զմեն Թէոդոս· զի ա
սեն զօրմանէ՝ 'ի ներքոյ
Թագաւորական ըղդես
տուցն քուրց զգեցեալ:
*Բառ: Հաստատութե հա
ճատոյ· *Լծ: Լյս ամծայ
զ ճէ ին

*Լուծմունք

ին առաքինութինէ,
*Բան։ Սերտութե՛ բարե գործութե, *Լծ։ Նայ մակրստացականնէ։
*Բան։ Նոյն անշարժութե արդարութե, *Լծ։ Նայ՝ բարոյականնէ,
*Բան։ Նոյն սքանչացմնբ,
*Լծ։ Նայինքն՝ գործով
*Բան։ Պայծառ և բազ մատեսակ զիւրանց բա րեկեցիկ գեղեցկութին երևեցուցեալ։ *Լծ, Բարեկեցիկ գեղեցկու թիւն հոգեւորընէ,
*Զ այսպիսի ունէին ա ռէ զանազանապէս և ան նըմանազարդ,
*Բան, Բարեփորձ,
*Լծ։ Յաղթող աղօթա կանէ․ կամ պատմական,
*Բան, Սնընդակից վայրե նութի, *Լծ։ Որէ ան կրթութի և բարուց խըս տութի, սոքա՛ են պատ ճառք անշնազանդութե․
*Բան, Օրինադրիդ․
*Լծ, Զ ի գիր դատաս տանի գրեաց, և զա՛յն

ԽԹ. *Ճառին։

եդ օրէն իւրոյ աշխար հին։ *Նախանձելի և հաճելի գործ, զբարեցն ասէ․ զորս խելամուտ առնէին գրեալ օրէնքն 'ի նմանէ,
*Բան, Բանսարկութե,
*Լծ։ Զ հերձուածողն ասէ,
*Բան, Նշայլն պատուի բնութիւն, *Լծ։ Նայ ինքն՝ խոստովանելով ա մենեցուն որ զյս քս 'ի փառս այ հօր, կամ զի խռովութիւնն բարձցի։
*Նոյն ըղ հերձուածն պիղծ ասէ և գարշելի զի ոպ պիղծ ինչ և գար շելի խառնելով 'ի սուրբ նիւթն՝ պըղծէ՛ զնա, և փոքր մի խմոր՝ զամն խմորէ,
*Բան, Նշատեաց խնիւն բերանք, *Լծ, Նշն ա տեաց բերան՝ զբանբա սողն ասէ, և զհերձուա ծողն։
*Բան․ Ո՛չ 'ի հովուաց յընդդէմ յառնելոյ մի զձը այն,

*Լուծմունք

այն. *Լծ. Այսինքն կրկինէ շահ ՚ի գրելոյն քոյ. *Նախ՝ զի Հերձուածող գայլքն փախնուն ՚ի Հօտէ՛ ուղղափառ Հովուացն. *Երկրորդ՝ զի բարեպաշտութիդ ձեր Համբաւի ընդ ոլորտս տիեզերաց.

*Բան. Նորոգեաց մեզ ճանապարհ. *Լծ. Նորոգ ճանապարհ այնէ՝ որով այժմ ՚ի կեանս ընթանամք, և ոչ ՚ի մահ.

*Բան. Նովաւ և ՚ի ձեռն նր. *Լծ. Նովաւ, այսինքն քիւ այժմ ծածկապէսեմք կենդանիք. և ՚ի ձեռն նր յետոյ յայտնապէս լեցուք.

*Համբարձեալ, նովաւ կենդանացաք և ՚ի ձեռն նորա անապական լեցուք, ըստ Հետագայ վկայութեցդ. զի պատկեր երկնաւորին անապականութինէ. *Երկուքս այսոքիկ ՚ի չորս բաժանին. այսինքն՝ մահու լուծումն

Լթ.

Խթ. *Ձ՚ուն.

և կենդանութին մր. ապականութե փոխումն և անապականութիւնն մր. Լծ. այս թէ ո՞պ զոր օրինակ՝ մի և նոյն Հուր լուծանէ զժանկն, և սրբէ՛ զարծաթն, նմանապէս մի և նոյն մահն քի լուծումնէ մահուն, և կենդանութի մեռելոց. զի ոչ միայն սոսկ մահէ, այլ և կենդանութի ծածկաբար.

*Բան. Օ մինն և զմիայն.
*Լծ. Այսինքն՝ մին որդի. և միայն սիրելի.

*Բան. Այելուչ և պրամահ. *Լծ. Ա՟ զի ոչ արար մեզ. որև ըղձեր մեզս երարձ.

*Բան. Ամոյն առաջնոյ ըստ երբայեցւոցն.
*Լծ. Բանիք այսր ամսոյս և լուս նոյն՝ միեն.

*Բան. Գեղեցկածաղիկ.
*Լծ. Այսինքն՝ Հաւատով.

*Եւ նորաբոյս կեանք, ոչէ Հոգևորն.

Ղ ԶԹ *Բա

*Լուծմունք

*Բարեպաշտութ, առաքի
նութեն գործ․ այսինքն
՚ի վեր քան զկենաց քրիս
տոնէից․

*Դրոշել, ՚ի հրաշալի
կեանս․ որէ յարութեն․
Ծաղիկ՝ զարդ փառացն․
որք փայլին յարքայութեն։
և Նորաբոյս կեանք, զի
յառնեմք առանց ապա
կանութե․ և Պտուղ
բարի, վայելումն գոր
ծոց․ ըստ այնմ, ժողովես
ցեն զպտուղն ՚ի կեանսն
յաւիտենականս․ *Նա յս
վասն ժամանակի նորոյ
ամենաննէ․ *Իսկ թէ վա
՞ր ՚ի չորեքտասանն, ասէ
՚ի հետադայդ։

*Բան․ Իմանալւոյն լուս
նոյ եղեալ․ *Լծ․ Նա յս
ինքն՝ զի միշտ ունիմք
զիմանալի լոյսն․ այլ ա
ւանել լրանամք ամ որ
պիսութե ՚ի յայսպիսի
տօն անցեալ․

*Բան․ Նորեգական արդա
րութեն․ *Լծ․ Ոչ ՚ի հա
ւասար ծագէ զլոյս իւր

Իթ․ *Ճառին․

ամ բանականաց․ որպէս
և զարդուցն շնորհաց․
*Նայլ առաւելն և նը
ւազն ըստ չափու ընդու
նողացնէ․

*Իսկ լուսնոյն նմանե
ցուցանէ զհին օրէնսն։
*Նախ՝ զի ոչ է համար
պայծառութե ոպ զնոր
օրէնս․ *Երկրորդ՝ զի
փոփոխական էր․ *Եր
րորդ՝ զի բարձաւն ՚ի ծա
գել նոր օրինացս․ ոպ օրի
ակն առ ճշմարտութին․ և
գիրն առ մեկնութին․ և
փոքր խրատ առ յայտնի
քարոզն․

*Բան Բառնայ զտարրն․
*Լծ․ Նա յսինքն՝ զօ
րէնսն․

*Բան․ Կատարեմք տօն յա
ւաջնումն ամսեան ՚ի չո
րեքտասանն լուսնին․
*Լծ․ Նաւաջին ամիս՝ նի
սաննէ․ որպէս ասաց
մովսէս, ամիս այս եղի
ցի ձեզ սկիզբն ամսոց․
և այն ամսոյն քանիքն և
լուսնոյն՝ համազոյգ էին․

ՂԶ վասն

* Լուծմունք

վասնորոյ արար Մովսէս զզատիկն ՚ի չորեքտասան երորդում աւուր ամսոյն և լուսնին։ * Այնպէս և տ̄ր մեր արար ըզ զատիկն ՚ի նոյն քանիս ամսոյն և լուսնոյն. * Յա̄մ ամիս ոչ սոյնպէս հան դիպի, այլ ՚ի յամին մի անգամ։

* Բուն. Յառաջքան զեր կոտասան կաղանդիցն ապրիլի. * Լծ. Որէ ամ սամուտն ապրիլի. յա ռաջքան զմուտն ապրի լի տասներկու օր. որէ մարտի քսանն. և է՛ գար նանամուտ՝ և ստեղծումն լուսաւորացն։ * Այլ նիսանն ՚ի քսան երկուքն մտանէ. * Զի ՚ի տասն և եօթն մարտի սկիզբնէ արարչութեն. որէ՛ մեկ աւելեացն եբրայեցւոց. և ՚ի քսանն մարտի՝ և ՚ի չորս աւելեացն՝ ստեղ ծումն է լուսաւորացն. որ նա ինքնէ հասարա կածն. և ՚ի քսան երկուսն

ԽԹ. * Զ՛ուին,

մարտի՝ կազմութիւննէ մարդոյն. որէ՛ սկիզբն նիսան ամսոյն։

* Բուն. Ո՛չ յերկոտասան երորդն համարիս ամիս. * Լծ. Այսինքն՝ քանիք լուսնոյն ընդ ամսոյն՝ ոչ յա̄մ ամսոջ թուին. այլ միայն յառաջին ամսոջն. նա և ոչ յա̄մ ամի. այլ միայն յինն և Ժ երեկի տարւոյն. ո̄պ ասացաք. * Բուն. Այլ ՚ի սկսանիլ գարնանային եղանակին. * Լծ. Ապրիլեանն՝ որ է լուսնի զատկի՝ քանզապ րիլի տասն և եօթն ՚ի վեր ոչ ելանէ, և քան զմար տի քսան և մեկն ՚ի խո նարհ ոչ իջանէ. զի թէ գարնանային եղանակին ՚ի ներքոյ իջանէ լուսին, խանգարումն լինի զատ կին ըստ իրիոնի։

* Քանզի ՚ի ժամանակս թագաւորին ուստինիանո սի՝ ժողովեցան Լաս եանքն յաղեքսանդրիոյ երեսուն և վեց իմաստա զ̄ ՃԺա̄ սէրք,

Լուծմունք.

սերք, և զհինգ հարիւ-
րեակն հաստատեցին.
Եւ կէսոյ իւրեան այր է
րևելի 'ի դուռն անպա
րըշտին ուսուխանոսին՝ քա
մահանս իւր վարկաւ ըզ
ոչ կոչելն 'ի ժողովն, և
խանդարեաց զինն և Ճն
երեկի խորանսն. *Օ ի
զայն որ յապրիլի տասնն
եօթնն է՝ Ճզ արար. և
զայն որ յապրիլի վեցն է՝
Է արար. և սոյնպէս յամ
իննսուն և հինգ ամի ծը
ռազատիկ լինի նոցա.
*Սուտ պարտէ և մեզ
զգուշանալ յայսպիսեաց,
և պահել նորբապէս. զի
մի անկանիցիմք 'ի ժամա
նակէն, յորում կրեաց
քս զչարչարանսն.
*Բան. Մատնեցաւ. *լծ.
Այսինքն խաչեցաւ.
*Բան. Իչորեքտասան է
րորդի լուսնոյն. *լծ.
Այնէ՝ զի այժմ զքանիս
լուսնին առաջ լրում
առնեմք. և զպատկեր ա
ռուրն՝ յուրբաթ և'ի կի

Լ *Ճաշին.

րակէ՝ տամք. զի մի՝ միա
բան լիցի մերս զատիկ ը
ծնոյ զատկին. որ 'ի նոյն
քանիս ամսոյն լինէր.
*Օ որ սոյնպս առնէին
և քրիստոնեայքն մինչ
'ի նք ժողովն հարցն սէց՝
որ 'ի նիկիայ.
*Բան. Մասնաւորիկ լու
ծանեմք յերեկոյի շաբա
թուն զպահսն. *լծ.
Այսինքն՝ *Նախ զի կա
րապետէ օր շաբաթուն
կիրակէի՝ աւուրն. վասն
այնորիկ նախատօնակ առ
նեմք յայնմիկ աւուրն.
*Երկրորդ՝ վն այնորիկ
յերեկոյի շաբթուն լու
ծանեմք, զի պատկեր ա
ռուր յարութեանն 'ի
կիրակէ՝ է. և ոչ թէ ուր
և հանդիպի ընդ լուս
նոյն լրման.
*Երրորդ՝ վասնայնորիկ
յերեկոյի շաբաթուն
լուծանեմք, զի ցուցցի
յարութեան ժամն 'ի
մէջ գիշերի եղեալ.

*Լուծմունք

յառաջ է՛ զհա՛ւու խօսիլ ա՛ւուր կիրակէի. *Զի՝ ի նոյն ժամու ծընա՛ւ ՝ի կուսէն, և՝ի նոյն ժամն յարեա՛ւ ՝ի գերեզմանէն. և ՝ի նոյնում ժամուն զամենեսեան յարուցանելոց է։ *Տէր և ՝ի միտ առ զպատճառ լուծման պահոց յերեկոյի մեծի շաբաթուն. *Որև սոյնպէս ասէ և սուրբն Եւագրիոս. Ապա՛ յայտնի է թէ այնպէս ունէին յայնժամ ամ՟ ազգք քրիստոնէից։

*Բան. Ի մի և ՝ի նոյն ընթանան ժամանակ։ *Լծ. Այսինքն՝ խոր երեկոյն՝ որ է մէջ գիշերոյն, և և վաղ առաւօտն՝ որ է յառաջ քան զհա՛ւու խօսիլն, մի և նոյն են ժամանակա՛ւ. և է՛ այժմ մեզ ընկլիզեն ա՛ւուր ժամն այն։

*Բան. Հիպատութե.

*Լծ. Որ է ժամանակն։ Հիպատոս՝ որ է իշխան ՝ի

Բ

Լ. *Ճաշին։

դիոկղետիանոսի առաջին ամէն մինչև յառաջին ամն Թէոդոսի՝ հարիւր տասն և ինն ամ է. ուստի շարակարգեաց զինն և տասն երեակ բոլոր ապրիլէնցն. այսինքն զւրումն զատկին և ըզպատկեր ա՛ւուրն։ զքանիս զատկին՝ և ըզպատկեր ա՛ւուր կիրակէին.

*Բան. Յառաջագոյն եդաք ամօք չորիւք. *Լծ. Այսինքն՝ զի քան զհարիւր և տասն ամն չորս ամա՛ւ այլ յառաջ եդ. զի ՃԺԴ ամն ինն և տասն երեա՛կ է. որ էր անցել և ո՛չ անկանէր ՝ի թիւն. *Ա. ևս դրեաց զայս՝ զի բոլորակ խորանն կատարումն առնուցու.

*Ապա՛ ուրեմն եօթն թիւն որ մնացեալ էր ՝ի հարիւր և՝ի տասն և ինն ամացն, այն անկանէր ՝ի համարն ինն և տասն երեակ բոլորին.

զՃԺԴ Իսկ

Լ ուծմունք.

*Իսկ Սանոն՝ ըղտուփն
ասէ. զի իւրաքանչիւր
կանոն յինն և տասնամին
շրջի. և ապա յառաջինն
դառնայ 'ի նոյն քանիս
ամսոյն և լուսնոյն. Թէ
պէտ և ոչ 'ի նոյն պատ
կեր աւուրն. *Այլ զի
քանիք ամսոյն և լուս
նոյն, և նոյն պատկեր
աւուրն, 'ի քսան և ութ
ինն և ճ երեակն շրջա
դայի. որէ ճ հարիւրեակ
բոլորն. *Իսկ այսևս դի
տելի է, զի ոչ անդրէաս
արար երկու հարիւր ա
մաց ըմունս. այլ խափա
նեցաւ. զի էր տասն ինն
և տասներեակ՝ և տասն
թիւ. որ լինէր պակաս
ինն թուով քան զինն և
տասներեակն. *Նմանա
պէս և այլքոմանք ինն
սուն և հինգ ամաց ըր
մունս արարին. և այնևս
խափանեցաւ. զի էր միայն
հինգ ինն և տասներէկ.
*Իսկ սորայս դրոշմեալ
կանոն՝ տասն և ինն ինն

Իմն * Դ——ին.

և տասներեկաց ըմունս
առնէ. վասնորոյ անխա
փան դոլով յառաջինն
շրջի. *Իսկ յայսմ ըմա
նէս առնէ Աստանաքն
յաղէքսանդրիայ՝ ճարե
ցին և դտին զհինգ հա
րիւրեակն. որէ՝ քսան
և ութ ինն և ճերեակ.
և տասն և ինն քսան և
ութեակ. *Քսան և
ութ՝ արեգ կն ըն թացքն,
և տասն և ինն՝ լուսնոյն.
Որք երերաց փոխ տալով
կատարեն զհինգ հարիւր
երեսուն երկու ամաց զա
տիկս. և դարձեալ անդ
րէն յառաջինն՝ սկսանին
'ի նոյն քանիս ամսոյն և
լուսնին, և'ի նոյն պատ
կեր աւուրն, ոչ ասա
ցաք. *Այս քան առ
այս.

Լուծմունք

*Ձայն Երեքն Երրորդ։

ԹՈՒՂԹՍ

այս խորհրդածութե՛ ունի յինքեան զերկբայաբար եղելոցն վասն քե. վասն որոյ պիտանեգո՛յն է սա քան զայլսն. և սա յետո՛յ է գրեցեալ քան զԿուսանացն. այլ յառաջ դասեցաւ վասն պատուոյ։

*Բան. Թագուհի։*Լծ. Ուհին՝ իգականէ. որպ ասեմք՝ Արքուհի, Մարգարէուհի. և այլն։

*Բան. Քահանայագործեն։ *Լծ։ Այսինքն ընծայւորեն։ Իսկ աստուածային ասէ, զի յայտ է և երկնաւոր. այսինքն իմանալի՛ և հոգևոր։ և չէ՛ երկրաւոր շնչաւոր և դիւական։

*Բան։ Ընդ երկիր քարշեալ մտօք։ *Լծ։ Այսինքն զմարմնոյն խորհիլ։

Լ. *Ձայնին։

Այս վարդապետի պիտո՛յ է զերեսինս զայսոսիկ յինքն բերել։*Նախ՝ զի մի՛ լիցի երկրաքարշ խորհրդով. այլ՝ բարձրիմաց։ *Երկրորդ՝ զի մի՛ լիցի ծոյլ և պղերդ. այլ՝ արի և ժիր։ *Երրորդ՝ զի մի՛ լիցի երկչոտ. այլ համարձակախօս լիցի առաջի ազգաց և ազանց և Թագաւորաց։ *Վն առաջնոյն ասէ Մարգարէն, եթէ՝ ի վերայ լերինն բարձու։ *Վն երկրորդին, զօրացո՛ զբարբառ քո։ *Նաև վասն երրորդին, բարձրացուցէք և մի՛ երկնչիք։

*Բան։ Խիստք։ *Լծ։ *Այսինքն՝ չարք, դառինք, և բարկացողք, և դժուարուղղելիք. այսինքն՝ անհաւանք։ որպ երիվար խրոխտ և յանդուգն։

*Բան։ Զուր ուրախութե։ *Լծ։ Օ գինին ասէ։

Լուծմունք

*Բան. Բանս յաւէտ. և այլն. *Լծ. Բանս ասէ զոր 'ի մէջ գրոց մատուցանեմ, անթառամ պահէ ըղձա ղիկ հաւատոյն 'ի քեզ. և առաւել բուրէ զանու շահոտութի վարուցն.

*Բան. Թագուհեաց. *Լծ. Որպ մարմնով թա գակից հարսնացեալ էր Թէոդոսի, սոյնպէս և հոգւովն՝ քրի. *Նմայ ին էր գործով, և ածա ւէր հաւատով. *Սայ 'ի քս սիրոյն պսակեալ լինէր. և անթառամ փա ռօք զարդարիւր.

*Բան. Որպ մի է ած հայր. *Լծ. Այսինքն որպէս մի է ած հայր անձամբ՝ բնութեամբ՝, կամաւ և զօրութբ, նմանպէս մի է և բանն մարդացեալ, որ է յս քս. անձամբ՝ բնութբ՝ կամաւ և ներգործու թեամբ.

*Բան. Ամլ մի և նոյն. *Լծ. Այսինքն ոչ յեր կուս որդիս և յերկուս

Լ *Ջ՞ուին.

բնութիւնս բաժանեմք զմարդացեալն ած. այլ մի անձնաւորութի. և մի բնութիւն խոստովա նիմք.

*Բան. Եկաց մնաց. *Լծ. Այսինքն՝ եկաց դիմաւ, և մնաց բնութ՝ մարմնով ած. Յամեկաց 'ի ներկայս, և մնաց յա պագայն. ըստ այնմ, յս քս երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս.

*Բան. Պատուիրիւք սըր բոցն. *Լծ. Պատուէրն հաւատարիցն է և կամա ւոր. ըստ այնմ, զայս պատուէր առի 'ի հօրէ իմմէ. *Իսկ պտւիրանն մեծագունիցնէ և հար կաւոր. որպէս ասէ, պատուիրանք ան օրէնք են մարդկան.

*Բան. 'Ի կերպարան և 'ի հաւասարութե այ հօրէ. *Լծ. Կերպարանէ բանն հօր ըն անձաւորութեն, և հաւասար ըստ բնու զ ձժզ թեն.

*Լուծմուն
թեանն.
*Բան։ Սրբեստանորու
թբ. *Լծ. Այինքն՝
խորհրդովն:
*Բան։ Պատրաստագու
նիցն բանից. *Լծ. Այ
ինքն՝ կուսանքն պատ
րաստքէին բանից կու
սութե. և հոգեւոր ի
րաց պարապիլ: *Պրձլ
թուղթս այս պօրզէր
իմացմամբ. փանորոյ ա
ղերսէ՛ կրկին աչօք լու
սաւորիլ 'իմանէ.
*Բան. Բան զայլսն՝ ըղ
յաղագս ունայնութեն
բան: *Լծ. Այինքն՝
կամք նախ ըղնրստա
կանան մեկնել 'ի թղթիս
յայսմիկ, և ապա զբարձ
րագոյնսն.
*Բան։ Առն գլուխ քն,
և գլուխ քրիստոսի ած.
*Լծ. 'Ի հարկաւորութէ
գլխոյն երկու ինչ խըն
դրի. այսինքն՝ զի իցէ
բնութենակից, և ըն
կիզըն նորին. *Ուստի
յայտէ՝ զի գլուխ եւայի

Լ *Ձ՛ուին.
ադամ է. զի է՛ 'ի նմանէ
սկսեալ և բնութբ նո
րին. այլ հողն ոչ ասի գը
լուխ ադամայ. *Ուրեմն
յայտէ՝ զի գլուխ ՙԻնէ
ած հայր. զի սկիզբնէ
որդւոյն, և նոյն բնու
թբ. *Իսկ քն գլուխէ
մեր բնութենակից մար
մնովն, և այրանէրպ ըսկըս
մամբն. *Ապաուրեմն
մէ ըր մեր՝ ունելով գը
լուխ զհայր. և լինելով
գլուխ մեզ առեցեալ
մարմնովն.
*Բան. Պխոէք ըղշը
նորհսն. *Լծ. Այինքն
զպարգեւսն. կամ զե
րախտիսն.
*Բան. Օ՛ երկոքումբք
խմիասին պահիլն. *Լծ.
Երեք ինչ ցուցանէ.
*Նախ զմեծութիւն ած,
այնու զի ասէ, որ մեծա
տուննէր: *Երկրորդ.
զաղքատուն մարդոյս.
այնու՝ որ ասէ, վն մեր
աղքատացաւ. *Երրորդ՝
ըղմիաւորութիւնն քն.
զ ձժէ գար

*Լ. Ուսուցմունք

դժ՞ր այնու որ ասէ, աղքտց՝ զի մեք մեծատունք. *Բան. Նա՛ ոչ մի բան թարգմանեսցէ զմեծութեն մեծութի. *Լծ. Ո՛ ի բազում զանազանութի գոյ ՚ի մէջ իսկապէս մեծութեն այ, և ուրեմն մեծութե մարդոյ: *Նախ՝ զի մեծութի մարդոյս ըստացական և պարգևեօքէ. իսկ մեծութին այէ յինքենէ՝ և ոչ ստացմամբ. *Երկդ զի մերս փոփոխական է, իսկ նորայն անփոփոխ:

*Երրորդ՝ զի մերս պատահական է՝ և արտաքոյ գոյութե մարմնոյ. իսկ նորայն բնութենէ. *Չորրորդ՝ զի մերս մեծութի ապականացու է ըստ իւրին. իսկ նորայն մշտնջենաւոր և անապական: *Հինգերորդ՝ զի մերս մասնաւորէ. և նորայն բոլոր: *Վեցերորդ՝ զի մերս առաւելէ և նուազ ըստ ոմանց. իսկ նորայն

Լ. *Ճառն.

համառօտ ըստ անձնաւորութեց.

*Բան. Յորժ աղքատէ մարդկութիս: *Լծ. Ի յինքն կարօտ:

*Բան. Որոյ ամէ՝ այ տուր. *Լծ. Ի յինքն՝ կենդանութի, իմաստութի, և այլն: որպէս ասէ սիրաք, զի՞նչէ զոր ոչ առեր. և ոչ միայն այս, այլ և նոյն ինքն գոյութիս մեր ՚ի նմանէ՝ եղև.

*Բան. Ո աղքատութեն բիծ. *Լծ. Որէ կարօտութիւն կենաց և փառաց. զայսոսիկ ՚ի բաց եդաք քրիս. և ընկալաք զանմահ կեանսն և զանպատում փառսն.

*Բան. Ո՞ր գնեաց ըղ մեզ յանիծից օրինացն. *Լծ. Որկինէին անէծք. *Նախ՝ անէծ բնութես. որ էր վտիժ նախահօրն: *Երկրորդ՝ անէծ օրինացն. ըստ այնմ, անիծեալ ամ՝ որ ոչ կացցէ յամ գիրս օրինացն:

զձժը Մրդ

*Լուծմունք

*Արդ՝ յառաջնոյն ազատեաց զմեզ քս մարդ լինելովն: զի որպէս եղև մեզ՝ և զմեզս եբարձ, նմանապէս եղև անէծք՝ և զանէծս եբարձ: Այսինքն՝ զբիրտն՝ զքաղցն և զմահն. *Նաև յանիծից օրինացն ազատեաց 'ի ժամ խաչելութեն ըն կալեալ զդիր ձեռաւն:

*բան: Անիծեալ ամ որ կախեալ կայցէ զփայտէ: *լծ: *Ամ անիծեալ կախեալ կայցէ զփայտէ. այլ ոչ ամ կախեալ ըզ փայտէ՝ անիծեալ է: Որպ խոյն կախեցաւ զփայտէ՛, այլ անիծեալ ոչ է այնպէս և Քս:

*Դարձեալ, վասն երեք պատճառի ոչ էառ տէ զի 'ի նմա անէծքն այն: *Նախ՝ զի աղբիւր էր օրհնութե. յորմէ օրհնեցաք հոգևորապէս. *Երկրորդ՝ զի անիրաւ անիծաւ. *Երրորդ՝ զի վս մեր անիծաւ. ոպ ասէ

Լ *Ճառին.

'ի կարգիդ.

*բան: Օրինականին զը րոյ: *լծ. Զի այնք օրէնքէին, և այս շնորհ. դարձեալ, այն օրինակ, և այս ճշմարտութի.

*բան. 'Ի յանցանս և 'ի մեղս: *լծ. Յանցանք բանիցն են, և մեղք մարմնոյն:

*բան: Զի որ զամ արժէր: *լծ: Որպ գին թագաւորին՝ թագաւորութին իւրէ, նմանապէս և տր մեր զամ արժէր. զի ամենայնին էր արարիչ: *Յաղագս որոյ և մահ նորա և արիւն՝ զի այ էր մահ՝ և այ էր արիւն՝ բոլոր ամենեցուն գին եղեն.

*բան: 'Ի հօրէ զդոյն էապէս և ըստ բնութե. *լծ. Այսինքն որդին է 'ի յէութենէն հօր, և զնորին բնութին ունի. զի թէ մի 'ի սոցանէ պակասի՝ ոչ ասի որդի.

*բան. Փառօք պսակի.

զՃժթ *լծ.

Լ ուծմունք

*Լծ. Փառք և պսակ քի է՝ ոչ որպէս մարտիրոսացն յաղթանակ. այլ զի զմահ խափանեաց և ելոյծ զապականութի մեր:

*Բան. Ո՛չ մարդ ըստ մասին և յատկապէս. *Լծ. Ա յսինքն՝ ոչ բաժան և որիշ՝ այլ ոպ բանն նըւաստացեալ է մարմնովն քան ըզՀրեշտակս, նոյն բանն դարձեալ մարմնովն գերագոյն է քան զՀրեշտակս. և երկրպագի յինոցանէ՛:

*Բան. Ս անկուցեք Հաղորդեսցին. *Լծ. Ս անկունք՝ զՀոգիսն ասէ. որք միաւորին արեան և մարմնոյ:

*Բան. Զ մարմնոյս կրից յընտանի միտս բերելք. *Լծ. Ա յսինքն՝ թէպէտ որդիք եղաք այ Հօր վս ընտանութե մարմնոյն քի, այլ զմահն որ է՝ ընտանի կիր մարմնոյս՝ կըրեմք դեռևս:

Բ.

Լ *Ձ ուին.

*Բան. Ի նքն յարուցեալ խափանել ասացի զապականութի. *Լծ. Տես՛ զի ինքն ած բանն ելոյծ զմահ. որպէս ինքն ած բանն մարմնովն կրեալ զմահ:

*Իսկ այն զի ասէ՝ յարութեն խափանեաց զապականութի, ոչ զիւր մարմնոյն ըստ Նեստորի, զի անդըստին անապական էր յարգանդէ՛, այլ ոպ մահուամբն զմահ մեր ելոյծ, սոյնպէս և յարութեն զապականութի մեր խափանեաց:

*Բան. Կ ոխեըն զմահ՝ միաւորութե ասեմք. *Լծ. Ա յսինքն՝ որպէս մարմնովն կրեաց զմահ, նոյնպէս մարմնովն ծնաց անմահ:

*Բան. Զ զաւակէն աբրահամու. *Լծ. Ա բրահամ զազգս մարդկան՝ կամ զազգն հրէից նշանակէ՛. ոպ ասացաւ. ի զաւակի քում օրհնես

զ̃ազ̃ի ցին

*Լ ուծման
ցին ամ ազգք երկրի։
*Բուան հարկանել՝ ըղ մարմին առ նուլնէ։ Եղ
բայր, զհաւատար լինիլն
ասէ, զի եղիցին ՚ի միոյ
սկզբանէ, և նոյն բնու
թեամբ։ և թէ մի ՚ի սո
ցանէ պակաս է, եղբայր
ոչ ասի։

*Հարց. Եւ ՚ի հին յան
ցանացն։ *Պտ. Հին յան
ցանք՝ զսկըզբնականն՝
կամ զառաջին գրծեցելն
ասէ։

*Հարց. Հաւատարիմ։
*Պտ. Այսինքն՝ ճշմա
րիտ, կամ անփոփոխ.
որ յարամնաց ասէ։

*Հարց. Զ փորձ առեալ.
*Պտ. Կամ զսատանայն
կամ զխաչողացն։

*Հարց. Զ մշտնջենաւոր
սրբեալսն։ *Պտ. Որ քա
հանայն մշտնջենաւորէ,
նմանապէս և կատարմունքն
իւր առ մեզ. եթէ քա
հութի, կամ այլ ինչ։
ըստ այսմ օգնական լի
նիլ փորձանաւորացն։

Լ *Ճուին։

*Հարց. Ասիցէ ոք անպա
շաճ գոլ. *Պտ. Զ այս
նեստորականքն ասեն
թէ՝ բնութեն տյ՝ ոչէ
պարտ զնրհատականն
ասել. զի մի՝ անկած լիցի
բանն տյ, ըստ Պօղոսի։

*Հարց. Եղիցի տնօրէնու
թեն։ *Պտ. Այսինքն՝
միաւորութեն. և ոչ
մերկ ածութեն։

*Հարց. Ըստ որում էն։
*Պտ. Այսինքն՝ ոչ իմա
նալին բան, այլ երևեցն
մարմնով. ապա ուրեմն
մի է քս բնութբ. զի մարմ
նով երկրպագէ՝ հօր, և
մարմնով երկրպգի՝ յամ
եղելոց. յերկնաւորաց,
և յերկրաւորաց։

*Հարց. Ու հայր և ած.
*Պտ. Այսինքն՝ մեզ
հայրէ շնորհօք. և ած
ըստ ըստեղծմանն. իսկ
որդւոյն հայրէ բնութբ,
և ած վս միաւորութեն.
*Իսկ առ ինքն՝ հայրէ
անձամբ. և ած բնու
թեամբ։

զ ճիտ Հարց. Ոչ

*Լուծմունք

*բան. Ո՛չ ըստ հաւա
սար եղանակի. *լծ.
Նախ այն՝ զի անմարմին
էջ, և մարմնով ել: Դար
ձեալ, զի աստուածութեանց
գերեաց զփրկութիւն, և
այլն: իսկ անդ ո՛չ. այլ
միայն երեւեալ երեսցն
հօր: այսինքն՝ զանմեղու
թիւն բնութեան մերոյ ցու
ցանել:

*բան. Ընդդէր քան զպա
րագրեալ սահման.

*լծ. Երեքեն պարագ
րութիւնք: *Կամ սահմա
նաւ. կամ տեղեաւ. կամ
իմացմամբ: *Զի սահ
մանն զբնութիւնն պա
րագրէ՛: իսկ տեղի զան
հատն. որէ՛ անձն: իսկ
իմացումն զէութիւնն.
որէ՛ անձնաւորեալ բը
նութիւն: *Այ՛ թէպէտ
բանն՝ կամ հոգին առա
քեալ ասին, այլ ո՛չ պարագ
րին: այլ զի յառաջ ոչ
երեւէին և ո՛չ ներգոր
ծէին, այժմու երեւին
և ներգործեն զայս ինչ

Լ. *Ճառին.

առաքումն ասի նոցա:
յորժամ ան որոշակի՛ է,
յայն ժամ որոշեալ է:

*բան. Թէ ես եմ: *լծ.
Այսինքն՝ աձ. Ի ձեռն
խաչին և յարութեան.

*բան. Ապարասան: *լծ.
Յանդուգն. կամ ան
հնազանդ:

*բան. Մի և միայն:

*լծ. Այսինքն մի ան
ձամբ, և միաւորեալ բը
նութբ.

*բան. Յերկուս որդիս
և յերկուս քսս: *լծ.
Այսինքն յերկուս ան
ձինս, և յերկուս բնու
թիւնս:

*բան. Ի կնոջէ ծընիցե
լոյն ըստ մասին: *լծ.
Զի որոշելով Իբանէն
զմարդկութիւն՝ որդի այ
ո՛չ ասի: և ո՛չ կարէ զածա
վայելուչսն ներգործել:

*բան. Մանուկն աճէր
և զօրանայր: *լծ. Ա
ճումն հասակինէ. և զօ
րանալն նոյն մարմնոյնէ
ըստ անդամոցն:

Լուծմունք։

*Բան։ Հաստատեմք։
*Լծ։ Հաւատամք։

*Բան։ Անուղ իմաստութե։
Լծ։ Լուծ իմաստութեն իսկ զբանէ՝ լի և կատարեալ գոյր ՚ի նմա․ այլ ըստ մարմնոյն աճմանն՝ սակաւ սակաւ երեւէր։

*Բան։ Նուաստութեան չափու։ *Լծ։ Մարդկային հասակնէ։

*Բան։ Տնօրէնութեանն բան։ *Լծ։ Տնօրէնութեանն սահման ասնէ՝ զի մեծամեծքն և փոքունքն միաւորութը լինիցին ՚ի քս։ *Ապա թէ ոչ յառաջ քան զմարմնանալն ած՝ զածայինս ներգործէր միայն․ և մարդ՝ ըզ մարդկայինսն․ այլ ՚ի քս նուաստականքս ոչ իմանին բնութե բանին ըս բաժանման․ այլ ըստ միաւորութեն։

*Բան․ Շնորհ այ էր ՚ի վր նորա։ *Լծ։ Շնորհիւն ցուցանէ՝ թէ ած էր մանուկն․ և ոչ ոպ

Լ *Ջ՛ուրն։

զմեզ որք յայլմէ՛ ունիմք զշնորհս․ այսինքն յայ։ զի նա շնորհ ունէր զայ․ զոր վայելէր իւրն։

*Բան․ Ոչ ինչ անտեղի։ *Լծ։ Այսինքն՝ թէ և հօր այ ասիցես գոլ զշնորհն զայն, չէ՛ ան ի դէպ․ զի և հայր գործակիցէր յամ տնօրէնութիս որդւոյն․ ըստ այնմ, հայրն որ յիս բնակեալ է՝ նա գործէ զգործսն։

*Բան․ Ամ խորհրդոյն վայելուչ գոլոյ, և պիտանի։ *Լծ։ Այսինքն՝ վայելուչէ հօր՝ գործակից լինիլն․ զի ցուցցէ զկամակցութի իւր։ *Եւ պիտանի, զի բնութենակիցէ որդւոյ․ և չէն բաժան ՚ի միմեանց․ ըստ այնմ, հայր յիս, և ես ՚ի հայր։

*Դարձեալ, որպէս որդի հօր գործակիցէր յարարչութին, նմանպէս և հայր գործակիցէր որդւոյ ՚ի տնօրէնութին։

զ ձիգ Բան ։ Եւ

*Լուծմունք

*Բան. Լե՛զ ոչ Սրտի.

*Լծ. Օտրդիտութին ոչ մարդութեն քի ասէ որոշաբար. զի այնպէս ասել երկաբնակացն է. *Նախնիքն՝ զմարդկութին տրդէտ և տրկար ասել, և զա՛ծութին զօրեղ և գիտուն. *Նոյն բանն ած միաւորութն ՚ի մարմնի կրէր ըզմարդկօրէնսն. այսինքն զտըգիտութին և զայլն. և նոյն բանն միաւորութբ մրմնոյն՝ գործէր զածայինսն. և գիտէր զամ. ըստ այնմ, քն ած զօրութի և ած իմաստութի. այլ որոշաբար ՚ի մրմնոյն բանն ոչէ քն. *Նայէ բարեպաշտութիւն.

*Բան. Մեծ Մեծ իմ.

*Լծ. Հայր և Հոգինէ.

*Բան. Պաշտպանութի.

*Լծ. Պահպանութի, կամ փրկութի.

*Բան. Տիրէ՛ նա բոլորից. *Լծ. Նախնիքն՝ բանն տիրէ՛ բոլորից.

Լ *Ճ՞ուրին.

ըստ այնմ, տրէ յն քն ՚ի փառս Նայ Հօր. *Լծ՛ թէ՝ բանիւ ան երկինք հաստատեցան. *Լծ՛ սերօբէքն՝ տր զօրութեց ասացին առ Եսայեաւ. *Նայլ և ըստ մարմնոյն՝ եսեմական ձայնիւն միայն զարկոյց զդեւոնի.

*Բան. Պատուիրանն լծ, Պատուիրանք և օրէնք՝ ՚ի քաղումուրեք աններորաբար ՚ի տեղի միմեանց եդեալն. զի և երկոքինն հարկաւորք են. *Նայլ զանազանին յիմաստնոց մտաց. *Նախ՝ զի օրէնքն մարմնաւորքեն. զի ասին և քաղաքական օրէնք. իսկ պտուիրանն հոգեւորէ. *Երկրորդ՝ զի օրէնք ասին յանձնաւականաց. իսկ պատուիրան՝ հրաժարելեացն. *Սպադամայ օրէն եդաւ յամենայնէն ուտել. և պատուիրան՝ ՚ի միոյն չուտել. *Գոյ և երրորդ զանազանութիւն. զի օ-

*Լուծմունք

րէն անկատարիցն է․ և
պատուիրանն կատարելոց։
Սոյնպէս ուսոյց զայս և
որբազան առաջնորդն
իմ։

*Բան․ Մի՛ գոլով ՚ի թո
ղեցելոցն։ *Լծ․ Զի
մարմին անիծից էառ։

*Բան․ Թողանիլն։ *Լծ․
Ասելն ընդէ՞ր թողեր
զիս․ զի ինև անմեղ գը
տաւ մարդոյս բնու
թիւն։

*Բան․ Աղաչողի զհայր․
*Լծ․ Ասելն՝ ա՟ծ իմ ա՟ծ
իմ։ Իբր լեզու՝ վասն բո
լոր անդամոցս աղաչէ՛ըզ
հայր։ որպէս և այլ ա՟մ
բարութ՟եց, այսինքն՝ բա
րուն՝ արդարուն՝ շնոր
հաց՝ և փառաց ըսկիզբն
և պատճառ ինքն եղև
մեզ․ զի նախ ինքն ընկա
լաւ գլուխ գոլով մեր,
և ապա ինքեամբ յան
դամս իւր եհեղ․ այսէ՝
՚ի մեզ։ սոյնպէս և ըզ
պաշտպանութիւնն ՚ի
հօրէ։

Ա․ *Ճառին․

*Բան․ Առաւել բարձրա
ցոյց։ *Լծ․ Ասէ՝ զի ա
րարածք երկրպագանեն
նմա։

*Բան․ Եւ շնորհեաց նը
մա անուն․ *Լծ․ Շնոր
հեաց անունն՝ Տէրա
կանն է․ այսինքն զի ա՟մ
լեզու խոստովան լինի Տ՟ր
զՅ՟ս։ *Զայն ուսու
ցանէ՝ թէ՝ յորոշիլ միա
ւորութեանն՝ ունայնա
նալ ոչ յարմարի ՚Բ՟ն․
զի թէ միայն մարդոյն
ասեն, մարդն ոչ նըւաս
տացաւ․ այլ առաւել
բարձրացաւ յարակից
եղեալ Ա՟յ բանին․ որպէս
նոքայ ասեն․ այլ և ոչ
միայն բանին յարմարի․
զի ոչ նըւաստացաւ․
այլ՝ զմարդն պատուեաց
ըստ նոցա։

*Իսկ թէ մարդոյն պա
տիւ բանին նըւաստու
թիւնն է, յիրաւի ապա

զ՟ձին թշնա

*Լ ուծմունք
Թշնամանելով ըզբանն
բարձրանայ մարդն.
*Նա և այսէ ճշմարիտն,
զի բանն նըստացաւ
լինելով՝ ի ծառային կեր
պարան. և նոյն բանն
միաւորել մարմնով բարձ
րացաւ՝ և ընկալաւ ա
նուն. զի նըստութի
մարմնոյն՝ բանինէ վասն
անճառ միաւորութեն
իւրոյ.
*բան. ՚Ի մասն վիճակի.
*լծ. Արժանաւոր մասն
բաժինն է. և վիճակն ժա
ռանգութի.
*բան. Խաւարի. *լծ.
Ըստ մտաց երեքեն խա
ւար հոգւոց. այսինքն՝
տգիտութե, մեղաց, և
ան՟ծութե. Նմանապս
և դիմակ սոցա լոյսն է
երեք, զոր աստ յիշատա
կէ. այսինքն՝ գիտութե՝
արդարութե և ա՟ծ պաշ
տութե.
*բան. Հաստատեցաւ.
*լծ. Այսինքն՝ գոյա
ցաւ.

Լ *Պ՟ուին.
*բան. Նովաւ և ՚ի նա
հաստատեցաւ. *լծ.
Այնէ՝ զի ստեղծեաց,
և խնամէ՝. և ըստ այնմ,
որ կրէ՝ զա՟մ բանիւ զօ
րութե իւրոյ. *Կամ
այնէ՝ զի ասէ յայլում
տեղւոջ. որով ա՟մ, և մեք
նովաւ.
*բան. Անդրանիկ ՚ի մե
ռելոց. *լծ. Տես թէ ո՟պ
զանճառ միաւորութիւն
խոստովանի առաքեալս.
զի որ պատկերնէ ա՟յ հօր
և արարիչ բոլորից և նախ
քան ըզժամանակ ա՟ծ
բանն, նա ասէ կրեաց
ըզչարչարանս մարմնովն
իւրով.
*բան. Քանզի չարչարե
ցաւ նորա իւրն. *լծ.
Նորա զդէմն ասէ. և
իւր՝ զմարմինն. այսինքն
բանին դէմն իւր մարմ
նովն չարչարեցաւ. յայն
ժամ, յորժամ գլուխ եղև
մարմնոյ եկեղեցւոյ. այս
ինքն՝ յորժամ մարմնա
ցաւ.
զ՟ճիզ բան. Մի

*Լուծմունք.

*Բան. Ս՟ի որ յ՟ք՟.
*Լծ. Տէրն բնութեն է
անուն. տես և 'ի միտ առ
ով եղբայր, զի հոգե
կիրն Պօղոս զբնութին
ասէ միաւորեալ ընդ մե
րոյ յի՟ք՟ի.

*Բան. Նոյն բանն մար
մին. *Լծ. Որպէս անդ
աւետարանիչն եղև ա
սէ վասն միաւորութեն,
և բնակեցաւ ասէ վասն
անշփոթութեն, նմանա
պէս և առաքեալս բնա
կեալ ասէ, զի առանց
փոխադրութեն է միաւո
րութիւնն. *Նոյն մար
մնապէս ասէ, զի ոչ իբր
նամակալութե է բնակեալ
որպէս 'ի սբսն, կամ մար
մին 'ի հանդերձի. Տես
և 'ի միտ առ. զի զբնա
կութին' միաւորութի
ասէ սբս.

*Բան. Մարմնապէս. որպէս
էապէս. *Լծ. զնոյն ա
սէ, զի էութի մարդ
կութենքի բանն է. յոր
ժամ բաժանեսցիս զբանն

Լ *Ճ՟ուին.

'ի մարմնոյն' այլ ոչ և սէ
մարդկութին քի. Տես
և զայն. զի զամ լրում
ա՟ծութեն ասէ միաւո
րեալ. որք անձնաւորել
բնութի բանին. և ոչ
միայն անձն առանց բը
նութե որպէս համբա
ւեն քաղկեդոնիկքն.

*Բանին ձև կերպարանն
և բառնէ. որ ծածկէ
զբանն իբր զգեստ. իսկ
բնութի բանին իմացում
է. որ առաջնորդէ' 'ի
ճշմարտութին. որ նմ
ինքնէ կատարում բա
նականին. և նմէ հոգի
դրոյն. ըստ այնմ, բանն
ըսպնանէ', բայց հոգին
կեցուցանէ'.

*Յեղ ընտիր, խուզա
խընդիրնէ. *Օ փո
խադրութին և զ'յե
ղում տես 'ի քսան
և վեց երորդում
ճառին. զի անդ
կայ գրեալ.

ըճիէ Ճ՟ու

*Լուծմունք

*Ճառ Լուսաւորչին Նոյն երրորդ:

*Բան.

ՅԱՂԱԳՍ ՀՆազանդութեն քի:

*Լծ: Հնազանդութին քի ըստ հինգ եղանակի իմանի: *Նախ այն՝ զի որ ՚ի հաւասարութեն այ էր՝ զինքն ունայնացոյց, եւ զկերպարանս ծառայի էառ: *Երկրորդ՝ զի հնազանդ եղեւ ընդ պահպանութե օրինացն: որպէս ուխտի՝ թլփատութեն, եւ այլոցն: *Երրորդ՝ զի հնազանդ եղեւ արդարութե գործոցն: զի ոչ արար մեղս: Չորրորդ՝ զի հնազանդ եղեւ կամացն հօր: առնելով ըզկամս առաքողին: *Հինգերորդ՝ զի հնազանդ եղեւ հօր մահու չափ եւ մահու խաչի:

*Բան: Յանցանաց: *Լծ:

ԼԱ. *Ճառին.

Յանցանք զանհնազանդութին ասէ:

*Արդարութի հնազանդութինէ:

*Ստունգանելն յանցանելնէ: *Այլ ստուգաբանի, սուտ գտանիլ: կամ ստութեան ունկն դնել:

*Անդուստ ակարութ շկղենական մեղսն ասէ: *Չարութե ախտ, զներգործականն ասէ: որ յղ զանայ զցաւս եւ ծնանի զանօրէնութի:

*Բան: Վայրենացեալ: *Լծ: Այսինքն՝ անհնազանդեալ: կամ յիմարեալ:

*Բան: Բարւոք հնարիւք: *Լծ: Ո՛չ ՚ի հեզութեն քի զդատապարտութի նախահօրն ելոյծ: եւ շահեցաւ զբնութիս:

*Բան: Ո՛ նմանս մեր առեալ մարմին: *Լծ: Նախ զի զմարդոյս բնութիւնն էառ, եւ ոչ զայլ ինչ: *Երկրորդ՝

[illegible] զի

*Լուծմունք

զի զմեր նման մեղանչա
կան մարմնոյ էառ. և
արար անմեղ և ան ապա
կան.

*Բան. Ընքեամբ. *լծ.
Զի նախ ի մարմին իւր
երևեցոյց, և ապա ի
մեզ. *Նոյն նախ ինքն
կենդանացաւ և ապա յին
քենէ՝ մեզ շնորհեաց
կենդանութի.

*Բան. Վճռոյ անմեղու
թեն. *լծ. Որք կենքն.
զի որպէս վճիռ մեղաց
մահն է, նմանապէս վը
ճիռ անմեղութեան
կեանքն է.

*Բան. Իսկ անտեղի.
*լծ. Վասն երից պատ
ճառաց անպատշաճ լինէր
եթէ ա՟դմայ յանցանացն
կցորդեալքս քի արդա
րութե շնորհացն ոչ լի
նէաք կցորդք. *Նախ
զի յանցանքն եկամու
են ի մեզ. իսկ արդա
րութին բնական. *Երկ
րորդ՝ զի ապականութին
և մեղքն ոչ գոյ են. իսկ

Բ

ԼՐ. *Ճառին.

արդարութե շնորհն էու
թին է. *Երրորդ՝ զի դար
ձուցանողն ի կեանս քն՝
առաւել կարող է քան զդ
դարձուցանողն ի մահ,
որ է ադամ.

*Բան. Վասն ճշմարտու
թեն այ. *լծ. Յաղագս
երկուց պատճառաց ըզ
թլփատութե ուխտն ըն
կալաւ քն. *Նախ՝ զի
ցուցցէ ճշմարիտ գոլ
զեդեալ ուխտն ի հօրէ.
կամ ոտ յառաջի կայսդ
աոէ՝ ակնարկութե հօր
կամակցեալ. այսինքն՝ զի
զուխտ թլփատութեն եդ
հայրն ակնարկելով ի
յորդին. զի նա եղև լը
րումն օրինացն. *Երկ
րորդ՝ զի հաստատեսցէ
զաւետիս հրցն. այսինքն
թէ՝ ի զաւակի՝ քում
օրհնեսցին ամ ազգք
երկրի. զի այժմ թլփա
տութեամբ հաստատեց
զխոստմունսն.

*Բան. Որպէս զի և նոցա
ողորմութիւն գտեալ.

Հ՟ձիթ *լծ.

* Լուծմունք

*լծ․ Ողորմութիւնք հեթանոսացն, զի յանկար ծակի՛ եղև փրկութիւն․ և առանց արժանաւոր գործոց։

*բան․ Տր զՅս․ *լծ․ Տես զանձառ միաւորութիւն․ զի յն՝ որ խոստովանեցաւ տր, զնոյն տր ասէ մեռեալ և յարուցեալ 'ի մեռելոց։

*բան․ Զէն զինաւորութե մերոյ՝ *լծ․ Զէն՝ ճշմարտութի բանիցնէ․ և զինաւորութի ոչ ըստ մարմնոյ և արեան․

*բան․ Զօրաւոր յաստուծոյ․ *լծ․ Մարմնաւոր զէնն յերից լինի զօրաւոր․ *Նախ 'ի զինւորէն․ *Երկրորդ՝ ի սրոյն․ *Երրորդ՝ ի մը խեյոյն․ *Նմանապէս և հոգևոր զէնն զօրաւոր է․ *Նախ՝ զի յայէ․ երկրորդ՝ զի սուր երկսայրի է․ երրորդ՝ զի ազդ ու հատանէ՛, մինչև ցորոշումն շնչոյ և օգոյ։

ԼԱ * Ճառին․

*բան․ Ամրութեց․ *լծ․ Ամրութի սատանայի՛ չար խորհուրդնէ, և հը պարտացեալ միտքն․

*բան․ Գերեմք․ *լծ․ Գերել զմիտն ցուցանէ․ և զակամայն․

*բան․ Բարեփորձ․ *լծ․ Այսինքն՝ յաղթօղ․

Զ որօրինակ զինաւորքն երեք կերպիւ պատերազմին․ այսինքն՝ կամ մերձակայ սրով․ կամ 'ի հեռուստ նետով․ կամ միջակօրէն գեղարդեամբ․ սոյնպէս և հոգևոր զինաւորք բանիւ ճշմարտութե, կամ մերձ խօսիւք․ կամ միջնորդօք, կամ 'ի հեռուստ թղթովք պատերազմին․

*բան․ Ճշմարտութեան զինուք․ *լծ․ Ճշմարտութին էութի իմնէ կատարեալ և յոյ իջեալ․ և յինչ իրս և հպի՛ ճշմարտէ՛ զնոսա․ եթէ ի խորհրդս, եթէ 'ի բանս, և եթէ 'ի գործս։ *Որ

զձլ պէս

*Լուծմունք

պէս արեգականն ճառա
գայթ յինչ իրս և մերձե
նայ լուսաւորէ զնոսա։
*Եւ ունի կրկին յատ
կութի̃. Նախ զի յա̃մի զօ
րաւորէ և յաղթօղ։ Եր
կրորդ զի անփոփոխէ,
և զայլսն 'ի յինքն փո
փոխէ. *Զի ըստեր
իւրելն փոփոխելնէ. կամ
թիւրելն.

Մ․ Ծայրին անանդութի̃ք
են ութ գիրքն.

*Բարբարոսն յիմարնէ՝
և վայրենաբարոյն.
*Զի թէ ոչք յիմարու
թե̃ ապստամբին, և կ̃մ
ուսմամբ հպարտանան,
և փառացն քի̃ ընդ դի
մանալ խորհին անօրէն
բանիւ, զայնպիսիսն 'ի
յուղղութե̃ ածել բար
ւոք ջանարէ, և իմաստա
սիրութի̃, և պքոց ար
ժանի գործ, և հաճոյ
ա̃յ.
*բուն. Եղբարք սուրբք.
*լծ. Եղբարքեն՝ որք
զմի սկիզբն հանասարա

ԼՄ․ *Ճառին.

պէս ունին. *Իսկ սե̃ք
ասելովն զանազանութի̃
իմն ցու̃ցնէ. զի բաղում
եղանակս ասին եղբարք.
*Նախ՝ զի եմք 'ի միոյ ըն
կերզենական պատճառէ.
այսինքն՝ յա̃յ. *Երկրորդ՝
'ի միոյ նիւթական պատ
ճառէ. այսինքն՝ 'ի հողոյ՝
և յադամայ. *Երրորդ՝
'ի նոյնատիպ պատկերէ՛.
այսինքն զի ամենեքեանս
'ի մի պատկեր ա̃յ եղաք.
այս առ է̃ հանուր մարդ
կութիւնս.
*Դր̃ձլ, հոգևորապէս
եղբարքեմք. *Նախ՝ սըր
բութեամբ աւազանին.
*Երկրորդ՝ կոչմամբ որ
դեգրութե̃ն. *Երրորդ՝
հաղորդութե̃ ժառանգ
են. *Չորրորդ՝ ը̃ կրօնից
հաւատոյն. *Հինգ̃որդ՝
ը̃ հոգւոյն պարգևաց.
*Վեցերորդ՝ ըստ մար
նոյ և արեան ճաշակմանն.
*Եօթներորդ՝ ըստ մի
արար սիրոյն, և այլոց
ներգործութեանց.

Գ̃ ճլ̃ա բուն Հա

*Լուծմունք.

*Բան. Հայեցարուք.

*Լծ. Նայիլն ՚իբերձանց է. ըստ այնմ, նայեցարուք երկինք. իսկ հայիլն՝ ՚ի բարձունս. Դարձեալ, նայիլն աչացն. իսկ հայիլն մտաց.

*Միտքըն սպասաւորն է.

*Եւ՝ քահանայապետն՝ միջնորդն.

*Բան. Հաւատարիմ արարչին իւրոյ. *Լծ. Հաւատարիմն չորս կերպիւ լինի. *Նախ հաւատարիմք ասին՝ որք սերտ են ՚ի հաւատս, որպէս ած. *Երկրորդ՝ որք բնականապէս փափկեն առ ընկերս և յայլս. *Երրորդ՝ որք հաւատարիմ են ՚ի գործ սպասաւորութե. ով իմաստուն տնտեսն. *Չորրորդ՝ ասի հաւատարիմ ճշմարիտն. իբր թէ անփոփոխ. *Արդ՝ առաջին երկուքն՝ այս ինքն ըստ սպասաւորութեանն և անփոփոխութեն՝ յարմարին նմա. և

ԼՄ. *Ճառին.

վերջինն որ ըստ ճշմարտութենէ՝ յարմարի հօր. ըստ այնմ, ճշմարիտ է ած. և ոչ գոյ ՚ի նմա անիրաւութիւն.

*Իսկ զի ասէ՝ արարչին իւրոյ. ոչ թէ որդի արարած է ըստ արիոսի. զի ՚ի սոյնպէս ասելոյ կրկին լինի վնաս. *Նախ զի ամենուրեք գիրք որք զքս արարիչ քարոզեն. ըստ այնմ, մի տէր յս քս՝ որով ամն. և թէ՝ ամենայն ինչ նովաւ եղև. և այն թէ՝ քս այ զօրութիւն՝ և այ իմաստութիւն. և թէ՝ ած իմաստութեամբ հիմունս է արկ երկրի. *Արդ՝ թէ ասա արարած ասէ՝ ընդդէմ է սուրբ գրոյ.

*Երկրորդ՝ զի նկարագիր էութեան հօրէ որդին. ըստ այնմ, որ ետես զիս՝ ետես զհայր. *Արդ՝ թէ արարած է որդի՝ արարած է և հայր. որէ չար և անհընարին

Զ ճշէ հերձ

*Լուծմունք
հերձուած։ *Այլ պար
տէ մեզ Քր ճշմարտապէս
մեկնել ըղ բանս. զխա
ւսելն ըղ հայր արարիչ
գոլ Իծ ըղ բնութե
ծնողութին նշանակէ։
*Որև սոյնպէս ասէր
Եզեկիա. այսու հետեւ
մանկունս արարից. որք
պատմեսցեն զարդարու
թիւնս քո. զորդիսն որք
յինքենէ՛ ծնանելոց էին՛
արարից ասէ. *Եւ վն
Յոբայ պատմէ՛ դիր. ե
ղեն ուստերք երեք, և
դստերք եօթն. զ՛իբր
նութէ ծնեալսն՛ եղեալ
ասէ. *Սոյնպէս և ասա
Առաքելն վն քի ասէ,
հաւատարիմէ արարչին
իւրոյ. այսինքն բնու
թե ծնողին հօր. *Սոյն
պէս ասէ և սրբազան ա
ռաջնորդն մեր. *Կար
ձեալ արարիչէ հայր քի
միաւորութեն. որոյ կա
մաւ և գործակցութեն
եղև. *Կարծեալ, որ
պէս ամենայն ինչ մարմ

ԼԱ *Ճ՛ուին.
նոյքն բանինեն վն միա
ւորութեն, նմանապէս
և լինիլն մարմնոյնէ. այլ
վասն միաւորութեն ըղ
բանն ասէ եղել մարմին
Աւետարանիչն. *Սյն
պէս խմացիս և զայն որ
ասէ, փառաց արժանի ե
ղև։ *Զ համեմատու
թիւնն ընդ Սովսէս առ
նէ, և ոչ ընդ այլ իւրը
բոց։ *Սովսէս ասաց
մարգարէ յարուսցէ ձեզ
Տր յեղբարց ձերոց։
*Զ համեմատութիւնն
միայն ասէ ըստ մարմ
նոյն. սակայն զառաւե
լութիւնն բազումառա
ւելութեամբ առնէ,
*Զի մինն ծառայէ,
և մինն բնութեամբ Տր
և որդի։ Եւ մինն
արարած, և մինն
արարիչ։
*Բան. Եւ փոքր յայժ
բանին բնութեամբ.
*Լծ։ *Այսինքն զայն
կամի ասել թէ՛ յաստկս
առաքեալ և քահանայա
ՂՃԼԴ պետ

*Լուծմունք.

պետ կոչիլ որոշաբար բա-
նին ընութեն՝ փոքրու-
թին է. այլ միաւորութեն
ասի: *Իրն գործն է.
և անունն կոչումն:

*Բան. Ո՛չ ինչ ինքն կը-
ցորդ եղև 'ի յաունու-
լ զայն: *Ըծ. Այսինքն՝
յանձն առնուլ զքահա-
նայագործելն ծառայա-
բար մատուցանելոյն՝ ո՛չ
ինչ կցորդ եղև ասէ.

*Բան. Այլ՝ իւրովի:
*Ըծ. Զանազանութի
ուսուցանէ. զի քահա-
նայքն ծառայաբա՛ր միջ-
նորդէին. այլ նա՛ տիրա-
բար. զի զպատարագն իւր
ք̃ հօր ք̃ունի. և դրոշմ ըզ
հատուցմունսն պարգե-
ւացն ք̃ հօր շնորհէ.

*Բան. Քահանայագոր-
ծել ասի մարդկօրէն:
*Ըծ. Զ ի միջնորդելոյն
հաւասարէ՛ք քահանայիցն.
այլ 'ի կերպէ ընդունե-
լոյն զանազանին. սք̃ եր
կրկեանս անկարելիեն այ-
լոց քահանայից.

ԼԱ. *Ճառին.

*Բան. Ո՛չ զի արարից ըղ
կամս իմ: *Ըծ. Այս ո՛չ
ցուցանէ՛ այլ կամք որ-
դւոյ. զի մի է կամք եր-
րորդութեն: այլ զի ո՛չս
այս բաց բաժանկանէ.
Նշանակէ՛ թէ՝ ո՛չէ իմ
այլ կամք զի արարից:
Ոպ̃այն՝ զոր 'ի դիմէն քի
ասաց դաւիթ, ո՛չ մեղք
իմ և ո՛չ յանցանք: իբր
թէ՝ ո՛չ գոն մեղք ամ-
նեւիմք: *Նմանապ̃ս և
այն՝ զոր ասէ, ո՛չ իմ է՛ք
այլ քոյդ լիցի: իբր ասել
թէ՝ ո՛չ գոյ իմ այլ որիշ
կամք՝ զի արարից. *Իսկ
թէ վս̃ այսր ասէ նեստոր
երկու կամք 'ի քս̃, ապա՛
հարկէ նմա երեք կամք
ասել 'ի յերրորդութեն:
մինն մարդոյն. ապ̃ ասաց
ո՛չ իմ կամք, այլ քոյդ լի-
ցի: և միւսն բանին. ապ̃
ասէ աստ, ո՛չ զի զկամս
իմ արարից. զի իջելոյն է
բանս և ո՛չ առեցելոյն.
և մի այլ կամք առաջչին
հօր, զոր կատարեաց որ

զ̃ ծ̃ը̃դ մի է

*Լուծմունք

դին։ *Նոյնպէս յայտէ՝ զի մի է կամք Երրորդութեն որպէս ասացաք. *Ա. յլ սոյնպիսիք ՚ի քս՝ ըզհա մակամութիւն ցուցանեն և ոչ բաժանումն.

*Հրց. Տրուեալ մահու առ սահմանի ինչ։ *Լծ. Զի մեռեալ էր մարմինն բաժանեալ հոգւոյն. և կենդանի էր նոյն ինքն միաւորութ՟բ բանին.

*Հրց. Զ ածյին օրէնսն. *Լծ. Օրէնքն ա՟յկամքէ

*Հրց. Զ ա՟յ թուեցելոյն։ *Լծ. Ա. յսինքն՝ ըզհա ճոյսն.

*Հարց. Որո՞վ զանազանի հեզն և հնազանդն։ Պատասխանի. Հնազանդն այն է՝ որ ամենեւին իւր կամսն ոչ առնէ. իսկ հեզն է՝ որ զինքն քան զընկերն անարգ համարի. *Երկերեւս կամաւն է այս խոնարհութիւս։

*Հրց. Դուք ըստ մարմնոյ դատէք։ *Լծ. Ա. յս ինքն՝ ըստ աչս. այլ ես

ԼԱ *Ճառխ.

ուղիղ։ *Դարձեալ, դուք ըստ մարմնոյ տեսութե քննէք. այլ ես ըստ սըր տին։ *Դարձեալ, դուք ըստ մրմնոյ տայք վճիռ. այլ ես ըստ հոգւոյն.

*Հրց. Դատաստանն իմ արդար է։ *Լծ. Ի չորից թիւրի՝ դատաստանն. ՚ի տըգիտութեց, յերկիւղէ, ՚ի կաշառոյ, և ՚ի սիրոյ։ *Երկուքն այսոցիկ ակամայեն. այսինքն տգիտութիւնն և երկիւղն. և երկուքն կամաւոր. այսինքն՝ կշառն և սէրն։ *Արդ ասելովս ես ոչ դատեմ ըստ մարմնոյ. յակամայիցն հրաժարեցաւ. և յասելն՝ ոչ խընդրեմ զկամս իմ, ՚ի կամաւորացն հեռացաւ։ *Ապա ուրեմն արդար է դատաստան նր։

*Հրց. Ճանապարհ եղև մարդոյս բնութե. *Լծ. Մինչ ՚ի յարութիւն քի բնութիւս մեր առ մահն էր ճանապարհորդեալ.

զ ձլէ իսկ

*Լուծմունք

խնկ յայնմ հեռէ՝ ՚ի կենս ճանապարհորդեցաք. *Ուստի ասէ Պօղոս յեբրայեցւոցն, նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ և կենդանի. *Իսկ տալն՝ դարձեալ վասն մարդ կը ներոյն ասի. զի ոպ ոչ ունէր մարդոյս բնութի և էառ միաւորութբ բանին՝ նմանապէս և բանն ունէր բնութբ, և էառ դարձեալ միաւորութբ մարմնոյն. *Այնպէս է մն և զամ ինչ տրեալ հօր. *Իսկ առնել որ դուռ, զփառս, կամ զիշխանութի, կամ զկեանս, կամ զդատաստան, կամ զայլսն.

*բան. Իսս այսօր ծնայ զքեզ՝ *Լծ. Ո՛վ այս օրինակ տայ. զի որպէս զէութի իւր ունէր նախ քան զյաւիտեանս՝ և այսօր ծնաւ մարմնով, նը մանապէս և թագաւոր էր, և թագաւորեաց և մարմնովն. *Նմանապս

ԼԲ *Ճառին.
զայն իմասջիր.

*Ճառ Երեսներորդ Երկ
րորդ.

*Բան.

ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲ
բերոյն քի. *Լծ.

Չորս եղանակս է սրբութին քի. *Նախ՝ ՚ի յարգանդի միաւորութեն. ըստ այնմ, հայր սրբեաց և առաքեաց. և թէ՝ որ ծնանելոցն է ՚ի քէն՝ սբ է. և Որդի Այ կոչեսցի. *Երկրորդ՝ սրբութի էր իջումն հոգւոյն սբյ ՚ի յորդանան. *Երրդ՝ սրբութին էր գործ արդարութեն. զի ոչ արար մեղս. և թէ՝ արդարացաւ հոգւով. *Չրրդ՝ սրբութին էր քահանայութեն. այսինքն՝ պատարագիլն ՚ի խաչին. ըստ այնմ, միանգամ եմուտ ՚ի սրբութիսն.

Լ ..ծմ..ն

*բն. Լոյծ նորին. *լծ. Զայն ցուցանէ՝ թէ՝ զամ սրբութիս զոր ըն կալաք ոչ վասն իւր կարօտութեն էր, այլ զի ըզմեզ սրբեսցէ. *Որպ սրբութ ծննդեանն ըզ ծնունդ մեր սրբեաց. և մկրտութեն զմեզ լը ւաց. և արդարութեն զմեզ արդարացոյց. և պատարագաւն սրբութ մեղաց մերոց արար.

*բն. Բազմանայութեն իմացեալս. *լծ. Սրբու թին է իմացումն քահա նային. զի քահանայն քա ւիչ թարգմանի.

*բն. Սայեկէր նմա վս որոյ ամ. *լծ. Զայս բանս՝ նեստորականքն ՚ի դէմ որդւոյն ասացին. իսկ մեք Սիւրեղ ՚ի դէմ հօր մեկնէ.

*բն. Չարչարանօք կա տարեալ. *լծ. Այսինքն ելք կենաց նր յաշխար հէ՝ չարչարանօք կատա րեցան. զի և մեք զհետ

ԼԲ *Ձ..են.

նր հետոցն ընթասցուք. *Պարձեալ, զապակա նութի մեր՝ զոր կատա րեաց չարչարնօքն՝ իւրն վերագրէ. *Այսինքն՝ զի անապական և անմահս առնելով ըզմեզ յառա ջին կերպն նորոգեաց. այս ըստ ուղղափառաց. *Իսկ անուսումն դես տոր ասէ զԲնն մինչ ՚ի խաչն սոսկ մարդ, և ա պականացու մարմնով. և յետոյ յարութեն կա տարեցաւ և եղև անա պական, և յարակից և պատուակից բանին.

*բն. Ի միոջէ՝ էին. *լծ. Այսինքն՝ ՚ի միոյ արարչէ՝ արարեալք. *Կամ ՚ի միոյն ադամայ.

*բն. Որ՝ չ ամօթ համա րի եղբարս կոչել զնս. *լծ. Այնէ նախատինք՝ զի էութե ոչ լինի. այլ միայն կոչմամբ. *Լոզ բարբեն միոյ ըսկըզբան ծնընդքն և բնութե նակիցքն.

զձլէ Զա

*Լուծմունք.

*Զառաքելոյ բանս և զաւետարանչին սոյնպէս ուղղէր գեստոր, որով զմ ամ ինչ նովաւնէ. վոյ ամն առանց նորա եղև, և ոչ ինչ.

*Բուն. Փորձեցայց. *Լծ. Ընտրեցից. *Զի որովհ՝ ոչ յառաջին կայդ աւէ՝ երբեմն զՀայր նըշանակէ. ըստ այնմ, որով կոչեցայք. երբեմն զՀոգին. ըստայնմ, որով աղաղակեմք աբբայ Հայր. և երբեմն զբոլոր Հասարակութին նշանակէ. *Քանզի առանց ընտրելոյ կամ խտրելոյ գնեն զայս սուրբ գիրք. ուստի չէ՛ Հարկ միայն 'ի դէմ որդւոյն բերել զո րովն.

*Բուն. ԶՀայր ասեմք. *Լծ. Լատինքն՝ զորովն և ըղ վասնորոյն.

*Խօլժանալն, տկարանալնէ.

*Բուն. Նղակալնի՛ առ եղական. *Լծ. Լատինքն

ԼԲ *Դ՛ուի.

լինի առ եղականս բնական եղբայրութ. ըստայնմ, զի 'ի միոջ արարչէ՛ եղեալեն. իսկ բանն զի անեղէ բնութե՝ ոչ լինէր եղբայր եղելոցս. այլ յայտէ թէ միաւորեցաւ 'ի մարմնի, և միաւորութեն եղև 'ի միոջէն արարեալ. և աղգակից արարելոցս. ոչ Հետագայդ բերէ՛ զվկայութի միաւորութեն.

*Բուն. Մեծ խորՀուրդ. *Լծ. Լատինքն՝ զի զարմանալի'է և Հրաշափառ քրիստոնէութեանս Հաւատ.

*Բուն. Երևեցաւ մարմնով. *Լծ. Լատինքն՝ որ աներևոյթն էր՝ երևեցաւ մարմնով.

*Բուն. Արդարացաւ Հոգւով. *Լծ. Լայս միայն նմա վայելէ և ոչ մեզ. զի ո՞ պարծեսցի սիրտ սբ ունիլ առէ առակախօսն.

*Նմանապէս և Հրեշտակաց ամծ մարմնացեալ զՔս երև

*Ա, ուծմունք.
երևեցաւ: *Այն հե
թանոսաց ած քարոզե
ցաւ: *Այն հաւատալի
եղև աշխարհի. զի ած
երևեցաւ մարմնով.
*Այն փառք միաւորու
թեն համբարձաւ.
*Ապա թէ ըստ Նոցա
տսերոյն սոսկ մրդ էր բա
բաժանեալ բնութք,
և միայն պատւակից ե
ղեալ ըստ իշխանութն
և ոչ ըստ միաւորութն
բնութեցն, յայն ժամ
զի՞նչ մեծ էր ած պաշտու
թն հաւատս: *Որոյ ու
րեմն քարոզք և դաւա
նօղք մարդապաշտք ե
ղեն. այլ և ինքն հայր
տսի լինիլ պատճառ մոլո
րութն աշխարհի.
*Բուն: Յանզի ինքն ե
ցոյց մեզ զածաբանիցն
ժամանակս. *Ըծ: Առա
քելքն են Ածաբանքն.
որք քարոզեցին զած:
*Ինքն հայր ած եցոյց
մարգարէիւքն յառաջա
գոյն ըղժամանակս գա

Ա, Ռ *Ձ ուին.
ըստեան բանին և քարո
զութն նը, և հաւատա
լոյ աշխարհի.
*Պարձեալ, ինքն հայր
եցոյց և վկայեաց թէ դա
է որդի իմ սիրելի. և ետ
զհոգին սբ: և առաքեաց
քարոզել աշխարհի: Այն
մերտեալքն յՈրդի՝ թէ
միայն ՚ի բնութիւնն այ
մերտեցան՝ չեն մեր ըր
տեալք ՚ի մահն քն *Իսկ
թէ ՚ի մահականացուն՝ այս
ինքն ՚ի մարդկային բը
նութիւնն մերտեցան,
ոչ են մերտեալք յանուն
Երրորդութեն: *Իսկ
թէ յերկուս բաժանեալ
բնութիս, յայնժամ ՚ի
չորրորդութի լինին մըր
տեալք. զի բաժանելով
զբնութիսն՝ անձն բա
ցակատարի մարդոյն որո
շաբար: *Իսկ մեք ՚ի միա
ւորութին քն մրտե
լով մըրտիմք յերրոր
դութին և ՚ի մահն քրիս
տոսի անբաժանապէս.
*Բուն: Փառք ՚ի բարձունս
զ Հյթ այ:

*Լուծումն.
այ. *լժ. Օ՛ է խաղա
ղութիւն երկնային յերկրի
երեւեցաւ. և միջնորդ
հաշտութեան ծնաւ. յա
ղագս որոյ փառաբանու
թիւն մատուցանեն այ ՚ի
բարձունս.

*Դարձեալ, զի մինչև
ցայժմ ո՛չ բարձրելոյն
այ՝ այլ ձեռագործաց
և դիւաց ընծայէին զգ
փառս. յաղագս որոյ
խռովութիւնէր յերկ
րի, և թշնամութիւն առ
այծ. *Իսկ այժմ բարձ
րելոյն այ մատուցանեն
զփառս, վասն որոյ խա
ղաղութիւն եղև յերկրի,
և մարդկան հաշտու
թիւն.

*Բան. Հոգի Որդւոյ.
*լծ. Ի բանէս յայսմա
նէ՝ մոլորին լատինքն և
ասեն զՀոգին ՚ի Հօրէ՝
և յորդւո՛յ բըղխումն.
*Աւ հարցանեմք նոցա՞
որք ընդդէմ սուրբ գը
րոց և ուղղափառ վար

Խ

Ի. Բ. *Պատ.
դապետաց հակառակին.
և ասեմք թէ՝ անձն հո
գւոյն մին ՚ի Հօրէ՞ և մին
յորդւոյ բղխի, թէ բո
լորն ՚ի Հօրէ՝ և բոլորն յոր
դւոյ. ա՛րդ՝ եթէ բոլորն
բղխի ՚ի Հօրէ և բոլորն
յորդւոյ, այս լինի կամ
երկու հոգի, կամ աւե
լո՛րդ լինի բղխումն Որ
դւոյ. և ո՛չէ աւելորդ
ինչ յԵրրորդութեն.
*Իսկ եթէ մասն ՚ի Հօ
րէ՝ և մասն յՈրդւոյ,
սոյնպէս՝ լինի մասնաւոր
բըղխումն և ո՛չ կատա
րեալ. և յանկատար բըղ
խօղսն՝ ո՛չ ոքնէ
Լ.Ճ.
*Այլ մեք սոյնպէս
խոստովանիմք. Հոգին
սուրբ բըղխումնէ ՚ի
Հօրէ. ըստ այնմ, Հո
գին ճշմարտութեան՝
որ ՚ի Հօրէ՝ ելանէ.

զձխ Աւ

Լ ուսմունք

*Լոյս առօղ յՈրդւոյ· ըստ այնմ, յիմմէ՛ անտի առնու։ *Զի մէջ է բըղխումն, և ոչ առումն· քանզի Հոգին ոչ է բըղխումն է՝ որպէս Որդին ծնունդ է 'ի Հօրէ։ այլ զի ամ̃ ինչ զոր ունի Հայր՝ Որդւոյն է· և ք̃ս է զօրութի և իմաստութի Ա̃յ· իսկ Հոգին առնու 'ի զօրութենէն և յիմաստութենէն Որդւոյ և բաշխէ՛ արարածոց։ *Զ որ օրինակ՝ աղբիւր բղխեալ է առ մեզ Հոգին սուրբ· այլ ոչ սկիզբն աղբեր շարժի՛ 'ի ծովէ՛ և հասանէ՛ յակն, և յականէն առ մեզ բղխի, այսպէս ըսկիզբն աղբերն յառաջ շարժութե՛ է՛ Հայր· ոչ ափ 'ի շարականն երգսն 'ի Հայրաշարժ 'ի յաղբերէն յառաջ բղխեալ և հասանէ՛ իբրև յակն առ Որդի· և յորդւոյն առ մեզ հեղանի։ *Ա ման

ԼԲ *Ճառին·

այսորիկ ասեմք Հոգի Որդւոյ։

*Բ̃ն։ Աբբայ Հայր·

*Լծ· Այսինքն՝ Հայր Հայր· կամ Հօր Հայր·

*Զի Ա̃ծ Հայր՝ Հայր է Ք̃ի· և Ք̃ս Հայր է մեզ ըստ արարչութեն·

*Դարձեալ, Հայր Ա̃ծ՝ Հայր է մեզ ըստ ստեղծմանն· ըստ այնմ, սա ինքն է Հայրն քո որ ըստացաւ և արար զքեզ։ այլ և Հայր է մեզ ըստ որդեգրութե Հոգւոյն։

*Բ̃ն։ Ոչ իւր՝ այլ մեզ։

*Լծ։ Այսինքն՝ ոչ վասն իւր, այլ վասն մեր է։

*Երկու պատճառաւ ասեն աստ իջման Հոգւոյն·

*Նախ՝ զի վկայեսցէ մարմնոյ բանին։ *Երկրորդ՝ զի զՀոգին որ բարձեալ էր վասն մեղացն՝ դարձեալ տացէ մարդկային բնութե՛ անմեղութեամբն իւրով ք̃ս։

*Այլ նախ 'ի գլուխն իջանէ, և ապա նորա

զ̃ձիս̃ յան

յանդամսն․ ըստ այնմ, որպ իւղ զի իջանէ ՚ի գլը լուխ և ՚ի մօրուսն, և այլն։

*բն․ Եթէ ոք զՀոգի ՚Քի չունի, սա չէ՛ նր․

*լծ․ Տես ըզմիաւորութիւն․ զի մարդացելոյն ասէ զՀոգին, որէ՛ ան մարմին բանին նախ քան զյաւիտեանս․ ոչ ոք ասէ տէր զՅս, եթէ ոչ Հոգւովն սրբով։ *Զունի և չէ՛ մասնաւորքեն․ քան զայն զոր ասեմ՝ ոչ ունի և ոչ է։ այսէ իմացումն, զի թէ ոք անհաւատ ոչ ունի ըզՀոգի որդեգրութեն, թերևս ունի զըստեղծութեն, սակայն սա չէ՛ Քի ըստ հաւատոց․ այլ ըզ արարչութեն։

*բն․ Որ եցոյց Հայր․

*լծ․ Զայն ասէ՝ զոր ասաց Հայր, դաւէ Որդի իմ սիրելի․ և առ Յովհաննէս ասէր, նա է որ մկրտէ՝ Հոգւովն սրբով։ և մկրտիչն ասէր, սա է

Որդին այ։

*Զայս հարցանեմք առ երկաբնակսն, թէ իջումն Հոգւոյն որոշաբար բանին բնութենէր, ահա նա ոչէ կարող Որդ գրութն հոգւոյն․ զի աձ է բնութբ․ և իւրէ հոգին․ և ինքն իւր հոգւոյն կարող ոչ լինի։ *Իսկ թէ մարդոյն ընութն որոշակի, որպէս նա մկրտէ՛ զայս․ և հաղորդեցուցանէ որդեգրութեան հոգւոյն։ *Ապա յայտէ թէ՝ ինքն բանն աձ միաւորեալ մարմնովն ընդունի զՀոգին սբ, և միաւորեալ մարմնովն տայ հաւատացելոց․ *Ապա թէ ոք ասիցէ ահա և մեք տամք ըզՀոգին․ ասեմք թէ՝ և այս ևս ՚ի նորին շնորհացնէ։ *Դարձեալ, այլ աղաբար տայ նա զՀոգին, և այլ մեք․ այսինքն՝ զի նա զիւր Հոգին տայ․ իսկ մեք զայլոյ․ այսինքն

զ ձխ զայ․

*Լ ուծմուն

զայս: *Լծ՛ս՝ նա տիրա-
բար իբրև որդի տայ:
այլ մեք իբրև սպասա-
ւոր և ծառայք՛ր տամք:
*Այնպէս և ընդունի՛
նա այլ եղանակաւ քան
զմեզ:

*Բան. Բաւականէ մեր
պատմութի: *Լծ. Այ
առ հաւատացեալ գնոյ ըն-
դունելով՝ զբոլորն իմա-
նամք, այնպէս և պատ-
ճառ տամք իմաստնոցն մը-
տաց՝ որպ զբոյդ:

*Բան. Քանիցս անգամ.
*Լծ. Ս. յոյնքն՝ ոչ միայն
՚ի մկրտութենն էառ զհո-
գին, այլ և՝ի ծննդենն.
ըստայնմ, որ ՚ի նմայն ծը-
նեալէ՝ ՚ի հոգւոյն սըր-
բոյէ. և նստելով ընդ
աջմէ հօր՝ եղև սրբութեց
պաշտօնեայ. առաքելով
առ մեզ զհոգին սուրբ.
*Զայս ՟մ՟ասէ պար-
տէ այնպէս իմանալ, զի
Բանն տծ առնու մարմ-
նովն իւրով մարդկօրէն
զհոգին սբ. և տայ նոյն

ԼԲ *Ճ՛—ին.

մարմնովն տծ առեալ զհո-
գին սբ:

*Բան. Քանզի վեհա-
գոյն բարեպաշտութի է.
*Լծ. Զթիւրեալսն ան-
պարըշտութբ ՚ի յուղիղ
ճանապարհէն՝ մեծ տծ
պաշտութի է ասէ ՚ի հա-
ւանութի մեկնութեան
սուրբ գրոց բերել: ըստ
մարգարէին որ ասէ, հաս-
տատեաց ՚ի վ՟ր վիմի զոտս
իմ, և ուղղեաց զգնացս
իմ: կամ որպ զհիմն շին-
ւածոց տան.

*Բան. Լծ՛ յմ՟ լի՛ հոգ-
ւով սրբով: *Լծ. Աշա-
սէ թէ լցեալ այլ լի՛.
զի իւրէր հոգին. թէ
պէտ տնօրինաբար ընկա-
լաւ գլուխ մեր գոլով,
և է հեղ յանդամս
իւր.

*Բան. Աարիւր. *Լծ.
Աարիւն կրկին է. զի եր-
բեմն և զընթանալն նշա-
նակէ՛. որպ վարէր բռնու-
թբ զկուռսն փարաւո-
նի: այլ աստ զվարիլն ոչ
զ ճիգ այն

*Ա. ուղղու.
այնպէս ասէ. զի այն որ
ատացան՝ ակամայէ։
*Ան զի երբեմն զկա
մքն նշանակէ. որպէս
ասեն, քաղաքավարիլ.
այսինքն՝ կացել և կառա
րեալ։ զայս վարիս ասէ
մտ, թէ հոգումն կայր
յանապատի։
*Բան. Փորձիլ։ *Լծ.
Փորձեցաւ քո վո կրկին
պտղաւ։ *Նախ՝ զի ցուց
ցէ թէ միշտ մարդէ։
*Երկրորդ՝ զի զպարտս
յաղթութե նախահօրն
վճարեսցէ. և զընութիս
յաղթօղս ցուցցէ սատա
նայի։
*Բան. Քաղցեաւ։
*Լծ. Քաղցն՝ ի մեզ
հարկաւորէ. իսկ ի քո
կամաւոր։ *Աստի յայտ
է. ի ըստ նախահարցն
պահելոյն. ապա ուրեմն
յորժամ կամեցաւ՝ քաղ
ցեաւ։ *Իննումն յաղ
թող սատանայի միայն քո
եղև. զի մինչ ի քո ամե
նեքեան յաղթեցեալք

ԱԲ. *Ձ...ին.
երեւեցան, ըստ այնմ,
թագաւորեաց մահ յա
դամայ և իմերայ չյան
ցուցելոցն։
*Ստորջութիւ, զզօրու
թիւն ասէ.
*Բան. Գումարի. *Լծ.
Պատերազմի. *Համա
րեցաւ սատանայ թէ
սոսկ մարդ մի է, և միայն
մարմնին պատերազմի. և
ի փորձելն յաղթեցաւ
ի քէն է. *Զի զմայրե
նացեալ՝ այսինքն զանհը
նազանդութեան մեղաց
օրէնս որք լինին ընդ
դէմ ոգւոյս, ոչ եգիտ
ի նմա.
*Բան. Բարւոք արուես
տաւորապէս. *Լծ.
Այսինքն գեղեցիկ իմա
ստութեամբ. իբրու պա
հօքն և քաղցիւն՝ եցոյց
թէ բոլորովիմբ ած է և
մարդ. մի և նոյն, և ոչ
այլ և այլ ըստ ոմանց։
*Բան. Օրինակէ մեզ
եդեալ իր. *Լծ. Ամե
նայն գործք տնօրէնու
զձխդ թե

*Լուծմունք
Թէ փրկչին՝ ունին եր
կուս հայեցուածս։
*Նախ՝ զի զպարտիս նա
խահօրն վճարեսցէ։
*Երկրորդ՝ զի ապագայ
իցս մեզ օրինակս թող
ցէ։
*Հրց. Ո՞ դըժուարատոկ
պատերազմ։ *Լծ.
Դըժուարակիր է պատե
րազմն սատանայի։ Նախ՝
զի անմարմնաբար է։
*Երկրորդ՝ զի հանա
պազորդ է։
*Պայծառ և սքանչելի
առաքինութիւն, զփոր
ձանաց մարտն ասէ, զի
որպէս Յսս չորեքյաղ
թեաց սատանայի. Նախ՝
մկրտութեն. յորում
վկայեաց Հայր՝ դա է Որ
դի իմ սիրելի։ *Երկ
րորդ՝ զի ընկալաւ զՀո
գին սբ աղաւնակերպ։
*Երրորդ՝ զի կայր յա
նապատի։ *Չորրորդ՝
անսուաղութեամբ պա
հոցն։ *Նմանապէս եւ
մեք. Նախ՝ մկրտութեն։
Բ

ԼԲ. *Պատուի.
երկրորդ՝ կնքով դրոշ
մին. որ օրինակէ՝ զիջումն
աղաւնակերպ հոգւոյն
՚ի վ̄ր ջ̄ն. երրորդ՝ անա
պատանալով ՚ի չարեն։
Հինգերորդ՝ պահոց և ա
ղօթից ստէպ կալով. ըստ
այնմ, այս չար ոչ ելանէ,
եթէ ոչ աղօթիւք և պա
հօք։
*Հրց. Քահանայութն մեծ
զյն զորդին այ։ *Լծ.
Տես զմիաւորութին. զի
բանն բաժանել ՚ի մարմնոյն՝
քահանայութն ոչ ասի. և
մարմինն բաժանել ՚ի բա
նէն՝ որդի այ ոչ է։
*Մեծ է քահանայութն
մեր։ *Նախ՝ ոչ մեծ է
ճշմարտութին քան զօրի
նակն։ *Երկրորդ՝ զի
մեծ արար զփրկութին. այս
ինքն յաւիտենից։ *Եր
րորդ՝ զի զինքն մատոյց
պատարագ։ *Չորրորդ՝
զի և ինքն ընկալաւ։
*Հինգերորդ՝ զի յեր
կինս մատոյց։
*Հրց. Մխտկից. Լծ. Ող
նական. զձին Տես

*Լ ուսանցս.

*Տես զմիտ բանին. զի հին քահանայքն թէպէտ փորձ էին, այլ տկար գոլով և զգածեալ մեղօք՝ ոչ կարէին օգնել. և ամ կարող գոլով քաւել զղ մեղս նոցա, սակայն ոչ լինի փորձ ընդ մարմնական կրից. այլ Քահանայապետն մեր Քս փորձ գոլով և կարող՝ քաւէր զմեղս մեր.

*Ալ կամ Տէր՝ զբնութիւն նշանակէ. *Հայր կամ Որդի՝ զանձն ցուցանէ. *Որպէս յորժամ ասեմք պետրոս, այս անհատն է. և յորժամ ասեմք մարդ, այս զբնութիւն ցուցանէ. *Ուստի իմա, զի ըզբնութիւնն միաւորեալ դաւանեցին Հայրապետքն ՚ի Նիկիայ ասելով, Հաւատամք ՚ի մի Ած Հայր. և ՚ի մի Տր Յս Քս Որդին Ած.

*բան. Ոխմտ աղաւնի. *լծ. Աղաւնւոյ նմանե

Լր *Ձ—ին.

ցուցնէ զՔս. զի թէպէտ և խոցի աղաւնին, կամ ըզձագս իւր տեսցէ զենեալ, ոչ հեռանայ. և տր մեր զխոցեալս ընկալաւ, և զորս իւր տեսանէ՛ սպանեալ, բայց ոչ հեռանայ ՚ի խնամելոյ.

*բան. Տես ինձ. *լծ. Աչքինքն՝ տես զմեկնութիւն իմ. կամ ընդ իս տես մաքրդ.

*բան. Յանդիման լինիլ երեսացն այ վն մեր.

*լծ. Երեք ինչ բացայայտէ բանս. *Նախ՝ զհաւասարութիւն ընդ Հօր. *Երկրորդ՝ զմիշտ տեսութիւն Հօր. *Երրորդ՝ զվասն մեր բարեխօսելն առ Հայր ցուցանելով զխոցուածսն.

*Ա՛լ տես զընտրութիւն. զի թէպէտ նման ահարոնի կոչի ՚ի Քահանայութի, այլ ըստ իւրն և ըստ գործոյն՝ բազում միջոցօք զանազանի. *Ըստ էութեն, զի նա

զԾին արա

*Լ. Յունիս.

արարած է. և սա որս
րի։ *Ըստ գործոյն,
զի քահանայութիւնն
ահարոնի մարմնաւոր է
և անցաւոր. իսկ տ̃ն
մերոյ հոգևոր և յաւի
տենական. ըստ կարգին
մելքիսեդեկի.

*Բուն. Ուրացուցանէ՛
զմարմնաւորն նորա ծը
նունդ. *լծ. Ա. յինքն՝
ո̃չ բանններ տրամադ
րեալ ծնանի 'ի մտաց,
և նոյն ծնունդն մտաց՝
'ի սրտէն արտաքերի 'ի
լեզուն. և որպէս դը
րոշմ 'ի քարտիսի նոյն
բանն է թագաւորին, նը
մանապէս մի և նոյն ծը
նունդն 'ի հօրէ Ա̃ծա
բար՝ ծնաւ մարդկապէս
մարմնովն 'ի կուսէն.
*Աւուրք՝ մարդկութեն
ասին. ցայնժմ̃, զի մարմ
նով երևեցաւ. *Աղ
օթքն՝ խօսքեն առ ա̃ծ.
*Պաղատելն՝ ժտելով
խնդրելն է. *Իսկ աղա
ղակն և արտասուքն՝ ըղ

ԼԲ. *Ճ՚ուի.

ջերմեռանդն որ շանա
կեն. *Այլ թէ ոք ասի
ցէ բաժանելով ըզ մար
մինն թէ՝ երկնչէր 'ի մահ
ուանէ, սուտ է վասն ե̃
պատճառի. *Նախ՝ զի
լսելի եղև առ յաւուէն.
և յայտնի՛ է՝ զի մեռաւ
նա ճշմարտապ̃. *Երկրորդ
զի պատուիրէ՛ աշակեր
տացն ո̃չ երկնչել յայն
ցանէ՝ որք զմարմինն ըս
պանեն. ուրեմն և ինքն
ո̃չ երկնչէր. *Երրորդ՝
զի սաստէր պետրոսի ա
սելով, ո̃չ խորհիս դու
զա̃յսն. և թէ այժմ երկըն
չի՝ զոր պարտեաց ըզպետ
րոս. *Չորրորդ՝ մեծ է
յարուցանել զմեռեալն՝
քան թէ զկենդանին 'ի
նոյնն պահել. ապա թէ
տէր մեր յարոյց զայլս
'ի մեռելոց՝ կրէր և զինքն
կենդանի պահել 'ի նոյնն.
*Հինգերորդ՝ զի ասաց
զինքենէ՛ թէ՝ ես եմ
կեանք. այլ զոր օրինակ
խաւար փախչի 'ի լուսոյ,

զ̃ ճխէ սոյն

*Ս...ծնուն

պէս և 'ի կենաց՝ մարմնոյ մանն: *Վեցերորդ՝ զի մահճամբ ըզմահ երյծբոտ առաքելյն. ուստի յայտէ թէ առնել կարողէր և կենդանութն զմահ լուծանել.

*Եօթներորդ՝ զի դիւրինէ զմահ 'ի միոյ անձնէ՛ 'ի բաց վարել, քան թէ յամենայն մարդկանէ. որդ՝ եթէ խոստացեալէ զամենայն մարդ կենդանի առնել, որպէս և հաւատամքս, կարօղ էր ապա և զինքն կենդանի պահել.

*Ութերորդ՝ զի ոչ վն երկիւղի մահուն արտասուէր. այլ այսէ. զի որպ մահճամբ զմահ եբարձ, այսպէս և արտասուօքն զարտասուս նախահօրն.

*Սոյնպէս կրեաց ևզերկիւղն. զի երկիւղն մե կորացուցանէր.

*Տասներորդ, զի զմեզ ուսուսցէ՝ 'ի ժամ փորձութե, կամ յայլ ինչ

ԼԲ *Ձ...բն.

վտանգս մահու, այսպիսի աղօթիւք դիմել առ Աստուած.

*Դրջլ, զի ուսուսցէ մեզ զչափ հնազանդ լինելոյ Հօր մինչև 'ի մահ. և այսպիսի արտասուօք. զի և մեք հնազանդ լիցուք Այ.

*Դաձլ, զի որպէս աղօթից լսելի լինին ոչ վն իւր էր, այլ վն մեր. զի գլուխ գոլով մեր պարաստեաց զունկնդրութիւնն Հօր իսկ զաղօթս մեր. սոյնպէս և մեք նովաւ որպ 'ի ձեռն թարգմանի ուրուք կամ լեզւոյ աղաչեմք զԱծ Հայր՝ բառնալ զիշխանութիւն մահու. և զօրանալ առաջին կենացն. որք պարգևեցան նախնի մարդոյն.

*Բ... Ս...եալ եղև առ յաւուրթեանն. *Լծ. Ս երկուց էրաց խելի՝ ինի խնդիրն. նախ թէ իւրն դրօղն արժանաւորիցէ.

զ... երկ

*Ղուկաս·
երկրորդ՝ թէ խնդրելին
յարժանեաց իցէ·
*Սանորոյ ասէ՝ լսելի
եղև · զի խնդրողն բը
նութք և ճշմարտապէս
Որդի Մ՟յ է · և խընդ-
րելին է՝ խափանել զմա
հու իշխանութին·
*Բա․ Ուսու՝ 'ի չարչա
րանացն զհնազանդու՟թ·
*Լճ․ Երկինէ տեսու՟թ
բանիս· *Նախ՝ ուսու՝
այսինքն մեզ ուսոյց հնա
զանդութիւն 'ի ձեռն
չարչարանաց իւրոց·
*Երկրորդ՝ ուսու՝ այս
ինքն եցոյց մեզ զհնազան
դութիւնն 'ի չարչարա
նաց իւրոց·
*Բա․ Ո՛չ ինչ փառք ի
ցեն ասէ թէ մեղանչի
ցէք և չարչարիցիք և
համբերիցէք · այլ թէ
ո՛չ մեղանչեալ չարչարի
ցիք և համբերիցէք ,
այնք՝ շնորհք յաստու

Ա Պ․ *Պ—ի·
ծոյեն · *Լճ․ Ո չարչա
րանսն յերկուս բաժա
նէ · այսինքն 'ի վարձա
ւոր՝ և յանվարձ · Եկըր
կին իրք զանազանին սո
քա 'ի միմեանց · *Նախ՝
զի մինն վասն բարեաց է ,
և միւսն վասն չարաց ·
*Երկրորդ՝ զի մինն յա
ռաջ ունի զհանգիստն ·
որէ՝ պատիժ նորին · և
միւսն յետոյ ունի զհան
գիստն · որէ՝ առիթ նո
րին ·
*Բարեփառ՝ հըրաշա
փառն է ·
*Բարեփորձ՝ ըզնտիրն
ասէ ·
*Մարտիր ընկենուլն,
թուլանալն և լքանիլն է ·
որոյ յուսահատութին
հետեւի · *Որէ՝ յոյժ
վտանգաւոր · *Իսկ հա
մարձակութեամբ յան
դըգնիլն 'ի փորձանս՝
և ս պարսաւելի է · զի
ըզձխթ յան

*Լուծումն.
յանձինս իւրեանց ապաս-
տան լինին, և ոչ յօգ-
նութիւն այլոց որպէս Պետ-
րոս. և արտաքինքն ասէ-
ին՝ տուր մեզ զեւս փոր-
ձութի. *Այլ միջինն
է ընտրելի. որէ՝ որբա-
վայելուչ հեզութիւն.
*Բան. Երկնչել. *Լծ.
*Ո՞վ ուսոյց Տէր մեր
ասել յաղօթս թէ՝ մի՛
տար զմեզ ՚ի փորձու-
թիւն.
*Բան. Ի՛ խորշել. *Լծ.
Այսինքն՝ խոյս տալ. ոպ
և տէր մեր ՚ի բազում
ուրեք խոյս ետ ՚ի տեղ-
ւոջէ. *Ուսուցանէ՛
թէ՝ պարտէ երկնչել ՚ի
փորձութէ՝ յորժամ հե-
ռի է. և փախչել՝ յոր-
ժամ մերձենայ. իսկ թէ
ըմբռնիլ դիպիցի ՚ի փոր-
ձութեանէ, աղաչել զած
օգնական լինիլ.
*Հարց. Ո՞ւ ինչ է զոր ա-
սէ երբեմն քս, մի՛ եր-
կընչիք յայնցանէ՝ որք
զմարմինն ըսպանանեն.

ԼԲ *Հարց.
և երբեմն թէ՝ յորժամ
հալածիցեն ՚ի քաղաքէս
յայսմանէ՝ փախիջիք
յայլ:
*Պատասխանի. Նախ զայն
ասէ թէ՝ մինչ ոչ է հա-
սեալ սահմանեալ կէտ
չարչարանացն՝ փախիք ՚ի
նմանէ. այլ ՚ի սահմանել
կէտն՝ մի՛ երկընչիք ՚ի
սպանողաց. *Երկրորդ՝ զի
փախչիլն բազմացէր օգ-
տութի. իսկ չարչարելն
միայնոյ. *Սանորոյ
ասաց թէ՝ նախ ըղ բազ-
մաց օգուտն ընտրեցէք
և ապա զձերն մահուամբ.
*Երրորդ՝ որպէս աստ
մեկնէ՛ թէ ՚ի փորձանացն
փախչիլ պարտէ. այլ
յըմբռնիլն՝ արիաբար տա-
նիլ օգնականութեամբն
աստուծոյ.
*Բան. Պայծառ և յու-
սալիր. *Լծ. Այսինքն
թէ՝ յայտնի՛ և գեղե-
ցիկ յուսադիր առնէր
ըղձեղ կատարումն աղօ-
թիցն. որպէս ասաց թէ
զ ՃԺ ղունկն

*Լ ––ծմ––ն.
ղունկն դրութին հօր պատրաստեաց ՚ի սկզբա ամ մարդկան.
*Ամենայն բարւոյ ա ռիթ՝ կամ ըղձք ամէ. կամ զայն ի ի ճնազան դութիւնն հրաշափառ. որ բարձրութե լինի պատ ճառ.
*Տես զի՞նչ ամէ ընդդէմ երկաբնակացն, որք բա ժանեն զկիրս և զգործս միոյն քի.
*Բան. Լ չինչ է որ արգե լու և զնորին ըզբանին զչափ. *Լծ. Այսինքն՝ զբանին զբնութին կամ զիշխանութին. զի այն քան է՝ որ քան յարակ ցութինէ հաւասար. զի սաց թէ մարդն հաւա սարէ այ. *Մանաւանդ թէ մարդն այն կարօտէ օգնականի, ապա և նոյն բանն կարօտէ փրկողի և օգնականի. և եղեր զայս ասելով արիոսեան. *Այլ բանն ամէ միա ւորութե մարմնոյն՝ կը

ԼԲ*Ճ––ի.
ըեայ զմարմնաւորուն.
*Բան. Միանգամ ինքն մատուցեալ. *Լծ. Մի՟ երեք պատճառի. *Նախ զի ՚ի հինն քահանայքն հանապազ մեղանչէին. վասն որոյ հանապազ պա տրդի կարօտանայինի. իսկ քս ոչ արարմեղս, այլ վս մր միանգամ մատոյց պա տարագ. *Երկրորդ՝ զի նոքա մարմնաւոր և ժա մանակեայ առնէին որբ բութի. իսկ քս հոգե ւոր և յաւիտենական. *Երրորդ՝ զի ճշմարտու թիւնն մէ, և օրինակքն բազումք.
*Բան. Օ գամեալս.
*Լծ. Այսինքն՝ ըմբըռ նել կամ զգեցեալ. և ատ ըստ վեց եղանակի դնէ տարբերութի քի ՚ի հին քահանայութեց. *Նախ զի զնս օրէնքն կացուցանէին. իսկ զքս երդման բանն. այսինքն հօր. *Երկրորդ՝ զի նո քա մարդիկ գոլով. իսկ ըզծծ ն քս

*Լուծումն.

քո որդի այ. *Երրորդ՝ զի նոքա զգածեալ տկարութե. իսկ քո կատարեալ. որք առանց տկարութեն. *Չորրորդ՝ զի նոքա փոփոխմամբ. իսկ քո յաւիտենական.

*Հինգերորդ՝ զինչ բազում անգամ կարօտ գոլով պատարագի. իսկ քո միանգամ մշտնջենաւոր. *Վեցերորդ՝ զի նոքա զայլս. իսկ քո զինքն մատոյց ի հաւտ անուշից. այսինքն ի հաշտութի կամացն հօր.

*Երդումն այ առ մեզ զիջանելովն է. զի մեք ըղբան երդմանն առաւել հաւատամք.

*Բ-ն. Միմիայն բարեաւ կատարեալն. *Ըծ. Միայն բարեաւ կատարելէ նորս քահանայութիւն. *Նախ ըստ գործոյն. զի մերս ճշմարտութե է. իսկ նոցայն օրինակաւ. *Երկրորդ՝ ըստ դիտմանն. զի նոցայն ժամա

Ի.

ԼԲ *Ձ--ն.

նակաւ էր. իսկ մերս յաւիտենական. *Ոչ ինչ է ստ որ ասէ թէ կատարեալ. *Այլ զի առանց տկարութե մատոյց պատարագ.

*Իսկ յայլում որ ասէ թէ ի մերմէ տկարութէ, կրկին միտս ունի ստ. *Նախ թէ տկարացաւ մարմնով. կամ խաչի համբերեաց. այսինքն զի կամաւ կրեաց յինքն զտըկարութիս. վասն այնորիկ տկար կոչեցաւ. այլ ոչ ունի տկարութի բնութեամբ. զի այծ է մարմնացեալ. *Եւ տես զզօրաւոր գործն ի տըկարութենէն. զի աշխարհի փրկութի արար. *Երկրորդ՝ տկարութի զմեզսն ասէ. որք քահանայիցն. զի զգածնելէին մեղօք. ապա ուրեմն խաչեցաւ ի մերմէ տկարութենէ. այսինքն զի ոչ վասն ինքեան, այլ վս մերոց մեղաց խաչեցաւ.

զԱծէ ըստ

*Լուծումն։

ըստ Եսայեայ որ ասէ. նա պատժեցաւ վասն մեղաց մերոց։

*Խօթութիւն, հիւանդութիւն է։

*Բան։ Ոչ է եղական 'ի բնութեն. *Լծ. Լուսէ անեղէ որ մեր յոյժ քո. վասն որոյ բնութե և անփոփոխ ունի ըղորբութին. և յայտէ յոչ մեղանչելոյն ամենեւին։

*Իսկ ըստաչալանքն ոչ են այնպէս.

*Բան։ Եւ գլուխ բանիցս։ *Լծ։ Գլուխ ասա ըղկատարումն ասէ. և այլուրեք զօսկիղբն ցուցանէ. *Որպէս այն որ ասէ. եւ գլուխ գրոյն զոր ընթեռնոյր էր այս.

*Բան. Նըստաւ ընդ աջմէ. *Լծ. Նստին Նախ զաթոռակցութիւն ցուցանէ. Երկրորդ' զմիշտն 'ի նոյնն։ Երրորդ' ըղհանգիստն։

*Նմանապէս և կայն. ոչ Ստեփաննոս եւես

ԼԲ. *Հարց։

զՈ՞ր զի կայր ընդ աջմէ' Հօր Բանն. *Նախ' ցուցանէ' զգալն 'ի նեսունե մարտիրոսաց։ *Երկրորդ' զպատրաստ լինելն յօգնականութե. *Իսկ աջ' զփառս Միածնութեն ասէ. այսինքն զանեղականն. զի ամ եղականքս ահեակք են նորա.

Դարձեալ ըստ ոմանց' ընդ աջմէ' զհանգիստն ասէ. *Ոչ 'ի մինչ էր յերկրիս' ոչ ահեակ գոլով 'ի չարչարանս։

*Բան. Սրբութեցն պաշտօնեայ *Լծ. Նայնէ' զի սրբէ' ըղհաստատեալս հոգևոյն իւրով։ *Եւ հինգ զանազանութիւն գնէ. *Նախ' զի Քահանայապետն մեր նստաւ ընդ աջմէ մեծութե 'ի բարձունս. *Երկրորդ' զի սրբութեցն եղև պաշտօնեայ *Երրորդ' զի նստելով պաշտպանէր. իսկ այլ ամ քահանայքն կանգուն կալով սպասաւորէին. ըստ

Զ ՃԾԳ Հա

*Լուծմունք.

շանակ ծառայութեան. *Չորրորդ՝ զի է՛ ՚ի ճըշմարիտ խորանին, որ է ներքին կողմն վարագուրին. *Հինգերորդ՝ զի և յանձեռագործն. որ է՛ նոյն ըստ անմատոյց.

*Կանգնիլն կազմինէ.

*Բան. Ըստ օրինակի ցուցելոյ. *Լծ. Նոյինքն զի օրինակ բոլոր Քի կազմեցաւ խորանն ՚ի չորից նիւթոց ըստ տարերց. և եռա յարկեան. *Օ ի սրբութիւն սրբոցն օրինակէր զիմանալի խորանն. և սրբութին զըզգալիս երկին. և արտաքին սըրահն զներքին կողմն աշխարհիս. որ է՛ երկիրս.

*Պարձենլ, ըստ օրինակին զայն ասէ, որ ձեռն խորանին տպաւորեցաւ ՚ի միտս նց. ոչ զնախկին լինելութի Քիս.

*Բան. Նաէր վայելուչ.

*Լծ. Նախ՝ զի նա ՚ի յերկրի. և նոքա. *Երկրորդ՝ զի նա օրինակ. և

ԼԲ *Ճառին.

նոքա. *Երրորդ՝ զի նա անցաւոր. և նոքա. Չորրորդ՝ զի նա ձեռագործ, և նոքա ըստեղծուածք.

*Իսկ Տեառն մերոյ՝ սոցա ամենեցուն է դէմէ. զի յերկինս Քահանայագործէ. և է ճշմարտութի. և յաւիտենական. և յածակալմ խորանին.

*Քաղաք կոչեաց զերկինս. վասն զի չորս յատկութիք երեւին ՚ի քաղաքն. *Նախ՝ զի ընդարձակ է տեղեաւ. *Երկրորդ՝ զի գեղեցիկ շինուածով. *Երրորդ՝ ամբարեաց առատութիէ.

*Չրդ՝ զի բազմամրդէ.

*Այնպէս և երկինքն ընդարձակ է տեղեաւ. և գեղեցիկ օթևանօք գործոց. և է՛ պարառութի ամ բարեաց. և ունի զանթիւ բազմութիւնս հրեշտակաց և սրբց.

*Բան. Արբէ և արդարացուցանէ. *Լծ. Նոյ

զ ճծ դ ինքն

*Լուծումն.

Ինքն հոգւով և մարմնով. *Դարձեալ, 'ի սկզբնականէն սրբէ՛. և 'ի ներգործականէն արդարացուցանէ՛.

*Որովք մեռանիմք մեղացն և կենդանի լինիմք բարի գործովք.

*Իսկ եթէ ոք բաժանէ զբանն 'ի մարմնոյն, լինին առա երեք զպարտուէք. *Նախ՝ զի Երրորդութին չորրորդութի լինի. *Երկրորդ՝ և աթոռ Երրորդութեն որ միայն ինքեանն է վայելուչ՝ այլում ումեք ստեղծեածոյ պատշաճի. *Երրորդ՝ դարձեալ երդ՝ զի եղական և առ ժամայն ած՝ Ը̃ սրբոյ Երրորդութեն կարգաւորի՛. *Զոր զգուշացոյց մեզ ասելով, մի՛ եղիցին քեզ ածք առժամայնք. և այլն.

*Դարձեալ, բարիք զնոր քահանայութիւնս ասէ. որ ներումն է և թողութի.

*Բան. Սատարելեան.

ԼԲ *Ձ՛ին.

*Լծ. Զի առանց որ կորուն էր պատարագն.
*Բան. Եւ անձեռագործ խորանաւն. *Լծ. Զոր տր կանգնեց և ոչ մրդ. ոպ ասէ, ոչ 'ի յայսց արարածոց. այսինքն մարմնական, կամ ստեղծական.

*Բան. Փրկութի գտել.
*Լծ. Գտանելն զկորուստն ցուցանէ զառաջին կենացն. զոր գտաք քի 'ի գինս փրկանաց աշխարհի. *Երեքին սոքա հարկաւորք էին. այսինքն Աստծն, և մարդն, և անմեղութին. որք 'ի մի էութի ժողովին. և ապա փրկեաց. *Զի թէ ոչէր Աստծ, սոսկ մարդով ոչ փրկիւր բոլոր աշխարհս. և թէ ոչէր մարդացեալ, արիւն ոչ գոյր Այ. իսկ եթէ ոչ էր անմեղ, ինքեան միայն լինէր փրկութի.
*Այսէ խորհուրդն ածպաշտութե, որ երե
ղձծե ւե

եցուն մարմնով, արդարա
ցուն հոգւով. որպէս ասէ
Տաղերգն։

*Բան. Ո՞չ երեք ՚ի միմ
անց տարբերեալք։ *Լծ.
Բա՛ն կանոնի իմաստասի
րացն եօթնեն բաժանա
կանք անհատին. այսինքն
տեղին, ժամանակն,
դէմն, հասակն, պատահ
մունքն, փրծն՚ և թիւն։
*Բանզի թէ ՚ի սոցա
նէ մինն միայն անհա
ւասար հանդիպի, բա
ժանէ՚ զանհատսն ՚ի մի
մեանց. *Որդ եթէ ոք
հարցանէ պարզ մոօք և
ասէ, եթէ սոքա եօթնե
քինս ՚ի վ(եր) երկուց ո
մանց հանդիպին՚ այլ
զի՞նչ իրօք տարորոշին
՚ի միմեանց. ասեմք թէ
և ոչ իրօք ինչ. զի այս
անշնարինէ։ *Իսկ թէ
դարձեալ խնդրէ՚ ասեմք
թէ՚ և նոյն ինքն ասէն
կցորդ միմեանց, որպէս
թէ երկուքն թըւակից,
իբրթէ՚ պետրոս ժամա

նակակից գործակից և
այն, յայտնապէս զանա
զանեն զնա։ *Սայս ու
րեմն եթէ ոք զ(եր)ս բաժա
նէ՚ յերկուս բնութիւս, և
յերկուս գործս, և ՚ի կամս
և ՚ի կիրս, թէպտ անձնա
կից և պատուակից ասէ,
ոչէ ճշմարիտ միաւորու
թիւն։

*Բան. Սնջատեցելոյ բը
նութեցն. այսինքն գոյա
ցութեցն։ *Լծ. Բնութի
կոչի ընդ հանուր, բնու
թի կոչի և մասնաւոր. և
այնպս որոշին զի (ե) հա
նուր բնութին զգոյութին
ունի ՚ի տեսակն. իսկ զկա
տարումն ՚ի խորհուրդս։
իսկ մասնաւորն զգոյու
թին ունի յանհատն. և
զկատարումն ՚ի նոյն գո
յացութին։

*Դարձեալ, ընդ հա
նուրն ոչ յաւելանի և ոչ
պակասի. իսկ մասնկնն՚ որէ
անհատ գոյացութին՚ յա
ւելանի՚ ծնընդեամբ,
և պակասի՚ մահուամբ։

*Լուծմունք.

*Մորդ՝ նոքա ոչ բաժա
նեն զընդ հանուրն. ուս
տի յայլ և յայլ բնու
թեց եկին 'ի միաւորու
թի. այլ զանհատ բնու
թին որէ գոյացութի 'ի
քս, բաժանեն զմարդն
'ի բանէն. *Սպա ու
րեմն յորժամ բաժանեն
զգոյացական բնութիւն,
և զկամս և զգործս, ոչէ
մի քս. և ոչ միոյ իշխա
նութի. այլ այլոյ առա
ւել. *Նոյնէ անձեռ
գործ սրբութիւնն.
որպէս ասաց յառաջա
գոյն.

*Թահանայապետն օրի
նակ էր քի. յորժամ մը
տանէր արեամբ 'ի ներքս
և խնկօք ելանէր առ ժո
ղովուրդն. որպ տէր մեր
յս քս եմուտ 'ի ներքին
կողմն վարագուրին ի
րով արեամբն. և զհո
գին մբ բուրեաց նի.
*Ակայութիդ յառա
կացնէ սողոմոնի. Մծ
իմաստութբ հիմունս

ԽՍ

ԼԲ. *Ջ՚ուրն.
էարկ եր՚րի. և այն.
*բան. Ներպին և բնու
թբ ըստ մեզ. *ըծ.
Պուէմն 'ի հոգւոյն և 'ի
մարմնոյն միաւորութե
նէն բաղկանայ. իսկ բը
նութիւնն 'ի ժողով
մանէ սեռին և
տեսակին.

*բան. Սպա 'ի հօրէ՛ հայե
ցողութէն. *ըճ. Սյս
ինքն ոպ ինքն յանդի
ման եղև երեւացն հօր.
նոյնպէս և զբնութիւնս
մեր էած և կացոյց առա
ջի հօր. որք արտաքս է
լեալ էաք ադամաւ.
*Սպա և ինքն որդի այ
մեզ կարգի առ ինքն առ
նուլ զհայցւածս 'ի հօ
րէ. զի 'ի բնութբ որդին
հայելով հայր՝ հայի՛ և
'ի շնորհօք որդիքս.

Վձցէ Ջ՚--

*Լ. [illegible]

*Ճառ [illegible]

*Բան.

ՈՉ 'Ի ՁԵՌՆ մարդոյ, այլ 'ի ձեռն Յի Քի. *Լծ. Տես զի Ճշմարիտ ած խոստովանի զտր մեր յս քս. ուստի զառաքելութիւն ընկալաւ 'ի ճանապարհին դամասկոսի.

*Բան. Յարուցողին զնա.
*Լծ. Տես դարձեալ ըզ միաւորութիւն. զի զտր ած խոստովանեցաւ՝ ըզ նոյն ասէ մեռեալ և յարուցեալ.

*Բան. Առաքեալն այ և հօր. *Լծ. Ասելովն առաքեցայ ոչ 'ի մարդոյ՝ այլ 'ի յէ քէ, եցոյց թէ ած է քս և համր հօր. ապա ուրեմն բնութե ունի զփառսն և ոչ ստացման. *Այլ ինքն որ տրնէ ափռաց մարդեղու

ԼԳ. *Ճառքին.

թեամբն փառս էառ. ոչ բնութե հարուստ՝ աղքատացաւ մարմնով.
*Այսէ բարձրք մտածութի.

*Բան. Հայր սիրէ՝ զորդի. *Լծ. Սիրէ՝ ասելովն տարորոշէ՝ ըզ նա 'ի շնորհօք որդեաց.
*Բան. Ասէ զամ ինչ ետ 'ի ձեռս նորա. *Լծ. Զինչ ետ, որէ բնութե, և ածութի. այլ ոչ զաւ ինչն, որէ՝ հայրութին.

*Տալն որդւոյն՝ պատշաճի՝ անօրէնութե. այլ թէ և ըստ անմարմին բնութեն իմանաս՝ ոչ ինչէ վնաս. զի ոչ ունի որդի 'ի հօրէ զգոյութին՝ նըմանապէս ունի և զածութին և զիշխանութիւնն և զայլն, ըստ աստուածաբանին. *Ասէ թէպէտ ետ որդւոյ՝ ինքն ոչ ել արտաքս յիշխանութեն. այլ՝ որդւովն տիրէ՝ ամ. և յայտէ յերից. *Նախ ըզ ածը զի

*Ե--ծմուն

զի ասէ Հայր, ամ որ ինչ իմ է՝ այն քո է. և որ ինչ քո է՝ այն իմ է. *Երկդ՝ զի մի է բնութի և իշխանութի նց. *Երրորդ՝ յայնմանէ՝ զի զհնազանդելոյն ինքեան Որդին՝ Հօր իւրում ընծայէր. և զհաւատացելոյն յինքն՝ 'ի Հայր ասէր հաւատալ. որ հաւատայ ասէ յիս՝ ոչ միայն յիս հաւատայ, այլ և յառաքիչն իմ.

*Երեսանակն՝ ած գիտութիւննէ.

*Բան. Հաշտեցուցանէր.

*Ըծ. Հաշտութիւն զոր արար քն կրկինէ. նախ բնութե. երկրորդ ներգործութե. *Բնութեն այնէր, զի զայլ և այլ տարակացեալ բնութիւն, այսինքն այն և մարդոյն, միաւորութեն իւրով հաշտեցոյց առ ած Հայր. *Իսկ ներգործութեն բաժանի յերկուս. այսինքն անմեղութե իւրոյ մարմնոյն, և քարոզութեն

Ե Գ. *Ճառին.

բանից. *Ապասաւորեմն մեք հաշտեցաքն այնմ միաւորութե, և ապա հաւատով.

*Բան. Եկայք առ իս ամ աշխատեալք և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ. *Ըծ. Այսինքն՝ եկայք առ իս ամ աշխատեալք 'ի մեղաց, և բեռնաւորք օրինաց. զի առ դարձութե և շնորհօք հանգուցից զձեզ.

*Բան. Եհաս ժամ. փառաւորեա զՈրդի քո.

*Ըծ. Այսինքն՝ յայտնեա զփառս իմ.

*Պարձեր, փառաւորի Հայր յՈրդի, զի այնպիսի որդւոյ է Հայր. և փառաւորի Որդի 'ի Հայր, զի այնպիսի Հօրէ Որդի.

*Բան. Ետուր նմա իշխանութի. *Ըծ. Այնէ՝ զի յարութեն եհած զիշխանութի մահու և ապականութեն. որք տիրէին բնութենս. և այնպէս իշխան եղև ամ մարմնոյ.

զ ձծթ Բան. Միի

*Լուծմունք
*Բուն. Մխիթարիչ և քա
հութի անհանի Որդի.
*Լծ. Մխիթարիչ, որէ
ուսուցիչ. ըստայնմ՝ ու
սուցիչ ձեր քնէ. զի բա
նին ուսոյց. և գործով
քանեաց.
*Խնամօքն հօր, այնէ՝
որ ասաց, ետուր իշխա
նութի ամ մարմնոյ.
*Եւ՞ բոլոր բարիք, ըղ
ձալիտենական կեանսն
ասէ.
*Բուն. Մ կայեալ թէ է՝
համագոյ նր. *Լծ. Այս
ինքն թէ Ած է ը հօր.
յարուբն Բի երեւին
այսոքիկ. զի յԱծային
զօրութենէն եղև յարու
թին. և զի կենդանացոյց
զիւր մարմին. և զմահ ե
ըստ անմահկան մարմնովն.
*Պրծլ տես՝ համագոյ
հօր է Աստուածութեամբն.
կենդանարարէ հոգւովն՝
'ի վեր ք զմահէ՝ մարդ
կութբն. անապականէ
մարմնովն. *Ամենայնիւ
նմանն՝ նոյնէ էութբն.

ԼԳ. *Ճառին.
Նմանէ բնութբն. հաւա
սարէ գործովլ. և համա
գործէ հօր.
*Բուն. Օ խորհուրդս
մաքրելով. և զայլն.
*Լծ. Այսինքն զաղտե
ղութիւն որդիսութեն
մաքրեմք. և զհպարտու
թիւնն 'ի հնազանդու[illegible]ի
ածեմք.
*Աջ անհանի Որդի վն
զօրութեն. զի Բնէ Այ
զօրութիւն. որով կրէ՝
զամ՝ բանիւ զօրութե
իւրոյ. *Իսկ ձեռն, ու
րով զամս արար.
*Ասետիս՝ խոստումն է
որ 'ի ձեռն Յովելայ մար
գարէի.
*Թշնամիք նորաեն սա
տանայ՝ մեղքն՝ և գոր
ծօղք նոցին. *Եւ՞ թէ
պէտ անձամբ կոխեաց
զնոսա, այլ ոչ և ս ան
դամօք. որք են հաւա
տացեալք. զորս ոտք կո
չէ. *Այսէբ որ խոր
հուրդն Աջոյն. այս
ինքն բանին խոնարհիլն
զՁկ 'ի մար

*Լուծմունք
՚ի մարմին և բարձրա
նալն նովաւ.
*Բան. Ոչ ՚ի յոր ամ հա
ւասար փառս. *Լծ. Որ
ասացն եստոր. այլ բարձ
րացաւ բանն մարմնով
յիւր սեպհական աթոռն
գերակայ. *Որ ի գե
րունակութիւն աթոռակ
ցութիւն է. և փառքն՝
իշխանութ և տէրութիւն.
*Միութիւ չափ ունայ
նութիւն է, յոր ամն մրդ
եղև. և միայն մարդ երե
ւէր. այլ նոյնն որ երե
ւէրն՝ որդի այ քարոզե
ցաւ.
*Գալուստ՝ զերջումն ա
սէ. որէր ՚ի հաւասա
րութենէն հօր.
*Նաև ոմանց երկ
րորդ գալուստն
թուի

Բ

Լ.Գ. *Ճառին.

*Ճառ Սրբոյ Երրորդ
ութեան.

*Բան.

ՍՐԲՈՅ ԵՐՐՈՐԴ
ութեան բնութի:
*Լծ. Նախ՝ զի պարզ է.
*Երկրորդ՝ զի ոչ սահ
մանի. իսկ մերս բնութի
՚ի բաղմանց է ժողովեալ,
և է՛ սահմանելի. *Նոյն
պէս և երեք անձինքնեն.
և ոչ են որպէս աստ երեք
մարդ. *Նախ՝ զի սոքա
կամաւ ներգործութբ
զօրութբ և այլովքն բա
ժանեալ են ՚ի միմեանց.
իսկ երրորդութիւն մի է.
*Երկրորդ՝ զի ՚ի սոցա
նէ երկուքն առեալ ու
նին զասացեալս քան ըզ
մինն. և մինն նորանաւ քան
զերկուսն. իսկ նա ոչ
սոյնպէս.
*Եւ կրկին կերպիւ
մեկնէ զյարուց բանն.
*Նախ՝ զի Երրորդու
թին

*Լուծմունք

Թէ որպէս մի է բնութիւն մի է և ներգործութիւն. ուրեմն թէ հօր կամ հոգւոյն ասի յարուցանել զորդին, նոյն որդւոյ ներգործութիւն յարուցանէն. և ինքն որդին որ իւրով ներգործութեամբն յարեաւ, նոյն հօր և հոգւոյն ներգործութիւն յարեաւ: *Երկրորդ՝ զի կենդանացուցանելն նմա է գործ՝ որ գոյացուցն յոչընչէ. արդ՝ զմարմին առանձնապէս իմանալ ոչ ունի զօրութիւն ինքեամբ յառնելոյ. ապա ուրեմն զի միաւորեալ էր ընդ գերագոյն զօրութիւն՝ վասն որոյ յարեաւ. *Որ օրինակ բանն միաւորեալ մարմնոյն մեռաւ, նմանապէս և մարմինն միաւորեալ բանին յարեաւ:

*Բան: Յառաջ գայ երկոքումբք և հոգին կենդանարար. *Լծ: Բանս այս կրկին ունի տեսութիւն:

ԼԳ. *Դուրին:

*Նախ թէ՝ որպէս որդի ըստ էութեան պատկեր է հօր, և ըստ բնութեան հաւասար նմա, նմանապէս և ոգւոց հոգին որ է: *Երկրորդ՝ ողորմութիւն և ներգործութիւն յառաջ գայ յերկուցն, այսինքն 'ի հօրէ և յորդւոյ, նմանապէս և 'ի կենդանարար հոգւոյն:

*Վասն յանցանացն մերոց մեռանիլն այն է, որ զպարտիս մեր ինքն կրեաց մարմնովն. և զմահն եբարձ: *Իսկ յարութեան արդարացոյց. զի զանապականութիւն շնորհեաց բառնալով զպատիժն յանցանաց.

*Մկրտիլն՝ սրբիլ կամ հաղորդիլ ասի:

*Բան: Ի մահ անդր նր:

*Լծ: Այսինքն 'ի գերագոյն մահն նորա. և կրկին էր նորմա գերագոյն ութի մահուն. *Նախ՝ զի զկենդանութիւն ունէր ծածկապէս: *Երկ

[illegible] րորդ

* Ա ռաջն —

րորդ՝ զի զմահն եբարձ։
* Ի ջուցանելն զմեզ 'ի ջուրն՝ նշանակէ զմեռանելն ընդ ք̄ի. յորոյ կողէն բղխեաց ջուրն։
* Ն որեաք ընկղմելն՝ զերեքօրեայ թաղումն ցուցանէ՛։
* Յ արուցանելն 'ի ջրոյն՝ զյարութիւն յայտնէ՛։
* Ի սկ հանելն 'ի բեմն՝ ընդ համբառնալն յուշ առնէ։ * Ն ա՛ դարձեալ 'ի ջանելն և հաղորդելն՝ զմիւսանգամ գալուստն ծանուցանէ՛ յորում հաղորդին անդամքն ընդ գլխոյն։
* Ն որ զգեստն՝ զնորոգ կեանսն օրինակէ՛։
* Մ առեալ լոյսքն՝ ընդ պայծառութիւն հաւատոյն։ * Ո ր և աւազանն կուսական արգանդին ե̄ աջմե՛ գոլով ծնանի՛ ընդ մեզ որդիս ա̄յ. * Ա յլ է աստ հարցումն թէ մի ըր տութիս մեր զխորհուրդ յորդանանու ունի, թէ

Ա Պ. * Պ—ի։

զխաչին. որպէս ասէ առաքեալն 'ի մահն մկրտին. * Ս ակայն առայս եթէ ամ̄ ինչ նիւթէ և տեսակ. այնպէս և մկրտութիւն մեր նիւթանս կայացաւ 'ի մկրտութիւն ք̄ի. և տեսականպէս կատարեցաւ 'ի կողին բացումն. * Ո ր̄պ և բաշխումն մարմնոյ և արեանն, նիւթանս եղև 'ի վերնատանն. և տեսակօրէն 'ի խաչին. * Ա պա ուրեմն կրկին աղբերք կողին ք̄ի՝ եղան մեզ 'ի կրկին խորհուրդս որ̄պ ցուցաւ. ջուրն 'ի սրբութիւն. և արիւնն յարբումն։ * Մ ասնորոյ հարկ է ընդ նոր մկրտեալն հաղորդել։ * Ա պա յայտնի է թէ բոլոր տնօրէնութիւն ք̄ի կատարի՛ 'ի մկրտութիւն մեր.
* Ն ա՛ տես՝ զի ասէ՝ աւերեաց զդժոխս. և ո՛չ միայն զլինպոսն. որ̄պ ասեն ազգքն լատինացւոց.
* Ն ա՛ թէ զբազմութիւն

զ̃ Ճկ̃ հո

Հոգւոյն արձակեաց. և
ո՛չ զամանս: *Իսկ թէ
ասիցեն զբան մարգարէ
ին որ ասէ. երեւեցար
'ի փրկութի ժողովրդեն
քում, 'ի փրկել զընտր
եալս քո.
*Ասեմք եթէ կրկին էր
փրկութի. այսինքն՝ յա
ւիտենից և ժամանակեայ.
*Որդ՝ յաւիտենից փըր
կեցան ընտրեալքն: իսկ
ժամանակեայ՝ առ հասա
րակքն. որոյ բազում
պատճառ է. *Նախ՝ զի
որպէս ադամաւ ամենե
քեան մեռան արդարք և
մեղաւորք, սոյնպէս և
քրիւ ամենեքեան կենդա
նացան. այսինքն արձա
կեցան. *Երկրորդ՝ ըստ
մարգարէին որ ասէ. ար
ձակես զորդիս մահա
պարտաց. այսինքն զմա
հուն չափ մեղացն. Եր
րորդ՝ զի ասէ մարգարէն
Եսայի, տեսցէ՛ ամենայն
մարմին զփրկութի այ մե
րոյ. *Չորրորդ՝ զի ասէ

որք 'ի կապանսդ էք՝ ե
լէք. և որք 'ի խաւարի՝
յայտնեցարուք: *Հիգրդ՝
զի սոյնի բնութին էր
կապեալ զնա. և որ մեր
կապեաց զնա ընդ խաչա
փայտին. որ նա ինքն էր
դուռն դժոխոց. վասն
որոյ արձակեցան անտի
կապեալքն 'ի նմանէ.
*Վեցերորդ՝ զի ասէ՝
մրգրեն, դերեաց զդերու
թի և էառ աւար.
*Որդ՝ աւարն զհասա
րակութին ցուցանէ.
*Եօթներորդ՝ զի պա
տիժն բնութեան էր և ո՛չ
առանձին գործոց. զի
հաստատեաց օրմ՝ յորում
դատելոց է զամ. Որդ՝
քս զպատիժ նախահօրն
կրեաց, և զբնութն պար
տիս վճարեաց. ապա ու
րեմն ըստ բնութեն հասա
րակութեն ամենեքեան
փրկեցան. *Ութերորդ՝
զի թէ ադամ որ սկիզբն
էր յանցաւորացն ադամե
ցաւ, ուրեմն և որդիքն

զճկդ որք

*Լուծմունք

որք վասն նորին յանցա
նացն էին կապեցեալք՝
արձակեցան։ *Իններորդ՝
զի թէ սատանայ որ մայրն
էր ամենայն չարեաց՝
դեռ աժմ ոչ տանջի յա
ւիտենից. ըստ այնմ, մի՛
յառաջ քան զժամանակն
տանջեր զմեզ. այլ և
ոչ մարդկայինս ազգ։
*Տասն երորդ՝ զի, ասէ
մարգարէն, դարձցին
մեղաւորք անդրէն ՚ի դը
ժոխս։ և թէ՝ ոգին ե
լեալ զի մարդ դառնայ
անդրէն։
*Որև ընդ այսց հաս
տատէ՛ զկայութիւն սըր
բոյս որ ասէ, տէր մեր
յիսուս քրիստոս աւե
րեա՛ց զդըժոխս. և ար
ձակեաց զբազմութիւնս
հոգւոց որք արգիլեցեալք
էին անդ։
*Ի հայր մկրտելով որ
դեգրութեան արժանա
ւորիմք։ *Եւ յորդին՝
մահուանն և փառացն հա
ղորդիմք։ *Իսկ ՚ի հո

ԼԳ․ *Ճառին։

դին՝ սրբութեան կցոր
դիմք։ *Տես՝ ընդ դէմ
երկաբնակա՛ցնէ. որք բա
ժանեն ՚ի քս՟ ըզբնու
թիւնս՝ զկամս՝ զներգոր
ծութիւնս՝ եւզկիրս, և
զայլն։ և խաբելո՛վ ըզ
պրզամիտսն՝ մի անձն հմ
բաւեն։ *Լու որս ա
սեմք թէ ոչ կարեն նոքա
այնպս ասելով մի անձն
հաստատել. վս՟ երկուց
պատճառաց։ *Նախ զի
յէից անհատողութեց
որ ցուցաւ յառաջագոյն
ուր և հնդիպեսցիմնն՝
բաժանէ՛ զանձն. արդ՝
նոքա զամենայնն բաժա
նեն. այլ ուրեմն ոչ
կարեն մի անձն խոստո
վանիլ. *Երկրորդ՝ զի
անձն ՚ի բնութեցն միա
ւորութեանց բացկտա
րի. զոր օրինակ՝ ՚ի սեռէ՛
և ՚ի տեսակէ և ՚ի տարբե

ըզձկէ րու

*Լ. ...ծնունդ.

րութեց՝ բնութին գոյա
նայ. որպէս մարդ. այն
պէս ՚ի միութեց այլ և այլ
բնութեց՝ անձն կատա
րի. որպէս պետրոս. ա
պաուրեմն որք բաժանեն
ըզբնութիւնս՝ ոչ կա
րեն մի անձն խոստովա
նիլ որպէս զմեզ գդասս ուղ
ղափառաց. *Լ.Ա.Մ՛ասեն
մի անձն վասն կոչման միու
թեն. որ է քս և որդի,
և այլն՝ թէ հոմանունան ե
ղանակի. և ոչ այլ ինչ.
*Հարցումն է այս ցեր
կաբնակսն թէ ՚ի յոր բը
նութ միրտիք. յանձայ
ին նն թէ ՚ի մրդկայիննն.
զի միրտիլն միայն ՚ի բը
նութե բանին՝ երկուս
ցուցանէ՝ զկամս. *Նախ
զի թէ առաքեալն Ճշմա
րիտ ասաց ՚ի մահն միըր
տիլ, ապա բնութ բա
նին մահկանացու է.
*Երկրորդ՝ զի որպէս բանն
անմահ է բնութբ, բառ
նի՝ ուրեմն և մահ միըր
տելոյն ՚ինա. *Նաև թէ

ԼԴ. *Դասն.

որովհետև ՚ի բնութիւն
բանին լինի միըրտիլն,
և ասա երկուքեն զկամս.
*Նախ՝ զի բանն արտաք
սի յերրորդութեն դա
սէ, և բնութիւն մար
դոյն կարգի՝ ՚ի տեղի նո
րա. զի առաջած միըրտիլ
յանուն հօր և որդւոյ
և հոգւոյն սրբոյ. *Երկ
րորդ՝ զի ՚ի մարդ միըր
տիլն ոչ առնէ թողութ
մեղաց. այլ է որպէս յով
հաննուն, կամ մովսէ
սին. *Նաև թէ յերկուս
բնութիւնս միըրտին,
՚ի չորրորդութիւն լինին
միըրտեալք և ոչ յերրոր
դութե. *Այլ և ուրեմն
զասելն՝ տն մերոյ Յի
Քի, որ ՚ի յԵրրորդու
թին ասաց միըրտիլ.
*Լ.Ա.Մ. մեք միըրտիմք ՚ի
մին որդի միաւորեալ բը
նութբ. որում չարչարա
կից լինելով՝ փառացն
հաղորդիմք.
*Բան. Մեռանքէ ըստ բը
նութե միածին որդին.
Դ ՃԿԴ *Լծ.

*Լուծումն.

*Լծ. Այն և մեք բնու
թեամբ եմք կենդանիք
և ոչ պատահմամբ. բայց
զանազանութիւն է 'ի մէջ նո
և մեր դ չորից. *Նախ՝
զի նորա կեանքն բնու
թեամբ է. իսկ մերս ըս
տացմամբ. *Երկրորդ՝
զի այլ է էութի մեր և այլ է
կեանքն. իսկ նորայն
գոյացաբար է կենդանու
թին. զի էութիւնն այ
կեանքն է, և կեանքն էու
թի է նորին. *Երրորդ՝
զի նորայն կեանք միշտ
է. իսկ մերս փոփոխա
կան. *Չորրորդ՝ նա կեն
դանարար կեանք է. իսկ
մերս կենդանացեալ կենք.
*Ապա ուրեմն յայտնի՝
է որպիսութիւն սոցա.
*Որօրինակ՝ լոյս կո
չին լուսաւորեալ օդդ,
և լոյսդ որ յարեգակնէն
սփռի. *Այլ ասա՝ օդն
է լուսաւորեալ. և ըս
տացմամբ ունի և փոփոխ
մամբ. և զայլս ոչ լու
սաւորէ. *Այլ լոյսն ա

ԼԳ. *Պատին.

ըեդականն ընդ դէմ է
սորա.

*Բան. Թէ է թըշնեսցի.
*Լծ. Այլինքն թէ հա
ճոյ լիցի.

*Բան. Հոգի է քո. *Լծ.
Հոգի քո ասի, զի 'ի հօ
րէ՛ առ որդի գայ. և նո
վաւ առնէ՛ քս զամ ինչ.
այս բղխումն ոչ ցուցա
նէ. այլ զառումն 'ի յոր
դւոյ, զի միայն 'ի հօրէ
է՛ բըղխումն. իսկ ա
ռումն է՛ 'ի յորդւոյ.
*Այլ՝ եթէ հոգին վն
բնակելոյն 'ի մեզ՝ կենդա
նացուցանէ ըզմեզ, ըստ
այնմ՝ աքեա զհոգի քո
և ըստանան զնոսա. և
թէ՝ հոգինէ կենդանա
րար. առաւելևս ապա
կենդանութինէ նորա՛
որոյէ՛ հոգի.

*Փորձեալն՝ քննել ասի.
*Ուսոյց յառաջագոյն
թէ որպէս յառուցանէ
զորդի՝ հայր՝ կամ հոգին
սբ. և ծանոյց թէ վն
գործակից գոլոյն. և
զ ձկէ այժմ

*Լուծմունք
այժմ ապա յայտ առնէ՝
թէ ոչ իւրով զօրութեն
յարեաւ։
*Բան. Խնկս ընդ ձեզ
խօսի. *Լծ. Որկին է
իմացումն բանին։*Նախ
ըստ այնմ, որ ասէ. եսև
հայր առնամ եկեսցուք.
և օթեվանս առ նմա ա
րասցուք. այս հաստա
կայ է. *Երկրորդ՝ զի
ոչ առաքեալն զառաքչին
խօսի, և սա առաքեալ էր
յի քի.
*Բան. Ոչ ի թէ և խաչե
ցաւ՝ ի տկարութենէ,
այլ կենդանի է զօրու
թեամբն այ. *Լծ. Թէ
պէտ կամաւ կրեաց զտը
կարութի խաչին, այլ
ինքն է զօրութիւն այ.
*Որպէս և կամաւ տգի
տցաւ երբեմն. այլ ինքն
իմաստութիւնն է այ.
*Սաստ որոյ թէպէտ և
խաչեցաւ՝ այլ ոչէր այս
նմա տկարութիւն վասն
հինգ պատճառի։ Նախ՝
զի նոյն ինքն տկարացեալն
Ի.

Ա Պ. *Դ՛ուին.
այ զօրութիւնէր. *Երկ
րորդ՝ զի այնու զմեզ զօ
րացոյց յաղթել ամփոր
ձութե. եթէ ներքուստ,
և թէ՝ արտաքուստ.
*Երրորդ՝ զի տկարութե
մարմնոյն իւրոյ տկարա
ցոյց զզօրութիւնն սատա
նայի. *Չորրորդ՝ զի
մահն լուծաւ. *Հինգ
երորդ՝ զի աշխարհս ա
պատեցաւ.
*Ապա ուրեմն այսպիսի
գործ ոչ տկարի է, այլ ա
մենազօրի.
*Եթէ ոք ասիցէ, վասն
էր զմեծամեծս զայսո
սիկ տկարութե խաչին
ներգործէր. և ոչ ա
ռանց այնր. *Ասեմք թէ
արդարութե արդարացոյց
զմեզ և ոչ բռնութե. զի
թէ այնպէս առնէր, անի
րաւութի լինէր.
*Պարձեալ, այսէ հրա
շափառագոյն, զի տկա
րութե զմեծամեծսն ներ
գործեաց առ մեզ.
*Սորս աստ յուսով
զՃկր և զօ

*Լուծմուն.

և զօրութբ ընկալաք․ իսկ ի հանդերձեալն դէմ յանդիման և ներգոր ծութեամբ ընկալցուք։

*Ճա՛ռ Երեսուն և հինգ երորդ.

*Բան.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱ- կառակորդացն ասա ցեալ. *Լծ. Այսինքն բանք աւետարանչացն. *Ամօթն յանդիմանու թիւն է ստութեց բանից, կամ գործոց. *Հակա ռակորդ, որպ՟ ասեմք ձա նապարհորդ․ այսինքն՝ ընկեր․ զի ամենայն հեր ճածօղք ընկերեն սատա նայի. *Ալ ասա զա րհուր թըրճեցելն յայտն է՛․ զի նա ասաց առանց հոգւոյ և մնաց զմր մին բանին. և այլն. և ապօղի նար նմ՟ հետևեցաւ՟.

*Բան. Խռովեալ է.

*Լծ. Զարհուրեալ է.

ԼԹ. *Ճառին.

նոյն է և զանդիտելն. զարհուրելն ունի մասն ինչ 'ի տրամութեան, և մասն ինչ յերկիւղէ՛.

*Բան. Սկաւ՟ տրտմիլ և հոգալ. *Լծ. Այս ըղ կամաւ՟որն ցուցանէ՛. զոր կրեաց վասն ադա մայ.

*Իսկ մինչև 'ի մահ ա սելն՝ զմեծութի տրտմութեն ցուցանէ՛. զի արտաքոյքն ամ՟՝ փոքրա գոյնք են քան զայս.

*Դարձեալ ասել, կա մի թէ տրտմութիւնս որ վասն ադամայ է՝ մինչև 'ի մահս իմ է.

*Աղաղակելով արձա կելն զհոգին՝ զհզօրն և զկամաւ՟որն ցուցանէ. զի ոչ ոք որ 'ի մահ խո նարհի՝ աղաղակել կա րէ.

*Ձեռն զպահպանու թն նշանակէ. ըստ այնմ, հո գիք արդարոց 'ի ձեռին այ՟ են.

*Չարն թէ մերձ է՝ տրտ զձկթ մուն

*Լուծմունք

գործէ. իսկ թէ հեռի՛
է՝ երկիւղ: *Գործել,
տրտմութի յանցեալնէ.
իսկ երկիւղ ՚ի հանդեր
ձեալն. և զարհուրելն ՚ի
ներկայն.
*Նայ այսպիսեաց կրից
որք են ախտք՝ ան ընդու
նակէ մարմնային բնութն.
վս զի անեղ է. *Նաև
զգայական կենդանիքն
ոչ ունին զայսպիսիս.
զի անբանք են. *Նաև թէ
պէտ թըւի ՚նոցա երկիւղ
՚ի հարկանելն, և վս կա
րօտի տրտմիլ, բայց նը
մանութի և սովորութի
ունին. և ոչ իսկապէս
գիտութի. *Սճարել
ասէ. զի պարտապանեմք
մահուն: *Շտեմարան
մահու, դժոխնէ. և ըշ
տեմարան կենաց, եր
կինքն. *Որպէս յառաջ
քան զքս ամենեքեան
առ հասարակ ՚ի դժոխս
երթային ամենայն հո
գիք. ընտրեալք, թագա
ւորեաց մահ յադամայ

Ա. *Մովսի.
և ՚ի վերայ չյանցուցե
լոցն. նըմանապէս յետ
քն ՚ի կեանս ժողովին հո
գիք մարդկան ամենե
քեան մինչև ՚ի հասարա
կաց յարութիւնն.
*Զի նորոգ եբաց ճա
նապարհս առ մեր յս
քս մարդկայինս բնութե,
աւանդելով ընդ հոգին
իւր ՚ի ձեռս հօր.
*Բան. Սա որ ուտէն զիս՝
և նա կեցցէ վասն իմ.
*Լծ. Սա բաժանօղսնէ
բանս. զի բնութիւն բա
նին բաժանեալ ՚ի մարմ
նոյն ոչ կերակրի. և բը
նութիւն մարմնոյն բա
ժանեալ ՚ի բանէն՝ ոչ է
կենդանարար. *Սա
տես զմիաւորութին.
*Զայս Պօղոս ասէ ՚ի
գործս Առաքելոցն, թէ
նովաւ եմք, և կենդանի
եմք.
*Քարոզեաց գերեաց
զարձակումն, որք կապեալ
էին ՚ի մեղս և ՚ի գերութի
սատանայի. և կուրացե

ՃՀ լոցն

Լուծմունք

լոյն ՚ի հաւատոցն երեւ-
ւեցաւ մարմնով, եւ խօ-
սեցաւ ընդ մեզ. եւ կեն-
դանի՛ է վն Հօր, զի ՚ի
նմանէ՛ է ծնեալ.

*Բան. Որպէս Հայր ունի
կեանս յինքեան, նոյն-
պէս եւ որդւոյ ետ ունել.
*Լծ. Որպիսութեամբն
զ հաւասարութիւն առ
Հայր ցուցանէ՛. *Իսկ
ունել Հօր զկեանսն՝ ընդ
մեզ զիջանելովն է. զի
կեանքն ՚ի Հայր՝ ոչ է ու-
նակութիւն ոպ առ մեզ.
*Իսկ ետ որդւոյ՝ վասն
մարմնոյն ասէ.

*Բան. Եկամուտ եւ յայլ
մէ՛ տրեալ. *Լծ. Եկա
մուտ ասէ՝ որ այլ իր ՚ի
յէութիւն մտանէ. ոպ
կենդանութիւնս մեր ՚ի
մեզ.

*Եւ զի եկամուտ է
կեանս մեր՝ յայտ է յեր
կուց իրաց. *Նախ զի
այլ է սահման մարդոյ՝
եւ այլ է սահման կենդա
նեաց. *Երկրորդ՝ զի

Ես *Ճ՛ուին.
կեանքն ՚ի մեզ է, եւ ոչ
մեք ՚ի կեանսն.
*Եկամուտ եւ տրեալ
է կեանս մեր, զի յայ ու-
նիմք ստացեալ. *Որդ՝
կեանքն այ ոչ է ըստաց
մամբ. այլ բնութբ. եւ
ոչ եկամուտ. այլ էա
պէս. *Նոյնինքն զի է
էութի նորա՝ կենդա
նութի. եւ կենդանութին
էութիւն նր.

*Բան. Ոլորից ած.
*Լծ. Նոյնինքն զՀայր
նշանակէ՛.

*Բան. Նապէս բարին.
*Լծ. Ոպ կեանքն, նմա
նապէս եւ բարին. եւ
քաղցրն՝ եւ լոյսն՝ եւ այլն
ած՝ բնութբ ասին ՚ի
յած եւ ոչ ստացմամբ.
*Բան. Ո իմրդ կարէ
առեալ որդւոյ. *Լծ.
Հերձուածողն ասէ թէ՝
եթէ ունի զկեանսն՝ ոչ
առնու. եւ թէ առնու՝
որպէս ունի. *Պատաս
խանէ՛ սուրբս թէ ու-
նի ոպ ած. այլ առնու

զՃՀա ամ

Լուծմուն
ոչ մարդ՝ զի մարդոյս
անձն ընտանայցէ։
*Բան. Փորձել զինչ ինքն։
*Լծ. Զորս զանազանու-
թիւս ածային կենդանու-
թեան ունի մարմինն քո
միաւորեալ ՚ի բանն։
*Նախ՝ զի կենդանարար
է. ոչ ասաց ինքն, որ
ուտէ զմարմին իմ՝ կեց
ցէ վն իմ։ *Երկրորդ՝
զի միշտ կենդանի է ածու-
թբն։ *Երրորդ՝ զի եա
պէս և բնութբ ունի ըղ
կենսն։ զի ոչ նախ գոյա
ցաւ և ապա շարժեցաւ։
այլ՝ ընդ բանին միաւորի
լով՝ շարժեցաւ ՚ի գոլն
մարմին։
*Բան. Պրտանիցէ՝ հա
ւատս։ *Լծ. Տես ըղ
կարգաւորութի բանիցս.
զի նախ ասաց վն ունայ
նութեն. և ապա զմկրտու
թին և զայլ տնօրէնու-
թիսն. զխաչին և զայլսն։
և այժմ եկն ՚ի միւսան
գամ գալուստն։
*Օ հաւատն փառք

Ամն. *Դ—ունն.
փառք թարգմանէ սբս
թէ հարցմամբ ասես՝ այնէ
որ ասէ, ցամաքեսցի սեր
բաղմց. իսկ թէ ոսկ պտ
մաբարէ, զայն ասէ՝ որ
յետ նեռին ած լեզու-
խոստովանեսցէ որ զ յս
քս ՚ի փառս Այ Հօր։
*Հաւատն զանազանէ.
է՝ որ խոստովանակէ ամենե
ւին. ոչ հեթանոսաց և
հրէից։ *Եւ է՝ որ թիւր
է. ոչ հերձուածողացն,
Եւ է՝ որ ուղիղ. ոչ ուղ
ղափառ հաւտցելոց։
*Ընդոստնուլն՝ անգոս
նելն է։
*Բան. Պատուեսցեն զՍր
դի, ոչ պատուեն զՀայր։
*Լծ. Ոչ ասելն զհաւա
սարութին յայտնէ. *Եւ
թէ զինչէ փառք և
զինչ պատիւ։ *Այնէ
զի փառքն. այսինքն իշ
խանութի դատելոյն։
*Եւ պատիւն է երկրպա
գելն յամ էից։ *Փորձել
փառաւորելն բանիւ է, և
պատուելն արդեամբ։

*Լուծմունք

*Եւ վասն երեք պատճառի ոչ է այլում ումեք դատաւոր լինիլ․ այսինքն հրեշտակաց կամ մարդկան, բաց յայ․ *Նոյն պէս՝ զի դատաստան առնելն որ է՝ քննութիւն՝ ոչ միայն վասն գործոց, այլ և բանից և մտաց՝ այ վայելէ․ զի այ միայն է քննել զմիտս և զխորհուրդս․ ըստ այնմ, որ քննէ՝ ըզմիտս և զխորհուրդս ած արդար․ *Երկրորդ՝ զի ոչ միայն քննէ՝, այլև հատուցանէ՝ բարւոյն զերանութիւն․ այլ որք ըստացել ունին զերանութիւն՝ այլում ումեք ոչ կարեն տալ․ *Ապա ուրեմն տր մեր ՅՍ ՔՍ որ է՝ երանելի՝ և միայն հզօր ած, նա՛ միայն կարէ՝ տալ․

*Երրորդ՝ զի չարացն տալի են յաւիտենական տանջանքն․ և այս ոչ այլում ումեք յարարածոց պատշաճի․ բայց միայն այ․ որ է՝ յաւիտենական

ԼԴ․ *Ճառին․

էութիւն․ իսկ այլ էութիւնքն մշտնջենաւորք աւին, և ոչ յաւիտենականք․

*Առանձնութբ բաժանէ՝ նեստորն, և մասամբք երկաբնակքն․

*Անպրիշտն ան ածնէ․

*Առ ընթեր դրութին առաջ արկութին է․

*Ածասէր միտքն այնէ՝ որ հանապազ զածային բանսն խոկայ․

*Բան․ Անխոտորս և անշաղախս․ *Լծ․ Այսինքն՝ հաւատս և գործս․

*Պարձեալ, անխոտորն բաժանէ՝ ըզ հաւատացեալսն յանհաւատից․ որք ամենեւիմբ խոտորեալքեն․ *Եւ ան շաղախն ՚ի հերձուածողացն որոշէ՝․ որք թոյլ և այլայլականք են ՚ի հաւատս զօրէն ջրոյ․

*Ամէն երանեանն բարութի հանդերձեալ կեանքն է․

*Պսակն կատարումն է․

*Լուծմունք

*Որով և ընդ որում՝ զորդւոյն դէմս յայտնէ. այսինքն միջնորդութե̄ն քի̄. զի նա մատուցանէ՝ զփառաբանութի̄ւս մեր հօր և հոգւոյն ս̄էյ. և դարձեալ ընդ հօր զեր կրրպագութիւնս մեր ը̄ծունի հոգւովն սրբով. որ է օրհնեալ յաւի տեանս. Ամէն.

*Ճ՛առ Երեսներորդ Ա̄ երորդ.

Ի ԹՈՒՂԹԻՍ յայսմիկ յայտնապէս ցուցանէ զծնընդն մարմնով ա̄ծ բնութե̄. և ըզ ծնօղն նորա Ա̄ծածին ճշմարիտ. հանդերձ վըկայութե̄ գրոց ս̄րբց և հարցն առաջնոց. *Ա̂ թուղթս այս յառաջ է գրեալ քան զթուղթն Եւդոկիայ. կամ համան գամայն. այլ ըզ կնի ոչ է գրել. զի անդ ասէ, առեալ զթուղթն միշտ կուսանացն ընթերցցի. այլ վասն կրկին պատ ճառի նախադաս եղեն քան զայս. *Նախ՝ զի անդ ընդ երկար և ս̄է գրոց վկայութեամբ հաս տատէ՝ զմիաւորութիւն ա̄ն մերոյ. և աստ համա ռօտ և վարդապետաց բա նիւք. *Երկրորդ՝ զի կինն կէս գոլով առն և անդամ գլխոյն՝ յիրաւի՝ ընդ թագաւորին և զնո րայն դասեաց.

Ե.Օ. *Ճ՛առին.

*բան. Միշտ կուսանօն.

*լծ. Այսինքն ՚իսկըզ բանէ՝. զի չէին յայրու թենէ՝ ըստացեալ.

*Ուղղափառ՝ ուղղադա ւաննէ. զի ուղիղ փա ռաւորէ. կամ փառք ըզ հաւատն ասէ.

*բան. Պարկեշտաբանու թիւն. *լծ. Գեղեցկա բանութիւնէ. որ է բարի համբաւն.

*բան. Նորահարսունս.

*լծ. Զորս իւք երեւին զ̄ ճհդ ՚իհար

*Լուծմունք

՚ի հարցմանէն․ այսինքն փեսայն և հարսն․ հարսանիքն և գործքն։

*Արդ՝ ամենայնիւ ուքնորք էին․ զի հաւատովն էին հարսնացեալք․ և զի փեսային են․ և զի յաւիտենական էր հարսանիքն․ և մաքուրէր գործն։

*Բան․ Ածուեն աչացէ քաղցր․ *Լծ․ Ըստայնմ, ցանկացաւ թագաւոր գեղոյ քում։ *Սա ունի առ նոսա որպէս փեսայ առ հարսն․ նախ զքաղցր տեսութիւնն․ ապա ըզ խոկումն․ ապա զփոյթ սիրոյն։ *Սա յատուկ է նոր Ձրսին ունիլ զերիս զայսոսիկ․ այսինքն ըզ գեղն զզարդն և զսէրն․ զորս ունէին սոքա ըստ հոգւոյն։ *Զի Ածասէր գոլով և զանազան առաքինութեամբ զգեղն փայլեցին․ և բարեպաշտ հաւատովն զզարդն։

*Պանդանիլ զուզիղն ասէ։

ԼԶ *Ճ՚ուին։

*Իմաստուն էր Պօղոս՝ զի լըւաւ բանս անճառս։

*Սա օրէնսդիր՝ զի ՚ի քէ՛ եդ մեզ նոր օրէնս․ այսինքն՝ զսէրն։ Սա կամէր նզով լինել վասն սիրոյն․ որով խօսէր զեկեղեցի իբր զկոյս մի սուրբ՝ փեսային քի։

*Բան․ Հաստատուն եղերուք և անշարժք․ *Լծ․ Հաստատուն հաւատով․ և անփոփոխ գործով։

*Ուղիղ հաւատ՝ զքին ասէ․ որ է ուղղափառ և անբիծ․ և հանդերձ գործով կենդանացնել։

*Երգոյ բարեփառութի՛ այնէ, զոր ասէ մարգարէն, ա՟մ փառք դըստեր թգ՟ւորի ՚ի ներքոյ։

*Սա գովութեցն եղանակ ՚ի չորս անկիւնս տըրամատի։ *Զի ոմանք կարեն և գովեն․ և ոմանք ոչ կարեն և ոչ գովեն։ ոմանք կարեն և ոչ գովեն․ և ոմանք ոչ կարեն և գովեն։ *Խոցա

ղ ձհն նէ՛

*Լուծմունք
նէ՛ առաջին երկուքն գովելիքեն. այլ յետին երկուքն միջակքեն:

Զի այն որ ոչ կարէ և գովէ՛, թէ վս̃ սիրոյ է՝ ներելիէ. և թէ յանդըգնութե̃ է՝ բարկելի՛ է:

*Նմանապէս և այն որ կարէ՛ և ոչ գովէ, թէ վս̃ երկիւղի՛ է՝ ներելի՛ է. և թէ վս̃ ծուլութեան և նախանձու է՝ ոչ ազատեսցի 'ի պարսաւէ՛:

*Բան: Արմատ ձեր է՛ անդըստին 'ի յերկար ժամանկաց: *Լծ: Այսինքն զի ոչ յաղքատութենէ՛ ելին 'ի թգ̃ւորութ̃. այլ 'ի նախնեաց անտի, և երկար ժամանակօք:

*Պատիթ զմարմինն ասէ. զոր կուսութե̃ պայծառայուցին:

*Հաճար ք̃ի՝ հոգինէ:

*Որպ̃ պատկեր ասէ նըկարեալ 'ի նիւթ՝ նշան ինչ կամ գիր ունելով՝ ցուցանէ՛ զնախատիպն, սոյնպս̃ և ձեր համբաւդ բարեաց՝ զգեղեցկութ̃

ԼԶ *Դուռն,
գործոց և հաւատոց ձերոց ցուցանէ: կամ գիրս մեր որ առ ձեզ:

*Որ և կրկին ուրախ լինիլն վս̃ հաւատոց և գործոց. կմ̃ զհոգւով և զմր̃մնով ուրախութ̃ին յայտնէ:

*Որպ̃ ամ̃ հարսունք զխորհուրդ փեսային գիտեն, սոյնպս̃ և մեք պարտիմք ըզխոր անօրէնութ̃ին քր̃ այսնի առնել ձեզ: որ և բղխ̃ցէ՛ օգուտ: *Զի զտգէտսն խորհրդագածս առնէ. և զթիւրսն ուղղէ՛: *Իսկ որք ուշիմ մտօք բարձրացեալքեն, նց̃ առաձեռն պ̃արաստ յայտնապս̃ ցուցանէ:

*Զի իբր 'ի մտածութեց մե̃ց հարցն՝ և յա̃ծաշունչ գրոց ցուցցէ՛ թէ բընութե̃ և ոչ ըստացմամբ, ճըշմարտութբ̃ և ոչ կոչմամբ միայնէ երեւեալն ա̃ծ:

*Որով զանազանի յաւիտեանն և ժմ̃ակն: Ասեմք թէ՝ չորիւք: *Նախ՝ զի յաւիտենն կամ անըսկիզբն և անվախճաննէ. որ է յա

ՂՃՀՂ րա

* Առաջնոյն

րաձգականն ։ կամ սկըզ
բեալ և անվախճանն ·
որ է՝ ՚ի հանդերձեալն ,
կամ անըսկիզբն և վախ
ճանաւորն · որ երեւի՝
մինչև յոր արարչութեն ։
* Իսկ ժամանակն ոչէ
իբրև զսոսա · այլ ունի
սկիզբն և վախճան · Երկ
րորդ՝ զի ժամանակն յե
րիս հատանի · յանցելն՝
՚ի ներկայն և յապառնին ·
իսկ յաւիտեանն միշտ
ներկայ է ։ * Երրորդ՝ զի
ժամանակն ՚ի յաւիտե
նութենէ · և ոչ յաւիտենն
՚ի ժամանակութենէ ։ * Չոր
րորդ՝ զի ժամանակն ՚ի
շարժմանէ երկնից գոյա
նայ · իսկ յաւիտենն ոչ ։
* Նկարագրէ որդի հօր՝
ոչ կենդանագիր նախա
տիպին ։ այլ և որպէս սահ
ման · զոր ասէ՝ Պօղոս՝
ըստ սահմանելոյ որդւոյն
այ ։
* Բան ։ ՚Ի հոգին սուրբ ։
* Լծ · Որէ պարզ և յա
տակ · * Նախ զի ըբերէ ։

ԼՕ * Ճառին ։
* Երկրորդ՝ զի ոչ կա
մօք և ոչ բնութբ և ոչ
էութեամբ ան որբ է · կա
մօք ան որբ՝ ոչ մեղա
սէր հօրին · իսկութբ՝
քան որ սկսեալքն · և
բնութբ՝ որ խառնեալէ
ընդ մարմնոյ ։ * Իսկ հո
գին սբ յայսցանէ՝ ազատ
է ։ * Աւետս՝ զի զըրդ
խումն ՚ի հօրէ առէ · և որ
դուռն յարդս հեղեալ ։
* Միածինն ըղբնութե
նակիցն ցուցանէ ։ * Իսկ
բան զանախս ծնունդն ։
* Ի կրկին իրաց յայտէ՝
զի նախ է զյաւիտենսէ ։
* Նախ ՚ի մբ գրոց · ըստ
այնմ, թէ յառաջ քան զա
րուսեակն ծնայ զքեզ ։
* Երկդ՝ թէ ընդ մին
և զյաւիտեանս արար ։
* Ապա ուրեմն արարօղն
ընդ արարելոյն ոչ լինի ։
* Բան ։ Այս ճշմարիտ ·
* Լծ · Նախ՝ զի ոչէ փոփո
խական իբր զդայի՝ լոյս ·
* Երկրորդ՝ ոչէ եղակն
իբր իմանալի՝ լոյս ։

* Լուծմունն.

*Բան. Իւր զնա արարեր:
*Լծ. Որ զմարմին պետ-րոսին իւր պետրոսին ա-սեմք գոլ, և ՚ի բաժա-նիլն ոչէ պետրոս, այս-պէս որ ոք ուրանայ ըզ-միաւորութի որդւոյն, և զմայրն ոչ խոստովանի ածածին. և որ ոչ ասէ ածածին, ուրանայ նա և զմիաւորութիւնն.

*Բան. Նա եղիցի ոչ այլ ազդ. *Լծ. Ոչ վասն այնո-րիկ երկիրպագանեմք մարմնոյն թէ ՚ի բնութե-նէ՛ հօրէ ծնեալ, և ոչ բանին՝ թէ փոխադրեալ է ՚ի մարմին. այլ զի միաւո-րեալ է բանն ած ընդ մարմնոյն.

*Բան. Ո՞ւրէ դըժոխք խայթոց քո. *Լծ. Խայ-թոց մեղքնեն. և այս վն բազում պատճառի.
*Նախ՝ զի խայթոցքն ՚ի վերջքնեն. սոյնպէս և զմեղսն յետոյածէ մահն.
*Երկրորդ՝ զի թաքնա-բար խայթէ՛. սոյնպէս

ԼԾ. *Պ՛ատին.

և մեղքն: *Երրորդ՝ զի զմահն խայթելով՝ բոլո-րին ածէ մահ. սոյնպէս և մեղքն բոլոր մրդոյն. քանզի ՚ի միոյն ադամայ ախտացաւ բոլոր բընու-թիւնս.

*Ընդէ՞ր մեղաց մահ ոչ եղև օգուտ մրդկայինս բնութե. *Ասեմք թէ վասն ինն պատճառի.
*Նախ՝ զի նոքա մեռեալ էին բընութեա. և ոչ հասանէր փրկութի միոյն յառջինսն և ՚ի վերջինսն բոլորապս. վասնորոյ ոչ ադամ սկիզբնէր մեր որ մեղաւն, սոյնպէս և փըր-կողին պարտէր ամենե-ցուն սկիզբն գոլ, որ էր ԼՖ. *Երկրդ՝ զի ծառայք էին մեղաց՝ ներքծինաց կամսկզբնկնաց. վնյ ոչ կարէին այլոց ազատու-թեալ. այլ որ բնութբն ազատն է՝ նա շնորհեաց ազատութի. ըստ այնմ, եթէ որդին ազատեցուս-ցէ զձեզ՝ ճշմարիտ ա-
ՂՃՀԸ զատք

*Լուծմունք

զատք լինիցիք. *Երրորդ՝ զի մահկանացուքն և ապականացուքն՝ այլոց կենս ոչ կարեն տալ. վասն զի բընութեամբ կենդանին և անապականն կըրելովն զըմահ՝ ետ մեզ կեանս և անապականութիւնս. *Չորրորդ՝ զի նոքա պարտականքէին մահու. և իւրաքանչիւր ոք ՚ի նոցանէ՛ զիւրն վճարէր պարտիս. ուստի անպարտականին մահն եղև փրկանակ բոլոր աշխարհի. *Հինգերորդ՝ զի գին միոյ մարդոյ՝ դարձեալ մի մարդ լինի. որպէս օրէնքն եդին ակն ընդ ական, և անձն ընդ անձին. այլ նա որ զամենայն արժէր՝ ամենեցուն եղև գին. *Վեցերորդ՝ զի նա որ կապեաց ընդ մահու՝ դարձեալ նա ինքն արձակեաց ՚ի կապից մահու. *Որև տեսանի այս առ իշխանակիցսն. զի որ ոք և կապեսցէ՝

Լ.Օ. *Ճառ.

դարձեալ նա արձակեսցէ. *Եօթներորդ՝ զի որ արար յոչ գոյից՝ նորոգեաց և յապականութենէ. զի նորա միայն է ըստեղծանելն և նորոգելն և փառաւորս առնելն. *Ութերորդ՝ զի պարտէր մեզ պաշտել զփրկիչն մեր. ուստի թէ մարդ փրկէր զմեզ՝ պաշտելով մեր զնա ՚ի մարդապաշտութիւն անկեալ լինէաք. վասն այսորիկ աստուած փրկեաց. ըստ այնմ, որ փրկիչ մեր, և նա փրկեսցէ զմեզ. *Իններորդ՝ զի յաւիտենից կենդանութենէ էաք կարօտք. եւ զայն ոչ ունէին մարդիկ. յաղագս այնորիկ այն որ ունէր զմշտնջենաւոր կենդանութիւն՝ մեռաւ մարմնով և յարոյց զմեզ ՚ի կեանսն յաւիտենից. *Յափշտակելն՝ պատառելն և հերձելն է. որպէս ասէ քրիստոս, ՚ի ներքոյ են գայլք յափշտակօղք.

զՃՀԹ բան

Աստուծոյն

*Բան. Սուրբ սրտագոյն, *Լծ. Լսիցիք թէ՝ սուրբ և սրտագոյն ունիլն զՀերձանածն։ *Կամ թէ սրբագոյն համարին քան զամենայն։

*Բան. ՚Ի բարեպաշտելն սովորից։ *Լծ. Լսիցիք թէ՝ երկնչելն ՚ի բարեպաշտից, և ած ասեն ընդ նմ։ զի նոքա տրտմին թէ ած լսեն ըզծընեալն, և զծնօղն ածածին, բայց յայլ եղանակս նախանձին։ *Եթէ բեմի զաճաղելն ասեն. Ք այնմ, նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհս։ Եւ երբեմն սիրովնմանիլն. Ք այնմ, նախանձաւոր լերուք շնորհացն։

*Բան. Արժանի սքանչանալոյ։ *Լծ. Կամ ընդ նշ բանն, որ.ք ասեն թէ ած է, և ուրանին զածութիւնն։ կամ թէ սքանչելապէս ասեն ած է և որդի նր. *Պորզէ ձայնն

ԼՕ. *Դ՚ուռն.

որ ասէ թէ՝ ած է քն. բայց խմացմունքն բաղադրեալքեն ըստ համան ճանյն։

*Ս՚եր փառքս շնորհօք մասն և եկամուտ որ տաքոյ բնութես, իսկ ան մերոյ՝ բնորէ և էակ՝ և բնութէ տիրականն փառօք։

*Բան. Ս՚նայ ած և մարմնով։ *Լծ. ՚Ի մարդեղութեանն ոչ ինչ պակասեցաւ իբր շփոթելոյ յայլ ինչ. այլ այս միայն. զի որ էր ած անմարմին, դարձեալ նոյն ած է մարմնով։ *Որպէս լոյս արեգականն անմարմնաբար լսուէ. և միաւորել յօդդ նոյն լսանէ. այլ միաւորեալ օդով։

*Տէս զի բնութեամբ ասէ ըզմիաւորութին. և ոչ սոսկ անձամբ։ որպ մեք դիտութեամբ մասն մասն ՚ի կատարելութի երանեմք, այնպէս և նա ՚ի նորաւորութենէ բարձ

զճձ րա

*Լուծումն․
ըացաւ ՚ի տիրէն փառաւն։
և այնպէս պատուեն ած
և տր զքն։
*Հարց․ Երբեքերանեանն։
*Պատ․ Կամ հոգւով և
մարմնով և մտօք․ կամ յե
րեք ժամանակս․ կամ եր
րորդութեն երանեալ։
*Հարց․ Ո՞ծ ըստ հոգւոյ․
և որդի մրդոյ ըստ մարմ
նոյ․ *Պատ․ Յայսմ ինէ ատես
և ծանիր զմիութի անձին՝
և զմիաւորութի բնութեցն․
և զբաժնելն երկաբնակաց։
*Օ ինոյն ինքն բանն
ած ըստ ածային էութեն
իւրոյ ածէ․ այլ ըստ միա
ւորութեն ՚ի մարմնի մրդ
է։ այս միութիւնէ․
Գործել բանն ած միաւո
րեալ մարմնովն է՝ որդի
մարդոյ․ և մարդկութին
միաւորեալ բանիւն է՝
որդի ած բնութբ․ և ոչ
միայն կոչմամբ․ *Ո՞յէ
միաւորութի բնութեցն․
*Իսկ ասելն թէ մարդն
որդի մարդոյ․ իսկ ածն
որդի ած․ զմինն բնութբ

Լ Օ *Պ՞ատին։
որդի․ և զմիւսն շնորհօք․
զմինն երկրպագելի, և զմ
իւսն ոչ։ *Տգէտ և իմաս
տուն․ տկար և հզօր․ մրդ և
ած բաժանել ներգործու
թբ․ այսպէս նեստորինէ։
*Հարց․ Ո՞ր բնութի էնին ած
մարմնացելոյ։ *Պատ․ Ամենք
ասեն թէ զմիութիս զայս՝
է հօր ասէ սբն Աթանաս․
և սուտեն նք մի հինգ պա
ճառի․ *Իսկ՝ զի հեռի է
յիմաստասէր մտաց է այլ
խօսելով այդս պատասխա
նել։ զի ասա ընդ նեստո
րի՝ խօսի և ոչ ընդ արի
ոսի․ *Երկրորդ՝ զի ոչ ա
սէ թէ մի է բնութի բա
նին ընդ հօր միացելոյ․ այլ
թէ՝ մարմնացելոյ․ *Երրդ՝
զի սուրբն Կիւրեղ ՚ի
թուղթն որ առ սեկուն
դոս ըշբանս զայս ընդ
դէմ նեստորի՝ հաս
տատէ՝։
*Այլ թէ վս է՞ր հարկե
ցան մի ասել ըզբնութիւն․
ասեմք թէ՝ ոչ շփոթմամբ
և ուրացմամբ ասեն զայս․
զձձա այլ

*Լուծումն.

այլ զի միաւորութիւն բնութեցն մի անձն կայացուցանէ և մի դէմ. Ապ 'ի միաւորութիւն համատոյ հոգւոյ և մարմնոյ մի անձն կայանայ. իսկ յորժամ զբնութիւն բաժանեն՝ 'ի հարկէ՝ երևի երկու անձն և երկու դէմ: *Զի ի բնութի մրդոյն՝ այսինքն հոգին և մարմինն բաժանի 'ի բանէն միաւորութբն իւրեանց մի դէմ դոյացուցանեն. *Նոյն ահայայտ նեյաւ Նեստորին.

*Բան. Նոյ ծնեալն սբ կուսեսցի որդի այ. *լծ. Սուրբ է բնութբ. և ո՛չ հաղորդութբ ոպ մեք. որդի այ է ճշմարտութբ. և ո՛չ միայն կոչմամբ ոպ մեք. *Այնպէս և զչարչարանսն միաւորութբ ասէ բանին և ո՛չ որոշմամբ միայն մարդոյն. զի այն նեստորինէ. *Նա և ո՛չ զբնութին բանին չարչարելի ասէ. վասն

Լ. Օ. *Ղ—յն

զի անեղ է. և կիրք չարչարանացն ո՛չ այլ այլեն ղնա. զի այն արիոսինէ. *Երկու որդիս ասէր պօղոս սամոսատացին. և նմա աշակերտեցաւ նեստոր. *Զ մարմին տն յերկնից ասէր եւտիքէս. և միւսն եւտիքէս չփոթեալ ասէր.

*Տես ըզշփոթեալն և զայլայլեալն 'ի ծն ճառին. *Զ ածութին չարչարելի՝ ասաց արիոս. և զմարմին տն որպէս սոսկ մարդոյ ասէր պօղոս սամոսատացի. զորս նզովէ՝ եկեղեցի, այսինքն որոշէ՝ 'ի յօդամանէ՝ գլխոյն քրիստոսի.

*Մարդասիրութիւնն 'ի մարդեղութիւնն երևի՛.

*Կենդանածինն և այլն զմօրէն ասէ. զի նա՛ է մայր ամ կենդանեաց. որպէս ասացաւ 'ի ծըննունդն.

*Ճշմարտութին և շը

զ ձձբ Նորին

Լուծմունք

նորին ընդդէմ ծնոյ օրի-
նին իմանի ։ որպ ասաց,
եսեմ ճշմարտութիւն և
կեանք ։ և թէ՝ երեւե-
ցաւ շնորհն այ ։

*Օտարայի՝ կերպ՝ զհո-
գին և զմարմինն ասէ ։

*Արդարութի արեգա-
կանն է՝ համաստաղեա-
ծագ եղն ։ զոր վասն տն
ասէ մարգարէն, ծագե-
ցից երկիւղածաց իմոց
արեգակն արդարութե ։

*Պարձեալ, զի ըստ ի-
րաքանչիւր պաշտամի լու-
սաւորէ՝ արեգակն ։ որպ
զակն աչաց ։ և զապիկի ։
և զքար ։

*Անպարագրապէս տա-
նել է, որպէս միտք ըզ
բանն ընդունելին ոչ մա-
սամբ ։ այլ բոլորովիմբ ։

*Կամք և կարողութի
առ ած զոյգեն ։ վասն
որոյ զոր ինչ կամի՝ և կա-
րէ ։ և զոր ինչ կարէ՝ և
կամի ։ *Այլ առ մեզ ոչ
այսպէս անդրադարձի ։
զի զոր ինչ կամիմք՝ ոչ

Լ.Օ. *Ղուին.

կարեմք ։

*Անճառ է լեզուի ։ զի
անհասանէ մտաց՝ վասն ա-
նեղութենն ։ *Բայց անպա-
տում է, զի ոչ է ըն-
ծեալ յայլմէ ։

*Կատարեալ ած է քն՝
և կատարեալ մարդ ։

*Ոչ այլ և այլ ։ այլ մի և
նոյն ։ այսինքն մի անձնա-
ւորութիւն, և նոյն բը-
նութի ։ վասն որոյ ոչ
երկու կատարելութիք,
այլ մի կատարելութիւն
բանին մարդացելոյ ։

*Բայց ասեն ոմանք
թէ՝ որպէս հայր ած կա-
տարեալ է, և որդի ած
կատարեալ է, և հոգի ած
կատարեալ է ։ և ոչ երեք
կատարեալք ։ այլ մի կա-
տարեալ ։ *Այլ այս ոչ է
քաղաքական օրինակ ։ զի
բաժանումն ցուցանէ
դիմաց ։ այլ ըստ այժմ
եղանակի է ուղիղն ։ որպ
և նոյն ինքն բանն ած
ըստ իւրում անձինն է
ած կատարեալ ։ և ըստ

*Լուծմունք

բնութենէ՛ ա̃ծ կատարեալ. սակայն ոչ երկու կատարեալ. այլ՝ մի. այնպէս և կատարեալ մարդկութիւն ՚ի քս̃ և կատարեալ ա̃ծութիւն՝ մի ունին կատարելութի.

*Զօրութի անձինն է իմաստութի. և բանն՝ մտացն. *Մի՛ բանիւ միայն միաւորեալ իմասցի ասէ, և մտօք որոշել. այլ որ քան զօրէն միայ՝ միաւորեալ իմասցի.

*Նա՛ զգուշացուցանեն զքեզ մեծագործութիւք նորին, իմացեալ մարմնոյն.

*Անմաքրութիւն զչարութիւն ասէ. զոր ոչ էառ:

*Ցրուեալ բաժանեալ և լուծեալ. այսինքն կորուսեալ. *Ասէ՛ թէ ՚ի փրկական ներգործութիւն ոչ բաժանեաց ըզ միաւորութիւն, և ոչ կորոյս զմինն. ոչ ՚ի ծնունդն ոչ ՚ի գործն, ոչ ՚ի բանն,

Բ

Լ Օ *Դաւբն:

և ոչ ՚ի խաչն. այլ պահեաց զմիաւորութիւն.

*Բան. Ա̃ծահաճոյքն.

*Լծ: Որք ամենահաճոյք. այսինքն ամենայնիւ հաճոյացեալք ա̃յ. մարմնով, հոգւով, իմաստիւք, բանիւք, հաւատով, գործով, և այլն.

*Ուսուցին մեզ զայսոսիկ: Նախ՝ զծնօղն ա̃ծածին խոստովանիլ. *Երկրորդ՝ զմիաւորութի բանին ընդ մարմնոյն՝ բնութեամբ հաւատալ: *Երրորդ՝ զի զայն ՚ի յարգանդի կուսին. և ոչ յետ մկրտութեանն և յարութեանն:

*Բան: Ըզ նոյնս ըստ ինքեան մտածութեանցն սիրտս: *Լծ. Կամ զայն ասէ, զի են ՚ի բանից՝ որք էութիքեն. և են՝ որք պատահմունքեն և անելորդք. *Կամ թէ ըստ ինքեան, այսինքն ՚ի քէն՝ խօսեցեալ բանիցն ըզ միտսն գրեցի առ ձեզ

զ ձձդ ՚իբ

*Լուծմունք

Ի մէջ դրոց ժողովեալ։ *Զայն թուղթն առէ, զոր առ Լաւդոկիա գրեաց։ *Եւ յայսմանէ յայտ է՝ թէ համանգամայն գրեցան երկոքին թուղթքս։

*Եւ չորս օգտութիւք երեւին առէ յայսմանէ։ *Մեկ՝ զի զմիտս ձեր լուսաւորէ՝։ *Երկու՝ զի և այլոց լինի օգուտ յորժամ ուսուցանէք։ *Երեք՝ զի վարձք ձեր բազմանան։ *Չորս՝ զի պարծանք լինին ձեզ ասէ, և պսակք գլխոյ ընդելուզեալք։ *Զի որպ պսակն գլխոյն է՝ պարծանք։ Նմանապէս և գեղեցիկ աշակերտք վարդապետաց իւրեանց։ *Որպ գրէ՝ Արքեպոսն, ուրախութիւք իմ և պսակք։ *Եւ թէ՝ ուրախութի իմ դուք էք ի տէր։

*Բան։ Բայց լրումն գիտութի իմացածոյն։ *Լծ։

Լ. Զ. *Ճառին։

*Իմացածոյս գիւտն այն է, զի գիտեմք զմեր ուղղափառ դաւանութիս։ զի նոքա թէպէտ ասեն զքս ած, բայց յառաջադիմութե հասել։ և որդի այ, այլ շնորհօք։ և տր փառաց, սակայն որօք։ *Այլ մեք խոստովանիմք զքս բնութե ած, և որդի, և տր։

*Բան։ Ըստ շնորհի որդի։ *Լծ։ Այսինքն կոչմամբ միայն և պարգևօք։

*Բան։ Առ որդեգրութեանն։ *Լծ։ Որդեգրութիւն նախ այն է, զի աւազանին կընքովն գըրիմք յորդիս այ։ *Պարձել, գիրն պատկեր ասի, որպէս կենդանագիրն մրդոյ։ այսինքն ասէ թէ յորդեգրութեն՝ նմանութիւն այ պատկերանամք

*Բան։ Իսկ զտրդ անուն։ և այլն։ *Լծ։ Տր ասեն ասէ զբանն և դձլ տր զմրդկութին։ ղ ՃՃԵ և

*Լուծումն

և դրժել զմերութիւնն 'ի դէմ կապեն. նոյնպէս և զպալ 'անւանսն. *Նաև մի դէմ ոչ զայն ասեն՝ որ 'ի յերկուց բնութեանց միաւորութենէն լինի. որպ մեք խոստովանիմք զՔսի ած՝ միացեալ յերկուց բնութեանց մի դէմ և մի անձնաւորութի. *Նմա նոքա 'ի դէմ կապեն ըստ անուան կոչմանն. և 'ի կատարումն դառնապէս բաժանեն. *'Ի միտ առ ո՛վ ուղղափառ՝ կից իմոյս խոստովանութե. 'ի մի դէմ ասել և բաժանել ոչ ընդունի սբս. և այս վասն երկու պատճառի. *Նախ՝ զի 'ի բաժանել բնութեանցն որոշին և յատկանան և դէմք. որպ ասացաք յառաջագոյն. *Երկրորդ՝ զի դիմաց միութին առանց բնութեան՝ կոչումն միայն է, և ոչ իր.

*Բոն. Սան զի օծան. և այլն. *ԼԾ. Նաև մար

ԼԾ. *Պատասխանի.

Միացեալ օծան 'ի Հօրէ՝ իբր յօծողէ՝ պատճառէ. *Իսկ օծան 'ի սուրբ Հոգւոյն՝ իբր 'ի նիւթական իւղոյ.

*Օ ի՞նչ է ասելն աստուածաբանին թէ՝ Քս կոչի, զի աստուածութեն էօծ ըզմարդկութին. և ստա ասի, զի օծան 'ի Հօրէ և 'ի Հոգւոյն. *Ասեմք նախ թէ նա ըզմիաւորութե օծումն ասէ յարգնդի. իսկ սա զօծումն սրբութե. որ գլուխ մեր գոլով՝ էհեղ յանդամսն. *Դարձեալ միաւորութին յարգանդի՝ կամաւ և գործակցութե Հօր և Հոգւոյն եղև. որպ յարութին 'ի գերեզմանէն. *Տես ասա զանորոշելի միաւորութին. զի թէ նախքան զմարդեղութին ասէ Քս կոչի, որպ այն թէ՝ Հոգի երեսաց մերոց Տր Քս. և թէ՝ իւղ թափեալ է անուն քո. սոքա զմարդեղութին մարգարէանան.

*Լուծմունք

*Այն՝ թէ յետ մարդե-
ղութեն բան կոչի, միա-
ւորութե մարմնոյն է.
ըստայնմ, ձեռք մեր շօ-
շափեցին զբանն կենաց։
*Այն՝ ոչէ վայելուչ ըս-
մա և նմա բաժանել ըզ-
բնութիւն և զգործսն
և զայլսն։
*Բան. Բաշխէ՝ բարու-
թիւնս։ *Լծ. Ըստայնմ
որ ասէ, ամենայն տուրք
բարիք 'ի վերուստ են ի-
ջեալք 'ի հօրէն լուսոյ։
*Զափ հասակի՝ զկատարու-
թիւնն ասէ։
*Փառաւոր, զի որպէս
զարեգակն փայլեսցին։
*Այն՝ բարեփորձ, զի
ազնիւ ծառայք հարս-
նացան քո՛ կուսու-
թեամբ. և նքք
եղեն զանա
զան առաքի
նութեք։

Ա. *Ձայն.

*Ձայն Առաջին և եօթն
երորդ։

ՎԱՍՆ ԹԱԳ
զափառ հաւա-
տոյ թագուղթս այս յա-
ռաջէ քան զժողովն։ զի
թագուղթ մի այլ գրեաց
յետ ժողովոյն առ թա-
գաւորն։ այլ և է՝ սա ըզ-
կնի թագաւորութեան են-
կուսանացն. զորս յիշէ՝
'ի սըմա։ *Այն՝ հերքէ՝
ատ ըզվեցեսին հերձ-
ւածսն. և զուղիղ դա-
ւանութիւն ուսուցանէ՝
յաղագս մարդեղութեն
բանին այ։
*Բան. Որ 'ի մարդիկ փա-
ռաւորութիւնն. *Լծ.
Զ թագաւորութիւնն
ասէ. և վս երեք պատ-
ճառի վերնագոյնք են
փառք թագաւորի.
*Նախ՝ զի բոլոր և ծայ-
րագոյնէ ամ մեծութեց
որ ըստ աշխարհի. Երկ
զձձէ ըորդ

*Լուծմունք

րորդ՝ զի առաջին պատիւն է տրւեալ բնութեան. *Երրորդ՝ զի զնմանութի այ ունի 'ի վր երկրի. *Եւ զայս ցուցանէ՛ ստ ըստ ութ եղանակի. *Նախ՝ զի այ կրկնի՛ ամ ծունր. այսինքն աթոռոցն, և այլն. սոյնպէս և թագաւորին՝ ամ երկիր. *Երկրորդ՝ զի այ խոնարհեցուցանեն զպարանոցսն: սոյնպէս և թագաւորին հընազանդեալքն: *Երդ՝ զի զած փառաբանեն վերինքն սբ սբ սբ ասելով: սոյնպէս և զթագաւորն՝ օրհներգուքն. զի այս հարկէ ամ թագաւորի. *Չորրորդ՝ զի յայ են ամենայն թագաւորութիւնք. և սմա՛ ասէ թէ՝ դուքէք աղբերք կատարելագունիցն. զի կայսրէ. *Հինգերորդ՝ զի ած գերագոյնէ կայսերաց և թագաւորաց. սոյնպէս և սա՛ քան զա

ԱԱ. *Ճ—ին.

մենայն թգւորս, կամ րգոլ. *Վեցերորդ՝ զի սեպհականէ այ թագաւորութիւն. սոյնպէս և սա՛ սկիզբնէր և ծննունդ բարեկցուե. այս գոլութիւնս յատուկ սր էր: *Եօթներրորդ՝ զի ած ակնարկութբ խընամէ՛ զամենայն: սոյնպէս և թգւորն կարգաւորէ՛, *Ութերորդ՝ զի զանհընազանդսն կորուսանէ՛ ած, սոյնպէս և թագաւորն իշխանէ մահու և կենաց.

*Եւ այսքիկ ըստ հասարակացն են

*Օ իէ՛ անէ թագաւորութեան հիմն ածպաշտութիւնն: այսինքն զի ճանաչիցեն զերախտաւորսն և պաշտեսցեն. և որք ո՛չ ունէին զայս՝ չարաչար կորեան. այսինքն հոգւով և մարմնով. իսկ որք իբրև զովսիա և զեզեկիա եղեն՝ խաղաղութեամբ երկարե.

*Լուծմունք

ցին զԹագաւորութիւն.

*Նորաան ընդունի՝ տյ երկինքն է.

*Պատուելոյն ըղ համ դերձն՝ եցոյց Թէ սղմա եմ 'ի հայհոյութեցդ. և աղօԹիւք դարձոյց ըղ բարկութիւնն այ.

Որափակ հայհոյիչ նես տորն է. և ներքինիքն՝ ոտն կիւրեղ. վասնորոյ մի՛ ներեր նա տեէ՝ որք հայհոյեն զՔն.

*Խանդարկութիւն զբան բասմնան տեէ. կմ զերկ խօսութիւնն.

*Զանձելի՝ հատուցումն այնէ, որպէս եղեկիայի եղև.

*Գնեղեցկապարծիկ գործ՝ զողջախոհութիւն առէ. որ ծնանելով զա ճակս միշտ՝ երկարէ՝ ըղ Թագաւորութիւնն.

*Իսկ քորքն ընկուսու Թիւն բողբոջեցին. և ըղ փառս Թագաւորութե յինքեանս ցուցին, և ոչ արտաքոյ.

ԽԳ.

ԼԱ. *Ճառին.

*Սէ բանքն սուէ՝ հաստատութիեն մտաց, և պայծառութի հոգւոյ, և կատարումն սրտի.

*Իմաստութիւննէ՝ հոգևոր և անանց գանձ.

*Բան. Ըստ տարեալ լինելոյ. *Լծ. Այսինքն ըստ կրթութեանն և օրինակաւն լինելոյ վասն բնութեանս մերոյ. և 'ի մանկէն պարգևեաց հոգւոյն.

*Բան. Տր զՅն. *Լծ. Որք զյն՝ այսինքն ըղ մարմնով երևեալն տր դաւանէ՝ 'ի հոգւոյն սըրբոյէ. և որոք նզովէ՝ այսինքն որոշէ՝ զմիութին՝ 'ի չար հոգւոյնէ.

*Տես և 'ի միտ առ մինչ զափառ. վեց ազգ հերձուած յայտնի առնէ սա. զոր Թէ մանուորագոյն ընԹեռնու՝ վերաբերին երեքն յանմարմին էութիւն բանին. և երեքն 'ի մարմին նորին. մանաւանդ Թէ և չորսն.

զձձԹ Լուա

*Լուծմունք

*Առաջինն մանկութիւնն է, որ առ աչօք ասաց նըմանութիւն և ձև միայն ունել, և ոչ իսկապէս մարմին. որպէս հըրեշտակք ձևանան մարմնապէս. *Երկրորդն է՝ վաղենտիանոսին՝ և եւտիքէսին. որք ոչ ասեն մարմին առեալ 'ի կուսէն, անցանելով ընդ նա իբր ընդ խողովակի. այլ կամ յերկնից բերեալ, կամ ինքն յինքենէ՝ թանձրացեալ. որպէս ջուր յինքենէ՝ սառուցեալ. *Որքա՛ միմեանց համաձայնին. զի ոչ 'ի կուսէն խոստովանին ըզ մարմինն. և տարաձայնին, զի ոմն փոփոխելի՝ երեւոյթ ասէ. իբր զձայն 'ի բնութիւն յօդաւորեալ. իսկ ոմն ոչ.

*Բան. Երկիւղածութի.

*Լծ. Ո՛չ է այս սուրբ երկիւղ. այլ ախտալից և ապականեալ հաւատ,

ԼԼ. *Ճ՛ին.

և կնատ իմացումն.

*Բան. Անդամներ. *Լծ.

*Անդամներ՝ պօղիասանքն ասացին. որպէս հոգի ընդ մարմնոյն գոյացեալ. *Իսկ մարկեղոս և փոտինոս՝ անձն ասեն զբանն որպէս զմիրս. և որպէս մարգարէիւքն առ մեզ խօսի. *Որքա՛ ոչ համաձայնին. զի նոքա՛ գոյացութիւն անձնաւոր ասեն. իսկ սոքա անգոյ. *Իսկ անմիտ և անհոգի՝ ապօղինար ասէ. *Իսկ ընդդէմ սոցա՝ միտ և հոգի և մարմին ասեն առեալ նեստորեայքն. այլ բաժան 'ի միմեանց, և ոչ միաւորեալ.

*Բան. Եւ ոչ թէ զինչ է բանին բնութիւն և մարմնոյն ընտրեցին.

Լծ. Ո՛չ զայն ընտրեցին թէ 'ի զանազան բնութեանց է միաւորեալ. զի այս ոչ է հեռի՝ 'ի ճշմարտութենէն. այս զ ճշ ինքն

* Լուծմուն.

ինքն գիտել թէ ուստի եկին ՚ի միաւորութի. զի թէ նոյնէր մարդկութիւնն և ածութիւնն՝ որպէս լինէր միաւորել.

* Ոչ նոքա յետ միաւորութեանն որոշեն ըղբանն ՚ի մարմնոյն. ըղդէմսն, ըղբնութիւնս, ըղգործսն և ըղ կամսն.

* Համանունէ՝ որոյ անունն մի լինի, և բնութիւնն այլ և այլ. որպ երկնային խոյ, ջրային, և ցամաքային. նըմանապէս նքա մի ասեն որդի, որէ՛ անձն. և մի տր յիքս. և բաժանեն զբնութիւնսն. ըղբանն բընութեամբ և ճշմարտապէս որդի այ. և ըղ մարդն կոչմամբ որդի.

* Նմանապէս եղձայնսն աւետարանին որոշեն. զոմն վայելչական ասեն այ, և զոմն մարդոյ.

* Իսկ մեք դաւանս Ուղ

Ա. * Ճ՚ւին.

ղափառաց ոչ սոյնպէս թիւրիմք ընդ նոցա միւորութեանն.

* Բան. Օ մեծ խորհուրդ ածպաշտօնութեանն. այսինքն զ՚Քսի. * Լծ. Մեծ խորհուրդ ասէ ածպաշտութեանն՝ ՚Քսէ վս չորս պատճառի.

* Նախ՝ զի խորհուրդն ներտրամադրել բաննէ երեւեալ. և ՚Քս մարմնով երեւեցաւ ՚ի կուսէն. * Երկրորդ՝ զի թարգմանէ մտացն. և ՚Քս կամացն հօր. Երրորդ՝ զի խորհուրդն ոմանց է գիտելի. սոյնպէս և տընօրէնութիւն բանին.

* Չորրորդ՝ զի հաւատով ըմբռնի. որում և ՚Քս.

* Ե՞ գիտելի՛է զի երկու կերպիւս տեսանի ՚Քս. * Նախ վկայութեամբ սուրբ գրոց. որպէս ասէ՝ երեւեցաւ մրմնով. և այլն. * Երկրորդ՝ ածպաշտութեամբ. այսինքն

զճշմ տնօ

*Լուծմունք

անօրէնութեան խորհրդ
դոյն․ որ է՛ ծնունդն,
յարութիւնն, և այլն։ զի
որք զայսոսիկ ասեն՝ ըն
տեն զմի զառաջօք ա
սօղսն․ որպէս ցուցանէ
'ի կարգին։

*Բան․ Բառեր և առա
ջօք․ **Ծ․ Յերկուք զա
նազանին բառերն և ա
ռաջօքն․ *Նախ՝ զի բառ
երն 'ի մարմնոյ անմար
մին ձեւանայ․ իսկ ա
ռաջօքն ընդդէմ այսմ
յանմարմնոյ մարմին։

*Երկրորդ՝ զի առա
ջօքն ոմանց տեսանի․
և բառերն հասարակաց։

*Երրորդ՝ զի առաջօքն
փոփոխէ՛ ըզ տեսութին․
իսկ բառերն ոչ։

*Նոյն երկուք դարձեալ
հանասարին։ Այսինքն

*Նախ՝ զի երկոքեանն
անշօշափելիք են։

Լ. Լ. *Ձայն.

*Երկրորդ՝ զի անդորք
են։ *Երրորդ՝ զի անփո
փոխելիք են։

*Բան․ Խաչն՝ աշխարհի
փրկութին և կեանքն․

*Ծ․ Խաչն է կեանք և
փրկանք աշխարհի․ զի
նովաւ ազատեցաք 'ի սա
տանայէ՛ և կենդանա
ցաք․ այժմ հոգւով,
և յետոյ մարմնով։

*Նոյն գիտեմ՝ զի հեթա
նոսք որքեն տանջիկք՝ ու
նին մասն ինչ 'ի մահի
քոսէ՛․ վասն զի առաջօք
ասեն ըզ չարչարանսն և
ըզ մահ խաչին։ և նե
ւ ինն է ոչ ասել զմարմ
նով երեւին Քրիստո
սի և ուրանալ։

*Որպէս ասէ սրբազան
աւետարանիչն Յոհան
նէս եթէ ոչ է նեռն,
եթէ ոչ որ ուրասցի զյ͞ս
ք͞ս մարմնով եկեալ յ͞ս։

զձզէ ապա

ապաւորեամբ կարապետ
են սոքա նեռին, և հա
մաձայն նորա։

* Հարց. Այլ աղգ վարկա
նիլ. * Պատ. Այժմ զեն
տիքէ՝ ասէ և զայլոցն.
որք ասեն զբնութիւն
բանին փոփոխել ՚ի թանձ
րութի մարմնոյ. և ան
ցեալ ընդ կոյսն իբր ը
խողովակի. սոքա քան ըզ
մանիքեցին առաւել հայ
հոյեն զանօրէնութիւնն
քրիստոսի.

* Հարց. Իւրովք բարու
թեամբք. * Պատ. Իմաստու
թի զէութիւն ասէ. դար
ձեալ, զկամքն ըղձացող
րութին, և զայլն. դար
ձեալ, զկեանսն.

* Ամենայն իր ասէ որ ե
ղեալ է՝ պարտէ զի ապա
կանեսցի. իսկ հրեշտակք
և հոգիքն՝ ոչ կամաց արար
չինեն անապականք.

* Հարց. Սերմանեալ ունի.
* Պատ. Ծնելութին ասէ՝
սերմն է ապականութե.

* Հարց. Վերագոյն է քան

զփոփոխումն. * Պատ.
Օ փոփոխումն ՚ի չորս
բաժանի. * Նախ մնաց
հասումն փոփոխումն է
՚ի հասանիլ իրին. * Երկ
րորդ՝ սկիզբն լինելուն.
Երրորդ՝ վախճան ապա
կանութեն. * Չորրորդ՝
անձեռութի, ևնըմանու
թիւն, և այլն.

* Արդ՝ ած անհասէ յամ
մնաց. և է՝ անըսկիզբն
և ան վախճան. ապա
ւորեամբ ոչ կրէ փոփո
խումն ինչ որպէս զե
ղեալս.

* Հարց. Տարբերութիւնք.
* Պատ. Այսինքն ՚ի մէջ էին
և անէին անհուն զանա
զանութի է, նմանապէս
՚ի մէջ եղելոյն, և անե
ղին ոչ.

* Հարց. Սովորութիւն է.
* Պատ. Այսինքն յատկու
թի. * Որպէս առաջին
փոփոխումն լինելութի
կոչի, և վերջինն ապակա
նութիւն, նմանապէս և
միջինն ախտ կոչի.

*Լուծումն.

*Բան. Հարստացին էա-
պէս։ *Լծ. Բնութի̃ւն
անփոփոխ միայն ա̃ծ է.
իսկ եղեալքս ոչ. սակայն
ըստ կամաց արարչին։
*Սպա՛ ուրեմն զառան-
ցանք և յիմարութիւնք
ասելն թէ անմարմին բը-
նութիւնն փոխեցաւ ՚ի
թանձրութիւն։ *Զի
թէ փոխեցաւ որպէս նո-
քա՛ ասեն՝ ոչ ևս է
ա̃ծ։

*Բան. Անքելով։ *Լծ.
Անկայելով. կամ հաս-
տատելով։ ՚ի չորից ցու-
ցանէ՝ զմարդեղութի̃ն։
*Նախ՝ ՚ի վկայութե̃ց
ս̃բ գրոց. *Երկրորդ՝
՚ի հաւատոյ. *Երրորդ՝
՚ի պատուոյ բնութե̃ս։
*Չորրորդ՝ ՚ի ճարից.
Այսէ որ ասէ թէ.

*Բան. Բուռն էհար մա-
ծինն ոչ ըղձութե՛ բնու-
թե̃ն։ Լծ. Զի այն էր
ոչ լինէր, կամ մեք ոչ
փրկեաք արդարութե̃.
*Իսկ թէ զանմարմին հը-

Ա. *Ձ՛ուին.

ռեշտակացեր բուռն հա-
րեալ, այն ոչ լինէր փըր-
կութի մեզ մարմնաւո-
րացս։ *Այլ թէ զերկ-
նային մարմնոցն, յայն
ժամ ն̃ց լինէր փրկու-
թին։ *Յաղագս որոյ ՚ի
մեր բնութենէս էառ մրմին.
և առեալ փրկեաց զմա՛։

*Բան. Սրդեօք ոչ ՚ի յե-
տին չարիս մարդ ցան։
*Լծ. Յետին և առաւել
չարիք են, ասէ, սոցայքն՝
քան ըղձանիքութին՝ և
զենաքին։ *Կամ յե-
տին չար՝ զառաւել տգի-
տութիւնն ասէ.

*Բան. Փառաւական։
*Լծ. Փառաւական ասէ
զ̃ս հին և տէր և անմի-
սրտախոստութ լինելոյն։

*Բան. Նախագոյք զամ։
*Լծ. Այսինքն հարկէ
ասէ արարչին ամենեցուն՝
յառաջ գոլ քան զարա-
րեալսն ՚ի նմանէ. որպէս և
առեստա՛րնիչն ցուցանէ։

*Բան. Զ որմէ լըռաք.
*Լծ. Կամ ՚ի հոգւոյն

լուաւ յորժամ գըրեր զաւետարանն։ կամ 'ի Մովսէսէ՝ . առ որ ասաց ած, եսեմ որէնն. և կամ 'ի քէ՝ որ ասաց՝ որ էն յերկինս։ *Լուաւ ականջօք, եաես աչօք, շօշափեաց ձեռօք, և վկայեաց բանին։ *Ընդդէմ երկուցն է, որք ուրանան զմարմինն. և կամ զգոյացութիւն բանին։

*Հարց. Բանին կենաց։

*Պտ. Երեքեն կեանք. այսինքն կեանք ստեղծմանն, կենք նորոգմանն և կեանք փառացն։

*Որք երեւին 'ի ստեղծումն աշխարհի, 'ի մարմնաւորութիւնն քրիստոսի, և 'ի միւս անգամ գալըստեանն նորին։

*Հարց. Զի՞ ոչ էրն՝ է՝ յոչ ուրուք վերայ եկեղ.

*Պտ. Այսինքն ոչ էն 'ի վր̃ էի ոչ ասի. և ոչ քան զէն նախադասի. այլ զինքենէ՝ ասաց քս̃ թէ՝ եմ ես։ և յառաջ

դոյ ասաց զինքն քան զաբրահամ։

*Ընդզեցին՝ զանիմաստ ասէ.

*Հարց. Ո ճշմարտութեն գեղեցկութիւն. *Պտ. Ո ուղղութիւնն ասէ. զոր այլափոխեն թիւրելով աղդակիցքն եպիկուրայ.

*Հարց. Ընդդոյ և ոչ գոյութեամբ. *Պտ. Այսինքն առանց գոյութե, անանձն, և անկատար որպէս մեր բանս։ *Այլ զի երեքկինէ, այսէ. զի 'ի հօրէ՝ անդոյ ասեն. և յառաջ քան զմարմինն անդոյ. և 'ի մարմնի բնակեալ անդոյ։

*Պարձեալ 'ի նախաստացեալ երեք հերձուածողացն որոշէ՝ զոգայսն։

*Հարց. Պան ըղոուրբս որբադոյն։ *Պտ. Այսինքն թէ՝ մարմինն յորում բնակեցաւ բանն այն՝ քան զայլ սրբոց մարմինն սրբագոյն է։

զձղե զոր

*Լուծմունք
զոր օրինակ մարդոյս մարմինն քան զանասնոցն։ Գործ, բանն այն նրբագոյնէ ասեն և տիրզագոյն է զհրեշտակաց և մարդկան. այլ ոչէ ած. զի անանձնէ ասեն։

*Բան. Յիւրաքանչիւրում։ *Լծ. Ըստայնմ, ես 'ի հայր, և հայր յիս։ ոչ առընչականն զմինն գնելով զերկուսն ցուցանէ. և թէ ոք զմինն բառնայ՝ զերկոքեաննուրանայ։

*Բան. Զոչէն և զոչգոն։ *Լծ. Այսինքն՝ պատահմունքն առանց գոյութե. և ոչ ինչ առանց էութեան։

*Բան. Ոչինչ ուրեմն եսվն մեր. *Լծ. Հարցակն իմնէր դէմ և բացբարձական 'ի նոցայն. անդոասելն բառնայ զմարդեզութին և զած փրկական տնօրէնութին. այլև խաբօղք երևին մեզ գիրք սբք. և հաւատն հաստատուն՝ ունայնանայ. զոր յէութին բանին և մրմնոյն

Առ. *Ճառին։
ունիմք. *Սայլ և բառնայ զգոյութին հօր. որէ պտկեր որդին։ *Պատկեր և նկարագիր միոյն զնախատիպն ցուցանեն. սակայն այլև այլ կերպիւն։ զի նկարագիրն յինքն ձեւացուցանէ՝ և գրէ զնախատիպն. *Իսկ նախատիպն՝ զպատկերն։

*Լուսոթին բնութինէ. և գոյութին դէմն։

*Բան. Դգոյութե ըստ ինքեան. *Լծ. Զինքնակացութի անձինն ասէ։

*Բան. Աստանդեսցի և ինքն հայր։ *Լծ. Սայ ինքն՝ չարչարեսցի ոչ ինչ գոլով. էմ ոչ ինչն 'ի նմա։ *Սծութին ոչ ունի տեղի պատահական. այլ ինքնէ ինքեն տեղի ած էութեն. *Իսկ ած դիմացն՝ է հայր 'ի յորդի, և որդի 'ի հայր։ *Պատճառ այս 'ի վր միոյ էութեն և բնութե հօր և որդւոյ։

*Բան. Իսոչոր է բանս։ *Լծ. Սայսինքն անհաւան. զոր ընդդիմակայութեամբ և
զծզզ. ճ

*Լուծմունք

ը դիմայ արտակայութը եղ
ծանէ՛. որպ ասէ թէ՛ անգոյ
որդւոյն զոմ գոյս զիմարդ
արար Հայր. կամ թէ արա
րածքս պատճառականքեն ու
րեմն է զարարիչն:
*Բան: Լուրարչագործ: *Ըծ:
Լոյսպիսի բառս երբեմն
զարարիչն նշանակէ՛, և եր
բեմն զարարածն. որպ և
աստ. այսինքն յարարչէն
գործել կեանքն գոյացու
թը է և ոչ պաշտմամբ: *Ասու
տի յայտէ՛ զի ՚ի գոյն գոյա
ցուցանէ՛ և յոչ գոյն ապա
կանէ՛. ապա ուրեմն եթէ
զինքն որ էն և կենք ամց՝
անէ և անգոյ ոչ իմացի:
*Նաև ոչ զայն գովեմք
ասելն՝ պարսաւելնէ:
*Բան. Որսալ զճշմարտու
թին: *Ըծ: Լայսինքն ըմ
բռնել զճշմրտութին: որպ
որորդն զորսն դիտէ՛ և որս
նէ՛ զհետսն մինչև գտանէ:
*Բան: Ոկենդանականն
և զգայական: *Ըծ: Լյս
հինգերորդ հերձուածնէ
ապօղինարի՛: ունէր ասեն
զանկականն և զգայականն,

ՄԱ. *Ճառին:
և բանին կատարելը. որպ
բանական հոգիս կատա
րէ՛ զնս: Կամ զայն ասեն
թէ զնս ոչ ունէր. այլ
բանն տայր զկենդանու
թիւն մրմնոյն և զգացումն: զի
այսէ գերծ հոգւոյն և մտաց:
*Բան. Յառաջագոյնին՝
հաստատոյ: *Ըծ: Յառաջա
գոյն հաստատ՝ զՍիկեղ
կաննն ասէ. որք ասացին ա
ռուղ բանին հոգի և միտ:
*Բան: Միջնորդն բստ
գրոց: *Ըծ: Միջնորդէ
քս ըստ Պօղոսի. զի ունի
զածային և զմարդկային
էութիւնն միաւորեալ:
*Բան: Ըստ իւրոյն սահ
մանի և բանի: *Ըծ:
Սահման՝ զբնութիւնն
ասէ. և բան՝ զդէմն:
*Բան: Հաստատեմք. Ըծ:
Լայսինքն հաստատեմք
միաւորութի բնութեցն
գործեալ: *Տեն՝ զմիա
ւորութին ի ՚ի բնութեան
ասէ և ոչ ՚ի խոսկ անձն,
որ է կոչումն:
*Բան: Լմնեւիմբ:
զՃղէ *Ըծ:

*Լուծմունք

*Լծ. Ո՛չ զայն ասէ թէ ամենեցուն ընդմիաւորութիւնն ուրանան, այլ զերկորին միաւորութիւն. զի ասեն թէ երկու բոլորն մի ոչ լինի. և ոչ երկու կատարեալն մի կատարեալ.

*Բան. Ըստ շարադրութե.

*Լծ. Շարադրութի զմիաւորութին ասէ.

*Ն՝ մի որ պարզ մէ. և է՛ որ բաղադրեալ. այս բաղադրել մինս յերկուց անկատար մասանց լինի ասեն մի կատարեալ. ո՛պ մարդն ՚ի հոգւոյ և ՚ի մրմնոյ ապա լինի կատարել ըստ ինքեան մի. *Իսկ պարզ մին՝ որ ՚ի մասանց շարադրութեան անկարօտ է. որպէս ինքնակատարութին.

*Բան. Սայդ և ան անգոսնելի. *Լծ. Ճշմարիտ միաւորութի այն է ասեն՝ որ ՚ի յանկատրից լինի մի կատարեալ և անաղարտելի մնայ. այսինքն

Ան. *Ճառին. անբաժանելի. ապա ուրեմն երկու կատարեալն ո՛չ լինի ըստոյգ մի. և ՚ի հարկէ՝ բաժանին յեկուս որդիս և յերկուս քնս. *Այս հակառակացն է.

*Բան. Ոչ ընդ ձշդութեամբքէ. *Լծ. Այս ինքն նեղել և ձրնշել զմիտս ոչ քննել ծայրագոյն, և ոչ ՚ի մէջ բերել. *Նորէքեն ասէ միւքն. մինն Ճշմանէ. որ է՛ լոյս շնորհաց ՚ի միտս մեր հեղեալ. և մինն հաւատալին. որ է՛ ամ. և միւսն բան հաւատոյն. որ է՛ յառաքելոցն, և ՚ի նիկիականսն եալ. զոր չէ՛ իրաւունք յաւելուլ կամ պակասել.

*Բան. Նկատմանց ձանապարհ. *Լծ. Հանձութե գործ. խորհուրդն յիմացմանէն և ՚ի կմացնէ. և գործն ՚ի խորհրդցնէ.

*Բան. Ո՛պ հեռի են երկինք յերկրէ. և այլն.

զձզը *Լծ.

*Լուծմունք.

*Ըծ. Որպէս հեռի՛են երկինք և բարձր և է՛ որ ձևկ և անփոփոխ և լու սաւոր քան զերկիրս, այնպէս է խորհուրդն աստուծոյ քան զմարդկան. նմանա պէս և գործն.

*Բան. Ըստ ինքեան.

*Ըծ. Ինքնակատարու թիւնն է. *Զայն ասէ թէ բոլոր մարդն յեր կուց անկատար մասանց կատարի. այսինքն ՚ի հո գւոյ և ՚ի մարմնոյ. իսկ բանն ած ինքն ըստ ին քեան կատարեալ է. և այ լում բոլորի մասն ոչ լի նի. վասն այնորիկ ոչ լի նի այն սահմանն որ ՚ի հոգւոյ և ՚ի մարմնոյ կա տարի. *Արդ՝ ոչ դուք համանիք թէ ՚ի կատարե լոյ և յանկատարէ՛ միա ւորութին մի կատարել առնէ, այնպէս և ըստ մեզ միաւորութիւնն զերկուս կատարեալսն մի կատարեալ առնէ. և այս ոչ լինի երկու անձն,

ԱԼ. *Ճառին.

կամ երկու բնութիւն.

*Այլ թէ ասեն՝ միած նին էաք կարօտք և ոչ մարդոյ. որք բաղումք էին յաշխարհի. և այլն.

*Բան. Տնօրինաբար.

*Ըծ. Պատասխանէ՛ թէ գործք տնօրէնութեն կրկին էին. մին վերին երեւոյթն, և միւսն ծա ծուկ խորհուրդն.

*Արդ՝ այնպիսիքն զվե րինն ոչ անդիտացան. այլ՝ զծածուկն ոչ առին ՚ի միտ. որէ՛ օգտութին մեր. *Թէ ըստ նոցա ա սիցն էր ասէ պատճառ դարձեալն՝ յայնժամ առ աչօքն ասել՝ իմա տուն երեւի. *Նախ՝ զի առ աչօքն զմեզ առա ւել մօտեւոր առնէ մի ածնին, քան թանձր մր մինն. *Երկրորդ՝ յիւր կողմանէ. զի դիւրաւ ՚ի բաց դնէր յետ երանե լոյն մեզ.

*Բան. Պարտեսցին. *Ըծ. Այսինքն՝ յաղթեսցին

զձղթ Նոքա

*Լուծմունք
Նոքա դիւրաւ. Թէպէտ
տուեն զմարմինն անապա
կան միաւորեալ ընդ բա
նին, և ընդ մեզ շրջեալ
երեւեալ. այն է առաջին
դիտումն.
*Իսկ թէ ոք հարցանէ՝
թէ՝ զի՞նչէ գալըստեն
խրհրդն, կամ զի՞նչէ
կերպն, կամ զի՞նչ պատ
ճառն, պօղոս ուսուցանէ
որ զինքն զքս յինքեան
ունէր խօսօղ. որ ասէր
ինեւս ընդ ձեզ խօսի.
*Բան. Կարկառեա՛. *Լծ.
Այսինքն ձգեա՛. կամ
բաց.
*Նախ զի մահուամբ ըզ
մահ ելոյծ, և զմեզ կեն
դանացոյց. *Երկրորդ՝
զի զմեղս եբարձ, և զար
դարութի ՚ի ներքս էարկ.
*Երրդ՝ յայտէ ՚ի սոցա
նէ՛, զի կատարեալ մրդ
եղեւ բանն. *Ո ՚ի թէ
ոչ ունէր հոգի՝ որպէս
մեռանէր. *Եւ դար
ձեալ, ոչ մարմնով արդա
րացոյց զմարմինն, սոյնպ

ԼԼ. *Ճառին.
և հոգւոյն իւրով զհո
գիս մեր.
*Իսկ որ ասէ՝ ՚ի նմանու
թի մարմնոյ. այսինքն զի
ճշմարիտ մարմին էր. այլ
ոչ ՚ի սերմանէ՝ ապականա
ցու. յաղագս որոյ անա
պականէր.
*Եւ դարձեալ, զի ոչ
էր մեղաց մարմին, այլ
նման. *Եւ օրէնքն որ
կարանայր. Նախ՝ զի մար
մնաւորէր և ոչ կարէր
արդարացուցանել հոգե
պէս. և դարձեալ, զի ոչ
կարէին զամենայնն կա
տարել, որով արդարնային.
*Բան. Սերտութիւն.
*Լծ. Անմեղութինէ.
և նոյն անփոփոխ կեալն.
որպէս ա՛սր ծիրանի ներ
կեալ. *Նախ՝ զի նոյնէ
յետ ներկելոյն. սոյն
պէս առեցեալն ընդ ա
ռողին. *Երկրորդ՝ զի
ան փոփոխ մնայ. սոյնպս
անբաժանելի՝ մնաց բանն
՚ի մարմնոյն և ՚ի հո
գւոյն.

*Լուծմունք.

*Բան. Ո՛ռանգի պ̄րա վար-կանիմ. և այլն. *Լծ. Ո՛չ կարացի ա̄ծ առանց օրի-նակի թողուլ զմիաւո-րութի բանին ընդ մարմ-նոյն. վ̄ զի յոյժ ծա-ծուկ է.

*Բան. Ո՛ռան զմահու և զապականութեան. *Լծ. Մահն որոշումն է՝ հոգւոյ ՚ի մարմնոյ. *Իսկ ապա-կանութիւն՝ քակտումն տարերաց.

*Մարդ՝ ո̄պ կամաւ կը-րեաց զմահ՝ և մարմին նր ոչ ետես զապականութի, նմանապէս և հոգին ան փոփոխ էր յա̄մ տեսակս առաքինութեան. *Մ̄ձ թէ ուրեք կրեաց տրա-մութիւն կամ երկիւղ, կամաւոր էր և ոչ հարկա-ւոր.

*Բան. Առաջնոյն մեղաց. *Լծ. Առաջին մեղք՝ անհնազանդութիւնն է ամենեցուն. և ապա ՚ի սմանէ՝ մոռացումն ա̄յ և ինքնասիրութի. յորոց

Ա. *Ձ՛աւին.

յառաջ գան այլ ամե-նայն մեղքն. իսկ որ մեր ը̄դէմ այսմ հընազանդ-եղեւ հօր.

*Բան. Առաջին մարդ. *Լծ. Առաջինն և միայն մարդ ք̄ոս է. որ ոչ սկըզբ-նական և ոչ ներգոր-ծական մեղօք յանցեալ եղեւ.

*Սկիզբն է, զինչ ինքն կերպացաւ. և արմատ, զի և ՚ի մեզ անցոյց զար-դարութե շնորհն. *Որ-պէս՝ ՚ի հոգւոյն՝ նորոգ-կերպարան. ՚ի մարմնոյն՝ զանապականութիւն. և յա̄ծութենէն՝ զհեռա-նալն ՚ի չարեաց և զմ̄տալն ՚ի բարիս. այն է սրբու-թիւնն.

*Բան. Հաղորդութե՛ և ըստ շնորհի. *Լծ. Օ հոգւոյն և զմարմ-նոյն՝ հաղորդութեամբ ունիմք. իսկ զա̄ծութեն շնորհօք.

*Պարզեալ հաղորդու-թե՛ հասարակ մարդկու-ԷՃ̄ թիւ.

*Լուծումն.
Թէն. իսկ շնորհօք՝ հաւա-
տացելայքս.
*Պարծեալ, հաղորդու-
թեամբ ՚ի մարմինս. և
շնորհօք ՚ի հոգիս.
*Պարծեալ գործով և
հաւատով.
*Բան. Ես անմեղադրե-
լի կիրս. *Լծ. Անմե-
ղադրի կիրք՝ բնականն է
հոգեւոր կամ մարմնա-
ւոր, իսկ եկամուտ՝
մեղքն է.
*Պարծեալ, նոյն բնա-
կանին չափաւորն ոչ է
մեղք. իսկ անչափն
մեղքէ.
*Բան. Զի մեռելոց և
կենդանեաց տիրեսցէ.
*Լծ. Տէր էր ստեղծա-
նելովն, տր եղև ըստա-
նալովն.
*Բան. Ընծայ Ճշմարտին.
*Լծ. Ճշմրիտ ընծայէ
մարմինն և հոգին քն.
զի ՚ի մեր բնութենէսէ.
*Ես զամենեսեան ար-
ժէ, զի տր է ամ.
*Բան. ՚Ի պտղոյ որովայ

ԼԼ. *Ճառին.
նի. *Լծ. Պտուղ կոչէ
ղքն. *Նախ՝ զի ոչէ ՚ի
սերմանէ. *Երկրորդ՝
զի պտուղն ունի զնոյն
բնութիւն, բայց անոր
մանէ տնկոյն.
*Բան. Ոչ թողաւ անձն
նորա ՚ի դժոխս. *Լծ.
Մայինքն ոչ արգելաւ
՚ի դժոխս.
*Բան. Ոչ ետես զապա
կանութի. *Լծ. Մայ
ինքն ոչ կրեաց ապակա
նութի. *Ես զի տե
սութին արտաքուստ.
սոյնպէս և ապականու
թին եկամուտ. *Մալ
թէ ոք զածութիւնն ը
ինքեան առանց հոգւոյ
՚ի դժոխս իջանել ասէ՝
սուտէ վն չորս պատճա
ռի. *Նախ՝ զի որք ՚ի
դժոխս իջանեն նախ պար
տին մեռանիլ. իսկ ած
անմահ է բնութբ. Երկ
րորդ՝ զի անտեսանելի է
հոգւոյ. *Երրորդ՝ զի
լինէր անգործ. *Չոր
րորդ՝ զի յամ ուրեք է
էճէ ած.

*Լուծման.

տծ. այս որպէս ասի իջանել. որ ոչ տեղեաւ և ոչ ժամանակաւ թէ բովանդակի. այլ 'ի բոլոր էակս է' տծ, և յիւրաքանչիւրունէ. և յամենեցուն 'ի բացեայ է.

*բան. Բնութէ ապականացուն. *լծ. Որ ի յապականացու բնութենէս մերմէ էառ մարմին. և միաւորելովն զնա արար անապական. որպէս զմեղաւորն անմեղ. *Որ ի ոչ ասեմք անապական իբր թէ յերկնից բերեալ. կամ իւքն յիւր բնութին յեղաշրջեալ.

*բան. Ընթացակից. *լծ. Այսինքն գործակից. *Ամայն զօրութ̃ ամբ. և ոչ տկարութ̃ ամ̃ մեր հոգիս. *Իշխանութ̃, և ոչ 'ի հարկէ բնութեն.

*բան. 'Ի կապանսն էք. *լծ. Այս էր արդարոցն բռնութիւն մահուն, և պատրանք նախա

ԼԱ. *Ճ՛--ին.

հօրն.

*Իսկ խաւար՝ մեղաւորոյ էր. այսինքն խաւար մեղաց, և խաւարան տծութեան. որոց քարոզեց և արձակեաց. *Այլ որք ոչ հաւատացին՝ մերըստին դարձյին 'ի նոյն տեղին. կամ յայլ խստագոյն տանջանսն.

*բան. Քս̃ միանգամ վս̃ մեղաց մեռաւ. *լծ. Բանն տծ միաւորութ̃ն ընդ մարմնոյն մեռեալ էր, և եդեալ 'ի գերեզմանի. և ըստ հոգւոյն կենդանի' էր, և էջ 'ի դըժոխս.

*բան. 'Ի պահեստի հոգւոցն. *լծ. Պահեստ հոգւոցն փոփոխին յերկս. *Այսինքն նախ քան զքս̃ դժոխքն. յոր երթային առ հասարակ ամենեքեան. ըստ այնմ, թագաւորեաց մահ յադամայ և 'ի վերայ չյացուցելոցն. *Արդ՝ յետ քի կայանք հոգւոցն յեր

էձդ կինս

*Լուծմունք.
կինս առ հասարակ. ըստ
այնմ, հայր 'ի ձեռս քո
յանձն առնեմ զհոգի
իմ. այսինքն զբոլոր բը
նութին: *Երկրորդ' 'ի
կատարածի' բաժանումն
օդեացն և այծեացն. որ
է' արքայութին երկնից,
և դժոխքն յաւիտենից.
*Առաջինն է վն պատրա
նացն ադմ. երկրորդն'
վն շնորհացն քի. երրորդն
յաղագս իւրաքանչիւր
գործոցն.
*Բան. Տարակուսելի. և
այլն. *Լծ. Տարակոյսն
ճանապարհն է մտաց. և
ըմբռնելն է հասանելն.
որպ աչք մնասին 'ի պըշ
նուլն ընդդէմ արեգա
կանն, այնպէս և միտքն
'ի հաւատոց պակասին.
*Զի միտքն չափաւոր
է և եղական. ուստի ոչ
կարէ ըմբռնել զանեղն,
և չափել զանչափն. որպ
ոչէ հնար զծովն մեծ' չա
փել փոքր ամանով.
*Դարձեալ, զի միտքն

ԱԼ. *[illegible].
ըստ բնութե կարգեալ է.
և զըմբռնչելիս ոչ ըմբռը
նէ. իսկ միաւորութին
քի՝ անեղի է և անչափի
և 'ի վեր քան զբնութին.
*Նմանայ միտքն զի թէ
էին. բայց քննէ' զորպի
սի ինչէն. *Ա. Ալ հա
ւատնէ ըստ շնորհացն
հեղեալ յմյ. վասնայնո
րիկ գերազանցէ նա քան
զբնական ըստ մտաց. որպ
ասաց քս առ նիկոդիմոս
վասն վերըստին ծնըն
դեանն.
*Բան. Յաշ այնոյն հո
գւոյ. *Լծ. Կամ վասն
հոգւոյն ասէ' որ ասաց,
ուր կամի շնչէ'. կամ
վասն բանական հոգւոյն
քի. կամ ըղ 'ի հոգւոյն
խօսեցելոյն վն քի.
*Զի այնպ գիտեմք ա
սէ' ունելք 'ինախնեցն,
և անեսք հաւատովք.
*Բան. Փառաքշել. *Լծ.
Խոնարհիլ. կամ հաւա
նիլ. *Ան է և յոյժ հըղօ
րանան ասէ 'ի վերայ մեր
է ա̄ծ՝ ճար

*Լուծմունք․

ձայնատարութեամբ, և թէ հերձուածողք կամ այլ ինչ դառն բանիւք հակառակին մեզ, ոչ հաւանիմք նոցա․ զի են երկրաւոր շնչաւոր, և այլն․

*Բան․ Ո՛ադեցաւ որոց 'ի խաւարի․ *Լծ․ Մ՛խածինն այսու նմանեցաւ մեզ՝ զի մարմնով և հոգւով կատարեալ մարդ եղև․

*Պարձեալ, զի մարմնով մեզ երևեցաւ․ և հոգւովէջ 'ի դժոխս․

*Լաւ ըստ կարգի զմն հերձուածսն 'ի բաց որո

չէ սուրբս․

*Բան․ Ո՛նաւ ըստ ձըշ մարտութեն․ *Լծ․ *Լ՛այ ուրեմն չէ՛ ու աչօք․ *'Ի կնոջէ՛, և ոչ յինքենէ՛ եղեալ․ *Մեղադանին սաէ, զի ցուցցէ թէ չէ անդոյ․ *Որէնն սաէ, զի ծանիցես թէ չէ անգոյ անեղութեամբն․ *Ո՛կերպարանս սոէր․ ուրեմն չէ միայն մարմին․

ԼԼ․ *Ձ՛ուին․

այլ յերկուց կատարեալ բնութեց եղև մի քս̃ և

մի կատարեալ․

*Բան․ Ո՛րլ ծնաւ որ̃ կոյսն․ *Լծ․ Ո՛ այս նեստոր հարցանէ․ զի և նա կատարեալ մարդ և կատարեալ ած̃ սաէր․ այլ բաժան 'ի միմեանց՝ երկու բնութիւնք, երկու դէմք, երկու անձինք․ *Ո՛ւ իթէ զմարդն ծընաւ սաէ, ուրեմն մարդածինէ․ իսկ թէ զած̃ն միայն՝ աստուածանդանեղէ․ և թէ զած̃ն և զմարդն ծնաւ՝ այս կամ լինի երկու, կամ փոփոխեալ ոչ ած̃ և ոչ մարդ մնացեալ․ *Պատասխանէ՛ այսոցիկ սքս այս մինչև 'ի վերջին․ *Լ՝ յապաւխս սաէ թիւրութիւնէ՛ և սրտախօսութե․ *Յեա միաւորութեն մի բաժաներ յինչ․ ոչ 'ի դէմն և ոչ 'ի բնութիւնն․ *Լ՛այ թէ ոչ՝ արհամրհես զիրն և այպանես զուսուցիչն․

*Լ. ուծման.

*Մի՛ որոշեր զբնութիւն և մի՛ յերկուս ասեր ըզդէմսն. և մի՛ մասամբ ասէր ած և մարդ. այլ զբոլորն ած՝ և զբոլորն մարդ։

*Բան. Միաւորութե̃ն.
*Լծ. Միաւորեալն երկու ինչ նշանակէ՛. նախ զզանազան բնութեց խառնումն. և երկրորդ՝ զանբաժանելին.

*Բան. Խոնարհեցուցե̃լ զինքն. *Լծ. Խոնարհեցոյց ասէ զինքն ՚ի չարչարանս. որով հաւատացաք թէ ած է.

*Տեսակն երեւեալ բընութինէ

*Բան. Բընութե̃ մարդ եղեալ. *Լծ. Տես զի ասէ՝ բնութե̃ մարդ եղեալ. և ոչ միայն կոչմամբ.

*Բան. Ի միմեանց դոյութենէ մեկուսիս. *Լծ. Բանականն և անբանն սակաւ զանազանին ՚ի միմեանց. իսկ ընդ ած և

ԼԱ. *Ձ՚...ին.

ընդ մարդ բաղումէ զանազանութի. *Զի անեղն և եղականն այնքան հեռի են ՚ի միմեանց որքան գոյն և ոչ գոյն. *Զայսքան հեռաւորս միաւորեալ մի ած և մի տր. քարոզէր պօղոս. այսինքն զքս. և զնոյն քարոզելն աւետարան այ ասաց.

*Բան. Սահմանեալ հատանէ՛. և որդի այ. *Լծ. Հաստատեալ որդին այ լինիլ որդի մարդոյ. և նոյն միաւորութեամբն որդի այ. *Զի զօրութեամբ բարձրելոյն եւ սրբութեամբ հոգւոյն ծնաւ.

*Եւ թէ ոք զհինգ պարագայս սահմանի արտադրեսցէ առայս՝ ոչ վրիպի.
*Նախ՝ զի սահմանն ըզմինն սահմանէ. սոյնպս յերից անձանց միայն որդւոյ անձն մարդ եղև. այսինքն որդին այ.
*Երկրորդ՝ զի սահմանն է ձ̃ղ բնու

բնութենէ. սոյնպէս և
միաւորութիւն քի. զի
բնութի որդին այ եղև
բնութի որդի մարդոյ:
*Երրորդ՝ զի սահմանն և իրն
հաւասարեն. վասն հակա
դարձին. սոյնպէս և հա
ւասարն այ հաւասար
մեզ եղև. և անդրադար
ձեալ. զի որպէս ած է
առօղն, նմանապէս և ա
ռեալն. *Չորրորդ՝ զի
նախ՝ սահմանն է և ապա
իրն. սոյնպ և խորհուրդ
մարդեղութեն յառաջե
քան զյաւիտեանս. որ
էր սահմանեալ ՚ի կամս
հօր ծածուկ խորհրդով
և յետոյ երևեցաւ գոր
ծով. ըստ այնմ, իբրև
եկն լրումն ժամանակին՝
առաքեաց ած զորդին.
*Հինգերորդ՝ իրն ըստ
սահմանին առնու զվախ
ճանն. սոյնպէս և բոլոր
տնօրէնութիւնն բանին
ըստ կամացն հօր էր.
*Այսինքն՝ գործքն և
կիրքն. ըստ այնմ, որդի մր

դոյ երթայ որպ և գրեալ է
վս նորա. այլքան և այսէ
խորհուրդն. *Եւ որպ
որք բաժանեն՝ ոչ կարեն
հասանիլ, սոյնպս զի թէ
բանն միայն առ սահմա
նեալ որդի այ, արիոսին
լինի այն. կամ անդա
նեղ. *Եւ թէ մարդն
միայն՝ յայնժամ լինի եր
կու որդի այ. մինն սահ
մանեալ, և միւսն անսահ
ման. կամ սահմանեալն
արտաքսէ՝ զանսահմանն.
Իսկ մեզ որք միաւորեալ
խոստովանիմք՝ կարի՛ դիւ
րին է մեզն աւանդութի.
այսինքն զէակիցն հօր
միածինն որդի՝ նոյնն
եղև ՚ի զաւակէ՝ դաւթի.
*Որօրինակ որպէս
թէ մարդ ոք ծնեալ ՚ի
մօրէ, յետոյ ծնանիցի և
յաւազանէն. այլ որդ՝
որպէս ոչ ծնեալն ինչ
զանազանի, և ոչ ծնօղն
և կամ տեղին, սոյնպէս
թանձր օրինակաւ տես
ցես և ՚ի վերայ քի. *Եւ

ԷՁԷ այս

*Լուծմունք.
այս վասնորիկ՝ զի 'ի միա
ւորեալ բանն Աստուած ոչ փո
խեցաւ մարմինն. և ոչ այ
լս եղև միմին. այլ խոր.
*Օ հոգին և զմարմինն
կոչին կերպին օրինակ
տայ: *Նախ՝ զի յերկուց
բնութեցն միաւորեալ
մարդն. այնպէս թէ
մարդ ասես զնա, կամ խա
չեալ, կամ այլ ինչ 'ինը
ւասաւիցն, բոլոր Աստուած է
մարդեղեալ: *Նաև թէ Աստուած՝
կամ լոյս, կամ այլ ինչ
'ի բարձրագոյն կողմանց,
զնոյն մարդացեալ Աստուածն
նշանակեն:
*Տրուն փառք նորա դրա
գոյն է քան զԱստուած էից. զի
բնութիւն ունի և մշտըն
ջենաւորութիւն: *Նաև այլ
Աստուածն է զանկանքս յայլմէ՝ են
ընտացեալ. և երբեմն
զի ոչ ունէին.
*Բան: Նորաձայնք են յոյժ.
*Լծ: *Նորաձայնէ ասէ
մարդ և տկար քան զՀը
րեշտակս. զի կամ փա
ռօք կամ իմաստութեամբ:

ԱԵ. *Դուռն.
*Ամբողջաց միտ՝ զա
սօղն ասէ. և իմաստութեան՝
զժողովօղն, և զպահօղն.
*Բան: Օ նորաստեղծագոյն
ասելով առեալ: *Լծ: Նը
ւաստանալն քան զՀրեշ
տակս՝ ոչ թէ յէութեն
փոփոխիլն է, այլ 'ի մար
մին միաւորիլն:
*Լոյս տես զի ասէ յետ
միաւորութեանն ոչէ
պարտ զԱստուածայինն որոշել
'ի մարմնոյն. և ոչ զմարդ
կայինսն յԱստուծոյն, զինչ և ի
ցէ. Նոյնպէս յորժամ
լսես՝ լոյս, կամ միածին,
մարմնովն պարտիս իմա
նալ: և թէ մարդ, կամ
չարչարեալ, բանին
միաւորեալ:
*Բան: Թէ ում արդեօք
ասաց Աստուած: *Լծ: Հար
ցումս այս նմանէ առաջ
նոյն. որ ասաց թէ զում
ծնաւ կոյսն: *Նոյնէ
միտք բանին, զի թէ մի
ասէք ասեն, պարտէ զի
ընդունիցի կամ մարդն կամ
բանն: *Նաև թէ մարդն

*Լ նշման·
և բանն է քո՝ ուրեմն ըն
նի երկու քո և ոչ մի·
*Ասորոյ ասէ՝ բանս այս
բարբառի է, զի ըն դէմ է
որ դրոց· և հասարակ որէ,
զի ընդդէմ անօրէնու
թեանն է·
*Եւ տես՝ զի քոն բանն
ած և մարդկութիւննէ
միաւորեալ· ապա ուրեմն
նոյն քոն միաւորեալ ըն
նութիւն որդի՛ է այլ և հա
սարակ հօր· և նոյնն մրդ
կութիւն փոքր քան ըզ
հայր և հաւասար մեզ·
*Նաև գայս թէ՝ 'ի
միաւորութեն յորժամ
մարդն յիշի և ածնլաւ,
կմ թէ ածն յիշի և մրդն
լաւ, ոչ ինչ վնասի միա
ւորութին· *Եւ բերէ
ապացոյց եթէ կեանքն
ձեր ծածկեալ են ընք
աւ ած· ոչ թէ յածումէն
հեռացոյց· *Եւ կամյա
ղօթական բանն· զի թէ
պէտ մարմնով առ հայր
էլ, ածութեն 'ի միջնջ
ոչ հեռացաւ· *Նմանա

պէս յորժամ ասաց, Պօ
ղոս առաքեալ ոչ 'ի մարդ
կանէ՝· ոչ եթէ ասա
նոր 'ի մարդոյն զինքն
ըղ քո հեռացոյց·
*Բան· Ոչ և ս նոյնպէս
գիտեմք· *Լծ· Զա
ռաջին երեւումն անէ
խոնարհութեամբ և չար
չարանօք մարդկան· իսկ
զերկրորդն փառօք հօր
և հրեշտակաց սրբոց·
*Պարձեալ, յորժամ
տեսանեմք աչօք՝ զմար
մինն տեսանեմք· իսկ 'ի
հաւատըն 'ի նմա՝ ոչ սակ
մարմին գտանեմք զնա·
այլ ած մարմնացեալ·
*Բան· Զանուն նորա
ըղնոր· *Լծ· Ոչ վասն
այնորիկ՝ նոր՝ զի հրեշ
տակն ասաց, զի և Յով
հաննու ասաց հրեշ
տակն· և բազմաց իսկ·
և ոչ թէ փրկիչն անուն
նորէ· զի և յեսու և դա
ւիթ փրկիչ կոչեցան·
*Նաև այնէ զի նորեր
իրն· այսինքն ած և մրդ
էաթ ծը

*Լուծումն.

ծընեալն՝ նորէր և կո րուսմն ըստ իրին. որ է քս: *Դարձեալ նորէ, զի հայր սահմանեաց կամ կոչեաց անուն. զի օրէն է հօրն կոչել զանուն որդւոյն. որպէս Զա քարիա զՅովհաննէն. *Դարձեալ, նոր անո նիմք մեք քրիստոնեայք գալըստեամբն քրի. որ դիք այ եղաք բնութբ և շնորհօք հաւատացեալքս միջնորդութեամբ նր: *Տես և ՚ի միտ առ զան ճառ միաւորութիւն. զի մարդկութիւն քրի՝ միա ծին և լոյս և որ փառաց է, և այն որ ինչ ածա վայելուչքն են: նոյն և բանին ասին մարդկա վայելուչքն:

*բան. Ի վեր քան զփոփո խումն. *լծ. Ընդդէմ նեստորիէ, որ ուրանայ ըզ միաւորութիւն վասն փոփոխմանն: ՚ի վերէ ասէ՝, զի անեղէ:

*բան: Վերնօք փառօք

Ա. *Ձայն.

պսակեալ. *լծ. Նոյս ինքն ածութեամբն. կամ վերնոց փառաբա նութեամբն.

*բան. Նորանելի բազմու թեն: *լծ. Զ բազմու թիւն յիշէ՝, զի ամենե քեան փառաբանեն զտր մեր. և ոչ որպէս յերկ րիս ոմանք հաւատա ցեալք և այլք ոչ.

*բան: Ուրանալ: *լծ. Նորեք կարդէ ուրացու թեանն զոր ասա յիշէ: կամ բանիւ ուրանան. կամ գործովք հերա նան. և կամ անօրէն մը տօք մոլորին ՚ի հաւա տոյն:

*բան: Զածուկէր ևնց տակաւին: *լծ. Զա ծուկէր քրի խորհուրդն յազգաց և յազանց. ըն տեառն որ ասէ, ծածկէ ցեր զայս յիմաստնոց և ՚ի գիտնոց: *Թէպէտ ամ լուսափայլուիք կար գաւ ՚ի ձեռն նց իշխանէն առ մեզ ըստ մեծին Գրի

 ոնի

*Լուծմուն.
ոնիսեայ, այլ մարդկու
թե բանին արտաքոյ է բը
նութե. վյ 'ի հոգւոյն
ներգործի և հոգւով
յայտնի.

*բան. Յորժամ մուծցէ.
*լծ. Մուծանել զայն ա
սէ որ մեծ մասն եղե
նի. արտաքոյ է անեղու
թեամբն. յարարածս 'ի
ներքս եմուտ լինելու
թեամբն.

*բան. Քանզի զաւան
ցանք են այս և պատրանք
մոլորութե. *լծ. Այս
ինքն յիմարութիւն խա
բէութե և անբարշտու
թիւն. *Առաջինն է մը
տացն. երկրորդն զգայ
արանացն. երրորդն հա
ւատոցն. *Դարձեալ
առաջինն է յինքենէ'.
երկրորդն յայլմէ'. եր
րորդն յայլմէ' և յինքե
նէ'. զի կամաւ հեռանի
մեղ խորհրդակից և գոր
ծակից լինել կռապաշ
տիցն յորժամ մարդոյն
միայն երկրպագանեմք.

Ա. *Ճառին.
*Այն է որով յիմարիմք
մեք, և ըզ փառս արար
չին արարածոց տամք.
*Տես և 'ի միտ առ զբա
ժանողացն աղանդ.

*բան. Անձնարին և գըժ
ւարամաքրելի. *լծ.
Վասն չորս պատճառի
մեծ է մոլորութե հերձ
ւածողաց քան զհեթա
նոսացն. *Նախ' զի նք
անգիտութե կռապաշ
տեցան. և սոքա գիտու
թե անբարշտին. *Երկ
րորդ' զի նոքա յած պաշ
տութի դարձան. և սո
ցա չէ ճար. *Երրորդ'
զի նոցա պատճառ երե
ւի' սատանայ. իսկ սոցա
բանին մարդեղութին.
*Չորրորդ' զի նոքա հե
թանոսք միայն էին մոլո
րեալք. իսկ սոքա և ըզ
հրեշտակս ևս մեղ դա
սեն.

*բան. Ծանուցեալ ե
ղէք. *լծ. Այսինքն
ո՞չ դուք զած ծանեաք,
նոյնպէս և ած զձեզ ծա
էճժա նեաւ.

*Լուծմունք.

նեան։ *Նամ թէ նմա արար զձեր ծանուցումն։ *Տես՝ զի բնութենէ քո ած և ոչ միայն կոչմամբ. զի բնութբ ասէ զբանին միաւորութիւնն, և ոչ սոսկ անձամբ. *Մարթ է ասէ ըզսոսկ մարդկութեանն կարծիս 'ի բաց բառնալ 'ի միաւորութեն։

*Բան. Լսէ ոչ ինչ էր որ արգելոյր. *Լծ. Նա յս ինքն մրմինն և կիրքն որք տեսանին՝ չլինին մեզ արգելք թէ սոսկ մարդ է քո. վս զի միաւորութեն ցուցանէ թէ ած է բնութեամբ։

*Բան. Նալ յաղթեալ յաճէնա. *Լծ. Աղ լսս ձրքի յարեգակնէ՝ յաղթել։

*Բան. Նմբողջ պահի.

*Լծ. Նա յինքն ոչ մասամբ՝ այլ բոլոր ածային փառքն պատուի։ որպ աշակերտքն միաւորութեն, երկիրպագին և զբոլորն դաւանեցին որդի ած.

*Յետ այսորիկ յայլ իմ

ԼԼ. *Պատին.

ձեռնարկէ՝ բաժանողն և ասէ, թէ երկրպագութին մրդկութեն վայելէ՝ ապաքէնա երկրպգելի. Նա որ պատասխանէ՝ սբ և ասէ թէ՝ ամենևիմբ մի՝ բաժանել զբանն 'ի մարմնոյն. ոչ յերկրպգելն և ոչ յերկրպագելն. ոչ 'ի փառաւորելն և ոչ 'ի փառս առնուլն. *Լսէ յած անօրէնութին, թէ 'ինքն աստուածոյն և թէ 'ի բարձրագոյնն՝ մի իմանամք ասէ միաւորութն։

*Բան. Գող և անուանիլ.

*Լծ. Նա յինքն իւր բարոն ած է և բոլորն մարդ այնպէս և անուանի ած և մարդ, սոսւգապէս 'ի յինքն բերեալ.

*Բանն և մարմինն միաւորեալ մի որդ է. և 'ի միաւորեալն է հաւասար մեր և միրաութիւն.

*Բան. Ո՞ ինչ իցէ դժ 'ինմ հաւատոյն բան.

*Լծ. Ընդ բաժանողսն հարցանէ թէ Պօղոս ըզ

էձժբ   հա

Լուծումն

հաւատն ՚ի մինն ասաց · դուք որք յերկուս բաժանէք՝ թէ կամիք ըստ Պօղոսի ուղղակի խորհիլ՝ և միայն ՚ի բանն հաւատայք՝ հրէաբարէ · և ոչ մարդացեալ խոստովանիք · և թէ ՚ի մարդն միայն, և ոչ զայն թողից ասել · զի ոչ է մարդն պր զաբար ըստ զմեզ · և ոչ է հաւատալ ՚ի մարդն բաժան ՚ի բանէն · Աւ յայտ է ՚ի վկայութեցդ · զի Պօղոս ՚ի դէմս քո ասէ · որ ցուցանէ՝ զմիաւորութիւնն · ապա յայտ է թէ միայն ՚ի բանն հաւատալ ոչ է · *Աւ ինքն որն ասէ, որ ետես զիս՝ ետես զհայր · այլ ոչ զմարմինն տեսանէին · և մարմինն ոչ է նկարագիր էութեն հօր · ապա յայտ է թէ և միայն ՚ի մարմինն չէ հաւատ · *Ապաւրեն մէ հաւատ ՚ի միաւորութն տն մերոյ, որէ՝ քս · եւ այլ ամվկայութք վն միաւո

ԼԼ · *Զ"ուին ·

րութեն են · *Թէպէտ ամենք յածութին նկատէն · այլ այն, որ հաւատայ յիս՝ ոչ հաւտյ յիս · և ամենք ՚ի մարդկութին · այլ ասելն ՚ի ծնէ՝ կուրին ·

*Բան · Լորկնչել · *Լծ · Լորկնչելն երկբայելն է · և առնելն ըղթերեհաւատութիւնն ·

*Բան · Հատման և տարբերութե · *Լծ · Այինքն անհատէ դիմաւ, և անտարբերէ բնութե ·

*Բան · Ո՛չ արժանաւորէր · *Լծ · Այինքն զի անտես է ածային բնութին · և ՚ի տեսանելին անց հաւտյ ·

*Բան · Զի՞մ յաւէտա · և այլն · *Լծ · Այինքն ընդէ՞ր ոչ առեալ ասէ թէ այլ ոմն էր ածութին որ զբժշկութին գործեաց · պարտէր զնա առ միածել, և ոչ զտեսանելին ·

*Բան · Սինչ ՚ի վն մեր · *Լծ · Սոյնպէս և մեք ասէ ըզմարմինն միայն տեսանելով՝ ասեմք զմարդ

ՆՁԺՓ տե

*Լ ... ծնութ

տեսանք · որ 'ի հոգւոյ և 'ի մարմնոյ է կատարեալ ·

*Քհն · *Եւ ոչ 'ի կամաց մարմնոյ · *Ժղ · Կամք մր մնոյ ըղձանկութիւնն առէ ·

*Հրդ · Սանձերէ զի ոչ յարուցէ՛ և յիղէ՛ ծնաւ տր մեր ·

*Պտ · Նախ՝ ողինքն առէ զի մեզ հրճւոր և մբ ծննդեան ինքն լիցի պտուղ և անդրանիկ · Երկրորդ՝ զի մի՛ լիցի պարտաւոր ըսկըզբնականին մեղաց ·

*Քհն · Հաւատալն 'ի նա՛ ·

*Ժղ · Հաւատոն նախ առնէ զմեզ որդիս այ · ըստ այնմ, որք ընկալանն ըզնա՝ ետ նոցա իշխանութի որդիս այ լինել · և թէ՝ որոց հաւատասցեն յանուն նորա՛, և այլն ·

*Երկրորդ՝ արդարացուցանէ՛ 'ի մեղաց · ըստ այնմ, մեք 'ի քս հաւատացաք · զի արդարասցուք նովաւ ·

*Երրորդ՝ զկեանսն յաւիտենից պարգեւեսցէ մեզ · ըստ այնմ, որ հաւատայ յորդին՝ ընդունի ըզկեանսն յաւիտենից ·

*Քհն · Օ փառաւորն ըզնորհ · և այլն · *Ժղ · Փառաւոր շնորհն 'ի հօրէ է · կենդանագործելն յորդւոյ · և հաղորդութին 'ի հոգւոյն սրբոյ ·

*Պարձեալ, շնորհ է որ ձրի՝ պարգեւէ մկրտելոցն · այսինքն կամ զորդեգրութին, կամ զորպօղոս թըւէ, ումեմն 'ի հոգւոյն բան իմաստութե · և այլն · *Եւ կենդանագործելն, զի մեղքն մեռանին, և մեք կենդանանամք · *Իսկ և հաղորդութի, զի լինիմք ժառանգակիցք քի · կ զի 'ի պատկերն այ վերըստին կերպանամք ·

*Քհն · Հոգւով սրբով և հրով · *Ժղ · Այսինքն ոչ միայն 'ի վերնատունն զի հրով երեւեցաւ հոգին սուրբ, այլ և յի

*Ի ..ծմ..ն.
րաքանչիւր մկրտանցս սըր
բի Հոգւոյն, և կորնչին
մեղքն․ որպէս Հուր
զարծաթն սրբէ՛ և ըզ
ժանիկն այրէ․

*Բուն․ Ծառայութեամբ և
պաշտօնեայ․ *ԿԾ․ Մ՛եք
ոչ ծառայ զանէան կեր
պարանս նկարեմք 'ի մը
կրտեալսն․ և ոչ պաշ
տօնեայ զՀոգին աստ
նայո․ *Ս․ ԺԼ նա ած է
բնութե՛ յիւր կերպա
րանս․ և իւրով Հոգւովն
կերպարանէ՛ ըզմերածը
նեալսն։

*Հարց․ Սանէ՛ր զմը
կրտեալ ծնողաց ծնեալ
զաւակսն մկրտեմք․

*Պատասխանի․ Նախ՛ զի
թէպէտ ծնողքն սրբեալ
են 'ի սկզբնական մեղացն
այլ զաւակն ցանկութե՛
ծնանի․ զորօրինակ սըր
բեալ սերմն սերմանի, և
ծնանի ծղօտովն և պա
տենիւքն․ *Երկրորդ՝
պարտէ զի իւրաքանչիւ ո
րք մարդ առանձնապէս

ԱՆ․ *Ճ..ին․
ծնցի Հոգևորապէս՝ 'ի
քէ, որպէս 'ի մարմնաւոր
ծնողէ՛․

*Երբեմն Հօր Հետևեն
ցուցեալ երևի աղէ Հո
գին, և երբեմն որդւոյ․
*Բուն․ Եւրէ 'ի Հօրէն․
*ԿԾ․ Ո Հոգին աղէ որ
'ի Հօրէ՛ ելանէ՛ որդւոյ
ասի․ ոչ էակից և գոյա
կից․ *Ե՛ւ տես զմիաւո
րութին․ զի ոչ նախ քան
ըզմարմինն Հոգին էր որ
դւոյն, և նոյնա՛ բաշ
խեր՝ այնպէս և 'ի մարմ
նանայն Հոգի էր․ քի․ և
նոյն մրմնովն բաշխի մեզ․
ըստ որում փչեաց 'ի յա
դամ առանց մարմնոյ․ և
այժմ յառաքեալսն փը
չեաց մարմնով․ ոչ մարմ
նովն ընկալաւ զՀոգին,
նոյնպէս և մարմնով պար
գևէ՛ մեզ․

*Բուն․ Կենդանագործիլ
ասի ըստ մեզ․ *ԿԾ․
Որպէս ածութեամբն
կենդանի է և կենդանարար
նմանապէս և մարմնովն
էաժն ընդ

*Լուծմունք.

ընդ մեզ մարդ եղեալ՝ ըստ այնմ թէ՝ որդի զորս կամի կենդանի առնէ.

*Աստ զմի ներգործութիւնն ասէ. ոչ բնութ միաւորեալ էր ասէ՝ նմանապէս և գործով. Ուստի յայտ է 'ի բազում վըկայութենցդ, որք զմիութի ցուցանեն.

*Բան. Ոչ միայն ընդունելով զհոգին սուրբ.

*Լծ. Այսինքն ոչ միայն զհոգին սուրբ տալով կենդանագործէ, այլ և մարմնովն.

*Բան. Բամբասանել զնմա.

*Լծ. Բամբասէին զքս հրեայքն, և զՍողոմոնես լաւագոյն համարէին քան զնա.

*Հաց յերկնից ասէ ըզմարմինն և ճշմարիտ և յոյ և կենդանի, զի որք կերիցենն՝ լինին երկնային և ոչ քաղցիցին, և ածք լինին և անմահ մընան. *Տես՝ զի զբնութեանց առանձնաւորու-

Բ

ԼԼ. *Ճառին.

թիւնն 'ի մի ասէ խառնեալ և միաւորեալ. և 'ի բազում վկայութենց ցուցանէ.

*Բան. Օ հաւատորն նորա. *Լծ. Այսինքն Նիկոդիմի. զի որպէս նա 'ի կրկին ծնունդն, նըմանապէս և նոքա 'ի կենդանարար մարմինն դայթակղեցան.

*Բան. Կոչին յիւր բնութին. *Լծ. Այսինքն 'ի բանին միաւորութին.

*Բան. Խորհիմք զոր պրտ է՝ և ուղիղ. *Լծ. Այսէ ասէ պարտ և ուղիղ խորհուրդ վն քի, զի մք դրց հաւանիցիմք 'ի ձեռն նոցունց հոգեկրիցն.

*Բան. Բնութբ և առանձնապէսնեն. *Լծ. Բնութբ՝ որպէս արարիչ ած՝ և մր. իսկ անձին՝ որպէս որդի՝ միածին ծնունդ, և այլն.

*Ոչ անմարմին և 'ի մարմնաւոյն կոչի. *Տես՝ զի բնութեամբ ասէ զմիա

էձժզ նո

*Լուծմունս.

Հօրութիւնն, և ոչ սոսկ անձամբ.

*Բան. Իւրութեամբքն. *Լծ. Այսինքն մարմինն հոգին միայն և բանն ՚ի միութ միաւորեալ, և՚ իմի ջի կացեալ ած և մարդկան. *Օ ի մարմնածին է սաէ բնութեամբ ած. և ածութբ̃ն ճշմարիտ մարդ. *Տես սա զմիաւորութին. զի նոյնն եր բեմն մի լի, և երբեմն անփոփոխ. Ոչ սա նոր է անունն յս քս. զի յորժմ բանն ած մարդ եղև յայնժմ կոչեցաւ յս քս՝ Էմմանուէլ, և այլն.

*Բան. Որ և շարժութի կրեալ. *Լծ. Շարժութն տեսակք վեցեն ըստ իմաստասիրին. այսինքն լինելութի, ապականութի. աճելութի, նուազութի. այլայլութի, և տեղեաւ փոփոխումն. և նախ ք̃ զայլսն լինելութին է. զոր կրեաց մարմինն.

*Բան. Իսկ զանշեղութի.

ԼԼ. *Ճառին.

*Լծ. Անշեղութի՝ անփոփոխութիւննէ.

*Բան. Օ նոյն հոգևոր կերակուրն. *Լծ. Հոգևոր կերակուր և ըմպելի՛ էր, զի զխորհուրդ հոգևորիս ունէր.

*Բան. Իսկ վեմնէր ինքն քս. *Լծ. Վէմ էր քս ըստ խորհրդոյ և ըս̃ յակութե. *Ըստ խորհրդոյ՝ զի որպէս վէմն այն առաջի՝ գնայր և արբուցանէր ըզ բանակն, նմանապէս և տր մեր առաջնորդեաց մեզ յերկինս. և արբոյց մեզ ՚ի կողահոս աղբերէն.

*Ըստ յատկութե՝ զի վէմնէ թանձրութի հողոյ, կարծրացեալ ՚ի հրոյ. և տր մեր միաւորել էր ածութեամբն.

*Պրձը, զի վէմ էր ադ̃մ անմահութբն, և եղև հող. ուստի տր մեր եղև վէմ, և յառաջին անմահութին էած զմեզ.

*Բան. Հանդսկից և ճրգ

ԷՃԺԷ նա

*Լուծմունք.

նակից․ *Լծ․ Այսինքն մարտակից և չարչարակից լինին մեզ ընդդէմ նեստորի․

*Բան․ Ի մեռելս ազատ․ *Լծ․ Ազատ էր նա՛ ի մեռեալս, զի կենդանի՛ էր ա͞ծութբն․

*Ետես՛ զի նաթանոյ էր վարդապետ և թագաւոր զմի և զնոյնն ասաց․ ըստ որում տ͞ր կոչեցաւ․ զի տիրեաց մեզ և ազատեաց ի ծառայութենէ տ͞րանց չարաց․ այսինքն մահու և դիւաց, և ախտից հիւանդութեանց․

*Այնէ ասէ գործ ուղղափառ աշակերտաց, զի զմիասն ի ճշմարտութ͞ի վարժիցեն․ և ս͞բ գրոց հետևիցին․ և յուղղափառ վարդապետէ՛ ուսանիցին․

*Բան․ Անպատում․ և այլն․ *Լծ․ Անպատում է մնաց զի ոչ կարէ պատմել և պարունակել զնա․ և ոչ լեզու ճառել կարէ․

ԼԱ․ *Ճառին․

կամ պատմել զանցեալն և ճառել զներկայն․

*Օրէ օրինօք և ոչ օրինօք բնութե․ այսինքն զի կարգաւ և օրինօքէ յղացումն․ և ոչ օրինօք, զի ոչ էր ի սերմանէ․

*Օրինօք էր ժուժկալելն յարգանդի․ և ոչ օրինօք, զի տէր էր յարգանդի․ ըստ որում երկրպագէց յոհաննէս․

*Օրինօք էր ծնանիլն․ և ոչ օրինօք, զի կուսութբ էր․ նմանապէս և զայլսն իմասցիս․

*Բան․ Ճշմարտապէս է որդի ա͞յ․ *Լծ․ Ճշմարտութբն ըստ երից իմանի․ այսինքն երբեմն այն որ ընդդէմ ստութե բաժանի․ և երբեմն բնութբ․ իսկ երբեմն միութ͞ի թարգմանի․

*Այսքան առ այս․

ԷՃԺԸ Ճառ

*Լուծմունք

*Հա՛րց Երրեան եւ ուրբ Երրորդ :

ԹՈՒՂԹՍ ԱՅՍ աղերսանաց՝ է՛ վս երրորդութեն թագաւորին · գրեալ յետ ժողովոյն : *Զի ի յորժամ ոչ եկն յոհան անտիոքացի՝ ընդ գուշացուցին նմա չարափառքն իւր թէ զոպարտութէ եղեւ աքսորումն նեստորի · վասն որոյ գրեաց զայս թուղթս, եւ եցոյց նմա զճշմարտութիւն, զի մի՛ տրտմեսցի ·

*Բն · Միայն եւ անմահ :
*Լծ : Առաքելոյն բանն է որ ասէ, տրն տրանց եւ թագաւորն թագաւորաց : որ միայն ունի զանմահութի բնակեալ 'ի լոյս անմատոյց ·
*Երկոտասան յատկութի գնէ ասա թագաւորութեն այ · *Նախ՛ զի ասէ

ԼԲ *Հ՛ուրն :
ածային · որ է՛ անսկիզբն · ըստ այնմ, տէր թագաւոր մեր յառաջ քան զյաւիտեանս : *Երկրորդ՝ անմահ · որ է՛ անվախճան · ըստորում թագաւորութեն նր ոչ գոյ վախճան · *Երրորդ՝ բոլորից իշխեցօղն · ըստ այնմ, տր թագաւոր երկնի եւ երկրի · իսկ երկրաւոր թագաւորք ընդդէմ այսմ, յայլմէ ունին, եւ այլում թողուն, եւ մասնաւորի տիրեն : *Չորրորդ՝ զի անմատոյց լոյսն է բնակութիւն · ըստորում պալատ թագաւորի : *Հինգերորդ՝ զի աթոռ ունի ընդ վերինն ը Եսայեայ տեսլեանն որ ասէ, տեսի զտէր յաթոռ բարձրութեն եւ վերացելոյ որպէս գահոյք թագաւորի ·
*Վեցերորդ՝ պետք եւ տէրութիւքեն ըստ պաշտօնէիցն · զի թագաւոր թագաւորացէ, որպէս կայսրն : եւ նոյն սերոբէքն · այս էձժթ իւքն

*Լ ուցմունք

ինքն զոր ետեսն եսայի. *Եօթներորդ՝ զի ամ արարածք երկնչին և դողան ՚ի նմանէ. որպէս ասամինք ՚ի թագաւորէ՛, *Ութերորդ՝ զի այնպէս ունի ըզփառսն, որպէս երգէին և ասէին, լի՛են երկինք և երկիր փառօք քովք. *Իններորդ՝ զի կատարեալէ մեծութբ. *Տասներորդ՝ զի գերունակ է էութբ. *Մետասան երորդ՝ զի հզօրէ զօրութբ: *Երկոտասան երորդ՝ զի սոցա հաւասար քաղցրէ և հեզ գըթութեամբ.

*Բան. Ամենահաճոյն յոր. *Լծ. Ամենահաճոյէր յոր, այսինքն ՚ի մեծութն և յաղքատութն. յառողջութն և ՚ի հիւանդութն. ՚ի կենս և յետ մահու. և յայն ամենայնի հաճոյ գտաւ այ.

*Բան. Մոռացումն. *Լծ. Մոռանալն մոռացնէ

ԽՍԵ

ԼԲ. *Ճաւին.

կնքեալն ձեռամբն է. ՚ի քըսակի՛ ժողովութինէ. որպ յայլ ուր ասի, այս ամ կնքեալ պահի՛ ՚ի գանձի իմում. իսկ նշանակեալն տեսութեցն է. *Երկ տես՛ զի կընքէր ըզկամաւոր մեղսն, որէ անօրէնութի. և նշանակէր զակամայն. զմինն մոռանալ հայցէ, և զմիւսն մաքրել.

*Բան. Պարտաւորի. *Լծ. Պարտ և հարկաւորէ ասէ այ ողորմիլն. ուստի յոր ժամ ողորմի՛ վըճարէ՛ զայն. իսկ ՚ի չողորմիլն պարտաւոր մնայ.

*Բան. Շնորհեսցէ զան յիշաչարութին. *Լծ. Ի չորից երեւի՛ ան յիշաչարութին այ. *Նախ՛ զի նա բնութբ ունի զողորմիլն. որպ արեգակն զլուսաւորելն. *Երկ զի մեք բնութբ ունիմք զմեղանչելն. զի թէ անսխալ ունէաք զբնութիս որպ հրեշտակքն՝ յիրաւի էր ճշդիւ գտանելն.

ԷՃԻ Երր

Լուծումն

*Երրորդ՝ զի զարմանա
լի փառս ունիցիս յողոր
միլն մեզ. *Չորրորդ՝ զի
անքննելի է ամենեքին և ան
արատ եանմեզ. *Ուստի
պարտ է և ան յիշաչար լի
նիլ և ողորմիլ մեզ.

*Քռն. Հեզ և հանդարտ
խոհեմութի. *Լծ. Հե
զութիւն 'ի բանինէ. հան
դարտութիւն 'ի գործն.
և խոհեմութիւն 'ի միտսն.
*Իսկ այլք առնուն յե
րիս մասունս հոգւոյն.

*Քռն. Պծադիր. *Լծ.
Ա. յինքն պատկեր ևնը
մանութիւն էք ասէ այ
յերկրի իշխանութ, և
գործով. *Զ ի ող արե
գակն զլոյս և զջերմու
թիւն իւր հանդարտու
թ՟ բղխէ, զի մի՛ վնա
սեսցէ, նմանապս և դուք
ասէ.

*Քռն. Ա. յուէիկ ևես դի
մեցի. *Լծ. Յայս պատ
ճառս ասէ ևես գրեցի՝
զի հանդարտեսցի խոս
վութի ձեր. և քարձցի

ԽԶ.

ԼԲ. *Ձ՟ուին.
տրտմութի՟ն. *Ե՜ զի
պիտոյէր ինձ և հարկա
ւոր՝ զի հնազանդիցիմ
իշխանութեդ ձերում.
*Այլ զանց առնելն չէր
ըստ կամաց մերոց. այլ
առել զճշմարիտ թէոչ
յանդգնեցայ, կամ դըժ
ուարակամ եղէ, կամ ան
փոյթ արարի. այսէ յոժ
վայելուչ. զի ինձ մեղան
չելն և ձեզ վնաս է. յոր
ժմասէք թէ յանդուգն
է և չարակամ. *Եւ՟ եր
կեայ ասէ արժանապէս
հակառակիլ ձերումխը
ռողութեանդ. *Որ ե՟
զինքն երես դընէ, և զ՟
գտանէ՝ զթագաւորն.
և օրինակ տայ զօրինա
պահն յորդայէլէ՝. որպ
ս է թէ մեղայ.

*Քռն. Պործել և ուղ
ղակի. *Լծ. Զառաջին
թուղթն զոր գրեաց առ
թագաւորն վասն ուղ
ղափառ հաւատոյ. և առ
թագուհին եւդոկիա.
և առ քորսն արկադիոս

Է Ճի՟ւ և մա

և մարինա։ *Զայս ա-
սէ ուղեղ գործեցի․ որ
զանբարբշտութին նեստո
րի ծանուցի ձեզ։ *Ո՛չ
թէ զի ամբոխութիւն արկից
ձեզ, այլ զի զխռովա
րարն և զերկպառակն ար
տաքսեցից․ և զգուշու
թեամբ հաստատեցից ՚ի
հաւատս որ ՚ի Տր մեր
Յս Քս։
*Կամիմ ասէ ըզխռովա
րարն հանել ՚ի ձէնջ․
*Սուր՝ ըզպատիժ մա-
ղացն ասէ․ որպէս սով
կամ մահ․ ըստայնմ, ըզ
սուր իւր սրեալէ և զա
ղեղն իւր լարեալ։
*Իսկ փողէ բանին քա
րոզելոյ, կամ ՚ի թղթի
գրելոյ։
*Պատերազմն որ է անմիտ
է՛ հեծելոյն այլազգի։
*Թէ ոչ ունիցին ասէ
իշխանքն զալ թըշնա
մեաց ՚ի վր քաղաքի՝ դէտ
կացուցանեն։ *Նու դի
տին յատկութիւն է չորս։
*Նախ՝ զի ՚ի բարձր տե

զի լինի․ *Երկրորդ՝ զի
արթուն լինի․ *Երրորդ
զի շուրջ զսահմանաւն
հայի․ *Չորրորդ՝ զի ազ
դէ՛։ *Այնպիսիքն մե
ծամիտ ընկալցին։ *Նա
և թէ նենգիցէ, և քաղա
քացիքն կրիցեն ինչ ՚ի
հեծելոցն․ այսինքն ա-
ւար կամ գերութիւն,
յայն ժամ դէտն յիւր
գլուխն ըզվերջին պա
տիժն կրիցէ․ որէ մահն։
*Նմանապէս դէտքեն ա-
սէ և քահանայք կացու
ցեալ ՚ի վերայ ժողովըր
դեանն։ *Սանորոյ պի
տոյէ՝ Նախ՝ զի ելցեն ՚ի
լեառն առաքինութե․
Երկ՝ զի մօք արթուն
լինիցին․ Երր՝ զի շուրջ
յամ կողմն հայիցեն։ զի
մի՛ հերձուած կմուրացու
կամ մեղք մտցեն ՚ի ժո
ղովրդեանն։ *Չորրորդ՝
զի բանին քարոզիցեն
հանապազ։ *Այլ որդ՝
պատերազմ է ասէ ոչ ՚ի վր
իբրև զմեզ միոյ մրդոյ,

էձիէ այլ

այլ պատերազմէ նեստո
րի ՚ի վերայ Քի.
*Քան. Մն երաստան. *Լծ.
Մերաստան՝ զխոնհեմութին
և զհաւատան ասէ. *Մստ
զերիս մասունս հոգւոյն
ասէ. *Կեղի շարւն՝ ուր
հասանէ՝ խոյց ածէ.
*Քան. Մարմա ունելով
սուութե. *Լծ. Մարմա
և հիմն բանին սուտ էր,
և ոչ ոք գիրք. *Սն ող
տախսոն որդի սնանայի է.
բանսրկուն նեստորի էր.
*Մայլ քո սիրտդ ասէ՝
այսինքն հոգիդ անշարժ
էր ՚ի վերայ ուղիղ հա
ւատոյն և հաստատ ՚ի
սէրն Քի. *Սն յայտէ
յերից. *Նախ՝ զի ես վե
կայեմ. *Երկրորդ՝ այն
գործն վկայէ՝ որ հրա
մայեցեր ժողով առնել
և զճշմարիտն հաստատել.
*Երրորդ՝ երկար ժամա
նակին ՚ի յառաջին հայրա
պետացն. որ հաւատով
նման եղեր նց. *Սն ա
ռաւելեւս. զի նք հայրա

պետքէին, և այնէ նոցա
հոգ. իսկ դու զգերա
գոյնն պսակեցար. որէ
թագաւորութին. վսյ
քո հեղութիդ առաւել
է քան զնց փառաւորու
թին՝ որէ՝ քարոզութի
հաւատոյն. *Գործը նք
ընդ դէմ արիոսի և մակե
դոնի, որք յայտնապէս
էին հերձուածք. *Իսկ
դու ընդ դէմ նեստորի,
որ ծածկելէր. վսյ դու
ըզվեհագոյնն ընկալար
պսակ ընտրութե քոյ.
*Գովեմք ասէ զի դոյ
՚ի քեզ անշարժ հաւատ,
և հաստատ սէր ՚ի Քս.
այլ վասնորիկ գրեցի՝
զի արժանի լինիցին և
այլքն, որք յամ եկեղե
ցիս, և որք ՚ի յետինժա
մանակս իցեն.
*Սն այս է պատճառքս
են երիս. *Նախ՝ վս հե
ռաւորաց տեղեն. *Երկ
րորդ՝ որոց յետոյ իցեն
ժամանակաւ. *Այս իմ
աղդեցուցիչ փոխ քա
ճձիգ ջացն

*Ժ. Նուազումն.
Ջոյցն արիութիւն, և սր
կարօղն զգուշութի.
*Բան. Համակերութեանց.
*Լծ. Համակեր՝ շունքն են
կամ գինեորքն. զի ոչ նք
զարիւնն հանեն, որք
կենդանութին, նմանապս
և հերձուածողքն զհա
ւատն հանեն որք կենք
հոգւոյ.
Խայթոց՝ Ճշմարտութինէ.
*Որոգայթ՝ նեստորնէ,
և սրտութին իւր.
*Բան. Օ որս թեթեւս.
*Լծ. Որպէս սարդն որո
գայթ կազմէ, և զթեթեւս
ըմբռնէ. թեթեւէ պար
զամիտն, և դիւր ըմբռ
նելի փոփոխամիտն
*Բան. Ո՛չ բազմացէ. *Լծ.
*Բազմաց անդիտելի՛է
*Քնի խորհուրդն. *Որպ
զպատկերս մեր 'ի հայե
լւոջ տեսանեմք, նմանա
պէս օրինակաւ ծանօթա
նամք *Քնի. Որպ հոգի և
մարմին, լոյս և օդ միա
ցեալ. և կամ որպէս եր
կաթ հրացեալ.

ԺԱ. *Ծ՛ոսին.
*Պետրոս չար բանիւն
ըղձաւորս անմեղս ապակա
նէր. սոյնպս և ամենայն
հերձուածողք.
*Բան. Կաթիլ յաճա
խեալ. *Լծ. Որպէս կա
թիլ զվէմս փոսէ՛, և
նա զմիտս.
*Ո՛չ ոքէր աւէ որ զած
քաղցրացուցանէր. վշ
'ի խնդիր եղ մեզ մօրբե
րոցս բանն ած, և եցոյց
զինքն մարմնով. և իւր
միաւորութեն հպեցոյց
զմեզ առ ած, և արդա
րացոյց 'ի մեղաց.
*Շաղկապ՝ հաւատնէ.
և Ճանապրհ արդարութե
մկրտութին սուրբ, որէ՛
'ի Մարդացեալն. *Նշ.
Նեստոր քակէր զայս. զի
սովի մարդ առէր զքն.
վասնորոյ անկեալ 'ի յու
սոյն որ առ ած.
Ընարեալ՝ անկիրթնէ.
*Օ ինկից՝ մեր Ճշմրիտ
դաւանութինէ 'ի սէ հոգն.
և այն յորդորէ զմեզ.
*Բան. Օ մարդկայնոցս
Ճշմիտ իրաց

*Լուծմունք

իրաց ունէին զիշխանու-
թիւն. *լծ. Նոյնինքն
կամ ըղ մարդկայնոցս ՚ի
քաջ հանէին, կամ մարդ-
կայնոց իրաց ունէին իշ-
խանութիւն.

*բան. Երկեակ հաւա-
սար. *լծ. Նոյնինքն
թագուհւոյն և թագա-
ւորին մի կամք էին յորի-
նաւոր պարծանս հաւա-
տոյն. *Կամ հաւատով
և գործովք հաւասար
գեղեցկացեալք.

*բան. Որք կայս ունին
զառընթերն գոլ. *լծ.
Զի քորք էին թագա-
ւորին.

*Առաջին գովութիւն դը-
նէ սոյ. *Նախ՝ զկուսու-
թիւնն. *Երկրորդ՝ զի
քորք էին թագաւորին.
*Երրորդ՝ զայլ առաքի-
նութեն պատիւն. *Չոր-
րորդ՝ զուղիղ հաւատն.

*բան. Զա̄յ կամին լը-
նուլ. *լծ. Կամքն ա̄յ է
խոստովանիլ Տ̄ր զՅ̄ս
Ք̄ս ՚ի փառս ա̄յ Հօր ը̄

Բ

ԼԸ. *Ջորին.
առաքելոյն

*բան. Պատուական գայլ. *լծ.
Նեստոր ընտրեցաւ առա-
ջին ոչխար. սակայն եղև
գայլ արաբացի.

*բան. Սիրել զհակառակն.
*լծ. Հակառակն այնէ որ
ասի, ծայ չար և վատ.

*բան. Ընդունէ փուշ ը̄ գը-
րեցելումն. *լծ. Նոյն
եան ասի, մնացի զի բե-
րիցէ խաղող, և եբեր
փուշ. այսինքն զխոցո-
տիչ հերձուածսն.

*բան. Պատանձանեց. լծ.
Պատանձանելն այնէ՝ որ
նենգութ զորոմն ցանեց.

*բան. Բան զգազանս.
*լծ. Գազանք ըղ մար-
մինն գըղեն, և նա ըղ
հոգին հերձէ՛.

*բան. Խոտեցաւ. *լծ.
Յոլով խրատեցաւ ը̄ ո̄ն
բանի ծածուկ և յայտ-
նի, և ՚ի մէջ եկեղեցւոյ,
և ոչ երկեաւ առ է ՚ի բաղ-
մութէ զրախոսութեն.

*Մեծանուն քաղաք՝
կոստանդնուպոլիսն է.

Ճշին Զ պատ

*Լուծմունք.

*Զ պատճառութին ասէ չհամարէր ինչ.

*Խօթանալն տրտմելն է.

*Ո՛չ է պարտ ասէ ածել զմտաւ զատացեալսն նեստորի վն քի.

*Բան. Զ եղևք և վավաշոտք. *Լծ. Այսինքն խելագարք և մոլեք.

*Բան. Զ ատելիս քո տր ատեցի. *Լծ. Ամ զատելիսն ասէ՛, և տրն զատելիսն սիրել հրամայէ. չեն ընդդէմ միմեանց. զի տրն զիւրեանց ատելիսն ասէ սիրել. և մար գրէն զայ ատելիսն ասէ.

*Նշ որոշողութեցն՝ միաւորութիւնէ ընդդէմ.

*Իղձնատացւոցն ասի որբեալ զատաձարն. ապա պարտէր ասէ և մեզ քահանայից որբել զեկեղեցին այ 'ի հերձուածողաց.

*Բան. Հարստալիր ձեռամբ. *Լծ. Զ իմ՛ ունայնաձեռն լինիցի ըստ Սողոմոնի.

ԼԲ. *Ճառ.

*Բան. Սուրբ և տիեզերական ժողովն. *Լծ. Սէ կոչի ժողովն իբր որբաբար եկեղեցւոյ. *Եւ տիեզերական, զի միաբանութբ հաւատոյ ամե տիեզերք՝ և որք 'ի յետին ժամանակս ընդունին զէն՝ ժողովին. *Նոյնէ թէ յայլուրեք կաթուղիկէ կամ ընդհանրական լսի.

*Բան. Որոց 'ի դէպէր. *Լծ. Իշխանացն ասէ որք նեստորի օգնէին՝ պարտէր մեզ հանդիսակից լինել և պատճառակից.

*Հայհոյիչ սուտ՝ զնեստորն ասէ. *Նզբ ասէ ոչ արտաքոյ տրտմեցան, և ոչ 'ի միտս իւրեանց խօթացան վն փառացն քի. այլ յոլովակի վասն նր ընդդէմ մեր զինեցան. և քրիստոնէիցն ը դիմանային գործովք.

*Համբեա՛ թէ զայս գոչէր նշ հակառակութին, իբրթէ զխառն լեզուն էձիզ կար

*Աստուածածին․
կարկեցուցէք․ և զծած-
կեալ գայն յայտնի կա
ցուցէք։ *Այն յայս պատ
ճառս խնամամ աւէ զո՛չ
գայն անախտքացւոց ե
պիսկոպոսին ՚ի ժողովն․
որում հրամայեալն էր
գալ անդր ՚ի սահմանեալ
աւուրն ՚ի ձեռն իշխանու
թեան․ այլ յետոյ թղթով
միաբանեցաւ․

*Քոհ․ Սուրբ Հնայադոր
ծողոն․ *Ըծ․ Ո՛ որս ա
թոռակիցք էին նստեալ
՚ի չորս աւուրս չորեցս ա
թոռոց․ և սոցա հրամա
նաւ ժողովն լինէր։

*Իսկ վկայութեամբ սըր
բոյն Աթանասի կընքէ
զխոուղթն իւր․ որ ամե
նեւին ընդդէմ է նես
տորի․ զի ապականացու
և սոսկ մարդ դաւանէր
աւէ։

*Քոհ․ Սուէ զմեղացն դա
տապարտութի, և այլն․
*Ըծ․ Ո՛ մեղս զանէծս
և զապականութին աւէ ե
բարձ ՚ի մարմնոյն․ զի ըղ

ԱԲ *Ձ––ին․
մեղանչականն անմեղ ա
ւոր և անապական, միա
ծնութեն իւրով։ *Իսկ
և ՚ի մէնջ այսպիսի եղա
նակաւ եբարձ։ *Այն այս
ընդդէմ երից որպիսու
թեցն ադամայ․ զի նախ
եղև մեղանչական․ ապա
ընդ անիծիւք․ և ապա
յետոյ ապականութեան
դրաւեցաւ․ վսյ և տէրն
մեր այսպիսի իմն եղանա
կաւ ազատեաց ըզմեզ։
այսինքն նախ ՚ի մեղաց․
ապա յանիծից․ և յետոյ
յապականութենէ։ *Այն
յերկրի' դատապարտեց
զմեղսն ՚ի մարմնի իւրում
զըսկըզբնականն և զներ
գործականն․ ըստորում
ո՛չ արար մեղս աւէ մար
գարէն։ և սոյնպէս ար
դարեցոյց զմեզ ՚ի մեղաց։
*Այն ՚ի խաչին անէծ ե
ղև և գնեաց զմեզ յա
նիծից․ *Այն յարութեն
շնորհեաց մեզ զյարու
թին․ որով քակեցաւ
ապականութին։

Էձիէ Ձ––

*Լուծմունք.

*Ճառ Սրբոյն և բնն երորդ:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ

է սա 'ի կարգս թղթոցն. զոր երեմիաս աշակերտն հրցանէ' իբր 'ի դիմաց նեստորի. և սուրբն պատասխանէ է̃ դէմ նմին եթէ մի է քս̃: *Նա հարցումս այսէ յետ ժողովոյն. և յայտէ յերկուց. այսինքն նախ 'ի կարգէ' դրութեցն. և երկրորդ' զի յայտնեցաւ հայհոյութին, և ապա հարցափորձեցաւ.

*Բան. Ուսմանց սրբազանից: *Լծ. Սբ̃ գիրս, և ապա զնծաբանութին ասէ. *Նաև երիւք տարբերէ' յարտաքին և ընչաւոր ուսմանց: *Նախ' զի նոքա յագեցումն ունին, և ոչ ենուղիղ, և ոչ կենդանարար. իսկ աստ ասէ, յագուրդ ամենե

ԼԹ. *Ճառին:

ւին և ոչ մի եղիցի. այսինքն յագեցումն: զի առաջադրեալն անեղծ է. և զուտ բարի է և ուղիղ. զի առ ճշմարիտ ածնէ. *Երկրորդ' զի ողջախոհ պահէ ըղխորհուրդս և կենդանարր. և զի յայտէ: *Երրորդ' զի է̃ դէմ է մարմնականին. որ առաւել տաղտկալի և բղջախոհ և մահարար է:

*Բան. Օրհնաբանի:

*Լծ. Յայտնաբանի' կմ պատմի.

*Բան. Ընդ գեղեցկատառութին: *Լծ. Տաղէ չափաւոր բանն 'ի սկիզբն կամ 'ի վերջն.

*Գերաճ ճոխաբան, կմ մեծաբան.

*Ճոռոմութի է բանիւ զբանն ծածկել. և կոկովանօք, այսինքն նոր բառիւ.

*Բան. Նիւթ սուլթի:

*Լծ. Ոպ̃ 'ի վերայ արամազդայ և այլոց աստուածոցն ստութը յօդենն. և

ճճիր յոր

*Լուծմունք
յորմարեալ չափով պրծնեն. և ձախարակեալ յըղեն և քերեն.

*Բան. Նուաղեցան. *Ըծ
Մայինքն վրիպեցան և սրխալեցան և սահեցան յարդարուն ճանապարհէն. որէ՛ ոչ դիրք և նոյն ինքն քս.

*Հարց. Սոէ՞ր վատթր դնէ զհերձուածողն ք զկռապաշտն. ըստորում ասէր՝ լաւ էր թէ բնաւ չէր ծանուցեալ նց զարդարութն ճանապարհն. ք թէ ծանեան և յետս կացին. *Պատ. Նախ ասեմ թէ հաւասարէ կըռապաշտն և հերձուածողն յանբարիշտն դըղի որպէս շուն դառնայ 'ի փսխծ իւր. զինն ձչունէր, և ամ ունէր և ուրացաւ և դրձաւ անդրէն: *Մայլ առաւել վատթարէ վս չորից. *Նախ՝ զի հեթանոսն անգիտութբ մեղանչէ. իսկ հերձուածողն գիտութբ. ը

Լթ. *Հարց.
րում ծանրէ պատիժն. *Երկդ՝ զի նք զղջումն ունին. և յայտէ 'ի հեթանոսաց հաւատացելոց. իսկ սք անզեղջ մնան ոպ զսատնայ, զինքեանս ուղիղ կրծելով. *Երրորդ՝ զի նոքա զայ փառսն առաւել ունէին. թէպտ ըզճշմարիտն անգիտանային. իսկ հրձծղքն ըզփառս ճշմարտին ոյ նուաղեն. Եւ չորրորդ՝ զի նոքա իւրաքանչիւր անձանցն էին կորուստ. իսկ սոքա և բազմաց. այսինքն հօտին քի. այսինքն յափշտակելով 'ինըմանէ՛ և յինքեանս առնելով.

*Ըզ դասս հերձուածողացն յերկուս բաժանէ. *Ոի են ոմանք յանմրմին բնութին. ոպ արիոս և նմանիք իւր. Եւ այլք 'ի մրմնաւոր խորհրդս. Եւ թիւր ասէ, զի թիւր և ախտալից են խորհրդով. այլ ը հօր ը դիմանային.
Էձիթ *Բան.

*Լուծմունք.

*Բան. ՚Ի հայր քարշեալ.
*Լծ. Որք ՚ի տնօրէնու թիւնն քո մեղանչէին՝ և ոսքա՛ յերկուս բաժնին. զի ոմանք ոչ մարմնացեալ ասեն զբանն. զի մի՛ ՚ի վայր քարշեալ ՚ի հողե ղէնս ըմբռնիցի. որպէս մանիքեցիք առ աչօք, և այլք ՚ի յերկնից բերեալ ասացին. և ոմանք զմարմ նացեալն գիտացին. այլ պատերազմին որէ՛ առ հաւասարս և սասան առ փոքունս. և յանդըգնին առ մեծսն. որպս ապօղի նար մարմին միայն ասաց առանց հոգւոյ.

*Բան. Նախանձու նա խանձեցայ. *Լծ. Մշտա նամ ասէ և նախանձիմ. իսկ նախանձ զառաւելն ցուցանէ. որպս ատելով ատելն.

*Պարծեալ, նոքա՛ ընդ բարեպաշտութի մեր նա խանձին. վս այնորիկ և ես ընդ բանս նոցա՛.

*Միշապ զնեստորն ա

Լծ. *Ձ՛ուին. սէ վասն երեք պատճա ռի. *Նախ՝ զի որպէս օձն խաբեաց զնախնիսն՝ նըմանապէս և նեստոր ըզպարզամիտսն. *Երկ րորդ՝ զի կրկին է լեզու օձին. և հերձուածողին կրկինեն խօսքն ըստ ժա մուն. *Երրորդ՝ զի ըզ թոյնսն ցուրտ հեղու ՚ի մարմինն. և նոքա՛ ՚ի հո գին ըզջերմն սէր ցրտա ցուցանեն. և զհաւատան թիւրեն. և զլոյսն երկ մըտեն որպս մարդադաւան հրէայքն.

*Տիեզերաց խորհրդա ծուք՝ առաքեալքն են.

*Բան. Քրիստոսածին. *Լծ. Սա՛ ոչ այսմ ներէ՝ նես տոր. զի ասէ թէ քս̄ յետ մկրտութեն եղև. որպս յովհաննէս կոչեաց. վս̄ այնորիկ կոչէ մարդա ծին. *Որ յանդիմա նէ՝ հրեշտակին ձայնն. զի ասէ ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ. որ է՝ օծեալ տր̄.

*Էմմանուէլն մարդա էած ցեալ

*Լուծմունք
ցեալ լոյ. նոյն է ԺԷ մեղ ա̃ծն։

*Բն. Հրաշափառապս։
*Լծ. Այսինքն է ա̃ծա պէս։

*Բն. Որանն մրմին եղև։
*Լծ. Ամ̃ ըստ երկուս կողմնս հակառակի՛ նես տոր. *Առաջին նոյնպս. թէ եղև աստ մարմին, փոխեցաւ ուրեմն բնու թին. որպէս կինն ղով տայ եղև օձ. և գաւա զանն մովսէսի եղև օձ. *Այսմ պատասխանէ՛ սբս թէ որպէս այն՛ թէ տր ապաւէն եղև և օգ նական եղև և ոչ փոխե ցաւ, նմանապէս և այն թէ մարմին եղև՛ ոչ փո խեցաւ կամ շփոթեցաւ բնութբ. *Եւս բերէ՛ վկայութի յառաքելոյն որ ասէ, զինքն նուաստա ցուցեալ, ՚ի կերպարանս ծառայի եղեալ, նման մարդկան եղեալ, և տե սակաւ ոպ զմարդ գտեալ, և եղեալ հնազանդ խաչի։

ԼԹ. *Ճառին.
որքա ամենեքեն զեղեւն նշանակեն.

*Բն. Ճառագայթ փա ռաց. *Լծ. Փառքն որ է լոյս՛ է՛ հայր. և ճառա գայթն որդի. *Եւս նը կարագիր է, զի թէ ոք բառնայ զորդի, բառնի և հայր։

*Բն. Աղքատութին.
*Լծ. Աղքատ է մարդ կութբս. զի զա̃մ ինչ տալով և եկամուտ ունի. ըստ այնմ, զի՞ ոչ ունիս զոր ոչ առեր. *Եւս դար ձեալ, զի մեղաւոր և չար չարելի և մահկանացու եղև. և տր մեր է առ ա սէ զաղքատ բնութիս և դարձոյց յառաջինն որ ՚ի դրախտին

*Բն. Մայելուչ շա ւիղ. *Լծ. Մայելուչ շաւիղ այն է՛ որ անսերմն յղացաւ և ՚ի կոյս արգան դէ ծնաւ ա̃ծապէս. և ոչ յայլ ինչ մանէ՛.
*Եւս այսմ դնեն վարդա պետք հինգ պատճառս։

*Լուծմունք.

*Նախ՝ զի ոչ լինէր այն որդի ըստ բնութեան ծնողին. որպէս և ոչ Եւայ ադամայ։ վասնորոյ յարգանդէ՝ ծննդեամբ եղև որդի կուսին. *Երկրորդ՝ զի ոչ ինչ անդամ զազրալի է ՚ի մարդն. այլ ամենայնն հաւասարք են յարդարութին, եթէ ոչ եկամուտ ինչ խառնիցի ՚ի նոսա։ *Երրորդ՝ զի յոչ ինչ յորոց ըստեղծ՝ գարշի բնակիլ. մանաւանդ յարգանդի զարդարեալ կուսութե. զի որ ստեղծեաց ձեռօք՝ բընակի՝ ՚ի տան ձեռագործի իւրոյ։ *Չորրորդ՝ զի նմա՛ է առաւել օգնական բնութենս, մարտնչելով անձելութե ընդդէմ պակասութե մահու. պարտ ուրեմն էր և բանին կենաց ելանել մարմնով յայն անդամս, որ պատերազմի՛ ընդ մահու։ *Հինգերորդ՝ զի սրբեսցէ զբոլոր բնութիւնս ՚ի մեղաց.

Բ

Լ. Թ. *Ճ—ին.

այսինքն ՚ի սկիզբն ՚ի մէջն և ՚ի կատարումն. որէ որովայն՝ կեանք՝ և մահ. *Վասն որոյ զի սրբեսցէ զսկզբնական մեղսն յարգանդէ՝ կուսական հոգևով սրբութե ծնաւ. ուստի սրբութի մեղաց մերոց արար ըստ առաքելոյն։ զի մարմինս մեր ընդունակ է անիծից և մեղաց։

*Իսկ առ միւս կողմն այսպէս հակառակին նեստոր, թէ որպէս ասեմք զնա անէծք եղեալ եւ մեղք որ ոչ էր, նոյնպէս ասեմք մարմին եղեալ որ ոչ է։ *Պատասխանէ սբս թէ եղև ճշմարտապէս անէծք և մեղք. զի ընդ մարմին լինիլն ասաց։ և մանաւանդ զի յառաջագոյն քան ըզմարմինն եմուտ բանս. այսինքն իբր զպատճառ մարդեղութեան, վասն որոյ եղև մարմին՝ զի ըզմեղս և զանէծս ընկեցէ,

էջքէ և

*Լուծմունք

և բարցէ՛ 'ի մէնջ: *Ոպ
յայլուր ասէ. առաքեց
ած զորդի իւր 'ի նմանու
թի մարմնոյ մեղաց և վս
մեղաց. և դատապարտեաց
զմեղս 'ի մարմնի: *Լու՛
'ի բանից նոցա եղծանէ՛
զնս, թէ ոպ դուք ասէք
եղև անէծք և մեղք՝ զի
լուծցէ զանէծս և ըղ
մեղս. ապառուրեն եղև
մարմին՝ զի լուծցէ զմար
մինն: եղև հոգի կենդա
նարար՝ զի լուծցէ զկեն
դանուն. *Սայնորիկ
ասեմ ասէ՝ զի զմիտս լինե
լոյն անպատեհ իմանան:
*Բն: Սանկունք: *Լծ:
Սանկունք զհոգիսն
ասէ.
*Բն: Ոպ սկիզբն իմն:
*Լծ: Սկիզբն և դուռն
ամենայն անօրէնութեն
ծնունդն էր:
*Չափ՝ զսահմանն ասէ.
*Ընդ իւքս այսոքիւք
նը շանալէ՛ զմարդեղու
թին, զի անըսկիզբնէ և
անմարմին և անեղ. այսէ

Լծ: *Ճոուին:
դերագոյն բարձրութն. և
յերկնային աթոռս և՟ր
բընութեամբ.
Սարկանիլն՝ իմանալն է:
*Դռձլ ասէ նեստոր թէ
անպատշաճ է միանգամ
ծնիցելոյն 'ի հօրէ՝ եկդ
անգամ ասել ծնանիլ: զի
ծնունդն այնէ նր որ ոչ
այլ լինի և եղանի.
*Ուստի ասէ սբս թէ
նք չորիւք մեղանչեն.
*Նախ՝ զի անարգեն զոր
դի: *Երկդ՝ զի թիւրեն
զկամաւոր խոնարհութն:
*Երրդ՝ զի զմարդեղու
թն խորհուրդն խափա
նեն: *Չորրորդ՝ զի ըղ
միաւորութին որպէս ար
ւեստաւորութի ցուցա
նեն: Ո ի ոպ արուեստա
ւորն զգործին առեալ՝
նմանապէս և բանն զմար
մինն ասեն. և նովաւ գոր
ծել զփրկութի մրդկան.
*Նման մեզ եղև, զի
ած է՛ մարմնով: *Լու՛ նը
մանութեամբ մահ, զի
կեանքէ ծածկեալ.

*Լուծմունք.

*Օրէնք մեղաց՝ ցանկութիւնն է.

*Բան. Օ փրկութեան մերոյ արմատ. *Լծ. Նոր մատ և հին՝ զմարմնով ծննունդն ասէ. յորոյ վերայ է՝ իշխանութեան խափանումն, և մեղաց լուծումն. *Իսկ թէ զարմատն կտրեն և ըզ հին բերեն՝ խախտին շինուածքն, և չորանան ըստեղունքն. այսինքն ամ տնօրէնութիւնքն բառնին.

*Օ ինքն ինքեան մերձ կամ զինքն ինքեան հաղորդ ո՞չ ոք կարէ ասել. *Սուրբ է արիւնն Քսի և կենդանարար մարմինն. և ածավայելուչ է. այսինքն անմեղութբ լի, վա միաւորութեն բանին.

*Բան. Փառաց ՚ի փառս. *Լծ. Նա յինքն միայն քն փառօքն հասարակ բնութեան փառաւորեալ. *Դարձեալ, ասա զօրութեամբ, և անդ ներգործ

Լթ. *Ձայնին.

ծութբ. *Դարձեալ այժմ հոգւով, և անդ հոգւով և մարմնով. *Սա նորոյ ՚ի վերայ բերէ՝ թէ՝ և ճշմարտութբ. այսինքն թէ փառք մի ոչ են միայն կոչմամբ, այլ և իրօք.

*Նա և հաստատ ունիմք զպատկեր երկնաւորին. *Բան. Նա և Նղծարուք. *Լծ. Նղծանիլն՝ տկարանալն է ՚ի հաւատոյն. զի մեծամեծս տեսեալ զարմանային, և ՚ի մտմտնն վրդանդեին. *Նա յներ մեծ գործն, որ ամ ՚ի մարմնի երևէր. և այն որ էր արարած՝ ՚ի վեր քան զամ արարածս.

*Բան. Խոք իմ և ՚ի ըս քանչելի հրաշափառ ծընունդ. *Լծ. Նա յոյէ սահման մրրութեն, զի է՝ ոք և ամայլն, գերագոյն ևլերին ծնունդ. Քսի բնութեամբ է հայր. իսկ մեզ շնորհօք. *Նա և մեզ բնութեամբ ամ, և նր է ձշգ շնոր

*Ղուկաս.

շնորհօք. այսինքն կոչ
մամբ. *Որդեգրութեն
երկու ինչ պիտոյեն.
այսինքն նախ կերպակ
ցիլ որդւոյ. և ապա վի
ճակել զժառանգութին.
և մեք ծնանիլով 'ի հո
գւոյն՝ կերպակցիմք որ
դւոյ. և ապա ժառան
գեմք զորդութին և զա
նապականութին նորա.
*Լոյ. տես՝ զի անապա
կան ասէ զմարմինն, որպ
'ի սկզբանն նախ քան զմե
ղանչելն. զի ապականութի
'ի մեղացն եմուտ 'ի մեզ.
իսկ տէր մեր ոչ ունէր
զսկզբնական մեղսն. զի
ոչէր 'ի ցանկութեց սեր
մանէ. վասնորոյ անապա
կանէր մարմնով.
*Հողեղէն ասելն զմեղս
և զապականութի նշանա
կէ. իսկ երկնաւորն ըդ
սուրբն և զանապականն.
*Ընսովորէ, զի 'ի հո
գւոյն ծէյէ. և օտարէ
զնէ՝ 'ի կոյս արգանդէ՝
և առանց սերման.

Ա. Թ. *Ջուին.

*Նմանոյ երկու ինչ հար
կաւորէ. այսինքն զի
եղիցի այլ և ունիցի ըղ
նոյնն.
*բուն. Սարսեցին ածա
ծին ասել. *լծ. Այ
ինքն երկնչին ածածին
ասել. զի մի՛ լիցի ասեն
սկիզբն գոյութեան բանին
'ի կուսէն.
*բուն. Սան օծմանն.
*լծ. Այսինքն քս որէ՝
օծեալ, գործոյ է անուն
և ոչ բնութե յայանիչ
ոպ մարդ. և ոչ դիմի
որպէս պետրոս.
*Սան օծման երեք
իրք հարկաւորք են. այս
ինքն օծօղ՝ օծեալ՝ և օ
ծումն. *Օծանէր հայր՝
օծանիւր որդի, օծմամբ
հոգւոյն սրբոյ.
*Նոյնէ ուրախութե
իւղովն. *Նոյնէ և սըր
բելն. *Իսկ զաւանելու
թիւն օծմանն դընէ՝
ասա հինգ եղանակաւ.
*Նախ՝ զի ածէ՝ որ օ
ծանի. իսկ մեք սովկ
Էձլե մարդ

*Լուծմունք

մարդ։ *Երկրորդ՝ զի ան
կարօտ օծանի. իսկ մեք
կարօտութեամբ։ *Երրորդ՝ զի
զիւր բնութեն բարու
թիւն ընդունի. իսկ մեք
զայլս. այսինքն զայ։
*Չորրորդ՝ զի նա ինքնա
կատար գոլով օծանի.
իսկ մեք նուազիմք կատա
րիմք։ *Հինգերորդ՝ զի
նա բնութեամբ օծանի.
իսկ մեք շնորհօք։
*Ինքնակատարումն մար
դոյն է՝ անձնաւորիլն։
*Յարակից որ է՝ մերձա
կից՝ այնէ՝ զի փառացն
կցորդ և հաղորդ արար։
*Որ ասեն մի տր և մի որ
դի. սակայն զբնութե միա
ւորութին ուրանան։
*Նոյն է և երկաբնակ
աղանդն քաղկեդոնի.
որք զկուսածնունն և զանձն
մի համբաւեն, և զբնու
թիւն բաժանեն. որպէս
հոմանուն մարդն, և
գրեան։
*Ոչ անհանճարութեն.
*Տես՝ զի մի ասէ զածայ

Խ.Օ.

ԼԹ. *Ճառին.

ին և զմարդկային գործս
միոյ բանին մրդացելոյ.
*Նոյն հակառակ 'ի տր
նօրէնութին, զի մեք ա
սեմք զբանն մարմնացել
և նրն տատացեալ, և ըզ
կերպ ծառայի առեալ
և 'ի խաչ ելեալ։
*Իսկ նոքա ըզդէմս ա
սեն, այսինքն ըզմարդ
բարձրացեալ, և յայ պա
տիւ ելեալ. ոչ մովսէս
ած կոչեցաւ։ և յաթոռ
միածնին ելեալ։ *Նոյն
սոյնպէս յերկուսին կողմ
անգոսնէ՝ զնս։ *Օ ի
թէ մի է որդի ասէ Տէն
Եւ այ բանին՝ է համ ըզ
բանն յաթոռոյն։
*Նոյն դարձեալ, նոյն
մարդն 'ի դրօշմ մը
տեալ՝ դարձեալ արտաք
սումն ունի. զի տրնեն
բառնալի է։ *Իսկ ըզ
վերաբերութեամբն յեր
կուց կողմանց սուտ ցու
ցանէ. զի որպէս Մով
սէսին և Սամուէլին և
կարօտելոցն յինքն վերա

Է ձ ըզ բե

*Լուծմունք·

բերին՝ սակայն նոքա չեն ածք, այլ և ոչ մարդն այն առանձինն. *Իսկ թէ հաւասար և անվը-րէպ նմանութէ է վերբե-րութին՝ սոյնպէս և ան պատշաճէ. զի ընդ ան ծառային հաւասարապա-տիւ լինի. և ընդ անե-ղին արարածն և առ ժա-մայն ածն. և համագոյ Երրորդութին այլագոյ և չորրորդութի լինի. ընդորում ասի թէ մ՛ևս եղիցին քեզ ածք առ ժամայնք. և թէ՝ եկն ըղ-կնի քոյ անձնիմ. 'իայնն մածեաւ ասէ. *Մած-նուլն առաւել ունի ըղ յարակցութին. զի որ մեր-ձենայ 'ի տր՝ մի հոգի է. *Կամ և հակառակն զոր ասէ՝ որ մերձենայ ի պո-ռնկին՝ մի մարմին է.

*Բան. Լոր փոխանակ.
*Լծ.. Իբր թէ էր վն.
*Միաւոր, ոպ ասեմք գլխաւոր. ձիաւոր. ոպ թէ ունի զմիութի. ոչ

Խլ

Լթ. *Դուրն.

զպարզն, այլ զբաղադ-րեալն. *Իսկ յարակից՝ որպէս մերձակից. ընթա-ցակից. ընկերկից. կամ մշտակից. կամ նմանա-կից.

*Բան. Հարակացեալ.
*Լծ. Կալեալ, կամ կա-պեալ. ոպ մեք 'ի հոգե-ւորն կամ 'ի մարմնաւորն բաղում կցորդութի ու-նիմք. և ան խըռատքն 'ի մեղս կպեալ. և աշակերտք առ վարդապետն. և սբք առ ած սըրբութե կա-պեալ.

*Բան. Օժանդակ. *Լծ.
*Այսինքն է աքիաբար օժանդակ եղև արարո-ղին. այսինքն բանին. զի թէ յարակից է՝ յոմ ու-րեք օժանդակ իմացի.
*'Ինորաձևիցն բանից նման է թէ օժնդկ միայն եղև մարդն բանին, և ոչ միացեալ.
*Հարցանէի ասէ յայս պիսի մտաց զնս որք ան ուսումնաբար յարակից է ձէ ասեն

*Լուծմունք

տեսն զմարդն։ ծառայն
զծառայի՞ նման կերպ
առնու, թէ ազատն լինի
ոչ ծառայն․
*Բան․ Նոյն ինքն․ *Լծ․
Համագոյ ասելոյն երկու
ինչ հարկաւորէ․ այս
ինքն լինել նոյն բնութ͞
և այլ դիմաւ․ ոչ հայր
և որդի․ *Մ͞ առաջնոյն
ասէ թէ զայսքան մեկու
նեալս բնութեամբ զի
որդ ոք նոյն էութ͞ ան
սանիցէ․ և զդէմսն ասէ
նոյն մինն միայն կայ․
*Առանձնապէս բաժա
նումն նեստորինէ․ և ըստ
մասին՝ քաղկեդոնին․
*Մինչև ցայժմ զդ͞մն
հաստատեաց մի․ իսկ ա
տուստ՝ ասէ զբնութ͞եց
միաւորութիւնն․
*Յետոյ ապացոյց զմ͞դն
բազում եղանակաւ․
*Նախ՝ զի որպէս մի ա
սեմք զմարդն և մի զբնու
թի նորա յերկուց բնու
թեց միաւորեալ, սոյնպ͞
մի է տ͞ր մեր յ͞ս ք͞ս յեր

Լծ․ *Հ[illegible]ին․

կուց բնութեանց միաւո
րեալ․ *Երկրորդ՝ զի ՚ի
բաժանելն ՚ի միմեանց՝ ոչ
է մարդ․ այլ մերկ հոգի
և սոսկ մարմին․ սոյնպս
և ՚ի բաժանելն ͞բ անձնց՝
ոչ է ք͞ս․ *Երրորդ՝ զի
թէպէտ ՚ի մահուն՝ մարմին
կամ հոգի կոչի մարդն,
սակայն ոչ ուրացեալ լի
նի բոլորն․ ըստ այնմ,
ոգիք եօթանասուն և Ե
մտին յեգիպտոս․ և թէ՝
հեղից յոգւոյ իմմէ ՚ի
վերայ ա͞մ մարմնոյ․ նոյն
պէս թէ ուրեք մարդ կո
չի ք͞ս, կամ միածին, ոչ
լինի ուրացեալ միաւո
րութիւն․ ըստ այնմ, մարդն
յ͞ս ք͞ս․ և թէ՝ միածինն
պատմեաց մեզ․ *Չորր͞դ՝
զի թէպէտ ՚ի զգայակա
նէ՝ և ՚ի բանականէ՝ է ժո
ղովեալ մարդն, բայց ոչ
ասեմք զգայական․ այլ
բանական․ սոյնպս ոչ ա
սեմք սոսկ մարդ զյ͞ս ք͞ս․
այլ ա͞ծ և տ͞ր․ *Հինգ
երորդ՝ զի ոչ մարմինն

էջ յե͞ր ան

*Լուծմունք.
անկենդան և ապականա
ցու՝ միացեալ հոգւոյն
կենդանի է և անապա
կան, նմանապէս և մար
մինն միաւորեալ ընդ բա
նին՝ անմահ է և անապա
կան յաւիտեան. *Յի
րաւի ապա որք ուրանան
զմիաւորութիւն ապակա
նացու ասեն զմարմինն.
*Նուն զայլ մի մասն տես
ցես յայլում տեղւոջ.
*Քոն. Ոչ փոխեցաւ և
մի եղեն. *Լծ. Ոչ փոխ
մամբ միաւորութի այնէ
որ յայլ՝ այլ ինչ լինի.
որպէս ՚ի չորից տարերց
այլ մարմին. իսկ գոլա
ցեալ այնէ՝ զի մինն կո
րնչի. որպէս կաթիլ մի
գինւոյ ի ծով. *Ն. ձլ
ոչէ ասէ չփոխեալ, զի
անեղ և անփոփոխ է էու
թիւն այ. *Նուն ոչ գոլա
ցեալ մարդոյն բնութին.
զի զոր ինչ կամի և կարէ.
*Այլ մորենին վառեալ՝
և ոչ այրիւր.
*Ողջայութեան լուծ՝

Լթ. *Դ—ին.
եղելութինէ. իսկ անեղն
աղատէ բնութէ.
*Քոն. Յաւաման եղեալ.
*Լծ. Ո ներկայն ցուցա
նէ. և դարձեալ՝ զինքն
եղեալ մարմին.
*Քոն. Բնութեն սահմա
նաւ. *Լծ. Բնութեան
սահմանն յետ միաւորու
թեանն հեռացեալ և ան
նմանէր նորա.
*Ն. յսէ միջին անմոլար
ճանապարհ, զի ոչ բա
ժանեմք զբանն ՚ի մարմ
նոյն որպ նեստոր. և ոչ
չփոթեմք որպ եւտիքէս.
այլ զբանն մարմին եղեալ
խոստովանիմք անշփոթ
միաւորութբ.
*Քոն. Դեան ըղփառաւո
րիչն որ ՚ի նմանէն առ
նու զփառս. *Լծ. Տես
զիմաստութի սրբոյս, զի
ուր նեստորի թրիւ հա
տանար բարձրութ՝ անդ
փոքրացուցանէ. և ուր
նեստոր ուրանայ զմիու
թիւնն՝ անդ այ ասէ զ
մարմինյն.
Հձլթ եթէ

*Լուծմունք

*Եթէ ո՞ք ասէ աստ թէ
ամենայն որ առնու ըղ
փառս՝ փոքր է քան զփա
ռաւորիչն. և մեք արա
րածք զած փառաւորեն։
*Եւ այս առնեմք թէ և
Պօղոս զայս ասէ՝ թէ նը
ւազն ՚ի լաւագունէն օրհ
նեսցի։ *Բայց զի կրկին
են փառաւորելք. Նախ
այն որ անկարօտ առնու.
որպէս ած. զի զոր ինչ
ունի զայն յայտնեմք.
որպէս երգիչք թագա
ւորի։ *Երկրորդ՝ որ կա
րօտութբ առնու. որպէս
արարածք յարարչէն. և
ռամիկք ՚ի թագաւորէ՛։
*Բան. Որ ՚ի կերպարանս
այ։ *Լծ. ՚Ի կերպարանս
այ է անձամբ, և հաւա
սարէ բնութբ։ *Իսկ զի
ասէ գտաւ մարդ, վասն
երեք պատճառի։ *Նախ
զի գիտուն յանկարծ լի
նի, և յոչ երևելին երևի
և կորուսեալն գտանի.
սոյնպէս և մարդեղութ
բանին յանկարծակի էր

և աներևոյթն երևեցաւ
մրմնով. և կորուսեալ պատ
կերն այ գտաւ ՚ի քս ըստ
առակի տասն դրամին։
*Բան. Ո յս մարմնով ե
կեալ։ *Լծ. Գալն և առա
քելն և մուծանելն՝ զմար
դանալն նշանակեն։ Իսկ
եկեալ վս չորից ասէ.
*Նախ՝ զի որ գայ՝ նախ
՚ի բացեայ երևի՝ և ապա
մերձենայ. սոյնպս և բանն
էր իսկզբանէ և մերձե
ցաւ մեզ ՚ի վախճան ժա
մանակի. այսինքն մրմին
զգեցաւ։ *Երրդ՝ զի որ
գայ՝ չէր առ մեզ և եկն.
նմանպս և բանն մրմնով։
*Երրդ՝ զի որ գայ՝ ոչ փո
փոխի ՚ի գալն. նոյնպս և
նոյն անփոփոխ բանն ե
րևեցաւ մեզ։ *Չորրդ՝
զի մի դէմ նշանակէ ե
կեալն. զի ոչ ասէ եկն։
*Բան. Ո որ բան ունի
ցի. *Լծ. Ո ի ՚ի վր մր
դոյ ոչ ասի թէ եկն մար
մնով. զի նոյնէ, որպէս
ոչ ասի ինքն ինքեն մերձ,
էձխ կամ

*Լ ...ծն...

կամ ինքեան հաղորդ.
*Հրց. Ո՞չ զոր ՚ի մարմնի.
*Պտս. Նա յինքն մարդն ոչ եղև հաղորդ մարմնոյ և արեան.
*Հրց. Ո՞ ոչն այսպէս.
*Պտս. Ո՛ բանն ասէ. որ ոչէր երբեմն մարմին և արիւն.
*Խաւար՝ զմեղսն ասէ.
*Հրց. Ո՞ւմ իմասցի.
*Պտս. Պռուք ասէ որք բաժանէք՝ որ դիմի ասէք զունայնութիւն. Թէ մարդոյն առանձին՝ մարդն ըստ ձեզ լցեալէ և ոչ ունայնացեալ. իսկ թէ բանին՝ անդուստ յինքենէ՛ ունի զամ բարձրութիւն.
*Հրց. Նախ քան զյաւիտեանս. *Պտս. Թէ մի ասէք ասէ որդի՝ պարտէ ուրեմն և մարդոյն լինիլ նախ քան զյաւիտեանս. ապա թէ ոչ՝ պարտիք ընդ մեզ ասել զքն սուկ մրդ այսօրածին. ուստի և պօղոս վկայէ՛ մեզ.

Լթ. *Ճ...ին.

*Հրց. Կաւառն ըսծնել.
*Պտս. Ո սրտութե կաւառն կայեն. և ըստ իրեանց մայն կամին շըրջել զքն դիրս. վն որոյ ճշմարտութիւնն եղծանէ զնոցա կաւառն.
*Նոքա ասեն թէ երեկն և այսօր՝ չէ յաւիտեան. ապա և մեք փոխեմք ընդդէմ նոցա թէ՝ որ յաւիտենից բանն է՝ որպէս լինի երեկեան. քղի սոյնպէս մի ասէ Պօղոս և ոչ բաժանէ.
*Հրց. Որդի իմանալ այ զոր ՚ի զաւակէ՝ դաւթի.
*Պտս. Ո այս հակաւէկքն ընդ հակառակս ասեն. զի ինքեանք սոյնպէս ոչ ասեն. *Ընդոր հաւանի սբն Կիւրեղ, և ճըշմարտութի ասէ.
*Հրց. Մարդոյ՛ամենայն.
*Պտս. Որպէս նոքա ասեն՝ և Պօղոս զնա անմիջնորդաբար որդի այ շարադրէ՛.

*Լուծմունք

*Բուն. Մարդաքաղաքացի. *Լծ. Այսինքն թէ մարդն որպէս քաղաք է ղև նըմա։

*Բուն. Մարդացի. *Լծ. Այսինքն մարմնացի, և ոչ մարդացեալ կամ մարմնացեալ։

*Բուն. 'Ի փառաւորութի ամ մարդոյ մարգարէութեն շնորհ. *Լծ. Այսինքն մարգարէութիւնն առաքելութին և քահանայութին փառք և պատիւ են մարդոյ. զի մեծութի են մարդոյ այսորիկ. *Բայց բանին զայսորիկ ըստ աղքատութեն ոչ թէ մեծութի ասեմք. Է զի 'ի սկըզբանէ՝ այսինքն 'ի ծընընդենէ՝ ըղցեալէր հոգւով. որ է զիցին մարդկօրէնքն մր դոյն միայն.

*Աղաւնակերպ երեւի հոգին վն երից. *Նախ՝ զի լեղի ոչ ունի աղաւնի. և ոչէ 'ի հոգին սբ դառնութի. *Երկրորդ՝ զի մշտածինէ. և հոգին սբ միշտ ծնանի զմեզ։ *Երրորդ՝ զի միամիտ է. և հոգին սբ հեռացնել է 'ի մեղաց։

Լթ. *Դ'ուին.

*Սերտին դառնայ ըղնու զմեզ 'ի Բն հոգւով սբվ. եթէ ինքն մանանորէ առեալ զմարդ ըղնու զմեզ. և եթէ ինքն յայլմէ առեալ զմարդ որպէս զիւր բարի փչէ 'ի մեզ զհոգին սբ։

*Զօրութիւնն որ դուոյ ասէ խորհրդածուն Յովհաննէս։

*Մարդոյ ամ ինչ ըղրովէ և եկամուտ. իսկ որ մեր այսուիկ մարդկութեամբս լինէր. և 'ի լըմանէ՛ նր մեք ամենեքեան առաք ըղ շնորհս. *Նոր է 'ի Բն փառաւորութին, և անսովոր է նմա առնուլն. *Այսինքն զի մեք կարօտութեամբ առնումք, իսկ նա անկարօտաբար. զի զոր ինչ ունի բնութբ՝ առնու ըղ

ԷՃխբ նօ

*Լուծմունք
նորէնութեամբն.
*Լուծէ բնութեան՝ ծառայութիւնն.
*Օ նոյն զբն՝ զ.բն ա
սէ. *Ձիթենի պտղաբե
րն վասն գերույն ասէ, և
դարձի բնութեն.
*Փառաց և զօրութե
անուն՝ քն է.
*Ինաւակմնէ ասէ մեզ,
որ ըղբարձրագոյնս միա
ւորութեն ուսուցեր.
իսկ զայլ նըւաստագոյն
որ բնութեն ասես. զայս
Երեմիաս ասէ իբր 'ի
նեստորէ՛. *Սալ տես
և 'ի միտ առ. զի զմեծա
գոյնս և զփոքունս միա
ւորութեն ասէ սէս. այս
ինքն բանին մրդացելոյ.
*բան. Ներժեսցի տընո
րէնութեն եղանակ. *լծ.
Սյինքն թէ նախ քան
զմարդեղութին ասէ աք
ասէ իբրև զարիս, կամ
զմիաւորութին բաժան
ոպ նեստոր՝ բանին բնու
թե անպատշաճ էր ասել.
*Տես՝ զբաժանողն որք

Լ Թ. *Ճառին.
սոսկ մրդոյ երկոպագեն՝
ուրացող ասէ բանին ոպ
զանբարիշտն արիոս, որ
է կռապարիշտ.
*բան. Ներ զաբնորէնու
թեանն խորհուրդ ոպ էն
քընեսցուք. *Օ առա
ջինն անճառելի՛ ասաց,
և այժմ վոէ՞ր ասէ քըն
նեսցուք. ասէ զխորու
թին թէ որպէս խորէ՝
զնոյն տեսցուք. կամ ըղ
պատճառ մարդեղուեն
ասէ քննեսցուք. զի որ
պիսութին անքննելի է.
*Անքննելի ճանապարհ՝
նեղ և անձուկն է
*Սաքինութին կանգ
նումն է աստեղ. ոպ պը
ղերգութին անկումն.
*Թէ փորձութիք հա
սանեն ասէ՝ հոգևոր էմ
մարմնաւոր, կամ հաւա
տոյ քննութի՝ որէ վը
տանգ առ ած սիրոյն,
ոչ է պարտ ծուլանալ և
անժամ զըւարձանալ.
այլ արիանալ և աղօթիւք
և արտասուօք խնդրել
էձխպ ըղ

*Ուսուցմունք

ըղ փրկութի․ ոչ ասեմք
մի՛ տար զմեզ 'ի փորձու-
թի․ *Այլ զայն ասէ՛
որ փրկէ՛ յամ փորձանաց․
ոչ զերծեալ ի չարանդու-
թեանց և՛ի թշնամեաց․
*Այլ թէ կամի՛ զչարչա
րիլն՝ օգնական լինի, զի
արիութեամբ տարցէ․
որպէս տն մերոյ․
*Առաքեալն ասէ՝ լսելի
եղև առ լռութեանն․
այսէ պաղատանքն վասն
մահուն․ մի թէ ոչ մե
ռանէ․ տրն մեր ոչ երկըն
չէր 'ի մահուանէ՛, յայտ
անտի՛ է որ ասաց՝ մի՛ եր
կնչիք յայնցանէ՝ որք ըզ
մարմինն սպանանեն․
այլ մեզ տիպ է և օրինակ
որպէս ասէ սբս․
*Դարձեալ ոչ թէ զիւր
մարմնոյ ապրիլն խնդ-
րեաց․ վասն որոյ ասէ,
թէ հնարէ՝ անցցէ բա
ժակս այս․ այլ եցոյց թէ
մին կամք իւր և հօրն,
որ է՛ փրկութիւն ամի․
ըստայնմ, եղիցի կամք

ԼԹ․ *Ճառ․

քո․ անձն համակամ է ընդ
հօր․ զի զոր ինչ խնդ-
րեաց 'ի հօրէ՝ լուաւ
հայր․
*Հնազանդութիւն՝ համ
բերութիւնն է․ *Նախ
ասէ քի աղօթելոյն պա
ճառ 'ի չարչարանսն մեր
ձեալ․ *Երկրորդ՝ ու-
սոյց զորպիսութի խնդ-
րելոյն․ այսինքն արտա
սուօք պաղատանօք, և ըստ
կամաց նր․ և ոչ բռնա
դատութբ․ ոչ տգէտքն
հակառակ կամացն այ
խնդրեն․ վասն այնորիկ ա
սէ՝ եթէ հնար է, և քո
կամդ լիցի․ *Երրորդ՝ ու-
սոյց թէ համբերութիւն որպի
սի վախճան, կամ որքան
մեծ պատիւ և վարձս ու-
նի․ *Այնէ վախճանն
որ ասէ՝ լսելի՛ եղև․ և
փառքն՝ զի զամ փրկեաց․
և վարձն՝ զի յաւիտենա
կան փրկութբ․ ոչ թէ
վարձկանութբ էր, այլ
որդիական սիրով․
*Այլ ոբն Կիւրեղ 'ի
ճձխդ մեր

*Լուծմունք

մեր դէմս կրկնորէ՛ ըզ բանն զի մեք փորձորիմք յաւիտենից փրկութէն. *Հոգեկիրն Պօղոս ոպ̃ զարհուրեալ ասէր զՔ̃րշ մարմնոյ որդի ՚ի չարչարա նացն ուսեալ. զի առ մեզ չարչարանքն ոչ են ուս մանք. բայց զի նա ծ̃է բնութբ՝ ուսաւ միաւո րութբն.

*բան. Սըհատեցելոյ. *լծ. Այսինքն տկարա ցելոյ և տրտմեցելոյ.

*բան. Ոչ ոպ̃ ես կամիմ, այլ ոպ̃ դու. *լծ. Ասա խնդան երկբնակքնիբր ՚ի կամս ցուցանելով. այլ ես ասեմ թէ առաւել այս զմիութն կամացն ցու ցանէ. զի ասէ ոչ է այլ կամք զոր ես կամիմ, այլ քո կամդ է իմ զոր դու կամիս

*Որպէս և յայլուր ա սէ՝ իջի ես յերկնից ոչ զի ըզկամս իմ արարից, այլ զառաքչին. *Տուր պատասխանի ով բաժա

Լթ. *Ճառին.

նաւէրդ. թէ անդ զիջե լոյն կամքն բաժանես՝ եղեր արիոսեան. Այլ թէ աստ զաւեցելոյն՝ ե ղեր նեստոր և մարդա դաւան.

*բան. ՚Ի տկարութենէ՝ իջանել. *լծ. ՚Ի Ք̃ս̃ ոչ գոյր երկիւղ և տկարու թիւն և տրտմութիւն. զի ստգամ փասն մեղաց մը տին ՚ի մարդն. *Իսկ Տ̃ր ն մեր զանմեղութեն ունէր ըզկերպ. այլ ՚ի յինքն կրեաց կամաւ, զի զերկիւղ մահուն տը կարացուցէ. և ըզ տը կարսն զօրացուցէ. և ըզ տրտմութիւնն փա րատեսցէ. որպէսայն՝ զի մահուամբ զմահ մեռոյց. *Այլ տես՝ զի ոպ̃ նախ տկարանալնէ և ապա մե ռանիլն, սոյնպէս և քս̃ նախ տկարըցոյց զերկիւղ և զզօրութիւն մահու, և ապա մեռոյց զնս̃ չար չարանօքն ՚ի վր̃ կենսա բեր խաչին.

ԷՃԽԵ *բան.

*Բան. Յայտնի՛կ անօրէ
նութեանն բան։ *Լծ.
Ո՛յոյնքն ասելն ած իմ
ած իմ ընդէ՞ր թողեր զիս։
*Իսկ անօրէնութիւն կա
մաւոր լսի. կամ ունայ
նութի. կամ խոնարհութի.
կամ տընտեսութի. կամ
միաւորութի. կամ մար
դեղութի. *Իմիտ առ ո՛վ
ընկեր սիրելի։

*Բան. Խղճք ընդ անի
ծիւք. *Լծ. Որքան պա
տիժք յանցանացն. այս
ինքն թողանիլն անէծքն
մաջն և ապականութին.
որոյ պատճառն է, զի ա
նէծքն և թողուլն՝ յաս
տի կեանսն պատժեն. և
մաջն և ապականութին
յետ աստի կենացս.
*Նոյնդ է պատիժ և ած
յանցաւորաց. *Ոմն է՝
խնդրելի՝ թէ ո՞յք 'ի սոցա
նէ նախկինքեն, և ո՞րք
յետոյ. գիտելի է՝ զի եր
կու վերջինքն յայտնիք
են. զի նախ է մաջն բա
ժանմամբ հոգւոյ 'ի մար

մնոյ. և յետոյ հոգին 'ի
դժոխս և մարմինն 'ի գե
րեզմանի ապականի. իսկ
յառաջին երկուսն՝ նախ է
թողանիլն քն զանէծսն.
զի յորժամ թողու զք
զպատուիրանսն այ՝ թողա
նի և ինքն 'ի խնամոցն այ.
և յորժամ գործէ զմեղս՝
լինի ընդ անիծիւք. ապա
ուրեմն նախ դառնամք
յայ թողլով ըզպատուի
րանսն, և յետոյ դառ
նամք 'ի մեղս գործելով
զնա։

*Դարձեալ տես՝ զի 'ի ըս
կըզբան մեղացն թողա
նիմք, և 'ի գործն լինիմք
ընդ անիծիւք. և 'ի կատա
րումն յորտեալթ մահու
ըմբռնիմք. *Վասնորոյ
և տր մեր այսպիսի կար
գաւ նախ զթողանիլն է
ղյծ. և ապա զանէծսն ե
բարձ 'ի խաչին. և ապա
մահուամբն ըզ մահ մե
ռոյց.

*Երկրորդ սկիզբն եղև
մեղ Դաւ 'ի մեր բնութէս.

Էախղ զի

*Լուծմունք.
որ թէ ոչ էր ՚ի մէնջ՝ ոչ լինէր մեզ փրկութիւն.
*Իսկ երկնային և անըսկիզբն, որ երկրաւոր և եղական գոյր մեզ առաջինն ադամ։
*Որպէս զլեզու բոլոր անդամոցն՝ աղերսէ՛ տրն մեր վ՟ բոլոր բնութեան առ հայր.
*Մովսէս՝ զօրէնսն է ի մանալ. որոց կատարումն ք֊ս է.
*բան. Թագաւորեաց մահ յադամայ. *լծ. Մինչև ՚ի Մ՟ի թագաւորեաց մահ.
*Դործ, մեղքն մինչև ՚ի գրաւորական օրէնսն մովսէսի։
*Դարձեալ, դէմ յանդիման տեսլեամբն մովսէսի՝ լուսաւորեցան երեսքն.
*բան. Անմիտ ուրեմն է.
*լծ. Այսինքն զմտ գըրոց ոչ իմանան զմիտսն. այլ համարին առնել մարդոյն միայն ըզձայնն՝ ըն

Լթ. *Ա՟ծ ըն-
դէր թողեր զիս.
*բան. Սակայն ոչէ աննըման. *լծ. Անբարըշտութե՟ն նմանէ առէ այ նոցիկ բանն՝ որք զբանս և զգործս բաժանեն ՚ի քրիստոս.
*բան. Ոչ ուրեմն է անջատելի. *լծ. Այսինքն աստուածաբանական և առաքելական քարոզութի՟քն վասն քի՝ ոչ ցուցանեն անջատեալ։
*Ասէ թէ՝ և ոչ բնաւ. զի ո՟պ իւրն եղև մարմին իւրեն և մարմնոյ կիրքն. ոչ միայն բնականն, այլև արտաքուստ չարչարանքն.
*Իսկ վասն աճման հասակին և իմաստութեան և յառաջադիմութ՟ն, ասէ թէ մարդկութ՟ն է աճին յայտնի, այլ միաւորութ՟բ բանին. զի բանն մարմին եղև և եմուտ ընդ օրինօք բնութեանս. զի ո՟պ հոգին ոչ աճի ընդ մարմնոյն հասակի, այլ վասն միաւո
է ճխէ ըու

*Ի [illegible]րութեանն ասեմք թէ մարդն աճի և զօրանայ, նմանապէս և բանն ած միաւորեալ ընդ մարմնոյն. զի նոյն է միօրեայ ծնեալն և հարիւրամեան հոգի և մարդ բանական։ *Եւ որպէս արեգակն ըզ լոյսն իւր մասն մասն ծագէ՛, նմանապս և բանն մարմնովն։ *Որ և կարէր անդրստին երեսնամեայ առնուլ մարմին՝ որպէս զադամ ստեղծեալ, կամ որպ ղքառասնօրեայն յարգանդի, այլ վս երկու պտճառի ոչ արար այսպս։ *Նախ՝ զի անտեղի՛ էր բնութեսս մերում. և ոչ ոք ասէր թէ ճշմրիտ մրդ եղև։ *Երկրորդ՝ զի և տընօրէնութե կարգն խափանեալ լինէր։ *Որպս ասէ թէ առանց ճայթման. այսինքն միալարի 'ի ծննդենէ՛ մինչ 'ի խաչն և ոչ երբեմն տղայ եւ փոքր փոքր գալ և լինիլ այր կատարեալ։ *Նորա ա

Լ[illegible]Թ. *Ճ[illegible]րն։
սեղն կրկին է. զի է՛ նր՝ որ գոյացակա՛ն է. որպէս մրմին նր կամ ձեռք նր։ և է՝ որ պատահակա՛ն է. որպէս ինչք նր։ *Ա՛րդ՝ միաւորութե՛ն գոյացական նորա է մարմին և արեան անապական բանին աստուծոյ։

*Իսկ ըզմարմինն վարագոյր կոչէ, և յայլուր տաճար և զգեստ։ *Նախ՝ վասն ծածկութե նորա՛ գերունակ փառացն, զի մի՛ ծանիցեն ան արժանքն. Ընդ այնմ, եթէ էր ծանուցեալ՝ ո՛չ արդեօք զտրն փառաց 'ի խաչ հանէին։ Երկրորդ՝ վասն յայտնութեն. զի որպ վարագոյրն և տաճարն նա՛ և զգեստն յայտնապէս նշանակութիւնքեն, սոյնպէս և մարմինն։ զի աներևոյթէ բնութիւննն[illegible]յ, և մարմնով երևի և յայտնի։ Ըստ այնմ, ած մեր յայտնապէս եկեսցէ. այսինքն մարմնով։

Ճճխը հայց.

*Լուծմունք

*Հարց. Որպէս լինի մի
և նոյն մարմինն ծածկու
թի և յայտնութիւն.
*Պատ. Վասն զի միաւո
րեալ է մարմինն, և բնու
թե ոչ այլայլեալ. որդ՝
մարմինն միաւորեալ՝ տե
սողացն յայտնութի է. և
զբնութին տեառնելս ծած
կոյթէ և փառագոյր.
*Օ խորդ և ուսոյ է
ածն յորժամ զմիաւորու
թին ուրանան, և լինին
այսքան սրխալանք. Այս
ինքն նախ՝ զի ոչ ուրեմն
ածով փրկեցաք. *Երկրդ՝
զի այլս արեամբ ուրեմն
ոպ ՚ի հինն. *Երրդ՝ զի
մրդ մեռաւ ուրեմն սուտ
անուն որդի. և սուտ է
փրկութի մարդոյ ըստ մար
գարէին. *Չորրդ՝ պատ
ճառք է ուրեմն մրդեղու
թեան խորհուրդն. զի
ածն մարդ ոչ եղև.
*Հինգրդ՝ ուրեմն զմարդ
կարդամք փրկիչ.
*Բան. Բնուն երկնաւո
րացն. *Ը. Բնուն երկ

Լթ. *Ճառին.

նաւորօքն նորս է. զի ու
նիմք քահանայ զերկնա
ւորն զՔս. և բազմօք
զանազանի հինն ՚ի նո
րոյս. *Նախ՝ զի նոքա օ
րինակք էին, իսկ Քս
ճշմարտութի. *Երկդ՝
զի նք օտար արեամբ և
պատարագաւ. իսկ Քս
իւրով արեամբն և մար
մնով քաւեաց. *Երրդ՝
զի նոքա սոսկ մարդիկ և
քահանայք. իսկ Քս՝
որդի այ. *Չորրդ՝ զի նք
՚ի ձեռագործ տաճարին.
իսկ Քս յիմանալին.
*Հինգրդ՝ զի նոքա հա
նապազ. իսկ Տր մեր մի
անգամ. *Վեցերդ՝ զի
նք ժամանակեայ, և Տր
մեր յաւիտենական ա
րար փրկութի.
*Տես՝ վասնայնորիկ ըզ
հայր ասէ՝ զի նա է բոլո
րից պատճառ. ոմանց
բնութեամբ, ոպ որդւոյ
և հոգւոյ. և ոմանց ա
րարչութեամբ, որպէս
ամենայն եղելոցս.
Էձխթ *Բան.

*Լուծմունք

*բան. Խոստովանիլ համարեցաւ. *լծ. Խոստովանիլ և անպատիւ համարիլն այն է՝ զի զորդին Ա՛յ ուրանան, և շնորհօք դաւանեն: *Նոքա են որք զարիւնն մարդոյ ա-սեն, և զորդեգրութ՟ն հոգին թըշնամանեն. որով մեք կերպարանիմք 'ի բնութ՟ն որդին:

*բան. Ճողփողփ իմ. *լծ. Այինքն խառնափնդոր և հակառակ միմեանց: զայս ասելով յանդիմանէ՝ ըզնս թէ հզօր միտս ոչ ունին, և յոյժ անտեղի՛ են նոցա բանքն:

*բան. Փառացն մարտուցելոյ. *լծ. Միածին բանն ոչ անարժան համարի զորընօրէնութին. իբր թէ փառացն անպատուութիւնէ և անարգանք:

*Պարծեալ, զի թէ անարժան համարէր՝ ընդ իւրոց փառացն մարտել

Լթ. *Ճ՛ուին:

չէր. զի փառս փրկութեան մարդկան՝ չարչարանօքն ընկալաւ:

*բան. Օ խորն տաճար: *լծ. Տաճար ասէ զմարմինն վն բազում պատճառի. *Նախ վն ծածկութեան. որպէս և յոյլ ուր վարագոյր ասաց. *Երկրորդ՝ վն յատուկ սրբութեան. *Երրորդ՝ զի աստուածն բանն մարմին եղև և բնակեցաւ 'ի մեզ և յայսմանէ՝ իմանի մեզ միաւորութիւնն անշփոթ: *Չորրորդ՝ զի ոչ շինօղն նախէ քան ըզ տաճարն, նմանապէս և նախ էջ բանն ԱԾ առ կոյսն, և ապա յարենէն ձգելով յինքն՝ կազմեցաւ մարդ. *Հինգերորդ՝ տաճար՝ իբր եկեղեցի. և նաև գլուխ մարմնոյ եկեղեցւոյ ըստ առաքելոյն:

*բան. Օ հաւասար պատիւն: *լծ. 'Ի հաւասարն ասելոյ չորս ազդ անտե ՃՃՃ զու

*Լուծմունք

ղութիւնք ցուցանին:
*Նախ՝ զի հաւասարն 'ի
հարկէ՝ երկուս ցուցա
նէ. զի մինն ինքն ին
քեան հաւասար ոչ ասի.
այլ երկուքն. որ̃պ ոչ յա
փշտակութ̄ համարեցաւ
զ լինիլն հաւասար ա̃յ.
*Երկրորդ՝ զի երկուքն
հաւասար ոչ կարեն լի
նիլ. զի մեծ է տրւօղն
ք̄ զառնօղն. *Եր̃րդ՝ զի
մի որդի նըստաւ ընդ աջ
մէ հօր. 'ի հարկէ՝ մինն
աքսորեցաւ ուրեմն. զոր
և ասել կամինք. *Չոր̃դ՝
զի յոյժ սխալումն է ըզ
ծառայն ա̃ն և զ վերջինն
ընդ առաջնոյն հաւասա
րել. զի մարդն յետ ամե
նեցուն արարաւ:
*Բան. Ամբարձել սէրն:
*Լծ. Ոչ թէ հեռացել
և վերացեալէ 'ի ձէնջ
սէրն ա̃յ, այլ յարդանօք
ասէ 'ի լսել 'ի սոյն մար
մինէ. և այս էր կամքն
ա̃յ հօր.
*Ան նըմանս խորհեալ

Լուծ. *Ճառին:

ասեն՝ թէ բանն զա̃ծ ա
նունն տալով ունի, ու
րեմն յարիսին ըմբռ
նիմք.
*Բան. Անհամեմատ լա
ւագոյն. *Լծ. Այնէ՝
զի բանն մարդացեալ
էառ. զի զոր ունէր բը
նութ̄՝ էառ մարմնովն.
զի մի՛ նոր ա̃ծ 'ի ներքս
մուծցի. որպէս որ ու
նէր զփառսն բնութ̄՝
առնուլ խնդրէ մարդ
կութեամբն.
*Բան. Հայր մեծ է քան
զիս. *Լծ. Ըստ մարդկու
թեն ասէր. *Պարձել
մեծ է ըստ պատճառին:
*Պարձեալ, մեծ է որ
քանութ̄ որդւոյն. որ
և անկ էր նըման հաւասա
րութիւն ընդ հօր.
*Բան. Սատարութեանց:
*Լծ. Այսինքն է բազում
բանից պէտքեն օգնակա
նութե. 'Ի հաստատել
զասացեալդ՝ վերըստին
ասացեն.
*Այլուք մտածութեք
էճծա̃ ասէ

*Լուծմուն.

տէ. զի յայսմ հետէ ոչ հակառակութիւն, այլ հաճանութիւն խնդրէ ըզ ճշմարիտն ուսանիլ, որպ աշակերտ.

*Բան. Օ տրեալն նման.
*Լծ. Այն է՝ զոր ասէ, զոր ես ինձ հայր՝ ոչ կորուսից, այլ յարուցից.
*Բան. Օ բարի և ածավայելուչ. *Լծ. Միթէ հօր միայն կամք էր զի ես որդւոյ յարուցանել, և որդւոյ ոչ. *Աստուածավայելուչ գործն է ասելն՝ իջի ես յերկնից ոչ զի ըզ կամս իմ արարից.

*Բան. Համարձակիցիմք.
*Լծ. Այսինքն յանդգնեցի՛մք ասել թէ զհօր քաղցրութիւնն և զբարերարութին որ ՚ի վր̅ մր̅՝ ոչ ունի որդի. այլ վերջացեալ է, զի ոչ կամի.

*Բան. Ստանդիմք. *Լծ.
*Այսինքն դըժուարին թըւի՝ մեզ և ոչ կարեմք հասանիլ.

*Բան. Ո՛չ ակամայ. *Լծ.
Այսինքն ոչ թէ որդի ոչ կամէր.

ԼԹ. *Ճառին.

*Բան. Փրկանք են լինելութն ձի. *Լծ. Այսինքն փրկանք է լինելութ ձիս և ոչ ՚ի կորուստ. ըստ այնմ, ած եստեղծ զմարդն յանեղծութի.

*Ժպիրհ՝ դառն և յանդուգն.

*Թէ վր̅ ի՞նչ պատճառի մարդ եղև բանն, գնէ՛ ասա զպատճառսն.
*Նախ ՚ի կողմանէ բընութեանս. զի ամենեքեան մահացաք. *Սոյն եկն միջա կեանքն և կենդանացոյց զմեզ. *Երկդ՝ ՚ի կողմանէ՝ մահուն, որ ժպիրհնէր բռնութե. զի յոչգոյութի տանէր. և ա̅յէ յէութի ածելն.
*Սոյն բանն որ յոչէից գոյացոյց՝ եկն և յապականութէ՝ նորոգեաց.
*Երրորդ՝ վասն առաւել մարդասիրութեն.
Հարց. Վ̅՞էր ապա կրեց զչարչարանսն. պատ. Վ̅ երեք պատճառի. *Նախ զի բանն վասն չարչարանացն էր մարդացեալ.

*Լ..ծն..ն.
ուրեմն եթէ ոչ չարչա
րիւր՝ անկատարելներ խոր
հուրդն. *Երկրորդ՝ զի
ըղպարտիս մեր՝ չարչարա
նացն վճարեաց. *Երրորդ՝
զի մահուամբ ըզմահ
եղծ.
*Բան. Լալեր նմանծանր.
*Լծ. Ծանր էր առէ նը
մա չարչարանքն. զի ան
սովոր էր այս. բայց ՚ի հա
ոանիլ ժամանակին համ
բերութեամբ ՚ի յանձն
էառ. զի մի՝ ակամայ երե
ւեսցի. այլ կամաւ.
*Օ մուտն ՚ի չարչարանսն
մարդկորէն տանէր. եւ
զերն՝ ամծաքար.
*Բան. Խմահ անդր նր.
*Լծ. Անդր՝ ըղկեանսն
առէ, որ է ծածկաւոր՝ ի
մէջ մահուն. *Սկրատու
թին ՚ի հայր եւ յորդի եւ
՚ի սբ հոգին է. *Ա՛ի
թէ այլ որդին որոյ ՚ի
մահն մկրտին զոր առէ
Պօղոս. կամ այլ մկրտու
թիւն այն զոր ասաց Պօ
ղոս, եւ այլ զոր քրիստոս.

ԽԸ

Լ Թ. *Հ...բն.
*Կենդանի մի է որ, մի
հաւատ, եւ մի մկրտու
թիւն.
*Սա որ զկնի առէ՝ դը
նել առէ զանձն եւ ոչ հա
նել. զի ոչ է բաժան. այլ
միաւորեալ. *Դարձել,
դնել զդիւրինն ցուցա
նէ. *Սա դարձեալ, զկա
մաւն եւ զիշխանութին.
*Բան. Գնող գնեցայք.
*Լծ. Սայինքն քն պատ
ւական արեամբն, զոր
ընծայեաց հօր.
*Հ...։ Յորժամ զբնու
թիւնս ազատեց ՚ի սատա
նայէ՝ վս էր ըղձ[illegible] ՚ի
հայրեա.
*Պ... Օ ՚ի թողով
զպատուիրանսն եղաք ապ
աականք այս. վոր մէջ
նորդն մեր յս քս չարչա
րանօք իւրովք զմեր պար
տիս վճարեաց այս հօր.
*Բան. Անփառութիւն.
*Լծ. Սայինքն անկար
դութիւն, կամ տկարու
թիւն.
*Բան. Զար պարտաւո

էձծ՟ րու

*Լուծմունք

րութի. *ԼԵ. Ո՜ չոր
չորանունք ի ամօթ համա
րիլն՝ հեթանոսաց չոր
պարտաւորութեն համա
րիմ ասէ.

*ԲԻ. Որպէս երկաթի.
*ԼԶ. Երկաթն հրացեալ՝
բազում համեմատութբ
նմանի միաւորութեանն
քի. *Նախ՝ զի որպ հուրն
ընդ երկաթ բնութբ մի
աւորի և ոչ արտաքոյ բը
նութե, նմանապս բանն
ած բնութբ միաւորեցաւ
'ի մարմնի, և ոչ սոսկ անձ
նական կոչմամբ. *Երկ
րորդ՝ զի հրոյն բոլորն է
'ի բոլորն և բոլորն յիւ
րաքանչիւր մասն երկա
թոյն. նմանապէս բանն
ած բոլորն է 'ի բոլորն, և
բոլորն յիւրաքանչիւր
մասն. այսինքն 'ի հոգին
և 'ի մարմինն միաւորեալ.
*Երրորդ՝ զի որպէս եր
կաթն թողեալ զցրտու
թիւն և զսեւութի սպրէ՛
և լուսաւորէ՛ որպ հուր,
նմանապէս և մարմինն

ԼԹ. *Ճ--ին.

միաւորեալ բանիւն ներ
գործէ՛ զածային լի
հայրենի իմաստութբն.
ոչ գոլով ազնուութի և
անկրութի 'ի նմա. *Չորրդ՝ զի
միաւորեալ է և ոչ այլա
լեալ. զի ունի երկաթն
զծանրութիւնն և ըզ
թանձրութին. և հուրն
զայրելն և զլոյսն. նմա
նապէս և բանն մարդա
ցեալ եկաց մնաց որ ինչ
էրն. այսինքն ած և մար
մինն միաւորեալ և ոչ
փոփոխեալ 'ի գոլոյն մը
մին. այսէ երբեւելի և շօ
շափելի. *Հինգերորդ՝
զի թէպէտ կռանեսցէ զեր
կաթն՝ նիւթն միաւորու
թեամբ հրոյն կրէ՛ ըզ
բախումն, և բնութիւն
հրոյն ոչ վնասի. սոյնպս
և բանն միաւորութբ բա
նին կրէր զչարչարանսն,
և բնութեամբն իւրով
անչարչարելի՛ մնայր.
*Նաև ունի բազում
զանազանութի. *Նախ
զի այս՝ երկաթ հրացեալ

Է ձծդ ասի

*Լուծումն.

տուր · իսկ նա ոչ թէ մրդ ա̃ծացեալ տուր · այլ ա̃ծ մարդացեալ · *Երկրորդ՝ զի սոքա բաժանին ՚ի միմեանց · իսկ բանն անբաժանելի նոցա · *Երրորդ՝ զի այս եղականաց է միութիւն · իսկ նա անեղի ընդ եղականի · *Չորրորդ՝ զի սոքա մարմինք են ընդ մարմնոյ · իսկ նա ա̃ծ ընդ մարմնոյ ·

*Հինգերորդ՝ զի այս օրինակ է, և նա ճշմարտութիւն ·

*Սոսկ յառաջ զմի ներգործութիւնն հաստատէ՝ · որ ասէ ըզմարմինն կենդանարար և այլն ·

*Եւս դարձեալ՝ այս զհըրացեալ երկութն ասացոյց ·

*Սոյս քան առ այս ·

Խ* Դասի ·

*Դաս [illegible] երրորդ ·

ԹՈՒՂԹՍ այս որ առ Սեկունդոս է՝ վերջին ա̃մ գրելոց · զի յիշատակէ՝ ՚ի վերջն թէ առաքեցի առ քեզ զգրեալս ընդ դէմ Նեստորի ·

*Սա յետոյ է քան ըզ յօհաննու թուղթն · զի յիշատակէ՝ սատզեմնացւոց եպիսկոպոսն · *Սա յարմարապէս տաս կարգեցաւ, որ վասն միաւորութեան է բանն · *Իսկ ըզպատճառն ուսցիս ՚ի գրելոցդ վասն երկուց իրաց · Նախ՝ է հարցումն թէ՝ միութի՞ պարտէ ասել բանին մարմնացելոյ թէ երկու · *Երկրորդ՝ թէ յետ յարութեն փոխեցաւ մարմինն յա̃ծութին · *Սոյն է՝ սա եօթն

[illegible] երրորդ

*Լուծմունք.

երրորդ 'ի կարգի թըղթոյդ.

*Բան. Խելամուտ. *լծ. Ի գրելոցս աստ զքո իմաստութիդ ծանեաք. այլ և վասն քո աղնորէնութեն. *Երրորդութիւն՝ աւանդութիւն է, և դաւանութիւնն որ 'ի Նիկիայ, և յԱթանասէ՛.

*Պատշաճն՝ յարմարն է. *Ոչ թէ աստուածային բնութեան և անձին սկիզբն աստ առեալ 'ի կուսէն, այլ միաւորութեն և մարդանալոյն. *Յայս բան բաւեն զմեզ երկբնակքն թէ վասն էր մի բնութի ասէք. *Նախ՝ զԱպօղինարին խորհիք ասեն առեալ մարմին առանց հոգւոյ. *Երկրորդ՝ թէ միւ բնութիւնն՝ ամփոփեալ լինի ասեն որ 'ի հօրէ՝ որդին. այսինքն յինքենէ՝ մարդացեալ. որպէս ջուր սառուցեալ. *Երրորդ՝ թէ մի է բը

Խ*Ճ——ր.

նութեն՝ չփոթեալ լինի ասեն ուրեմն և փոխադրեալ. *Եւ լինին այսպէս երկու եղանակօք. *Նախ թէ աստուածային բնութիւնն 'ի մարդկային բնութիւնն չփոթեցաւ և եղև մի բնութի մարդոյ. *Երկրորդ՝ թէ մարդկայինն յաստուածայինն փոխարկեցաւ և եղև մի բնութիւն այս. *Երրորդ թէ եղև յերկուց բնութեանցն մի բնութի այլ ինչ, որ ոչ աստուած է և ոչ մարդ.

Զայսոսիկ հերձուածս ի բաց հանէ սէս, և զճշմարտութիւնն ուսուցանէ.

*Զի ասելն միածին անձնաւոր՝ ընդդէմ Ապօղինարին է. և անչփոթն և անփոփոխն և աստուած և մարդ ասելն ընդդէմ Եւտիքին է. և մարդացեալ ասելովն ցուցանէ թէ ոչ յինքենէ՝ ըստեղծեաց մարմին. *Եւ դարձեալ ա

ՃԾԳ սէ

Լուծմունք

սէ բնութիւնք երկուք, զի յերկուց միաւորեցաւ ընդ դէմ աստուածայինն է՛ որ անկատար ասէր. և ընդ դէմ շփոթողացն. *Իսկ մի բնութիւն ասէ և մի որդի՛ ընդ դէմ նեստորի, և այլոցն. որք բաժանեցին յետ միաւորութեանն.

*Ծանիր և զայս, զի մարդեղութիւնն քրիստոսի ոչ ի սկզբն և մէջ և կատարումն. *Արդ՝ վասն սկզբանն յերկուց բնութեանց ասեմք միաւորեալ. և վասն միջոյն ասեմք մի բնութիւն. զի բնութեամբ է միաւորեալ. և վասն կատարմանն ասեմք մի անձն, մի դէմ, մի որդի, և այլն.

*Տես և զայս, զի զբնութիւնն միաւորեալ ասեմք և զանձն մի. զի յերկուց բնութեանց միաւորութիւնն մի անձն կատարէ.

*Եւ թէ որք ասէ՝ թէ

Բ.

Խ *Ձ՛—ր.

և երկաբնակն ըզնոյնս ասէ. այսինքն երկու բընութիւն և մի անձն.

*Ասեմք թէ՝ նոքա զերկուս բընութիւնսն բաժան ասեն. իսկ մեք միաւոր. *Դարձեալ՝ նոքա մի անձն զկոչմունսն և զորդիութիւնն ասեն, և զէութիւնսն բաժանեն. իսկ մեք էութե՛ միաւորել մի ասեմք անձն և մի դէմ բանին մարմնացելոյ.

*Եւ թէ հակառակի երկաբնակն թէ մի էր յառաջն բանին բնութե՛ն, և յետոյ երկու, մի՛ հաւանիր. զի պատրէ՝ ըզքեզ բանիւ.

*Արդ այնպէս ասա՝ նոց̃ թէ՝ մի էր յառաջն ըստ ին քեն պարզ միութի. իսկ յետոյ բաղադրել միութի.

*Եւ դարձեալ՝ մի էր յառաջն բաժանմամբ. և յետոյ երկու միաւորութեամբ. *Եւ բաց մըտաց նոյն է. զի բա

էձծէ ժան

*Լ̔ուծմուն.

ժամանակ մինն երկուք են. և միաւորութի̃ երկուքն մի է։ *Ապ̃ ասէ ս̃րբն Կիւրեղ եթէ երկուք էին յառաջ բընութիւնքն. այսինքն ա̃յ և մարդոյ. սակայն միաւորեալ մի եղեն. և զմիաւորութիւնն այլ ոչ բաժանեմք. զի անքակ կելի՛ է.

*Տես և վասն գործոյն միութե̃. զի ոչ ասեմք մի ներգործութիւն ո̃պ թէ չկայ բարձրագոյն և նըւաստ̃գոյն. այլ մի ասեմք ըզներգործութի̃ն վ̃ի մի և նոյն միաւորութեանն ներգործելոյ. որպէս մի ձեռն գրէ՛ և ջնջէ։ *Ծանիր և զայսոմ խոհեմ. զի մի՛ բնութի̃ ասեմք վասն կատարմանն և ոչ ըսկըզբանն. և մի գործ ասեմք վասն սկըզբանն և ոչ վասն կատարման գործոյն.

*Իսկ ըզկամն իմացիս մի՝ վասն միաւորութե̃ն

Իս *Ճ՛ին.

կամելոյն, որ ՚ի սկիզբն և ՚ի կատարումն։ *Նոյնպէս ասեմք մի բնութի̃ և մի կամք և մի ներգործութի̃ բանին մարմնացելոյ.

*Քն. Համաձութեամբ.

*Լծ. Օ՚ի համաձութե̃ և կամաւ է միաւորութին. ապա ուրեմն յայտ է թէ ոչ է չփոթեալ. *Նախ՛ զի ոչ կամի բնութեան իւրոյ այլայլութիւն և կորուստ. *Երկրորդ՝ զի բնութիւնն ոչ է ՚ի ներքոյ կամաց. *Իսկ թէ հակ̃կլի ոք, թէ կամաւ է միաւորութիւնն՝ ապա ոչ է բնութ̃. ասեմք առ այն թէ ըստ քեզ ապա և ոչ անձամբ է միութի̃. զի կամքն ոչ է յանձն. *Պարձ̃ել Երրորդութե̃ կամքն ուրեմն առի մարմնացեալ. *Ապ̃ դուք մեզ ասէք որք բնութ̃ ասեմք զմիաւորութին. *Այ̃ հարք՝ Օ աթանաս ասէ և զնիկիոյն։

ԷՃԾ ը̃ *Քն.

*Լուծման

*բան. Մ՟ի բնութի՟ ա՟յ բանին մարմնացելոյ.

*լծ. Երկաբնակքն այն պէս իմանան թէ մի է բն ութի՟ բանին ա՟յ ընդ հօր. այլ ասեմք թէ հեռի է յիմաստասէր մտաց այլ ինչ հարցման՝ այլ ինչ պատասխանել. քանզի հարցումս այս ոչ է ը՟ դէմ արիոսի. այլ ընդ դէմ նեստորի. որպէս և յառաջն ասացաք. *Որ և դարձեալ 'ի մի՟ բերէ զմարմնացեալն և ըզ մարդացեալն. զի բնութի՟ն 'ի մակամածութենն է, և անձն 'ի զգայութիւնս աչաց.

*բան. Զոր մարմին առար իւր. *լծ. Զայս ասեն մարտընչելով՝ թէ յառաջն մեր բնութի՟ բանին. և թէ յետ մարմնանալոյն ևս մի բնութի է բոլորն՝ ապա զոր մարմին էառ. ոչ զի մի գոբոլորն միայն ա՟ծութի. այսինքն յինքենէ՝ մար

Խ *Պ՟րն.

մնացեալ. որպէս նոքա ասեն. կամ թէ յերկնից բերեալ.

*Նաև դարձեալ՝ զոր մարմին, այսինքն զապականացուս և ըզ մեղանչականս, թէ զանապականն և զանմեղն որ 'ի դրախտին. *Նաև այս է միտքն, թէ զանմեղն էառ՝ դեռ ևս ըզմեղանչականն ոչ է փրկեալ. իսկ թէ զմեղանչականս՝ ապականացու է մարմինն.

*Նայեցիկ այս պատասխանի այնպէս, եթէ 'ի նըմանութի՟ մարմնոյ մեղաց եղև և դատապարտեաց զմեղս 'ի մարմնի. այսինքն զապականացու և զմեղանչական մարմինս էառ, և միաւորութե՟ն արար անապական և անմեղ մարմին յառաջին կերպն որ 'ի դրախտին.

*բան. Ոչ զհրեշտակաց բունն հարկանէ՝. *լծ. Ապա յայտ է ասէ՝ զի ոչ

ԷՃԾԹ յերկ

*Լուծմունք

յերկնից եբեր ըզմարմինն.

*Նա՛ նըմանեցաւ եղբարց. ապա յայտէ թէ և ո՛չ յինքենէ՝ թանձրացաւ.

*Մ՛ի և նոյն միաւորութեամբն կրէր ըզմարդկային կիրս. ըզհոգեւորն և զմարմնաւորն. և ո՛չ զանգոսնելիս, որքեն աւելորդք և մեղք.

*Նախ՝ զի ցուցցէ թէ ճշմարիտ մարդ եղև. և ապա՝ զի ըզպարտիս մեր վճարեսցէ. *Նմանապէս միաւորութե՟ն գործէր և զա՟ծայինսն. *Նախ՝ զի ցուցցէ թէ ա՟ծ է ճըշմարիտ. և ապա՛ զի զպակասութիւնս մեր կատարեսցէ.

*Իսկ որք ասեն յետ յարութեանն 'ի մեռելոց՝ մարմինն յա՟ծային բնութիւնն փոխարկեալ, երկու դասք հերձուածո

Խ *Հարց.

ղացնեն. այսինքն բաժնողացն և շփոթողացն.

*Որպէս նեստոր մինչ'ի խաչն ապականացու ասաց ըզմարմինն, և յետ խաչին յանապականութիւն փոխեալ: որպէս մերս 'ի հասարակ յարութեանն.

*Այոցիկ պատասխանէ՝ սուրբս եթէ և յետ յարութեանն նոյն կենդանարար մարմիննէր որ չարչարեցաւ. *Որպէս ինքն ասէր փրկիչն, շօշափեցէք զիս և տեսէք. զի ես նոյն եմ:

*Նա՛ ես ցուցից սոյնպս. 'ի հասարակ յարութեն փոփոխումն լինի մարմնոյ չորիւք. զի լինի թափանցիկ, թեթեւ, դեղեցիկ, և անմահ.

*Արդ՝ յառաջ քան ըզխաչն՝ մարմինն քրիստոսի ունէր զայսոսիկ. զի եցոյց զթափանցութիւն

էճկ 'ի ծնա

*Լ ուծմ.

'ի ծննդեանն 'ի կուսէն. ըզթեթեւութիւնն 'ի վերայ ծովուն, և յարութեան լերինն. ըզգեղեցկութեն 'ի Թաբոր. և զանմահութիւնն 'ի մարմնոյ բաշխելն. Զ 'ի զանապական մարմինն եա և ոչ ապականացու. յաւելն' եւ եմ հացն կենաց. և որ ուտէ' կեցցէ յաւիտեան.

*Լոյ թէ ոչ ասիցէ' ոչ եղև փոփոխումն ինչ մր մնոյ փրկչին յետ յարութեանն. ասեմ թէ ամենեւին ինչ. այլ զվերայ ատացեալն ունէր 'ի մարմնի իւրում ծածկեալ մինչ 'ի խաչն. և յետ խաչին յայտնեց 'ի մարմինն զոր ունէր 'ի ծածուկ. որպէս ասէ' պայծառացաւ տծ ահաւորեալ փա

Խ *Հ—բ.

ւօք. *Այնպէս փառաւորիլ մարմնոյն. *Բան. Ո յժմ ոչ ևս նոյնպէս. *Լծ. Տեսանեմք ասէ ըզնա մարմին' այլ ոչ սուկ. զի տծ է մարդացեալ. *Պարձեալ զի յետ յարութեանն զփառս իւր յայտնեաց 'ի մարմինն. *Պարձէլ միւսանգամ գալուստն ոչ ծածուկ այլ զուշինն. այլ յայտնի և հայրական փառօք.

*Սուրբ ժողով ընիկի ոյն ասէ.

*Պատճեն' պատմուի, կամ օրինակ ասի.

*Լուծմունք։

*Ճառ Քառասներորդ երրորդ։

ԻՍԿ ԱՅՍ ԵՐԿրորդ թուղթս այս՝ զնոյն ունի խորհուրդ, որպէս զառաջինն։ Նախ ցուցանէ թէ ճշմարտութիւնն մի է, որ է՝ Քս։ և ստութին բազում, որ է՝ 'ի սատանայէ՝ բազմացեալ։ բարին մի է, և չարն բազում։ *Երկրորդ՝ ցուցանէ՝ թէ սիրողացն յայտնի, և յատողացն թաքչի և ծածկի. ոպ լոյս արեգականն կուր աչաց.

*Բան։ Բազմամանեած։

*Լծ։ Որպէս ասէ զբազմահիւսս ժողովեն։ որ է՝ բազմանիւթ. Կ բազմաթիւր. Կ բազմասուտ։

*Բան։ Զճանապարհս տեառն։ *Լծ։ Զմարդեղութին ասէ. դարձեալ ըզպատուիրանն։

Թ.Ա.*Ճառին.

*Երանելի հարք՝ զնիկիոյն ասէ.

*Բան. Անթակայեցելոյ.

*Լծ. Անթակայէր մարմինն չարչարանացն.

*Բան. Բաց միայն 'ի մեղաց. *Լծ. Զի մեղս ոչ էառ. *Նախ՝ զի եկամուտ է, և ոչ է գոյացութիւն մեր. *Դարձեալ, զի զոր կամէր հանել 'ի մէնջ՝ ինքն ո՞րպս առնոյր զայն.

*Բան. Իսա ճշմարտութեէ. *Լծ. Ճշմարտութիւնն այն է՝ որ միանրի՝ և ոչ շփոթի. *Եւ դարձեալ, որ միանորի՝ և մի մնայ. զի ոչ բնութին այլայլեցան և ոչ դէմ յանելան.

*Բան. Եւ ոչ 'ի հարկանոր բանէ՝. *Լծ. Թէ մէ բնութի նոցա ասեն 'ի հարկէ՝ հեռանին չարչարանքն ոպ բնութեն. առ որս ասէ՝ թէպէտ միութի ասի, այլ ոչ հեռանի այդպիսի ինչ։

ԽԱ. *Ծանօթ.

*Լուծմունք.

Դարձեալ՝ հարկաւորքն՝ ողջ քաղցն և ծարաւն և այլ կիրքն՝ ոչ իշխեն բանին մարմնացելոյ. այլ իշխին յաւէտ. զի կամաւ կրէր զայս:

*Բնաւ այսօր ասէ մարմնացեալ՝ ցուցանէ՝ զած և ըզ մարմինն հանդերձ միաւորութեամբն.

*Աստուածեալն՝ զբոլորն նշանակէ՝. որէ բոլորն ած և բոլորն մարդ:

*Գոյութիւնէ՝ էութի և բնութիւն:

*Անապական միաւորութին մի եցոյց ասէ զոր դուոյ բնութին առանձնաւորութեն և յատկութեամբն.

*Ծախեալ, որպէս խըռւին 'ի հուր. *Եւ գոզացեալ, ողջ կաթիլ գինւոյ 'ի ծով.

*Եղեգնեայ գաւազանն երիս յատկութիս ունի:

*Նախ՝ զի դատարկ է միջն. *Երկրորդ՝ զի որք յենուն 'ի նա՝ ոչ հաստատին. *Երրորդ՝ զի խորտակեցեալ ինքն՝ միասէ՝ զունօղն: *Նմանապէս և նոցա բանքն են. որք զբանն հարկէն գոլ չարչարելի:

*Բայց եթէ մնէր՝ ոչ լինէր փրկութի մզ. ողջ առաջին չարչարելի մարդիկն: այլ անճառ միաւորութեն խառնուլ նոյնէր չարչարեալ և ան չարչարելի մնացեալ. *Որև չարչարանօքն զմեր պարտիս վճարեաց ողջ հօր. և ան չարչարելի մնալովն զոչ չարչարելին մեզ շնորհեաց.

*Բան. Այսէ շարժէ՝ այսպէս խորհիլ: *Լծ. Նա յինքն խախտէ՝ և շրջէ՝.

*Բան. Բայց իմն խնդիր:

*Լծ. Բայց իմն հարցանէ ասէ հակառակն և ասէ, եթէ մարմնով միայն ասեմք չարչարեալ՝ այս լինի ակամայ և ոգիտուէ. զի կամքն և գիտութին 'ի հոգին են: պարտ է ուրեմն և իմանալի հոգւովն

Ճշմկտ ասել.

*Լուծմունք.

ասել. *Նայ հակառա-
կինէ. և սորա կերպարանն
ուղիղ երեւի. զի մեր
բնութիւնս մարմինէ և
հոգի որպէս սուրբս ասէ.
այլ ինքեանց՝ ներգործու-
թիւնէ ծածկեալ. զի
կամին բաժանել 'ի բա-
նէն. զի կամաւ և գիտու-
թեամբ չարչարանք ա-
սեն՝ իբր թէ մերով մի-
ասեք ասէ չարչարեալ.
այլ մարդով ասացէք.
*Նա որ պատասխանէ՝
սուրբս և ասէ, թէ այս
Ճշմարիտ է՝ յայտնապէս
բաժանումն ցուցանէ
անբաժանելի միաւորու-
թեանն.
*Քնն. Ընդդիմացան.
*Լծ. Օ այն ասէ թէ
միութիւն և յատկութի
բնութեցն անխառնելի
էն այլոց և մնայ. ու-
րի թէ որ տեսութ ա-
սէ անճառելի ըղձնու-
թիւնն՝ անգիտանայ. և
անմեկնելի բաժանէ՝ և
հատանէ 'ի միմեանց մա

Թ.Ն. *Պ——ին.

մասունս, զմարմնայինն և
զմարդկայինն.
*Որպէս յարացոյց այս
զմարդն թէ տեսանեմք
մոգք զատարբերութ բնու-
թեցն յերկուց միացեալ.
այլ յետ միութեն ոչ
բաժանեմք զբնութիւն
և զգործսն. որպէս զեր-
կուսն ոչ ասեմք երկու.
այլ մի կենդանի մարդն
և այլն.
*Նայ քան զա այս

Պ— Բ——նեբոյդ եղն
դորդ.

ԹՈՒՂԹ Ս

այս վերջին է քան
զյօհաննուն. զի առա յի
չէ զայն. *Նալ նախա-
դաս եղև, զի նախ պր-
տէ գիտել զպատճառ խը-
ռովութեն. և ապա ըղ-
միաբանութիւն. *Նշ
դարձեալ իբր զինիք մա-
տանւոյ թըղթոց իւրոց
կարգէ՝ զայն թուղթն
Էճկէ ընդ

ընդ այլոց ժողովեալ վը-
կայութեց սրբց. *Եւ
պատճառ սորա է ծանու-
ցումն վասն յարեւելս
եպիսկոպոսացն. որք ժո-
ղովեցան 'ի բերիայ որ է'
Հալապ, առ ակակիոս ե-
պիսկոպոսն. *Եւ է սա
իններորդ 'ի կարգի'
թղթոցն.

*Բան. Մեծութիւն.
*ԺԵ. Կամ զհասակն ա-
ռէ կամ զփարթամութիւն.
*Իսկ եղանակ եղբայրու-
թեան երկեքեն. *Այ-
ինքն հասարակ են յա-
ռակ եւ առանձին. կամ
այնպէս, մարմնաւոր եւ
հոգեւոր եւ մտաւոր.
*Արդ' առաջինն որ
հասարակն է եւ մարմնա-
ւորն' բաժանի 'ի չորս.
այսինքն 'ի նոյն նիւթոյ
եւ 'ի նոյն տեսակէ մարդ-
կ գոյացեալ 'ի միոջէ' նախ-
նւոյն ադամայ մի ստեղծ-
ւածեն այ. *Երկրորդ'
յատուկն եւ հոգեւորն,
եւ սա բաժանի 'ի չորս.

այսինքն միոյ ծնունդ ա-
ւազանին զի մի հոգին ըն-
կալեալ նոյն դաւանու-
թբեն հաւատոյ եւ նոյն
մարմնոյն ճաշակմամբ.
*Երրորդ` որ է առանձինն
եւ մտաւորն, եւ սա բաժա-
նի 'ի չորս. այսինքն ըղ-
նոյն պատմաճան ունելով
կամ զնոյն գործս, ըղ-
նոյն ուսումն գիտութե
եւ համակամ եւ միախոր-
հուրդ. *Այսքանեան ե-
ղանակք եղբայրու-
թեան.

*Են բանք քաղցունք'
այլ ոչ հրաշալիք. այ
աշխարհական երգք. եւ
են քաղցունք եւ հրաշա-
լիք, որպէս արտաքինքն.
այլ ոչ առնեն զմեզ ար-
ժանաւորս այ. *Իսկ ե-
կեղեցւոյ վարդապետու-
թիւնք ունին
զասա.

*Բան. Երք փափաքէնս
խորհուրդ. *ԺԵ. Այ-
ինքն մարմնոյ եւ հոգւոյ
եւ մտաց. *Եւ կամ թէ

ՉՃԿԵ Եր

*Լուծմունք

Երրորդութեն. եւ որով տրամեցան Կիւրեղ:

*Բռն. Տրրիբուն. *Լծ. Որէ զօրագլուխ:

*Բռն: Յարեւելեայն:

*Լծ: Զանտիոք եւ զիւր վիճակն ասէ. այսէ զբերիա եւ զայլսն:

*Բռն. Թէ զիարդ խորհեալ: *Լծ. Զի պատեր յանտիոք ժողովիլ առ Յոհաննէս ը̃ իւրենցն անանդութեց.

*Նս ասէ առ այս գրեցի, որպէս ՚ի վերնագիրն ասէ:

*Զգուշն ուղիղ էմ իմաստունսի:

*Յարեւելս եպիսկոպոսաց, այսինքն ձեզ:

*Նմեսիա՝ համնէ.

*Բռն: Երկայնք եղեն առ մեզ բանք. *Լծ: Նայսինքն իմ եւ պօղոսի առ իրեարս:

*Բռն. Մարդկան փաղաքշանաց հեռանելք. *Լծ. Իշխանքն ասէ որք բարեկամք էին նեստորի՝ փա

ԽԲ *Ղուին.

ղաքշէին յօհաննու դարձուցանել զնա. եւ նա վասն սիրոյ նր̃ա վիճէր ը̃ կիւրեղ:

*Կարծի՛ թէ Պօղոսի եպիսկոպոսի գնալն առ ս̃բն Կիւրեղ կրկին անգամէ եղեալ:

*Ո՛չ բերելի՝ զնեստորի համախոհսն ասէ. որք վտանգեին ՚ի խոնարհելն ընդ նմա իբր յանբերելի ծուլ:

*Որոց պարտէր իբաց վաղել ՚ի նմանէ՝ տեսել ըզնա եւ զիւրսն պատրեալս:

*Խուլ եկոյր զնո̃ ասէ որք զնեստորին խորհէին. եւ նք̃ էին տրամեալք վս̃ խաղաղութն եկեղեցւոյ.

*Բռն. Զաղերսելն սրբոց Եպիսկոպոսաց:

*Լծ. Զնոսա ասէ՝ որք ժողովեցան ՚ի բերիա, եւ աղերսէին միմեանց վս̃ խաղաղութեան:

*Բռն. Եւ քարոզել զայն էճյզ *Լծ.

*ըծ. Որք ժողովեցան՚ի
Նիկիայ. զի ըղձերոյ խոր
հին ասէին. վս որոյ ասէ
ոբն Կիւրեղ թէ ոչ ուղ
ղակի խորհեցան. զի ա
սէին թէ հետեւօղ են
Նեստորի.

*բ-ն. Օ. հակառակն
խորհել: *ըծ. Ա. յսինքն
ոպ թէ այլ ինչ գրեցաք
և այլ ինչ խորհիմք.

*Կամ ինքեանք սիւն բո
լոն բանբասէին ըղձեզ,
թէ նորաձեւութ արար
և հաւատոյ արտադրու
թիւն առնէ՚ի յեկեղե
ցւոջն.

*Յարեւելս եպսք՝ ոչ
զոյցանէ՚ ասէ որք՚ի բե
րիայ ժողովեցան, այլ
զայլոց.

*Ե թէ նեստոր՝ յորժմ
կոչէին զնա յուղղութ
եկեալ էր և խոստովանու
թիւն տրւեալ, մի թէ
նորաձեւութի ասէ՞ր ոք
ասէ զխոստովանութիւն
նորա. և ոչ ուրեք.

*բ-ն. Ընդէ՞ր այժմ բան

բասեն. *ըծ. Վասն իւր
ասէ, և վս նց՝ որք ժո
ղովեցան՚ի բերիայ, որէ՛
՚ի սահմանս փիւնիկեցւոց
վասն խաղաղութեան.

*Որք և ետուն գրով
որոց իբացեայ ունէին
զխոստովանութիւնն, և
առին՚ի սոցանէ.

*Իսկ որք նեստորին էին
նորաձեւութիւն զայս
ասէին.

*բ-ն. Երկպառակեցան
առայս. *ըծ. Ոմանք երկ
պառակեցան և՚ի կարծիս
էին վասն՚ի բերիայ ժո
ղովելոցն, թէ ոչ ուղ
ղակի խորհին.

*բ-ն. Ո՞ւ արդեօք լը
ուել. *ըծ. Ո՞ւ թէ լուել
պարտէր ասէ, և այնու
իբաց վճարիլ՚ի չարա
փառ կարծեացն. այլ ծա
նուցանել պարտէ աղեր
սիւ զհաւատոյ խոստովա
նութին.

*բ-ն. Ածապաշտ եպիս
կոպոսաց. *ըծ. Որք ժո
ղովեցան ասէ՚ի բերիայ՝

*Լուծմունք
համաձայն մեզ ոչ ինչ
նորաձեւութի արարին
ըստ նյ կարծեացն.
*Բան. Զ սրտաբանսն
այժմ յանդիմանէ՛. *Լծ.
Այսինքն զնոսա՝ որք
բանբասէին թէ նորա
ձեւութի արարին.
*Ի մէջ բերելով զնես
տորի զրախօսութիւնն,
և զնոցայն՝ որք ՚ի Բերիայ
ժողովեցան, յայտնես
ցուք զսրտաբանսն.
*Բան. Իսկ սոքա. *Լծ.
*Այսինքն եպիսկոպո
սունքն որք ՚ի Բերիայ ժո
ղովեցան՝ ածածին ան
ւանեն զսուրբ կոյսն.
*Բան. Քրիստոսածնի
բանն ած. *Լծ. Այլ
ասէր Նեստոր զբանն,
և այլ զայն որ ՚ի Մարի
ամայ, և զոր ՚ի Մարի
ամայն՝ քն անուանէր. և
բանն վասն այնր ասէ ասի
քն՝ զի ը ճշմարիտ քն
յարակցեցաւ ՚ի մշտըն
ջենաւոր յարակցութի.
*Հայհոյութի է զբանն
ԽՐ

ԽՐ *Ղ՛ուին.
առանձինն Քն անուա
նել. և անբաժանութի՝
զմարդն ընդ այ երկըր
պագակից ասել.
*Հակառակ միմեանց ու
նին Նեստոր՝ և որք ՚ի Բե
րիայ ժողովեցան.
*Ածաբան՝ զանտրնջյն
և զաճ բեայսն ասէ.
*Բան. Ապա զիարդ ոչ
են հակառակ այսոքիկ
քոյոյդ. *Լծ. Ընդ կի-
րեղ ասեն զայս.
*Բան. Որակութեամբ
բնաւորականաւ. *Լծ.
*Այսինքն գոյացական
տարբերութեամբ.
*Բան. Ի՛նչ որ առանձ
նապէս. *Լծ. Այսինքն
առանձնապէս ոչ ասի.
*Համարձակ ասէ ածուն
և մարդկութե զձայնսն.
*Բան. Մեք և նոքա.
*Լծ. Զ եպսկպսունսն
ասէ՝ որք ՚ի Բերիայ.
*Միջակ՝ ըզհամարձակն
ասէ, ՚ի վր միոյ դիմի.
*Բան. Ջեռնել զձայնիցն
զանազանութի. *Լծ.
Էձկը Այ

*Լուծման.

Այսինքն զնոցայն որք 'ի բերիայ, և զնեստորին.
*Հրց. Ո՞յժ նորբ. *Պտ.
Որք վասն քն են աստ ցեալք՝ վասն նրբութեն նշագելեն 'ի աստուածաբանութենէն. և ոչ են զարմանք. զի դրժեցարինքեն վասն քրիստոսի բանքն. և իմաստնոց հաղին տեսանին.

*Ո՞չ բաժանեն ասէ որք 'ի բերիայ՝ զմինն տր.
*Ա՞ն հաստատել'է թէ մի ասացին և յերկուս բաժանեցին եպիսկոպոսքն որք 'ի բերիայ.
*Հրց. Ո՞րակեցինն ուղղակի. *Պտ. Այսինքն զնեստորի բաժանումն.
*Հրց. Որեցի առ նորա ստծ պաշտութեն. *Պտ. Այսինքն յօհաննու.
*Հրց. Ա՞նձարինէ և միուն. *Պտ. Այսինքն մարմինն յստծ ութե փոփոխիլ.
*Հրց. Որեթէ՝ ուսոյց.
*Պտ. Այսինքն գրեթէ

Խօ.

ԽՍԻ*Ձ'---ին.

ինքն քրիստոս ուսոյց թէ էր ինքն ստծ և մրդ.
*Ա՞ն գրեթէ ինքն քն ուսոյց խոստովանիլ զանաղանութիւն.
*Հրց. 'Ինձմանէ' ասացան.
*Պտ. Այսինքն 'ի քրիստոսէ' գրեթէ ասացան.
*Հրց. Փոքր ինչ և 'ի մարդկանէ' վտանգեալ.
*Պտ. Այսինքն զոպարտեցան ասէ վն կիւրղի. վն այնորիկ գրեաց.
*Փիլիկ քահանայ՝ եպիսկոպոսէր հռօմայ. որ ոչ էր եկեալ 'ի ժողովն եփեսոսի. այլ ընդհանանայն առաքեաց.

*Ձ'--- [illegible]

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

է՝ թուղթս այս՝ թղթոյն յօհաննու անտիոքու Եպիսկոպոսին.
*Ա՞ն է' սա տասներդ' 'ի կարգի' թղթոյն.

էձկթ և

*Լուծմունք

ևվերջին կարգեալ իբր զկնիք գրելոց իւրոց է̃ այլոց ժողովեալ վկայութեանց գրոց սրբոց։

*բն․ Զնեստորին խորհէր․ *ըծ․ Զի ոչ կամեր զառաջինն զանկումն Նեստորի․ մինչ եհաս ՚ի վերայ։

Խնդութիւն՝ ողջոյն՝ օրհնութի̃ և խաղաղութի̃ միեն։

*Հարուստ է ձեռն ա̃յ, զի առատաբաշխէ, և մշտ բաշխէ՛։ *Այլ մեք երբեմն առնեմք, և ըստ կարգի։

*բն․ Թէ զինչ եղանակաւ անջատեցաւ։ *ըծ․ Վասն եկեղեցւոյ ասէ։

*բն․ Պատրաստաբարու նօղս եհաս յայս։ *ըծ․ *Վասն պօղոսի եպիսկոպոսին ասէ։

*բն․ Յաղագս ա̃ծածնին։ *ըծ․ Աստ՝ յօհաննու է դաւանութիս․ մինչև յայն որ ասէ՝ զայ

ԽԳ․ *Ճառին․

տասին ըղձեր սրբազան ձայնս ընթերցեալ։

*բն․ Ո՛չ յանելեանծոյ։ *ըծ․ Ո՛չ եղև ասէ յաւելումն յա̃ծութիւնն, այլ հաւատով տեսանի մութիւնն։

*բն․ Ըզգայութելով իմ̃ բանս․ *ըծ․ Այսինքն ծնեցուցանելով պարսւանս։

*բն․ Նոյն բընութեանցն տարբերութ̃։ *ըծ․ Յերկուց բնութեանցէ ասէ միաւորութ̃ին․ և զտարբերութ̃ին ոչ անդիտանամք։

*Խմ՛ ով խոհեմ․ զի է՛ տարբերութ̃ի բաղկացական, և է՛ տարբերութ̃ի բաժանական․ բաղկացականն է ուստի տեսանեմքն գոյանան․ ո̃պ բանականն և մահկանացուն ըղմարդոյ բնութ̃ին կատարեն․ *Իսկ բաժանականն է՝ ո̃պ բանականն և անբանն․ որք բաժանեն զմարդ և զձի։ *Սորդ՝ որք երկու

ԷՃՀ   բը

բնութ̃ի ասեն ք̃ն գրաժանական տարբերութ̃ին ասեն. իսկ որք խոստովանիմք միաւորութ̃ մի՝ զբաղկացական միաւորութիւն ասեմք.

*Ճառ Քառասներորդ չորրորդ.

ՎԿԱՅՈՒթիւնն ցուցանէ զճշմարիտն, և յանդիմանէ՝ զստութիւն. կամ հաստատէ՝ զճշմարիտն, և կործանէ՝ ըզստութիւն. *Կամ որոշէ՝ զերպարանեալն և զխնկապէս ճշմարիտն.

*Բ̃ն. Ճշմարտութիւն.

*Լծ. Ճշմարտութ̃ին է՝ ը̃ դէմ օրինակին. և շնորհ̃ ընդդէմ օրինացն, որ ի ձեռն Մովսէսի. *Նոյն ինքն է ճշմարտութ̃ին և շնորհ̃ Տէր մեր Յս̃ Քս̃, ըստ աւետարանչին և առաքելոյ:

*Բ̃ն. Առնել կուսի ծը

նանիլ. *Լծ. Որպէս յառաջն արար՝ կարող է և այժմ առնել կուսի ծնանիլ, թէ կամիցի.

*Բան՝ զցանկութ̃ին և զմերձաւորութ̃ին աւէ. *Մարմնաւորութ̃ին ք̃ի իբրացեր յայսպիսեացս վս̃ է պատճառի. *Նախ՝ զի մի՝ ըսկըզբնականին պատժապարտ լիցի. Երկրորդ՝ զի մի՝ լիցի մ̃րմինն ապականացու.

*Բ̃ն. Օ մոգսն քարշել. *Լծ. Մոգութ̃ի կախարդութիւնն է. և նր̃ զինւորք են մոգքն. *Բայց քարշեաց զնոսա յերկրպագութ̃ի ինքեան.

*Բ̃ն. Արհամարհել ըզթագաւորն. *Լծ. Օ Հերովդէս ասէ. որ ասաց՝ գնացէք ըստուգեցէք վս̃ մանկանն.

*Բ̃ն. Հարուստ մարդասիրութ̃. *Լծ. Հարուստ է մարդասիրութ̃ին այ̃, զի զինքն ետ, և զոր ետ, և միշտ սիրէ.

է ճ հ̃ Խոկ

*Լուծմունք.

*Խակ մարդիկ երբեմն սի-
րեն, և օտար ընչիւք,
և մասնաւոր.
*Բան. Պահել ըզմեզ.
*Լծ. Պահէ հայր, կեն
դանացուցանէ՛ որդի,
և նորոգէ՛ հոգին.
*Դարձեալ, ըզհոգին
զմարմինն և զբոլորն.
*Դարձեալ, յանցեալն
'ի ներկայս և 'ի հանդեր
ձեալն.
*Բան. Լրումն ժամանա
կի. *Լծ. Ո՛ որ նախ
սահմանեաց ած. այս
ինքն 'ի նոյն ժամանակի
զփրկութի մարդկան.
*Բան. Ո՛ որդի իւր.
*Լծ. Յօդիւն ցուցանէ
զպատուկն և զմինն. Այս
ինքն հայր ցուցանէ թէ
յինքենէ՛ է և մշտնջենա
ւոր ծնունդ.
*Բան. Նմուտ ընդ օրի
նօք. *Լծ. Արկին են
օրէնք. այսինքն բնութե
և պահպանութե.
*Բան. Արքայութիւնն
այ. *Լծ. Ո՛ քարոզու

ԽՊ. *Ճ—ին.
Թին ասէ, որ ոչէ հաւա
նութբ մերով. այլ իւր
զօրութին ցուցանէ ըզ
ճշմարտութին.
*Բան. Ո՞ւ երկնքանչիւրն.
*Լծ. Ո՛ երկաքանչիւրն
մի ասէ և ոչ երկուս. և
բերէ՛ վըկայութի յեր
կուց միացելոցն.
*Բան. Ո՛ տանիլն անտա
նելի բանին այ. *Լծ.
Բան զառնելն բոլորից՛
մարդանալն է առաւելագո
րութեան ցուցումն.
*Նախ՛ զի բնութեամբ է
արարչագործելն այ. իսկ
արարչին արարած լինիլ
և միաւորիլ՛ մեծ և կարող
զօրութե է և մարդասի
րութե. *Երկրորդ՛ զի
մահուամբ զկեանս ետ.
և չարչարանօք անչարչա
րութի շնորհեաց.
*Բան. Ոմն անուշակ.
*Լծ. Ոմնասուրբ.
*Անանջատելի բաղդա
տութին՛ նոյն էութին է.
*Որակութիւն՛ զէու
թիւնն ասէ. Այս գիծ՛

Լուծմունք
ըղկերպարանն.
*Հրց. Ենթակացութք.
*Պտ. Որ յինքն յատուկ գոյացութեն խորով բանն Ո. ծ միաւորեալ տընօրէ նութք կազմեաց անապա կան մարմին յամենամբք և միշտ կուսէն.
*Հրց. Ի՞վեր քան ըղհա մայնս. *Պտ. Ի՞վեր քան զամենեցունց գոյութի. կամ իվեր քան զմեմ միտս գոյացեալ.
*Ո՞ւոց հօրն՝ բնութին է.
*Կուսամայրն յարմարի մօրն, զի կուսութք էր մայր. յղմբի և որդւոյն, զի 'ի կոյս մօրէ ծընաւ.
*Հրց. Անդունայն և անո տի. *Պտ. Հես զի աւէ որք ընտոռի խորհելով ապկա նացու աստն զմրմին փրկ չին, երեքկին հայհոյութք ընկղմեն զանձինս ի խ րեանց. *Ո. յոէ՝ զբոլոր անօրէնութին անարգեն իբր ապկնուք գործեալ. և զմրմնոյս փրկութին ուրա նան լինել յանապկնուէ.

Ի.

Խրհ. *Ճառին.
որք և զբոստ մարմնոյ ծը նունդն ուրանան թէ ոչ է անապական.
*Հրց. Այսն 'իձեւն անա պականուէ. *Պտ. Այսն անապական լինի. *Անա պականէ քն, մնյ մայրն այնպէս ըսպասաւորեց.
*Հրց. Պահեց միշտ զկու սութն. *Պտ. Ո. յինքն նախ քզծնունդն, և 'ի ծնունդն, և յետ ծնըն դեանն.
*Հրց. Փափագեցաւ.
*Պտ. Փափգին հոգւոյն աստ և մայր լինելն մարմ նոյն.
*Հրց. Ո՛չ կամեցաւ լինիլ աղախին ապկնուէ. *Պտ. Անապականութէ մայրն և ըսկիզբն՝ ոչ կամեցաւ աւէ լինիլ աղախին հեշ տութե. *Եւ 'իշաւ իղն անապականուէ՝ ոչ մաս նէր ապականուէ. զի ոչ կարէր յաղթել նմա. Որ ոչ կարէ յաղթել խաւար զլոյս. կամ չար զբարի. զի պակասութիքեն և ոչ
էաւհք ու

*Լուծմունք
ունակութիւք

*Բան. Խորհրդապէս.
*Լծ. Այսինքն խոհեմա
պէս. կամ արդարապէս:
կամ խորհուրդ ըզծա
ծուկն առէ:

*Բան: Միայն կին ծը
նա՛ւ. *Լծ: Այսինքն
առանց առն. զի անապա
կան էր ծնեալն.

*Այ՛ կոյսն, զի աղբիւր
էր սրբութեան.

*Բան: Ապականէ՛ ըզ
հոգի և զմարմին: *Լծ:
Մեղքնէ առէ հոգւոյ
և մարմնոյ ապականութի,
իսկ մարդեղութի փըր
չին առանց սերմանէ.
և մայրն անմեղ է. և ինքն
ամ մեղաց և ապականու
թեանց բարձիչ է և ծա
խիչ. վասնորոյ անապա
կան խոստովանիմք զմար
մին փրկչին մերոյ:

*Տե՛ս և 'ի միտ առ ո՛վ
եղբայր ըզբանս ուղղա
փառ և սուրբ Հայրապե
տացն: և զայլսն այսպէս
իմաստասիրեա՛:

*Յիշատակարան

*Այ՛ Քի յուսոյն մե
րոյ Փառք յաւիտեանս
Ամէն:

Յիշատակարան լուծմանցս:

Ահա ո՛վ քաղցր 'ի
հաւատորաց համ
շիրակդ Գէորգիէ ըն
կալայ ըզհարկեցուցիչ
հրամանն քումդ եղբայ
րութե, աշխատասիրեալ
ըստ կարի և տկարութե
'ի լուծումն խնդրոյն որ
վասն Պարապմանց գը
րոցս:

*Ո՛չ ամենեւին ընդ ան
կոխն ընթացեալ ուղի.
այլ սակաւ ինչ հա՛ւա
քեալ 'ի գրոց առաջ
նոց հարցն, և իր ինչ 'ի
լուսաւոր բանից լուսա
ւորչին մերոյ: և բովան
դակն իսկ յառատաձիրն
շնորհաց:

*Այլ և է՛ ուրեք երկա
րեալ բանից ոմանց 'ի
թի՛ւս գըլխոց 'ի պէտս
բեմբասացութե, և 'ի
կարգս զրուցատրութե:

ՌՃՀԴ և

*Յիշատակարան
եւ բազում ուրեք համա
ռօտ անցեալ:
*Ո՛չ այլ ինչ հոգացել,
բայց միայն զուղղափառ
տեսութիւն.
*Նաեւ զայս ոչ վարկպարազի.
այլ բազմաշխատ ամօք՝
'ի սոյն դեգերեալ, ըն
ծայեցի զսա եկեղեցւոյս
հայաստանեայց.
*Նաեւ եթէ գտանիցի ինչ
ընտախորժելեաց ձերոց՝
տեառնեն շնորհք. եւ որ
նաղն՝ ողորմակիրս անո
թոյ.
*Որեւ եղբայրասէր կա
մօք աղերսեմ զպականն
ընուլ, զանեալսն կշռել,
եւ չափաւորին ախորժ մի
տօք հանդիպիլ.
*Նաեւ մի՛ հարեւանցի
տեսութեամբ եւ բանիւ ար
շաւել. որպէս ոչ մտե
րիմ, կամ զրախօս զըլա
ցօղ, եւ բասրասէր դըս
րովող.
*Նաեւ դարձեալ պաղա
տիմ յաղերս անկեալ, զի
ընդ ներել ողորմանաց

Լուծմունս:
բանից իմոց, ներումն
հայցել եւ ողորմանացս
գործոց յանյիշաչար
տեառնէ՛.
*Զի թերեւս ցօղ
քաղցրութեան ձերոյ իջ
ցէ 'ի գերեզման մահու
մեռելոյս. եւ լուցել բու
ժեսցէ զբազմազան շա
րաւալիր վէրս հոգւոյ
եւ մարմնոյ ամենաթշուառ
անձին.
*Նաեւ լիցի ժառանգ
բարեաց եւ յիշատակ օրհ
նութեան լուսաւոր վարժա
պետին իմոյ եւ բազմաց՝
Յօհաննու որոտնեցւոյ.
*Որոյ եղէ 'ի վերջին ժա
մու վերջացեալ ըսպասա
ւոր. ոչ գոլով ներբող
դատ իրօք կամ մօք. թէ
եւ համաձայն կամ ուրն
չական աշակերտեալ պետ
անեանեցայ.
*Որեւ եղեւ զրաւ վեր
լուծութեան 'ի թըրգմանա
նութեան հայկականն տու
մարի կրկնակի հարիւրոց
չորից, եւ տասանց քանից.
ՌՃՀԵ 'Ի

*Յիշատակարան

*Ի նեղ և ՚ի ստորասու-
զեալ ժամանակում. յո
րում սակաւ ինչ հէնք
այլասեռ զօրաց զերկիր
մեր տապալեալ գերեցին
և աւերեցին. և այլ բազ
մադէպ պատիժ յանցանաց
շրջապատեաց զմեզ:
*Իսկ այժմ վերնականն
խնամ նայելով ՚ի տառա
պանս մեր սակաւ ինչ
թոյլ ետ շունչ կլանելոյ.
թէ և տկարին ևս ձեռն
բարձր՝ է՛ ՚ի հարկանել.
*Որ և ՚ի ձեռն ձերոյդ
սրբանըէր մաղթանաց
դարձեալ դարձուսցէ
զպատուհաս մեղաց. և
կրկին պարգևեսցէ մեզ
խաղաղութիւն ըստ իւ
րոյն խոստման
*Զոր վայելեսցուք ի
միասին դուք և մեք ան
զրաւ կենօք ՚ի Քս Յս
՚ի Տէր մեր.
*Որէ Օրհնեալ Յաւի
տեանս: *Ամէն:
*Եւ դարձեալ աղաչեմ
զի որք ընդ օրինակէք

*Լուծմանս,
ըզօմ̂ գրեսջիք յաւար
տումն և ըզգուակաւ զայս
յիշատակարանս մեր.
*Եւ դուք գրեցեալք
լիջիք ՚ի դպրութն կենաց:
Ամէն:

*Մաղթանք առ Սուրբ
Հոգին Աստուած:

*Գանձ լուսոյ, փառա
կից որդւոյ: *Անճառ
զօրութի, անհեղ մեծու
թի, անբաւ բնութիւն:
*Լոյս ի լուսոյ, Ոգի Եր̃
բերոյ: *Պատկեր անփո
փոխ, պարզ անզննելի:
*Հաստիչ հոգւոց, հան
դերձիչ մրմնոց. Անուն
պաշտելի, Ճշմարիտ բարի
անեղծանելի: *Էակից
ընդ Հօր, և Տէր բոլո
րից: *Ահա ընկալցիս
զերկրպագութի քում
դաւանողացս քեզ
՚ի հաճութիւն,
աղաչեմք:

ՌՃՀԸ

ՌՄԿԸ Յունի

*Ցանկ գրոյս

*ՑԱՆԿ ԲԱՆԻՑ

ամենայն գլխաւորաց Գրոյս

Լուծմանց.

*Վասն օծման. և թէ՛ քանի՛ կերպիւ լինի.

*եճլ. *բ. *ժա.

*Վասն անդրանկութե՟.

*եճլա. *բ. *գ.

*Վ՟ն արդարութե՟ն քի.

*եճլա. *բ. *իը.

*Վ՟ն թէ զինչ բուռն.

*եճլդ. *ա. *իդ.

*Վ՟ն թէ զի՛նչէ Էմմանուէլն.

*եճլգ. *բ. *ժթ.

*Վասն յաւիտենից.

*եճլը. *ա. *ժգ.

*Վ՟ն միաւորութեան.

*եճլթ. *ա. *է.

*Վասն թէ զի՛նչ նշանակէ՛ իւր անելն.

*եճխ. *ա. *իէ.

*Լուծմանց.

*Վասն թէ զի՛նչ նշանակութիւն ունի համարեալն.

եճխ. *բ. *ժէ.

*Վասն կայծականն.

*եճխգ. *բ. *իբ.

*Վ՟ն ծաղկի շուշանին.

*եճխդ. *ա. *ժգ.

*Վասն թէ ա՟ծ մարդացեալ պարտէ ասել զք՟ս. և ոչ մարդ ա՟ծացեալ.

*եճխը. *ա. *իդ.

*Վ՟ն զանազանութե՟ ա՟ծ մարդացեալ կամ մարդ ա՟ծացեալ ասելոյն.

*եճխթ. *ա. *ը.

*Վ՟ն թէ երիւք ճանաչի ա՟ծ.

*եճխթ. *բ. *ժբ.

*Վ՟ն թէ իւրք՟ բնակի ամբողջ ա՟ծութե՟.

*եճծա. *բ. *ժե.

ԷՃՀԹ *Վ՟

*Ցանկ գրոցս

*Վ՟ տընօրէնութե՟ն.
*եձծգ. * ա. * իգ.

*Վասն անձմանն Յի՟.
*եձծգ. * ա. * իը.

*Վասն քահ՟ութե՟ն.
*եձծդ. * ա. * ե.
*Վասն պղընձի օձին.
*եձծը. * ա. * ժթ.

*Վասն թէ ձեռն և աջ
է որդի հօր.
*եձծթ. * ա. * իղ.

*Վասն թէ ըղ ղա՟հա
կէն աբրահամու բուռն
հարկանէ՛.
*եձկգ. * ա. * ե.

*Վասն թէ զի՞նչ է շը
փոթումն և խառնակումն
և փոխադրութիւնն.
*եձկը. * ա. * գ.

*Վասն թէ զի՞նչ նշա
նակէ՛ միշտն.
*եձհա. * ա. * ե.

*Լուծմանց.
*Վասն բանին որ ասէ,
վասն մեր մարդկան և վս՟
մերոյ փրկութե՟.
*եձհա. * բ. * ը.

*Վասն ասելոյն ոչ ոք
ել յերկինս.
*եձհը. * բ. * ժդ.

*Վասն թէ զի՞նչ է հե
տևումն.
*եձհթ. * ա. * ե.

*Վ՟ թէ զի՞նչ է մի և
նոյնն.
*եձձ. * ա. * իղ.

*Վ՟ առ երկաբնակսն
հարցմանն.
*եձձե. * բ. * ե.

*Վասն բարւոյն բանի.
*եձձէ. * ա. * ժա.

*Վ՟ սրբոյ Երրորդու
թեանն.
*եձղը. * բ. * թ.

*Վ՟ հասարակացն յա
էձձ բու

* Յաղգ գրոց յարութեան.

* գծա. * ա. * ե.

* Յաղագս շնորհացն Քի.

* գծբ. * ա. * ժդ.

* Յաղագս յանցանաց և պատժոց.

* գծբ. * բ. * իգ.

* Յաղագս դատաստանին.

* գծե. * ա. * ժը.

* Յաղագս ողորմութե.

* գծզ. * ա. * իթ.

* Յաղագս վարձպատաց.

* գծժե. * բ. * ա.

* Յաղագս մեծութե.

* գծժը. * ա. * ե.

* Յաղագս անիծից.

* գծժը. * բ. * իգ.

* Յաղագս թէ ոչ ոք գիտէ և ոչ որդի.

* գծիդ. * ա. * ա.

* Լուծմանց.

* Յաղագս թէ շնորհեց նմա անուն.

* գծիե. * բ. * ե.

* Յաղագս հնազանդութեանն Քի.

* գծիը. * ա. * զ.

* Յաղագս եղբայրութեան.

* գծլա. * ա. * իը.

* Յաղագս ասելոյն հաւատարիմ արարչին իւրոյ.

* գծլբ. * ա. * ժա.

* Յաղագս կամացն միութեան.

* գծլդ. * բ. * ա.

* Յաղագս ուղիղ դատաստանին այ.

* գծլե. * բ. * ա.

* Յաղագս սրբելոյն Քի.

* գծլզ. * բ. * է.

ՒՃՃԾ Յա

* Ցանկ գրոցս
* Յաղագս բանին փառաք 'ի բարձունս ա̃յ.
* գլ̃ լթ. * բ. * իթ.

* Յաղագս բըղխման հոգւոյն.
* գլ̃ խ. * ա. * իգ.

* Յաղագս փորձիլոյն քրիստոսի.
* գլ̃ խգ. * ա. * ժա.

* Յաղագս թէ ոչ երկըն չէր քս̃ 'ի մահուանէ'.
* գլ̃ խէ. * բ. * ե.

* Յաղագս թէ միանգամ ինքն մատուցեալ.
* գլ̃ ծա. * բ. * բ.

* Յաղագս զանազանութե̃ Քրի̃ 'ի հին քահանայից.
* գլ̃ ծա. * բ. * իգ.

* Յաղագս թէ որպէս քաղաքէ երկինքն.
* գլ̃ ծգ. * բ. * ժբ.

* Լուծմանցս.
* Յաղագս թէ բաժանականք անհոտին եօթնեն.
* գլ̃ ծզ. * ա. * է.

* Յաղագս թէ որպէս է մի բնութիւն, և երեք անձն.
* գլ̃ կա. * բ. * զ.

* Յաղագս թէ որպէս հայր և հոգի յարուցին զորդի.
* գլ̃ կբ. * ա. * գ.

* Յաղագս մկրտութե̃.
* գլ̃ կբ. * բ. * իա.

* Յաղագս դժոխոց.
* գլ̃ կգ. * բ. * իե.

* Յաղագս թէ զի՞նչ էն փառքն և զի՞նչ պատիւն.
* գլ̃ հբ. * բ. * իբ.

* Յաղագս թէ միայն Քս̃ է դատաւոր.
* գլ̃ հգ. * ա. * ե.

*Ցանկ գրոց

*Վ̃ կերպի գովելոյն․
*ղճհե․ *բ․ *իբ․

*Վասն թէ զինչ զանազանութիւն է յաւիտենին և ժամանակին․
*ղճհզ․ *բ․ *իե․

*Վասն թէ մեղքն խայթոցեն դժոխոց․
*ղճհը․ *ա․ *իբ․

*Վասն թէ սրբոցն մահ ոչ եղև օգուտ փրկութե մարդկան․
*ղճհը․ *բ․ *ը․

*Վ̃ թէ բնութբ ած զմիաւորութիւն , և ոչ սոսկ անձամբ․
*ղճձ․ *բ․ *իգ․

*Վասն համեմատութե թագաւորի ընդ այ․
*ղճձը․ *ա․ *գ․

*Վասն վեց ազգ հերձուածոցն․
*ղճձթ․ *բ․ *իբ․

*Լուծմանց․

*Վասն թէ խորհուրդ ած պաշտութեն քնէ․
*ղճղա․ *բ․ *գ․

*Վ̃ թէ սահմանեալ հաստատէ՛ և որդի այ․
*էճղ․ *բ․ *իբ․

*Վասն թէ մեծ է մոլորութի հերձուածողացն քան զհեթանոսաց․
*էճժա․ *բ․ *թ․

*Վ̃ թէ մի է հաւատ․
*էճժգ․ *ա․ *իգ․

*Վասն թէ վասնէ՞ր ՚ի կուսէ ծնաւ Քն․
*էճժդ․ *ա․ *է․

*Վասն թէ ընդէ՞ր ըղձ մրտեալ ծնողաց զաւակսն մրտեմք․
*էճժե․ *ա․ *ժէ․

*Վասն թէ քանի՞ են տեսակք շարժութե․
*էճժէ․ *ա․ *ի․

էճձփ *Վ̃

*Ցանկ Գրոց

*Վս̃ թէ վէմն էր ինքն Քս̃.

*Էջ ժէ. * բ. * ը.

*Վասն յատկութն թա գաւորութեն այ̃.

*Էջ ժթ. * ա. * ժե.

*Վասն թէ անյիշաչար է ա̃ծ.

*Էջ ի. * բ. * ի.

*Վս̃ յատկուն դիւին.

*Էջ իբ. * ա. * իէ.

*Վս̃ թէ էլոյծ զմեղս և զանէծս և զապակա նութիւն.

*Էջ իէ. * ա. * իէ.

*Վասն թէ իբրև օձէ հերձեալ օղն.

*Էջ լ. * ա. * իթ.

*Վասն թէ 'ի կոյս ար գանդէ և ոչ յայլ ինչ մասնէ ծնաւ Քս̃.

*Էջ լա. * բ. * իե.

ԽԺԹ

*Լուծմանց.

*Վասն սահմանի մկրը տութեանն.

*Էջ լգ. * բ. * իգ.

*Վս̃ թէ Քի բնութբ է հայր. և մեզ շնորհօք.

*Էջ լդ. * բ. * իզ.

*Վասն առաքելութե օծմանն Քի.

*Էջ լե. * բ. * իե.

*Վասն թէ ապացոյց տա զմարդն միաւորու թեն Քի.

*Էջ լը. * ա. * իգ.

*Վասն ասելոյն գտա մարդ.

*Էջ խ. * ա. * իգ.

*Վասն ասելոյն մարմ նով եկեալ.

*Էջ խ. * բ. * ե.

*Վս̃ աղօթելոյն Քի.

*Էջ խդ. * ա. * ժա.

ԷՋԽԴ *Վս̃

* Յանկ գրոցս

* Յաղագս կամացն Քի.
* Էջ խե. * ա. * ժե.

* Յաղագս թէ վարագոյր կոչի մարմինն քի.
* Էջ խը. * բ. * ժ.

* Յաղագս թէ բազմօք զանազանի հինն ի նորոյս.
* Էջ խթ. * բ. * գ.

* Յաղագս թէ վասն ի՞նչ պատճառի մարդ եղև Քսի.
* Էջ ծբ. * բ. * թ.

* Յաղագս թէ երկաթն հրացեալ բաղում համեմատութի և զանազանութի ունի առ միաւորութին Քի.
* Էջ ծդ. * ա. * է.

* Յաղագս հարցման երկաբնակացն առ մեզ.
* Էջ ծզ. * ա. * ժթ.

Ո

* Լուծմանց.

* Յաղագս թէ մի է ներգործութին Քի.
* Էջ ծը. * ա. * ժբ.

* Յաղգս թէ մի է կամքն Քի.
* Էջ ծը. * ա. * իը.

* Յաղագս փառաւորութեան մարմնոյն Քի.
* Էջ կ. * բ. * ժբ.

* Յաղագս ծախելոյ և գողացելոյ.
* Էջ կգ. * ա. * իա.

* Յաղագս եղանակի եղբայրութե.
* Էջ կե. * ա. * ժգ.

* Յաղագս տարբերութեան.
* Էջ հ. * բ. * ժը.

ԷՋՃԵ Լւ

* Նա՛ գիտելի՛ է, զի Տ̃ կերպի՛ թի՛ւք եդան ՚ի ներքոյ իւրաքանչիւր գըլ խոյ ցանկիս այսորիկ. * Որոց առաջինն ծանու ցանէ՛ զՀամար երեսաց թղթոցն. * Երկրորդն ցուցանէ՛ զէջն ՚ի նոյն երեսին: * Իսկ Երրորդն յայտնէ՛ զաստիճան տո ղին ՚ի նոյն էջին ՚ի վե րուստ անտի. այսինքն թէ ՚ի քանի՛երորդում տո ղին է խնդրելին.

* Որովք դիւրաւ և ա ռանց աշխատանաց գը տանի այն՝ որ խնդրի. ՚ի փառս ամենազօրին Այ̃.

* Աստուածային Երրորդութեան Հարց մունք ոմանք և Պատասխա նիք.

* Հարց. Օ ի՞նչ է ծայ րագոյնութիւն միա՛ւո րութեան բանին մարմնա ցելոյ:

* Պատ. Նախ՝ զի սքան չելիք է. որոյ սահմանն անգիտելի է, և ի վեր քան զընութի̃. * Երկր̃դ՝ զի է՛ միաւորութի̃ անե ղի ընդ եղելոյ. * Եր̃րդ՝ զի ան փոփոխ միաւորու թի̃ է. * Չորրորդ՝ զի ան բաժանելի՛ է.

* Հարց. Օ ի՞նչ է հա մանգամայն ա̃ծ և մարդ ասելն:

* Պատ. Այսինքն բոլո րովիմբ և միանգամայն. զի ո՛չ է ոմն մարդ և ոմն ա̃ծ. որպէս Նեստորիթը ն̂ի. և ո՛չ մասն մարդ և մասն ա̃ծ. որպէս քաղկե դոնասք. այլ բոլորն և մինն ա̃ծ և մարդ:

* Յայսմանէ երեւ̂ին ե րեք եղանակք միաւորու էձձզ̃ են.

թեանն։
*Նախ՝ զի ասի նոյն ինքն
բանն՝ ա̅ծ և մարդ։ այս
ինքն մարդկութեամբն
մարդ, և ա̅ծութեամբն
ա̅ծ։ և այս ոչ մասամբ
կամ բաժանմամբ. այլ
բոլորին և միութեամբ.
*Ն. յոքբիկ հայրն առ
միութիւն ա̅ծային ան
ձինն.
*Երկրորդ՝ զի ասի նոյն
ա̅ծն մարդ, և նոյն մ̅րդն
ա̅ծ, և այս ոչ փոխարկա
պէս. *Ն. յոքբիկ հայրն
առ միութ̅ի էութեանն.
*Երրորդ՝ զի ասի նոյն
մարդկութիւնն ա̅ծու
թ̅ն մարդ, և ա̅ծութ̅ն
ա̅ծ, և մարդկութ̅ն ա̅ծ.
զի անբաժանելի է միա
ւորութիւնն. թէպէտ
և էր նախ քան զմարդե
ղութիւնն ա̅ծ. այլ յետ
անճառ միաւորութ̅ն
մարմնովն է ա̅ծ. *Ն. յոք
բիկ հայրն առ բնութ̅
միաւորութիւնն.
*Իսկ թէ որպէս. ասա
ցից.

*Որպէս ասեմք զա̅ծա
ծին կոյսն մարիամ, մայր
և կոյս. ոչ երկու բնու
թի կամ երկու անձն.
որք մասամբ և բաժան
մամբ. այլ մի և նոյնն ու
նելով զայս և զայն յատ
կութի. և կարեմք ասել
զմի և զնոյնն կուսութ̅ն
կոյս, և մայրութ̅ն մայր.
այլ և կուսութեամբն
կոյս, և կուսութեամբն
մայր. մայրութ̅ն կոյս,
և մայրութեամբն մայր։
*Ն. յս օրինակ և ծընի
ցեալն 'ինմանէ' ճշմարտա
պէս ա̅ծ և մարդ.
*Պարզեալ, որպէս բաց
բարձութեամբ ասի հայր
ա̅ծ անըսկիզբն և ան
վախճան. ունելով զայս
և զայն 'ի պարզութեան
իւրում. և ոչ է բ̅ անձն
կամ երկու բնութիւն։
*Այնպէս և ծնիցեալն
'ինմանէ որդի՝ միաւո
րեալ մարմնովն է՝ և ասի
ա̅ծ և մարդ 'ի նոյն բա
ղադրեալ միաւորութ̅ն.
և ոչ ասի երկու անձն,

ԷՃՁԷ կամ

կամ երկու բնութի՟։
* Դարձեալ, որպէս նոյն բանն ա՟ծ ունի ծնունդ 'ի Հօրէ՝ նախ քան զյաւիտեանս. և ունի ծնունդ 'ի մօրէ՝ 'ի յետին ժամանակիս. և ոչ ասի երկածին. այլ միշտ միածին։ * Այնպէս նոյն բանն ունի զբնութի՟ն ա՟յ 'ի Հօրէ՝, ունի և զբնութի՟ մարդոյ 'ի մօրէ. և ոչ ասի երկու բնութիւն վասն միաւորութեանն։
* Դարձեալ որպէս էր որդի Հօր յատկութե՟ն իւրով, և եղև որդի կուսին յատկութեամբն իւրով. և ոչ է և ոչ ասի երկու որդի կամ երկու դէմ և այլն։ այլ մի որդի, և մի անհատ յատկութե՟ իւրով. և մի դէմ, և մի անձն, և մի կերպ, և այլն. * Այնպէս էր 'ի Հօրէ՝ բնութե՟, և եղև 'ի մօրէ՝ բնութե՟. և ոչ ասի երկուաւոր բնութի՟, կամ երկաբուն. այլ միաւոր և միաբուն. մի որդի, մի բնութի՟, և մի տէսակ ա՟ծ մարդացեալ։
* Որ և երկարելով բացայայտեսցի։
* Ոչ ասի արարած՝ զի արարիչն յա՟րրծոյ եղև մարդ. այլ և ոչ արարի և արարած, այլ ամենևին անեղ և արարիչ մարմնով իւրով։
* Եւ ոչ ասի անկատար և փոքր վ՟ն աճման Հասակին. այլ ամենևին կատարեալ և միշտ մեծ մարմնով իւրով։ ըստ այնմ, մեծաւն և կատարելովն և անձեռագործ խորանաւն։ այս ինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց։
* Եւ ոչ ասի ժամանակեայ վ՟ն մարմնոյն. այլ մշտընջենաւոր և յաւիտենական և մարմնով իւրով։ ըստ այնմ, յ՟ս ք՟ս երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեան. սոյնպ՟ և զայլսն իմա։
* Եւ ոչ ասի Հողեղէն և երկրեղէն վ՟ն մարմնոյն

հողեղէն. այլ միշտ յերկ
նից մարմնով իւրով. և
ըստ եղծիչ հողեղինաց
և երկնաւորաց. ըստ այնմ,
առաջին մարդն յերկրէ՛
հողեղէն. և երկրորդն
տ̄ր երկնից.

*Ն՞ ոչ ասի շնչաւոր վ̄ս
շնչաւոր մարմնոյն. այլ
ամենեւին հոգեւոր. ըստ
այնմ, առաջին մարդն ի
շունչ կենդանի. և երկ
րորդն ՚ի հոգի կենդա
նարար.

*Ն՞ ոչ ասի ծառայ վ̄ս
ծառայական կերպին. այլ
միշտ տ̄ր և ազատ. ըստ
այնմ, ազատեն որդիքն.

*Ն՞ ոչ ասի անիծեալ
վ̄ս յանիծից մ̄րմնոյն. այլ
ամենեւին օրհնութիւն
մարմնովն. ըստ որում ՚ի նմ
օրհնեցան ամենայն ազգք
երկրի.

*Ն՞ ոչ ասի մեղաւոր
վասն առնլոյ զմեղաւոր
մարմինն. այլ միշտ ան
մեղ մարմնով իւրով. ըստ
այնմ ոչ արար մեղս, և
ոչ գտաւ նենգութիւն

Բ.

՚ի բերան նր̄.

*Ն՞ ոչ ասի ագէտ և
տկար վ̄ս մարմնոյն. այլ
ամենագէտ և ամենազօր
մարմնովն. ըստ այնմ, ք̄ս
ա̄յ զօրութի̄ և ա̄յ իմաս
տութիւն.

*Ն՞ ոչ ասի ապականա
ցու վասն առնլոյն ապա
կանացու մարմին. այլ
միշտ անապական մարմ
նովն. ըստ այնմ, մարմն
նր̄ ոչ ետես ապականու
թի̄. և թէ՛ զմեզ անապա
կան նորոգեաց վերստին
ծննդեամբն. *Ն՞ ոչ
ասի մահկանացու վասն
մարմնոյն. այլ միշտ ան
մահ և կենդանարար մար
մնովն. ըստ այնմ, որ ու
տէ զմարմին իմ՝ կեցցէ
յաւիտեան.

*Ն՞ ոչ ասի պարագրե
լի վասն մարմնոյն. այլ
անպարագիր և մ̄րմնովն.
ըստ որում յա̄մ տեղիս պա
տարագի մարմնովն.

*Նմանապէս և ո՞չ է հը
նար երկատելով աւելըղ
՚ի ն̄ս անեղ և եղական.

ՃՃՃԹ կամ

կամ յաւիտենից և ժամանակեայ. կամ կատարեալ և անկատար. անգէտ և ամենագէտ. հզօր և տըկար. հոգեւոր և շնչաւոր. անմեղ և մեղաւոր. և այն ա͞մ.

* Այլ որպէս զայդ ուսար ուղղափառ դաւանութիւն՝ ՚ի միտ առ և զոր ասեմս.

* Ո՛չ ասի պարզ և սոսկ մարդ վասն մարդկային կերպին. այլ ամենեւին ա͞ծ մ͞րդկային կերպիւն.

* Այլ և ոչ ասի ա͞ծ և մարդ որոշմամբ. այլ ա͞ծ մարդացեալ և մարմնացեալ.

* Ապա թէ որոշմամբ ասես ա͞ծ և մարդ, ասա՛ և զծնօղն կոյս՝ ա͞ծածին և մարդածին. * Իսկ եթէ ո՛չ, այլ պարզաբար ա͞ծածին խոստովանիս ը͞ մեզ, ապա և ըզծնեալն ՚ի նմանէ՛ խոստովանեա՛ ա͞ծ մարմնացեալ և մարդացեալ.

* Այս քան առ այս.

* Այլ զայս յձ͞ակագոյնս վասն միաւորութեանն՝ գտցես ՚ի հարցմանց գըրոցն յերկրորդում հատորին.

* Այլ բովանդակ իսկ ըզնոյնս ուսուցանէ ՚Գիրք Պարապմանց սրբոյն Կիւրղի.

* Այլ թէ որք ոչ հանդիպիցին բոլորին ըստ տեղեկութեան՝ ՚ի սակաւ բանիցս առցեն զզօրութիւն մտածութեանն ՚ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն.

* Որ է օրհնեալ անզրաւ և անկէտ յաւիտենիւ.

* Ամէն.

* Յիշատակարան տպագրման Սուրբ Մատենիս։

ՅԱՆՈՒՆ Ա- մենասուրբ Երրորդութեանն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, և կարողութեամբ զօրութեան նորին յաճարտ հասեալ կատարեցաւ ծանր և դժուար գործ տպեցման Գրքոյս Պարապմանց սրբոյն Կիւրղի և լուծմանց նորին. * Որ բաղադրեցաւ յոլով և անհանգիստ մըտաւական աշխատանօք բազում անձին ընթերցման. և ըստուգեցաւ ՚ի քանի մի հին փորձ և ընտիր օրինակաց.

* ՚Ի Հայրապետութեան քանքարակար լուսախառայց և երկնահանգէտ Աթոռոյն Էջմիածնի, Արհի և պանծալի Մեհապետին, և Սրբազան Քահանայապետին մ̄ոյ Տեառն Ածատրոյ ընդհանուր Հայոց մեծաց Կաթողիկոսի.

* Եւ ՚ի Պատրիարգութեն Բիւզհին տիեզերահռչակ և ամենաշքնաղին Աթոռոյ սրբոյ Առաքելոյն Յակոբայ եղբօր Տեառն, Արժանապատիւ առն սրբազանի և քաջիմաստ Վարդապետի, Տեառն Գրիգորի արք եպիսկոպոսի բաղիշեցւոյ.

* Եւ յառաջնորդութե մեծ անուն քղքիս Կոստանդինուպօլսոյ վսեմական հեղինակի և բանիբուն քարոզչի Տեառն * Յօհաննիսի Աճաքեան Վարդապետի բաղիշեցւոյ. * Որոց կեանս երկարս տացէ որ ա̄ծ մեր. Ամէն.

* Արդ՝ ո̄վ գովութեց արժանի համարեալքդ եղբարք ղվերոյ յիշեցեալ արիական Գրիստապետն հանուրց հայաստանեայց. * Որ յօժարապէս կամ

Ջձղ̄ ցա՜

*Յիշատակարան
ցաւ զտպեցուցմն սորա։
*Նա՛ առաքեաց մեզ
'ի Բիւզանդիոյ օրինակ
մի առ 'ի Տիրաշէն Ա-
թոռոյն Էջմիածնայ․
*Որ ունէր յինքն 'ի
միում տըփի երիս գը
րեանս․ զԳրանձուցն,
զՊարապմանցն, և ըզ
Լուծմունսն նորին․
*Նա՛ էր գրեցեալ 'ի
ըսկըզբան նորին այս
պէս․

*Ես նըւաստ ծառայս 'ի
Քրիստոս, Տէր Աստուածատուր
Հայոց Դծայ Աբրուշխնս,
'Ի Տիեզերահռչակ Աթոռ-
ոյս Էջմիածնի։ *Պատ-
ճառանաց գրով վասն անձնայ
նի առ Աթոռս Աստուածածին
Հայրենի Նահանգի, և առ
ոտքն Աստուածային Պարէ
գոր Տրդատայ, Աւետեալ Հը
րամանաւ տպել ըստ մեծ ըզ
ոտքն Գերբոյ Պանդոյս, և
Պարապմանց ընդ լուծմանցն․
*Որ առ անձնատուրն Նոր

*Սրբոյ Աթոռոյս,
օրհնութեանն և 'ի տրնօրէնու-
թեանն Քրիստոսի Աստ-
ուածնեն, անձաշահաց և ողջա
գէտ գործոնութեամբ․
*Որոյ յիշատակն օրհ
նութեամբ եղիցի․

*Ընդ նմին մի մուաս
ցուք և զեազմաշահ և
զարդիւնական երախ
տիսն նախա յիշեցեալ
կոստանդինու պօղոսյս
վերադիտողի․ *Որ մե
ծաւ սիրով ջան եդեալ
յօժարեցաւ 'ի տպումն
սորա։ *Որ և ոչ եթէ
կամելովն միայն եղև որ
մն երախտաւոր, այլ և
բանիւ վարդապետու
թեան․ այսինքն յորդո
րելով զեղեարս յողոր
մութիւն։ Վասն որոյ
կրկին պատուոյ արժանի
գտաւ ըստ Առաքելոյն։
Որ թէ ոչ էրօժանդակ
եղեալ կամելովն և այ
լովն յիրաւի ոչ ոք կա
ճաճէ րէր

* Յիշատակարան

րէր 'ի մէնջ ձեռնամուխ
լինել 'ի գործս այս։

* Վասն որոյ և սորին
ես յիշատակին օրհնու
թեամբ եղիցի։

Ամէն։

* Յիշատակարան Լուսեբայ
Վասն Սեբայ Մա
տենիս։

* Ամէն ինչ վասն որոյ յա
ղօթս տրտրեալ խնդրիցէք, և
հաւատայցէք ըզ առնու
ցուք, եղիցի ձեզ։

* Մար։ ժա։ իդ։

ՈՒՍՈՒՑԱ-
նէն ըղձեղ գերբ
մէք թէ ոչ ինչ 'ի
դժուարիցն տարաձնար լի
նի այնմ՝ որ հաւատով
և խոհեմապէս խընդ
րիցէ·

* Քանզի բազմիցս մաք
րիցն աղօթիւք որպիսու
թիւք գոյից սմանց յայլ
իմն յեղյեղեցան.

* Որպէս առ նախնեան
տեսողաց Մովսէսի խը
րոխտաձր ալիք լայնածոց
ծովուն ոչ ղդեղս քա
րանց կուտեցան.

* Եւ խըստաբուն ապա
ռաժ վէմ՝ 'ի յանապատի
անդ 'ի ծարաւուտ վայ
րին աղբերս հոսեաց.

* Եւ առ Յեսուաւ որ
դուոյն նաւէջ՝ ահագնըն
թաց և սրաշարժ գետն
մեծ յետս ընդ կրունկն
դառնայր յերեսաց տա
պանակին։

* Եւ կրծրանիւթ եօթ
նապարիսպն երիքով իբ
րև ըղջուր հեղանիւր։

ԷՃՂԷ 'Ի

*Յիշատակարան

*Ի բաբելոն հուր հը
նոցին մեծի՛ զցօղոյ զգե
նոյր բնութի։

*Նա ըսքանչելին Դա
նիէլ՝ զարհուրադէմ ա
ռիւծուցն խցանէին
բերանք։

*Նա գլուխն Առաքե
լոց երանելին Պետրոս՝
արդեւլականացն շղթայից
նըւաճօղն բընութիւն
իբրև զքուղ իմն մըկա
նայր յինքենէ՝ զիւրն զօ
րութի։ և որպէս զշիւղս
ծեծած վշոյ ը Նաւայ
եայ անկանէր յանձնէ՝
Առաքելոյն։

*Որում և դուռն եր
կաթի ինքնին բացաւ։

*Նա զինչպա զմեծն
զայն տացից զհրաշն և
զհրաշակիրն զարիական
նահատակն, զբազմաչար
չար վկայն, և ըզ մաձա
կալն հայաստան երկրիս
ըզ ոբն և զզարմանալին

ԳՐԻԳՈՐԻՍ։

Որ յետ այնքան բազմա
գունից անտանելեացն

*Սրբոյ Սատենիս։

հրից 'ի մէջ չարաշունչ
եւ սարսռաշունք դիզա
դէզն կարծաց խայթո
ղաց՝ եկաց կենդանի եր
կարութբ ամաց բազմաց
յանդընդային վիրապին։

*Նա բազումք և ս այն
պիսիք ներգործեցան
ցուցմունք՝ հիացման ար
ժանիք։ Յորոց ոչ յո
գունս յիշեցաք սակս
ձանձրասիրացն տըլտըն
ջանաց։

*Նայլ արդ՝ մի թէ առ
նոսա միայն ըսքանչելա
գործէր ած և առ մեզ
ոչ։ մի՛ լիցի ասել զայս
այնմ, որ ծագէ՝ զարե
գակն իւր 'ի վր չարաց
և բարեաց. և այլն։

*Ոչ ահա առ կոռնե
լիոս ասէր հրեշտակն ,
աղօթք քո յիշեցան ա
ռաջի այ։ *Նայլ կամ
զի լիահաւատ և աներկ
միտ լիցուք 'ի խնդրելն։

*Վասն որոյ ասաց քս ,
զոր եդաք 'ի վերոյ։

*Պատուիրէ՝ և Նորին
էձղէ Յա

* Յիշատակարան

Յակոբոս և ասէ հաւատով խնդրել և ոչ երկմտել: * Եւ՛ առ այսկերպ խնդրո՛ղս յորդորեաց զմեզ Քս՛ ասելով, խնդրեցէք և տացի ձեզ. և այլն:

* Ըստորում և մեր վստահացեալ ո՛չ ՚ի մերս ինչ արդիւնս բարեաց՝ յորոց յոյժ եմք մերկք. այլ ՚ի նոյն իսկ բազմաբաշխ բարութի բընութիւ բարի բարձրելոյն, հա՛ւատով և աներկմիտ սրտի՛ յուսացաք թէ առնումք աներկբայապէս զոր խնդրեմքն:

* Եւ՛ եդաք ՚ի մտի հաստատել գանձանակմի ողորմութեան վասն ընդհանուր լուսաւորչածին երամոցս պաշտաման. և ողորմութիւս ինչ կամաւորս ժողովել ՚ի բարեպաշտօն եղբարց ՚ի նոյն գանձանակն: Եւ՛ անտի գըրեանս ինչ սբս և ընկալուչս Հարցն երանելեց տպել և ՚ի լոյս ածել: և որքան ինչ օգտութիք ՚ի նոցունց և յեղբարցն ողորմութենէ վերահասհիցին ՚ի Գանձանակն՝ այնքանս յառաջ բերել գրեանս և բազմացուցանել ՚ի շնորհս փրկչին մերոյ:

* Աբրոյ Մոսէսեանս:

* Որով վարժեցեալք եկեղեցւոյ մանկունք և ուսումնասէր եղբարք՝ հոգեպէս զըւարձանայցեն ՚ի փառս ամենաբ Երրորդութեանն:

* Եւ՛ զոր խորհեցաքն առնել՝ յաջողեաց գերահզօրն ած: * Քանզի ՚ի բարեպտուղ ծառայն որում յուսացաքն արմատանալ՝ ընկալաք ահա ընծիւղ ինչ եւ՛ պտուղ վայելուչ. որպէս ՚ի քաջաբեր բարունակէ՝ ողկոյզ իմն վաղահաս:

* Այսինքն ընդ Գիրքս զայս Պարապմանց սբոյն * Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ Եպիսկոպոսին:

ՌՃՂԵ Որ

*Յիշատակարան։

*Որ յաղթականնէ համայնից դիւաշունչ հերձուածողացն դասուց։
*Սանձահանդ չարահը
նարն նեստորի, և թիւր իմաստն եւտիքեայ։
*Զորս քարամբք ածաշունչ կապարճին հերքէ և իբաց հանէ յեկեղեցւոյս գաւթէ ոչ ընդ գայլս ապականիչս հօտին Քի։ *Նա՛ հաստատէ՛ զանանջատ և զանշփոթ միաւորութի միոյ որդւոյն այ Յի Քի փրկչին մերոյ։ *Որէ օրհնեալ յաւիտեանս։

Ամէն։

*Արդ՝ որք վայելէք ՚ի գեղեցկածաղիկ բուրաստանէս յայսմանէ՝ պարտիք յիշել յաղօթս ձեր զայնոսիկ որք պատճառք եղեն լուսաւոր մատենիս այսորիկ տպեցման։ այսինքն զընդհանուր և առհասարակ ընդլուսաւորչածին եղբարսն։ *Զի

Բ

*Սրբոյ Սոփենիս։

ոչ միոյ և եթ մարդոյ է յիշատակս, այլ ամ եղբարց մերոց ՚ի Քս։ *Զի թէ և յետին աղքատն փողիմ տըւեալ է սմա ողորմութիւն՝ մասն ունի ՚ի յիշատակէս յայսմանէ։ *Որոց հատուսցէ քս Տէր մեր յառատ գթութենէ իւրմէ։

*Ամէն։

*Զկնի Գրքոյս այսորիկ եղանելոյ է ամ Սեկնութիւն Սրբոյ Աւետարանին որ ըստ Յօհաննու։ *Որոյ տըպեցումն ընկէսն անցեալ է և յառաջ մօտեցեալ։

*Նա՛ թէ ոք կամեսցի և տացէ կարողութի ծառայից իւրոց՝ և զայլս ևս գրեանս սուրբս տըպել կամ է համագումար եղբարցս։

Է ձլլ Բա

* Յիշատակարան Տպողի
Սրբոյ Մատենիս.

ԲԱՐԵԽՕ
սութեամբ Սըր
բուհւոյ ամենօրհնե
ցելոյ Մարիամու
Աստուածածնին, և սրբոյն
*Մինասայ արագահաս
վկային, և կարողութեամբ
ամենակալ արարչին, տը
պեցեալ աւարտեցաւ սբ
Գիրքս Պարապմանց սըր
բոյն Կիւրղի և Լուծ
մանց նորին. 'ի հազարե
րորդի հարիւրորդի վաթ
սուներորդի և վեցերոր
դի կալուածի արամաղ
նեանս տօմարի. *Համա
ւարտ և համակատար է
աւուրցն փետրվա
րայ.
'Ի Տպարանի կարապետի
որդի բազմամեղ և ամե
նեցուն ծառայ տըրուպ
Աստուածատրոյ. *'Ի Կոս
տանդնու պօլիս քղքի.
*Հրամանաւ նորին Ա-
ռաջնորդի Յօհաննէս
Վարդապետի.

*Այլ արդ' երես 'ի հող
մածեալ և առաթուր ան
կեալ առաջի համայնիցդ
եղբայրութեան' թախան
ձալի բանիւ աղաչեմ. զի
որք ճաշակէք յԱծային
սեղանոյս' մի և եթ ար
ժանի առնիցէք յիշման'
զանարժան զանպիտան և
զհող ոտից ձերոց զծա
ռայս զտպօղ սորին.
*Եւ զծնօղսն իմ հան
գուցեալ զկարապետն
և զմարիամն.
Եւ զհոգևոր եղբայրն
իմ զալեքսանն. Նաև ըզ
դեռաբոյս որդեակն իմ
զմինասն. որ յոյժ աշխա
տեցաւ ընդ իս 'ի շարելն
զտառսն և 'ի ցրրելն.
Այլ և զաշխատասէր մը
շակսն տպագրատանս զեր
ամիոցի իմրղէն և զվա
նեցի յակոբն. Եւ զայլ
ամենեսեան, որք ունին
աշխատանս 'ի վերայ սորա
և գործարանիս.
Եւ որք յիշէքդ' յիշե
ցեալք լիջիք 'ի քէ' յէ'
յուսոյն մերմէ.
Ամէն.

*Ի սոյն թըւականիս
հայոց բաժանեցաւ Պատ
րիարգութիւնն Երու
սաղէմի 'ի Կոստանդնու
պօլսոյն. ձեռամբ վերո
յիշեցլ Յօհաննէս վար
դապետի և տասն ևվեց
բարեպաշտօն եղբարցն.
զորս հաւանեալ ամենե
ցուն՝ ընտրեցին ևեդին
լինիլ վերակացու 'ի վե
րայ ամ̄ եկաց և գնացից
մեծի տանն սրբոյն Յա
կոբայ. *Զի յառաջ
քան զայս 'ի բազում ժա
մանակս ի միասին լինէր
Երուսաղէմայն և Բիւ
զանդիոյն. և բազում
վնաս լինէր և պարտուց
առաւելութիւն 'ի պատ
ճառէս յայսմանէ վանից
սրբոյն Յակոբայ.
*Վասնորոյ այսպիսի վե
րոյ յիշեցեալքս մեծաւ
ջանիւ և աշխատութբ
հրաման առեալ յարքու
նուստ՝ բաժանեցին զնս̄
'ի միմեանց. *Եւ հաւա
նութբն ամենեցուն ա
րարին ըզպատրիարգու
թիւնն Երուսաղէմի
թարց գիտութե նորին
'ի վճ̄ առն սրբազանի
և հաւատարմի Գրիգոր
վարդապետի Առաջնոր
դի համայնածան Աթո
ռոյ Վանից սբոյն Յօ
հաննու Կարապետին 'ի
տարօն.
*Որում հանդերձելեն
ահա գրել բանս աղաչա
նաց, և կոչել յօգնու
թիւն սրբոյ Տանն
Երուսաղէմի.

*Յաւարտ գործոյս եր
կիր պագցուք միոյ մե
ծին աստու ծոյ.
*Եւ գոհացուք ըզ գը
թութեանց նոյն կարո
ղին միայ նոյ.

*ԱՄԷՆ:

ԷՃԸ

Մոռացեալ էր սա՝ ի պատճառէ իմեքէ. Զ. Ի յետոյ գտեալ առ եդաք. Զօրութեանն՝ է ՚ի ՃԼԹ համարին ՚ի ՃԵ թղթին առա֊ ջին երեսին շինի նմանեցաւ բա֊ ռին. որոյ առաջի խաչ եդաք.

մի̃ մեղաւորց ըստ յանձն առնլոյն լինել ՚ի ծառայի կերպարանս և ըն֊ մանութեամբ մրդկան. ըստ որում և որդի մարդոյ. և եղև եղբայր ո֊ րոց ՚ի զաւակէ՛ Աբրահամու. այս ինքն մարմնով և արեամբ. *Արդ՝ զինչ իցէ այսորիկ պատճառ. զի ո֊ ղորմած լիցի ասէ՝ և հաւատարիմ Քահանայապետ առ Ա̃ծ, *Քան զի ողորմած Քահանայապետ եղև մեզ Ք̃ս. ոչ ըստ օրինականին գրոյ դատապարտել զմեղուցեալս, և ըզ տանջելն պարտ գոլ բերել ՚ի վերայ նորա զվճիռն, որոց զԱ̃ծային փնպատէին պատուիրան.

ՃՃԼԹ Քան

ՀԱՅԿ ՍՍՀ